

svjetski bestseller

Nataša
Kampuš

3096 dana

Neverovatna istinita priča
o osam godina nezamislivo
teškog života i nepobedivom
duhu jedne mlade žene

Natascha Kampusch
3096 dana

3096 TAGE

„Psihička trauma je oboljenje nemoćnih. U trenutku traume, delovanjem nesavladive sile, žrtva se oseća bespomoćnom. Kada se radi o prirodnoj sili, govorimo o nepogodama. Kada se radi o sili drugih ljudskih bića, govorimo o strahotama nasilja. Traumatični događaji savladavaju uobičajene mehanizme brige o sebi, koji ljudima daju osećaj kontrole, inkluzije i smisla.“

- Džudit Luis Herman, *Trauma i oporavak*

Krhki svet

Moje detinjstvo u predgrađu Beča

Majka je zapalila cigaretu i snažno povukla dim. „Već je mrak. Pomisli šta ti se sve moglo dogoditi!“ Odmahnula je glavom.

Otac i ja proveli smo poslednji vikend februara 1998. godine u Mađarskoj, gde je u jednom pograničnom seocetu kupio vikendicu. Bila je to prava rupa, vlažnih, ispucalih zidova. S vremenom ju je renovirao i opremio divnim, starinskim nameštajem, pa se, zahvaljujući njegovom trudu, tu gotovo moglo živeti. Međutim, nisam mnogo volela da odlazim tamo. Otac je u Mađarskoj imao mnogo prijatelja, s kojima se često sastajao i s kojima je, zahvaljujući povoljnom kursu valute, uvek malo previše pio. U barovima i restoranima gde smo uveče zalazili, bila sam jedino dete. Samo sam sedela i ćutala.

I taj put otišla sam nevoljno s njim u Mađarsku. Činilo mi se da vreme prolazi neverovatno sporo i bila sam ljuta zbog toga što sam još uvek premlada da odlučujem kako ću ga provesti. Čak i kada smo te nedelje obišli obližnju banju, nisam bila preterano oduševljena. Natmureno sam šetala po mestašcu, kada mi je prišla žena koju sam poznavala i upitala me: „Hoćeš li da popijemo limunadu?“ Klimnula sam i pošla za njom do kafića. Bila je glumica i živela je u Beču. Divila sam joj se, jer je zračila mirnoćom i izgledala tako samouvereno.

Osim toga, oduvek sam potajno sanjarila o tome da postanem glumica. Nakon nekog vremena, duboko sam udahнула i rekla: „Znaš, i ja bih želela da postanem glumica. Misliš li da bih mogla?“

Nasmešila se. „Naravno da bi mogla, Nataša! Ako zaista želiš, sigurno ćeš biti odlična glumica!“

Srce mi je poskočilo. Očekivala sam da me neće shvatiti ozbiljno, da će mi se čak i smeјati - kao što mi se mnogo puta događalo s drugima.

„Pomoći ću ti kad budeš spremna“, obećala je i zagrlila me.

Na putu do bazena, raspoloženo sam pevušila sebi u bradu: „Ako dovoljno želim i verujem u sebe, mogu sve.“ Već dugo se nisam osećala tako bezbrižno i neopterećeno.

Međutim, euforija nije dugo trajala. Poslepodne je prolazilo, ali otac nije pokazivao nameru da se vratimo. Kada smo napokon stigli u vikendicu, i dalje nije žurio. Naprotiv, želeo je da malo prilagne. Nervozno sam gledala na sat. Obećali smo majci da ćemo se vratiti do sedam, jer sam sutradan morala u školu. Znala sam da će, ako se ne vratimo na vreme u Beč, doći do žestoke rasprave. Otac je hrkao na kauču, a sati su neumoljivi prolazili. Kada se napokon probudio, već je bio mrak i krenuli smo kući. Zlovoljno sam sedela na zadnjem sedištu i ćutala. Nećemo stići na vreme i majka će biti ljuta, a sve lepo što se danas dogodilo nestaće kao rukom odneseno. Kao i obično, naći ću se u sredini. Odrasli uvek sve pokvare. Kada se otac zaustavio na benzinskoj stanici i kupio mi čokoladicu, celu sam je strpala u usta.

Stigli smo do Renbansidlunga tek u pola devet, sat i po kasnije nego što je trebalo. „Ostaviću te ovde, požuri kući“, rekao je otac i poljubio me.

„Volim te“, promrmljala sam, kao i uvek kada smo se opraštali, a onda potrčala preko mračnog platoa do našeg stepeništa i otključala vrata. U predsoblju je pored telefona stajala majčina poruka: „Otišla sam u bioskop. Vidimo se kasnije.“ Spustila sam torbu i na trenutak zastala u nedoumici. Onda sam napisala mami poruku da ću je čekati kod susedke koja je živela u stanu ispod našeg. Kada je, nakon izvesnog vremena, došla po mene, bila je van sebe od besa.

„Gdje ti je otac?“, zagrmela je.

„Nije došao sa mnom, ostavio me je kod platoa“, tiho sam rekla. Nije bilo do mene što smo kasnili, niti što me nije dopratio do ulaza. Ipak, osećala sam krivicu.

„O, bože! Kasnite satima. Brinula sam se. Kako je mogao da te pusti da sama ideš preko platoa? Usred noći? Moglo je nešto da ti se desi. Slušaj me: više se nećeš viđati s ocem. Dosta mi je, neću to više da trpim!“

* * *

Kada sam se rodila, 17. februara 1988, majka je imala trideset osam godina i dve odrasle ćerke. Moju prvu polusestru rodila je sa samo osamnaest godina, a drugu otprilike godinu dana kasnije. Bilo je to krajem šezdesetih godina dvadesetog veka. Ostala je sama i teško se nosila sa dvoje dece. Ona i otac njenih ćerki rastali su se

ubrzo nakon rođenja moje druge polusestre. Nije joj bilo lako da se brine o svojoj maloj porodici - morala je da se bori i pragmatično gleda na stvari. Bila je pomalo prestroga prema sebi, radeći sve što joj je bilo u moći kako bi prehranila decu. U njenom životu nije bilo mesta za sentimentalnost ili bojažljivost, odmor ili bezbrižnost. Nakon mnogo vremena, u trideset osmoj godini, kada su ćerke odrasle, oslobodila se dužnosti i briga koje donosi gajenje djece. Upravo tada, stigla sam ja. Majka nije računala na to da će ponovo zatrudneti.

Porodica u kojoj sam rođena upravo je ponovo trebalo da se raspadne. Moj dolazak je preokrenuo sve: trebalo je izvaditi dečje stvari, a svakodnevni život iznova prilagoditi potrebama dojenčeta. Iako su me svi dočekali s radošću i razmazili poput princeze, kao dete sam se ponekad osećala suviše. Morala sam da se borim za mesto u svetu gde su sve uloge već podeljene.

Kada sam se rodila, roditelji su bili zajedno već tri godine. Upoznala ih je majčina mušterija. Kao školovana krojačica, majka je izdržavala sebe i ćerke šijući i prepravljajući odeću za gospođe iz susedstva. Jedna od njenih mušterija bila je žena iz gradića Susenbruna pored Beča, koja je, zajedno s mužem i sinom, držala pekaru i malu prodavnicu. Ludvig Koh mladi ponekad je pratio majku kod krojačke i uvek je ostajao malo duže nego što je potrebno, kako bi porazgovarao s njom. Ona se uskoro zaljubila u mladog, zgodnog pekara, koji ju je zasmejavao svojim pričama. Nakon nekog vremena, doselio se kod nje i njene dve ćerke, u veliku zgradu u severnom predgrađu Beča.

Na tom mestu, grad se stapa s Moravskom nizijom, kao da ne može da se odluči šta želi da bude. Neskladno je to područje, bez središta i osobenosti, gde sve deluje moguće i u gde slučajnost odlučuje. Poslovnu zonu i fabrike okružuju neobrađena polja, gde po nepokošenoj travi lutaju čopori pasa. Usred toga, jezgra nekadašnjih sela nastoje da očuvaju osobenost, koja blede poput boje s pročelja malih kuća iz razdoblja bidermajera. To su ostaci prošlih vremena, koje postepeno zamenjuju bezbrojne stambene zgrade, utopijska rešenja socijalne stanogradnje, izgrađena usred zelenih polja uz mnogo pompe, a zatim prepuštena sebi. Odrasla sam u takvoj zgradi, jednoj od najvećih.

Stanovi na Renbanvegu projektovani su sedamdesetih; izgrađeni su kao kameno otelotvorenje urbanističke vizije nove okoline za nove ljude: srećne, radničke porodice budućnosti, smeštene u savremenim gradovima s jasnom formom, trgovačkim centrima i izvrsnim javnim prevozom do Beča.

Na prvi pogled, činilo se da je eksperiment uspeo. Kompleks se sastojao od 2.400 stanova, u kojima je živelo više od 7.000 ljudi. Između blokova zgrada bili su prostrani platoi, gde su hladovinu pravila velika stabla. Igrališta su se smenjivala s betonom i velikim travnjacima. Jasno se može zamisliti kako su urbanisti stavljali na makete lutkice majki s kolicima i dece na igralištu, uvereni da su stvorili prostor za sasvim nov oblik društvene zajednice. U poređenju s malim, zagušljivim prostorima bliže centru, ovi stanovi, naslagani poput kockica u soliterima od petnaest spratova, bili su prozračni i dobro isplanirani, s terasama i modernim kupatilima.

Ipak, naselje je od samog početka posmatrano kao prva stanica za doseljenike koji su želeli da se nastane u gradu, ali im to nikad nije sasvim pošlo za rukom - radnike iz pokrajina: Donje Austrije, Gradišća i Štajerske. Polako, ali sigurno, pojavili su se i doseljenici s kojima su se ostali stanovnici svakodnevno prepirali oko sitnih stvari, poput mirisa kuvanja, zaigrane dece i različitih mišljenja o stepenu buke. Atmosfera u naselju postajala je sve napetija; sve češće su se pojavljivali nacionalistički i ksenofobični grafiti. U trgovačkim centrima otvorene su prodavnice jeftine robe, a na velikim trgovima ispred njih dokoličili su tinejdžeri i nezaposleni, utapajući frustracije u alkoholu.

Danas je naselje obnovljeno, soliteri blistaju novim bojama, a konačno je dovršena i obližnja stanica metra. Ali dok sam bila dete, naselje Renbansidlung bilo je izvor društvenih problema. Smatralo se da je opasno šetati se noću, a i danju smo osećali nelagodu, kada bismo prolazili pored grupica tinejdžera koji su visili na platou i ženama dobacivali koješta. Majka je uvek brzo prelazila preko platoa i stepeništa, čvrsto me stežući za ruku. Iako je bila odlučna, snalažljiva žena, mrzela je verbalno maltretiranje kojem je u Renbanvegu bila izložena. Nastojala je da me zaštiti koliko god je mogla; objasnila mi je zašto ne voli da se igram na platou i zašto

smatra da su susedi vulgarni. Naravno, kao dete nisam sasvim razumela šta želi da mi kaže, ali uglavnom bih je poslušala.

Jasno se sećam kako sam, kao devojčica, uvek iznova odlučivala da ipak odem na plato da se igram. Satima sam se spremala, zamišljajući šta ću reći drugoj deci i stalno se presvlačeći. Odabrala bih igračke za pesak, a onda ih odbacila. Dugo i predano bih razmišljala koju bi lutku bilo najbolje da ponesem kako bih se sprijateljila sa drugima. Ipak, kada bih napokon sišla na plato, nikad nisam ostala duže od nekoliko minuta. Nisam mogla da se otresem osećaja da ne pripadam. Iako nisam sasvim razumela roditelje, u tolikoj sam meri upila njihove negativne stavove, da mi je sopstveno naselje bilo poput stranog sveta. Umesto toga, više sam volela da sanjarim na krevetu u dečjoj sobi. Ta soba, s ružičastim zidovima, svetlim tepihom i nerazmaknutim zavesama ukrašenim šarama koje je majka sašila, okruživala me je poput štita. Tu sam kovala velike planove i satima razmišljala kuda bi me život mogao odvesti. U svakom slučaju, znala sam da neću pustiti korenje u tom naselju.

U prvih nekoliko meseci života bila sam u centru pažnje. Sestre su se brinule o novorođenčetu kao da vežbaju buduće životne uloge. Dok me je jedna hranila i prepovijala, druga me je nosila u *sling* marami u centar; šetala je bečkim ulicama, a prolaznici su zastajkiivali kako bi se divili mom širokom osmehu i lepom odelu. Kada bi joj prepričavale te dogodovštine, majka bi bila van sebe od sreće. Bilo joj je vrlo stalo da dobro izgledam i od rođenja me je oblačila u najlepšu odeću, koju bi šila noću. Biralala je posebne materijale, listala modne časopise kako bi pronašla najnovije krojeve ili bi mi kupovala sitnice u buticima. Sve su boje bile usklađene, čak i boja čarapica. U komšiluku gde su žene šetale s viklerima na glavi, a većina muškaraca odlazila u prodavnicu u šarenim šuškvim trenerkama, izgledala sam poput male manekenke. Iako je preterana briga o spoljašnjem izgledu doprinela našem udaljavanju od okoline, bio je to i način na koji mi je majka pokazivala ljubav.

Zbog svoje oštre, odlučne prirode, teško je pokazivala emocije. Nije bila tip osobe koja se stalno grli i mazi s decom. Suze i izlivi ljubavi uvek su joj izazivali nelagodu. Trudnoće u mladosti naterale su je da rano sazri, a s vremenom je i ogrubela. Nije sebi dopuštala „slabosti“ i odbijala je da ih prihvati kod drugih. Kao dete, često sam imala

priliku da vidim kako pobeđuje prehladu čistom snagom volje; zadivljeno sam posmatrala kako vadi vrelo posuđe iz mašine za sudove. Njen moto je bio: „Indijanac ne zna za bol“ - moraš biti čvrst, kako bi se izborio za svoje mesto u svetu.

Otac bio je potpuno drugačiji. Kada bih poželela da se mazim, raširio bi ruke; uživao je u igri sa mnom - ako bi bio budan. Dok je još živeo s nama, kad god bih ga videla, uglavnom je spavao. Voleo je da izlazi i mnogo je pio s prijateljima. Zbog toga mu posao nije mnogo odgovarao. Od oca je preuzeo pekaru, iako ga to, zapravo, i nije previše zanimalo, a najviše gaje mučilo što mora da ustaje tako rano. Ostajao bi u kafanama do ponoći i, kada bi budilnik u dva ujutro zazvonio, bilo ga je jako teško probuditi. Nakon što bi isporučio pecivo, satima bi hrkao na kauču, a veliki stomak zastrašujuće se dizao i spuštao pred mojim zadivljenim dečjim očima. Igrala sam se s usnulim čovekom, stavljala mu medvediće na obraze, ukrašavala ga trakama i masnicama, stavljala mu šeširiće na glavu i lakirala nokte. Kada bi se posle podne probudio, bacao bi me u vazduh i, kao čarolijom, izvlačio iznenađenja iz rukava. A onda bi ponovo otišao u grad, u kafane i barove.

U to vreme, najsvetlija tačka u životu bila mi je baka. Vodila je pekaru zajedno s ocem. S njom sam se osećala sigurno i kao kod kuće. Živela je na nekoliko minuta vožnje od nas, a ipak, u nekom sasvim drugom svetu. Susenbrun, u severnom predgrađu, jedno je od najstarijih bečkih sela i grad, koji mu se postepeno približavao, nikad nije uspeo da uništi taj seoski duh. Mirne sporedne uličice bile su istačkane starim porodičnim kućama, sa baštama gde su ljudi i dalje gajili povrće. Bakina kuća, u kojoj su bile i mala prodavnica i pekara, i dalje je bila jednako lepa kao i u vreme Austrougarske.

Baka je bila poreklom iz Vahaua, živopisne regije u dolini Dunava, na čijim su se ustalasanim, sunčanim padinama prostirali vinogradi. Roditelji su joj bili vinogradari i, shodno tadašnjim običajima, od detinjstva je morala da pomaže u vinogradu. Uvek se s nostalgijom prisećala detinjstva u Vahauu, koji je, pedesetih godina, u filmovima Hansa Mosera prikazivan kao divno, idilično mesto. Ipak, njen život u toj panoramskoj okolini uglavnom se vrteo oko posla, posla, i još malo posla. Jednog dana, na brodu koji je prevezio ljude na drugu obalu Dunava, upoznala je pekara iz Špica. Ugrabila je priliku da

pobegne od unapred zacrtanog života i udala se za njega. Bila je dvadeset četiri godine mlađa od Ludviga Koha starijeg, i teško je zamisliti da se udala samo iz ljubavi. Međutim, celog života je s ljubavlju govorila o suprugu. Nisam ga upoznala, jer je umro nedugo nakon mog rođenja.

I posle godina provedenih u gradu, i dalje je bila prilično ekscentrična i držala se seoskih običaja. Nosila je vunene suknje i kecelje na cvetiće. Uvijala je kosu i mirisala na kuhinju i *francbrantvajn*. Taj bi me miris obavio svaki put kada bih zaronila lice u njenu haljinu. Sviđala mi se i blaga aroma alkohola koja ju je okruživala. Kao prava vinogradarska ćerka, uz svaki obrok ispijala je velike čaše vina kao da je voda, a nikad nije pokazala ni najmanji znak pijanstva. Ostala je verna svojoj tradiciji: kuvanju na starom šporetu na drva i ribanju posuđa staromodnom žičanom četkom. Posebno je bila brižna prema cveću. U velikom dvorištu iza kuće, na betonskim pločama bili su poredani brojni lonci, vedra i stare, dugačke naćve, koji bi se svakog proleća i leta pretvarali u ostrvca ljubičastog, žutog, belog i ružičastog cveća. U voćnjaku su rasle kajsije, trešnje, šljive i različite vrste ribizli. Suprotnost između njene kuće i našeg stana na Renbanvegu nije mogla biti veća.

Prvih godina mog života, baka mi je predstavljala pojam doma. Često bih ostala tu na spavanju, jedući čokoladu, sklupčana uz nju na starom kauču. Posle podne bih posećivala prijateljicu u selu, čiji su roditelji u dvorištu imali mali bazen. Vozila sam bicikl s decom iz ulice i znatiželjno istraživala prostor po kom sam se slobodno kretala. Moji roditelji su u blizini otvorili prodavnicu, pa sam tu malu udaljenost ponekad prelazila biciklom, kako bih iznenadila baku. Još se sećam da je često sedela ispod haube za sušenje kose, pa ne bi čula zvono ili kucanje. Onda bih se popela preko ograde, prikrala joj se s leđa i uživala u tome da je uplašim. Nasmejala bi se i oterala me u kuhinju, i dalje s viklerima u kosi. „Samo čekaj da te ja dohvatim!“, viknula bi i „za kaznu“ me poslala da radim u dvorištu. Volela sam da berem tamnocrvene trešnje ili kidam prepune grančice ribizli s njom.

Baka mi nije samo pružila komadić bezbrižnog i toplog detinjstva - od nje sam naučila i kako da napravim prostor za osećanja, u svetu gde za njih nije bilo mesta. Kada bih bila kod nje, gotovo

svakodnevno bismo odlazile do malog groblja, nedaleko sela. Bilo je okruženo velikim poljem, a dedin grob, sa sjajnim crnim spomenikom, nalazio se na samom kraju nove šljunčane staze pored zida. Leti je sunce obasjavalo grobove i, osim automobila koji bi povremeno prošao glavnim putem, moglo se čuti samo cvrčanje cvrčaka i cvrkut ptica iznad polja. Baka bi na grob stavljala sveže cveće, tiho plačući. Kad sam bila mala, uvek sam pokušavala da je utešim. Govorila sam joj: „Nemoj plakati, bako, deda želi da se smeješ!” Kasnije, kad sam krenula u školu, shvatila sam daje ženama iz moje porodice, koje u svakodnevici nisu želele da ispolje bilo kakvu slabost, bilo potrebno mesto gde će moći da oslobode osećanja. Samo njihovo, sigurno mesto.

Kada sam malo porasla, postala su mi dosadna poslepodneva s bakinim prijateljima, koji bi nam se često pridružili na putu do groblja. Iako sam kao mala volela da me hrane kolačima i da mi stare gospođe postavljaju svakojaka pitanja, došla sam u doba kada jednostavno nisam želela da sedim u starinskim dnevnim sobama, punim tamnog nameštaja i čipkanih podmetača, gde ništa ne smeš da pipaš i moraš da slušaš kako se gospođe hvale svojim unucima. U to vreme, baka mi je jako zamerala „udaljavanje”. „Onda ću jednostavno naći sebi drugu unuku”, obavestila me je jednog dana. Veoma me je povredilo kada je stvarno počela da časti sladoledom i slatkišima jednu drugu, manju devojčicu, koja je redovno dolazila u njenu prodavnicu,.

Brzo smo izgubile taj nesporazum, ali od tada sam redje išla u Susenbrun. Majka se ionako nije najbolje slagala sa svekrvom, pa joj nije smetalo što više ne spavam tamo tako često. Ipak, iako nismo bile tako bliske kad sam krenula u osnovnu školu, kao što to uglavnom biva s bakama i unukama, zauvek je ostala moje uporište, dajući mi osećaj sigurnosti koji kod kuće nisam imala.

Tri godine pre mog rođenja, moji roditelji su otvorili malu prodavnicu s kafićem, takozvanim štuberlom, u naselju „Marko Polo”, petnaestak minuta vožnje od Renbanvega. Godine 1988. preuzeli su još jednu prodavnicu, na Probštalgase u Susenbrunu. Nalazila se u glavnoj seoskoj ulici, nekoliko stotina metara od bakine kuće. U ružičastoj jednospratnici na ćošku, sa starinskim vratima i stolom, prodavali su peciva, gotovu hranu, novine i specijalizovane časopise za

kamiondžije, kojima je to bila poslednja stanica na ovoj prometnoj arteriji u predgrađu Beča. Police su bile pune svakodnevnih sitnica, koje su ljudi i dalje kupovali u svojoj prodavnici na ćošku, iako su već počeli da odlaze u lokalni supermarket. Tako su tu bile male kartonske kutije sa deterdžentom, testenina, supe u kesici i, ponajviše, slatkiši. U malom dvorištu iza kuće stajao je stari ružičasti zamrzivač.

Uz bakinu kuću, te dve prodavnice bile su centralni deo mog detinjstva. Bezbrojna poslepodneva posle vrtića ili škole provela sam u prodavnici u „Marku Polu”, dok je majka sređivala račune ili usluživala kupce. Igrala sam se žmurke sa decom ili se sankala na malom sankalištu koje je napravila opština. Naselje je bilo manje i mirnije od našeg. Smela sam da se slobodno krećem i lako sam se sprijateljila sa decom. Iz prodavnice sam mogla da vidim goste kafića: domaćice, muškarce koji su se vraćali s posla, i one koji su, uz tost sa sirom, već od jutra ispijali pivo. Takva mesta su u gradovima polako nestajala, pa su prodavnice mojih roditelja, sa dugim radnim vremenom, služenjem alkohola i intimnom atmosferom, u životima mnogih zauzimale vrlo bitno mesto.

Otac je bio zadužen za pekaru i dostavljanje peciva, a majka se brinula za sve ostalo. Kada mi je bilo otprilike pet godina, otac je počeo da me vodi sa sobom u dostavu. Vozili bismo se kombijem kroz predgrađa i sela, zaustavljajući se u restoranima, barovima i kafićima, kod štandova s viršlama i u manjim prodavnicama. Poznavala sam područje severno od Dunava bolje nego ijedno dete mojih godina - i možda previše vremena provodila u barovima i kafićima. Uživala sam što sam toliko s ocem; zbog toga sam se osećala odraslom, osobom koju uzimaju za ozbiljno. Ipak, naše dostavne vožnje imale su i negativnu stranu.

“Kako slatka devojčica!” - verovatno sam hiljadu puta čula te reci. Ipak, za njih me ne vežu lepe uspomene, iako sam primala komplimente i bila u centru pažnje. Nisam poznavala ljude koji bi me štípali za obraze i kupovali mi čokoladu. Osim toga, nisam volela da budem u centru pažnje; zbog toga bih se osećala veoma neugodno.

Otac je bio veseljak i voleo da nastupa u velikom stilu. Ćerkica u sveže ispeglanim haljinama predstavljala je savršen dodatak; uživao je da me pokazuje kupcima. Svuda je imao prijatelje, toliko da sam,

čak i kao dete, shvatala da ne može biti zaista blizak sa svim tim ljudima. Većina je prihvatila poziv na piće ili pozajmljivala novac. Žudeći za odobravanjem, rado je davao pare.

Sedela sam na barskim stolicama u kafićima i slušala odrasle, čije bi zanimanje za mene brzo splasnulo. Mnogi su bili nezaposleni i nisu uspele u životu, pa su vreme provodili ispijajući pivo i vino i igrajući karte. Mnogi su nekad imali posao, bili učitelji ili državni službenici, pa su negde jednostavno skliznuli sa životnog puta. Danas to nazivamo *burnout* sindromom, ali i tada je bio uobičajen u predgrađu velikog grada.

Tek ponekad, neko bi me pitao šta radim na tim mestima. Većina je jednostavno smatrala da se to podrazumeva i ponašala se preterano prijateljski. „Moja velika devojčica”, odobravajući bi govorio otac, mazeći me po licu. Kada bi mi neko kupio slatkiše ili sok, za uzvrat se očekivalo da nekako platim: „Poljubi čiku tog i tog. Poljubi i tetu.” Odbijala sam blizak kontakt sa strancima, kojima sam zamerala što krađu očevu pažnju, pažnju koja je trebalo da bude samo moja. Dostave su bile stalna emocionalna vrteška. U jednom trenutku bila bih u centru pažnje, predstavljali su me, dobijala sam slatkiše, a u drugom bi me ignorisali, toliko da, kad bi me kojim slučajem pregazio automobil, verovatno niko ne bi ni primetio. Smenjivanje pažnje i zanemarivanja u svetu površne interakcije nagrizzalo mi je samopoštovanje. Naučila sam da privlačim pažnju kako bi se odrasli što duže bavili mnome. Tek mi je sada postalo jasno da ona želja za svetlima pozornice, onaj san da postanem glumica, koji sam imala od malih nogu, nije proizašao iz mene - imitirala sam svoje ekstrovertne roditelje i preživljavala u svetu gde ti se ili dive, ili te zanemaruju.

* * *

Nedugo potom, to smenjivanje pažnje i zanemarivanja proširilo se na najbližu okolinu. Svet mog ranog detinjstva polako je počeo da puca. Pukotine su najpre bile sasvim male, jedva vidljive u poznatoj okolini, tako da sam ih i dalje slabo primećivala, kriveći sebe za trenutke nesklada. Onda su počele da se šire, sve dok se, jednog dana, čitava porodična struktura nije srušila. Otac je prekasno shvatio da je prevršio meru i da je majka odavno odlučila da ga ostavi. Nastavio je s ekstravagantnim ponašanjem, poput kralja

predgrađa, idući od bara do bara i kupujući velike, skupe automobile. Mercedesi i kadilaci trebalo je da impresioniraju njegove „prijatelje”. Pozajmljivao je novac da bi kupovao automobile. Svaki put kada bi mi dao mali džeparac, odmah bi ga ponovo pozajmio, kako bi kupio cigarete ili otišao na kafu. Podigao je toliki kredit na bakinu kuću, da su je na kraju zaplenili. Do sredine devedesetih nagomilao je toliko dugova da je to ugrožavalo život porodice. U procesu restrukturiranja dugova, majka je preuzela prodavnicu mešovite robe u Susenbrunu i onu u naselju „Marko Polo”. Međutim, pukotine su zadirale mnogo dublje od finansija. U jednom trenutku, majci je jednostavno bilo dosta muškarca koji se provodi, ali ne zna za pouzdanost.

Postepeno udaljavanje roditelja promenilo mi je život. Umesto da me tetoše i razmaze, bila sam ostavljena po strani. Satima su se glasno svađali. Naizmenično su se zaključavali u spavaću sobu, a za to vreme onaj drugi bi vikao u dnevnoj. Kada bih bojažljivo upitala šta se događa, poslali bi me u sobu, zatvorili vrata i nastavili sa svađom. Osećala sam se zarobljeno; postalo mi je teško da shvatim svet. Prekrila bih uši jastukom, da ne čujem svađu, i vraćala se u ranije, bezbrižno detinjstvo. Međutim, uspela bih samo ponekad. Jednostavno nisam mogla da shvatim zašto se moj, nekad ozareni otac sada činio tako bespomoćnim i izgubljenim, i zašto nije uspevao da čarolijom izvuče sitnicu iz rukava kako bi me razvedrio. Činilo mi se da je nepresušna zaliha gumenih bombona iznenada presušila.

Nakon jedne žučne rasprave, majka je čak otišla iz stana i nije dolazila nekoliko dana. Želela je da pokaže ocu kako je to kada nemaš pojma gde ti je partner. Nije bilo ništa neobično da se on, jednu ili dve noći, ne pojavi u kući. Ali ja sam bila premlada da bih razumela njene skrivene motive i plašila sam se. Dete u tom dobu ima drugačiji pojam o vremenu, pa mi je majčino odsustvo delovalo kao večnost. Brinula sam se da li će se ikad vratiti. U meni se duboko ukorenio osećaj napuštenosti i odbačenosti. Počelo je razdoblje detinjstva kad više nisam mogla da shvatim gde pripadam, i nisam se osećala voljeno. Od male, samouverene osobe kakva sam nekad bila, postepeno sam se pretvarala u nesigurnu devojkicu, koja je prestala da veruje najbližima.

U tom teškom razdoblju, krenula sam u vrtić. Kontrola koju su drugi imali nad mojim životom i sa kojom sam se, kao dete, jako teško

nosila dostigla je vrhunac.

Majka me je upisala u privatni vrtić blizu kuće. Od početka sam se osećala neshvaćenom i neprihvaćenom, pa sam ga zamrzela. Već prvoga dana, doživela sam nešto što je udarilo temelje tim osećanjima. Bila sam u dvorištu s drugom decom i primetila lalu, koja mi se učinila vrlo zanimljivom. Nagnula sam se nad nju i oprezno je privukla da pomirišem. Vaspitačica je verovatno pomislila da hoću daje uberem i udarila me po ruci. Ogorčeno sam viknula: „Tužiću vas mami!” Međutim, te večeri sam shvatila da je ona predala autoritet nada mnom nekom drugom i da više nije na mojoj strani. Kada sam joj ispričala šta se dogodilo, ubeđena da će me braniti i već sutradan izgrditi vaspitačicu, samo je rekla da je u vrtiću tako i da moram poštovati pravila. Štaviše, dodala je: „Neću da se mešam, jer nisam bila tu i nisam videla šta se dogodilo.” Ta rečenica postala je uobičajena kad god bih došla da joj se požalim u vezi s vaspitačicama u vrtiću. Svaki put kad bih rekla da me druga deca maltretiraju, samo bi odgovorila: “Onda treba da im vratiš.” Morala sam da naučim da se sama nosim s teškoćama. Vrtić mi je bio teško razdoblje u životu. Mrzela sam stroga pravila. Iako nisam bila umorna, posle ručka sam, zajedno s drugom decom, morala da ležim u spavaćoj sobi; bunila sam se protiv toga. Vaspitačice su gledale svoja posla, ne pokazujući previše zanimanja za nas. Pazeći nas jednim okom, drugim bi čitale romane i časopise, razgovarale i lakirale nokte.

Sporo sam se zbližavala sa decom, i uprkos tome što sam bila okružena vršnjacima, osećala sam se još usamljenije nego pre.

„Faktori rizika, pre svega sekundarna enureza, povezuju se s osećanjem gubitka u najširem smislu, prvenstveno razvodom ili razdvajanjem roditelja, smrću, rođenjem sestre ili brata, ekstremnim siromaštvom, delinkvencijom roditelja, uskraćivanjem, zanemarivanjem, nedostatkom podrške u razvojnim koracima.”

To je rečnička definicija problema s kojim sam u to vreme morala da se nosim. Od prerano sazrelog deteta, koje je vrlo brzo odbacilo pelene, postala sam devojčica koja piški u krevet. Mokrenje u krevet bilo je žig koji mi je trovao život. Vlažni tragovi na posteljini pretvorili su se u izvor neprestanih prekora i ismevanja.

Kada sam se, po ko zna koji put, upiškila u krevet, majka je reagovala onako kako je u to doba bilo uobičajeno; mislila je da namerno to radim i da se problem kod deteta može resiti na silu i kažnjavanjem. Istukla me je po zadnjici i ljutito upitala: „Zašto mi to radiš?” Grdila me je, očajavala, ali ništa nije mogla da promeni. I dalje sam svake noći piškila u krevet. Kupila je gumene čaršave i obložila mi krevet. Bilo je to ponižavajuće iskustvo. Iz razgovora s bakinim prijateljima saznala sam da se gumeni podmetači i posebni čaršavi koriste za stare i nemoćne. Samo sam želela da se prema meni odnose kao prema velikoj devojčici, ali nisam mogla da prestanem. Majka bi me tokom noći budila da odem u toalet, ali bih se ipak ponovo upiškila. Menjala bi mi posteljinu i pidžamu, neprestano psujući. Ponekad bih se ujutro probudila suva i bila ponosna na to, ali ona bi mi brzo pokvarila veselje. „Ne sećaš se da sam morala da te presvlačim usred noći? Pa, pogledaj koju pidžamu nosiš!” - pokušavala je da me prevari. Nisam mogla da se odbranim od optužbi. Kažnjavala me je prezirom i ismevanjem. Kada sam zatražila donji veš za *barbiku*, nasmejala se i rekla da bih ga ionako samo upišala. Toliko me je bilo stid, da sam poželeva da se zemlja otvori i proguta me.

Na kraju je počela da meri koliko tečnosti pijem. Oduvek sam bila žedno dete, pila često i mnogo, ali sada se moj unos tečnosti precizno merio. Tokom dana smela sam da pijem samo male količine, a noću mi je to bilo potpuno zabranjeno. Što su mi više branili vodu i sokove, to sam bivala žednija, dok, na kraju, nisam mogla da mislim na bilo šta drugo. Svaki gutljaj, svaki odlazak u toalet, sve se posmatralo i komentarisalo, ali samo kada smo bile same, jer - šta će ljudi pomisliti?

U vrtiću je mokrenje u krevet dobilo sasvim novu dimenziju. Počela sam da piškim u gaće i tokom dana. Druga deca su mi se smejala, a vaspitačice su ih podsticale i stalno mi se rugale. Verovatno su mislile da ću bolje kontrolisati bešiku ako me budu ismevale, ali je situacija sa svakim poniženjem postajala sve gora. Odlazak u toalet ili gutljaj vode postali su pravo mučenje. Morala sam to da radim kad nisam želela, a nisam smela onda kada mi je bilo očajnički potrebno. Kada smo želeli u toalet, morali smo da tražimo dozvolu, a svaki put kad bih pitala, odgovarale su: „Ali, malopre si bila. Zašto moraš

opet?" I obrnuto, prisiljavale su me da idem u toalet pre svakog izlaska, pre obroka, pre poslepodnevnog spavanja, i nadgledale me dok sam to činila. Jednom, kada su posumnjale da sam se ponovo upiščila u gaće, naterale su me da se skinem pred svima.

Svaki put kada bi me povelala negde sa sobom, majka bi nosila rezervnu odeću. To me je činilo još nesigurnijom i postidjenijom. Činilo mi se da odrasli očekuju da se upiškim. Što su više to očekivali, i što su me više grdili i ismevali, to su češće bili u pravu. Bio je to začaran krug iz koga nisam uspevala da izađem ni u osnovnoj školi. Bila sam ismejana, ponižena i uvek žedna devojčica koja piški u krevet.

Nakon dve godine svađa i pokušaja pomirenja, otac se zauvek odselio od nas. Bilo mi je pet godina; od vedre trogodišnjakinje pretvorila sam se u nesigurnu, ćutljivu devojčicu koja ne voli život i traži različite načine da se pobuni. Ponekad bih se povlačila u sebe, ponekad bih vrištala, povraćala i imala napade plača zbog osećanja da me niko ne razume. Jednom me je čitavih nedelju dana mučio gastritis.

Majka, koja je i dalje bila preokupirana svojim raskidom s ocem, prebacila je svoju borbu na mene. Zahtevala je da budem čvrsta kao ona, savladam bol i nesigurnost i hrabro nastavim sa životom. Nije mogla da shvati da ja, kao dete, uopšte nisam sposobna za to. Kada bih postala previše emocionalna, agresivno bi reagovala na moje ispade. Optuživala me je da se samosažaljevam, a posle pokušavala da me potkupi slatkišima, ili bi mi pretila kaznom ako ne prestanem.

Bes zbog situacije koju nisam mogla da razumem postepeno se preusmerio na jedinu osobu koja je ostala nakon što se otac odselio - majku. Nekoliko puta, bila sam tako ljuta da sam odlučivala da odem. Spakovala bih nekoliko stvari u torbu i pozdravila se s njom. Međutim, znala je da neću dospeti dalje od vrata, pa bi mi samo namignula i rekla: „Važi, čuvaj se.” Jednom sam iz sobe iznela sve lutke koje mi je ona poklonila i poređala ih u hodniku. Želela sam da pokažem kako sam odlučila daje isključim iz svog malog kraljevstva - svoje sobe. Naravno, ti pokušaji nadmudrivanja nisu bili rešenje pravog problema. Kada su mi se roditelji razdvojili, izgubila sam sidro stabilnosti; više nisam mogla da se oslonim na ljude koji su mi ranije stalno bili na raspolaganju.

Zanemarivanje mi je polako uništavalo samopoštovanje. Kada pomislite na nasilje nad decom, zamišljate sistematične, teške udarce, koji za posledicu imaju fizičke povrede. Nisam doživela ništa slično. U mom slučaju, reč je bila o mešavini verbalnog ugnjetavanja i povremenih vaspitačkih metoda „stare škole” - šamara koji su mi pokazivali da sam ja, dete, slabija.

Majka to nije radila iz besa ili proračuna, nego zato što bi se u njoj probudio gnev, koji bi brzo planuo i podjednako brzo se ugasio. Šamarala bi me kada bi bila preopterećena ili kada bih nešto zgrešila. Mrzela je i cmizdrenje, postavljanje pitanja ili preispitivanje njenih objašnjenja - time bih takođe zaslužila šamar.

U to doba, i u tom kraju, ovakav odnos prema deci nije bio neobičan. Štaviše, život mi je bio znatno „lakši” od života mnoge dece u susedstvu. Na platou sam često viđala majke kako viču na decu, obaraju ih na tlo i udaraju šakama. Moja majka nikad ne bi učinila tako nešto, a njeni šamari sigurno ne bi nikog šokirali. Kada me je šamarala u javnosti, niko se nije mešao. Mada, uglavnom je bila prevelika dama da bi rizikovala da je neko vidi kako to čini. Druge žene u našem naselju bile su otvoreno nasilne; ne i moja majka. Od mene se zahtevalo da obrišem suze ili pričekam da crvenilo na licu nestane, pre nego što izađem iz stana ili automobila.

Istovremeno, nečistu savest pokušavala je da umiri poklonima. Ona i otac takmičili su se ko će mi kupiti lepšu odeću i voditi me u prirodu vikendom. Ali ja nisam želela poklone. U toj fazi života, želela sam samo da me neko bezuslovno voli i pruža mi podršku, a roditelji nisu mogli to da mi daju.

Jedan događaj iz osnovne škole pokazuje koliko se u meni duboko ukorenilo saznanje da od odraslih ne mogu očekivati pomoć. Bilo mi je otprilike osam godina i išla sam na sedmodnevni školski izlet u Štajersku. Nisam bila baš sportski tip, niti se usuđivala na divlje igre kojima su se druga deca bavila. Ipak, želela sam da se bar jednom oprobam na igralištu. Pala sam s penjalice, a ruka me je jako zbolela. Pokušala sam da se uspravim, ali ruka me je izdala, pa sam ponovo pala. U ušima mi je odzvanjao vedar smeh dece. Niz obraze su mi se kotrljale suze, želela sam da vrištim, ali zvuk mi nije izlazio iz usta. Tek kada je do mene dotrčala jedna učenica, uspela sam da joj kažem da dovede učiteljicu. Devojčica je otrčala, ali

učiteljica ju je poslala nazad, poručivši da, ako nešto želim, moram da dođem sama.

Ponovo sam pokušala da ustanem, ali čim sam se pomerila, u ruci mi je sevnulo. Bespomoćno sam ležala na tlu. Tek nakon nekog vremena, učiteljica iz drugog razreda pomogla mi je da ustanem. Stisnula sam zube i nisam se žalila. Nisam htela da bilo kome budem na teretu. Kasnije je moja učiteljica primetila da nešto nije u redu. Pretpostavila je da sam se ugruvala prilikom pada i dozvolila mi da poslepodne provedem u sobi s televizorom.

Dok sam te noći ležala u spavaonici, ruka me je toliko bolela da sam jedva mogla da dišem. Ipak, nisam tražila pomoć. Tek sutradan, kad smo bili u zoološkom vrtu u Herbertštajneu, učiteljica je shvatila da sam se ozbiljno povredila i odvela me doktoru, koji me je odmah poslao u bolnicu u Grac. Ruka mi je bila slomljena.

Majka i njen dečko su došli po mene. Dobro sam poznavala tog novog muškarca u njenom životu - bio mi je kum. Nije mi se sviđao. Vožnja kući bila je pravo mučenje. Tri sata se žalio što su zbog moje nespretnosti morali da se voze toliko daleko. Majka je želela da ublaži situaciju, ali nije uspevala da zaustavi njegove kritike. Sedela sam na zadnjem sedištu i tiho plakala. Bilo me je stid što sam pala i drugima izazvala neprijatnost. Ne stvaraj probleme. Nemoj praviti scene. Ne budi histerična. Velike devojčice ne plaču. Te mantre iz detinjstva, koje sam čula hiljadu puta, pomogle su mi da dan i po trpim bol od slomljene ruke. Glas u glavi ponavljao ih je i dok sam slušala tiradu majčinog dečka.

Učiteljica je morala da ide na disciplinsku komisiju zbog toga što me nije odmah odvela u bolnicu. Iako je potpuno tačno da nije dovoljno pazila, odgovornost je u velikoj meri bila moja. Nepoverenje u vlastitu procenu bilo je toliko da čak ni sa slomljenom rukom nisam mislila da imam pravo na pomoć.

U međuvremenu, oca sam viđala samo vikendima ili kada bi me vodio sa sobom u dostavu. Posle raskida s majkom, i on se ponovo zaljubio. Devojka mu je bila ljubazna, ali rezervisana. Jednom mi je rekla: „Sad znam zašto si tako teška. Roditelji te ne vole.” Pobunila sam se, ali je ta primedba progonila moju ranjenu dečju dušu. Možda je u pravu? Uostalom, ona je odrasla, a odrasli su uvek u pravu.

Danima nisam mogla da se otresem te pomisli.

* * *

Kad mi je bilo devet godina, nakupljene frustracije počela sam da rešavam hranom. Nikad nisam bila mršavica, a odrastala sam u porodici gde je hrana igrala vrlo bitnu ulogu. Majka bila je tip žene koji može da jede koliko hoće, a da se ne ugoji ni grama. Možda zbog hiperaktivne štitne žlezde, a možda zbog živahne prirode. Jela je hleb s mašću, kolače, svinjsko pečenje s kimom i sendviče sa šunkom. Nikad se ne bi ugojila, i nikad nije propuštala priliku da drugima nabija na nos. "Mogu da jedem šta god poželim", likovala bi, držeći hleb namazan debelim slojem masti. Nasledila sam njenu neumerenost u jelu, ali ne i sposobnost sagorevanja tolikih kalorija.

S druge strane, otac je bio toliko debeo da mi je, kao detetu, bilo neprijatno da me vide s njim. Stomak mu je bio ogroman, poput trudnice u osmom mesecu. Kada bi ležao na kauču, stomak se izdizao poput planine. Često sam ga tapšala i ispitivala kada bi dete trebalo da se rodi. On bi se dobroćudno smejao. Na tanjiru su mu uvek bile naslagane gomile mesa, a uz to je morao da ima i nekoliko velikih knedli, koje su plivale u moru sosa. Proždirao je ogromne količine hrane, jedući i kad više nije bio gladan.

Kada smo vikendom išli na porodične izlete, prvo s majkom, a posle s njegovom devojkom, sve se vrtelo oko hrane. I dok su druge porodice planinarile, vozile bicikl ili obilazile muzeje, mi smo odlazili na gastronomska odredišta. Odvezao bi nas do neke nove kafane ili bismo posećivali seoske gostionice u dvorcima. Nismo išli na organizovane istorijske ture, nego da bismo učestvovali u gozbama na srednjovekovni način: gomile mesa i knedli, koje rukama trpaš u usta i zalivaš kriglama piva - otac je voleo takve izlete.

Bila sam stalno okružena hranom, u dvema prodavnicama - u Susenbrunu i u naselju "Marko Polo", koju je majka preuzela posle raskida s ocem. Kada bi me pokupila iz produženog boravka i odvela u prodavnicu, dosadu sam ubijala hranom: sladoled, gumene bombone, malo čokolade, kiseli krastavci. Majka bi obično popustila - bila je suviše zauzeta da bi pažljivo pratila šta trpam u usta.

Počela sam da se sistematski prežderavam. Progutala bih čitav paket čokoladica baunti, popila veliku bocu koka-kole, pa zaokružila obrok s još čokolade, sve dok mi se želudac ne bi toliko raširio da mi se činilo da će pući. Čim bih malo došla sebi, nastavila bih da jedem.

Godinu dana pre otmice toliko sam se ugojila da sam, od bucmaste devojčice, prerasla u stvarno debelu devojku. Nisam se bavila sportom i druga deca su me sve više zadirkivala. Usamljenost sam lečila novim količinama hrane. Na deseti rođendan imala sam 45 kilograma.

Majka bi me još više frustrirala, govoreći: “Sviđaš mi se takva kakva jesi, bez obzira na to kako izgledaš.” Ili: “Samo ružnom detetu moraš oblačiti lepe haljine.” Kada bih se uvredila, nasmejala bi se i dodala: “Ne mislim na tebe, dušo. Ne budi tako osetljiva.” “Osetljiva” - bilo je to najgore, to se nije smelo biti. Danas se svaki put iznenadim kada čujem kako se ta reč koristi u pozitivnom kontekstu. Dok sam bila dete, to je bila uvreda kojom su opisivani ljudi preslabi za ovaj svet. Tada sam želela da mi neko dozvoli da budem slaba. Kasnije mi je ta čvrstina, koju mi je prvenstveno majka nametnula, verovatno spasla život.

Okružena svakojakim slatkišima, satima sam sedela ispred televizora u svojoj sobi ili čitala knjigu. Želela sam da pobegnem od stvarnosti, gde za mene nije bilo ničeg osim poniženja, u druge svetove. Imali smo sve televizijske programe i niko nije pazio šta gledam. Menjala sam kanale bez preteranog razmišljanja, i gledala sve: dečje emisije, vesti i kriminalističke priče kojih sam se bojala, ali ih ipak upijala poput sunđera. U leto 1997, u medijima je dominirala jedna vest: u Salckamergutu, jednom od austrijskih jezerskih područja, većim delom u Gornjoj Austriji, policija je otkrila lanac dečje pornografije. Prestravljeno sam slušala kako je sedam muškaraca namamilo nepoznat broj dečaka u posebno opremljenu sobu, ponudivši im malo novca. Tu su ih zlostavljali i sve to snimili, a snimke posle prodali po celom svetu. Dvadeset četvrtog januara 1998. Austriju je potresao još jedan skandal. Snimci zlostavljanja devojčica starosti između pet i sedam godina poslani su poštom. Na jednom se videlo kako je muškarac namamio sedmogodišnju devojčicu iz susedstva na tavan, gde ju je teško zlostavljao.

Još više su me uznemirili izveštaji o devojčicama koje je su bile žrtve serijskog ubice u Nemačkoj. Koliko se sećam, dok sam bila u osnovnoj školi, jedva da bi prošlo mesec dana bez izveštaja o otetoj, silovanoj ili ubijenoj devoj čiči. Televizijske reportaže opisivale su dramatične potrage i policijske izveštaje do najsitnijih pojedinosti.

Gledala sam pse tragače u šumi i ronioce koji su na dnu jezera i ribnjaka tražili tela. Stalno sam slušala priče njihovih porodica: kako su nestale dok su se igrale napolju, ili jednostavno nisu došle kući iz škole; kako su ih roditelji očajnički tražili, sve dok nisu saznali strašnu vest - da više nikad neće videti svoju decu.

Medijski izveštaji su u to vreme bili toliko sveprisutni, da smo o njima razgovarali i u školi. Učiteljice su nam objašnjavale kako da se zaštitimo od napada. Gledali smo filmove u kojima su devojčice zlostavljala starija braća, i one u kojima su dečaci učili kako da se odupru nasilnim očevima. I učiteljice su ponavljale upozorenja koja su nam stalno upućivali kod kuće: "Nigde ne idite sa strancima! Ne ulazite u tuđe automobile! Ne uzimajte slatkiše od nepoznatih osoba! Ako vam se nešto učini čudnim, pređite na drugu stranu ulice."

Kada danas gledam popis slučajeva iz tih godina, potresu me jednako kao i tada.

- Ivon (dvanaest godina), u julu 1995. pretučena na smrt, na jezeru Pinou (Brandenburg), zato što se opirala čoveku koji je pokušao da je siluje.

- Anet (petnaest godina), iz Mardorfa na jezeru Štajnhude, 1995. godine pronađena gola, seksualno zlostavljana i ubijena u kukuružištu. Počinilac nije uhvaćen.

- Marija (sedam godina), oteta, zlostavljana i bačena u ribnjak u Haldenslebenu (Zahsen-Anhalt), novembra 1995.

- Elmedina (šest godina), oteta, zlostavljana i ugušena februara 1996. u Zigenu.

- Klaudija (jedanaest godina), oteta, zlostavljana i zapaljena u Grevenbrojhu, maja 1996.

- Ulrike (trinaest godina), nije se vratila s jahanja na poniju 11. juna 1996. Njeno telo pronađeno je dve godine kasnije.

- Ramona (deset godina), nestala bez traga iz tržnog centra u Jeni, 15. avgusta 1996. Njeno telo pronađeno je januara 1997. u blizini Ajzenaha.

- Natali (sedam godina), 20. septembra 1996. na putu u školu oteo ju je, zlostavljao i ubio dvadesetdevetogodišnjak u Epfahu, u Gornjoj Bavarskoj.

- Kim (deset godina), iz Varela u Friziji, oteta, zlostavljana i ubijena u januaru 1997.

- En-Katrin (osam godina), pronađena na smrt pretučena, 9. juna 1997, blizu roditeljske kuće u Sibeku u Brandenburg.

- Loren (devet godina), jula 1997. zlostavljao ju je i ubio dvadesetogodišnjak, u podrumu kuće njenih roditelja u Prenclauu.

- Dženifer (jedanaest godina), 13. januara 1998, u Versmoldu pokraj Gutersloha, ujak ju je namamio u svoj automobil, gde ju je zlostavljao i udavio.

- Karla (dvanaest godina), napadnuta na putu u školu, 22. januara 1998. u Vilhermsdorfu pokraj Furta, zlostavljana, onesveščena i bačena u ribnjak. Umrta je nakon pet dana u komi.

Posebno su me pogodili slučajevi Karle i Dženifer. Posle hapšenja, Dženiferin ujak je priznao da je želeo da seksualno zlostavlja devojčicu u automobilu. Kada je počela da se odupire, udavio ju je, a telo sakrio u šumi. Ti izveštaji su mi se neizbrisivo urezali u pamćenje. Psiholozi s kojima su razgovarali na televiziji savetovali su nam da se ne opiremo napadačima, jer će nam to ugroziti život. Još su strasniji bili izveštaji o Karlinom ubistvu. I danas pred sobom vidim novinare, zamišljam kako stoje ispred ribnjaka u Vilhermsdorfu i objašnjavaju da je policija prema raskopanoj zemlji mogla utvrditi koliko se žestoko devojčica borila. Sahranu su prenosili na televiziji. Sedela sam pred ekranom, očiju širom otvorenih od straha. Samo je jedna stvar uspela da me umiri - njene fotografije. Nisam bila plavokosa, nežna devojčica kakve su zlostavljači, izgleda, voleli. Nisam bila svesna koliko grešim.

2

Uostalom, šta bi moglo da se desi? Poslednji dan starog života

“Pokušavala sam da vrisnem, ali glas me je izdao.

Glasne žice odbile su poslušnost. Sve je u meni vrištalo.

Nemi jauk koji niko nije mogao da čuje.”

Dan nakon povratka iz očeve vikendice, probudila sam se tužna i gnevna. Grudi su mi se stezale od ljutnje zbog majčinog besa - usmerenog na oca, ali iskaljenog na meni. Još više me je uzrujavalo to što mi je zabranila da ga ponovo vidim. Bila je to jedna od odluka koje odrasli donose iz besa ili zbog nekog iznenadnog događaja, ne razmišljajući o tome da nisu bitni samo oni, nego i najdublje potrebe onih koji se bespomoćno suočavaju s takvim izjavama.

Mrzela sam osećaj bespomoćnosti, osećaj koji me je podsećalo da sam i dalje dete. Žudela sam da napokon odrastem, nadajući se da me svađe s majkom neće toliko pogađati. Želela sam da naučim kako da potisnem osećanja, uključujući i duboko ukorenjene strahove, koje svađe između roditelja uvek izazivaju kod dece.

Sa desetim rođendanom za sobom sam ostavila prvo i najnesamostalnije razdoblje u životu. Taj čarobni datum službeno je označio da se samostalnost približava: još samo osam godina, a onda ću se iseliti i pronaći posao. Više neću biti zavisna od odluka odraslih, kojima je više stalo do sitnih svađa i ljubomore nego do mojih potreba. Još samo osam godina, koje ću iskoristiti da se pripremim za život u kom ću ja donositi odluke.

Nekoliko nedelja pre rođendana, već sam napravila bitan korak prema nezavisnosti: ubedila sam majku da mi dozvoli da sama idem u školu. Iako sam bila u četvrtom razredu, uvek me je dovozila i ostavljala pred ulazom. Put nije trajao duže od pet minuta. Svakog dana, stidela sam se pred drugom decom zbog sopstvene bespomoćnosti, koju su svi mogli da vide kada bih izašla iz automobila, a majka me poljubila na rastanku. Već izvesno vreme pregovarala sam s njom o dozvoli da idem sama. Želela sam da dokažem roditeljima, ali i samoj sebi, da više nisam mala. I da mogu pobediti sopstvene strahove.

Nesigurnost me je mučila, napadala me čak i dok sam silazila niza stepenice. Rasla je dok sam prelazila plato i potpuno me obuzimala dok sam trčala ulicama Renbansidlunga. Osećala sam se nezaštićenom i sićušnom, i mrzela sebe zbog toga. Tog dana, donela sam odluku: pokušaću da budem snažna. Želela sam da taj dan bude prvi u mom novom životu, i poslednji dan starog. Kada sada razmišljam o tome, prilično je ironično što se upravo tog dana moj dotadašnji život *zaista* završio, iako se to dogodilo na način koji nisam mogla ni da zamislim.

Odlučno sam odgurnula šareni prekrivač i ustala iz kreveta. Kao i uvek, majka mi je pripremila odeću koju je trebalo da obučem: kariranu haljinu od sivog flanela na tregere. U tome sam se osećala bezoblično, sputano, kao da me haljina čvrsto drži u stanju koje sam odavno želela da prerastem.

Mrzovoljno sam je obukla i otišla niz hodnik do kuhinje. Majka mi je spremila sendviče i ostavila ih na stolu, umotane u salvetu s logom malog kafića u naselju "Marko Polo". Kada je došao trenutak da krenem, obukla sam crveni kaputić i stavila ranac na leđa. Pomazila sam mačke i pozdravila se s njima. Onda sam otvorila ulazna vrata i izašla na stepenice. Tek što sam odmakla od vrata, zastala sam, razmišljajući o majčinim recima, koje je izgovorila mnogo puta: "Ljudi ne smeju da se rastanu u ljutnji, jer ne znaju hoće li se ponovo videti!" Bila je impulsivna, znala je da razbesni i često bi me ošamarila kada bi se na trenutak izgubila. Ipak, na rastanku je uvek bila puna ljubavi. Treba li *zaista* da odem bez reči? Okrenula sam se, ali onda se u meni opet probudilo sinoćnje razočaranje. Više neću da je ljubim, kazniću je ćutanjem. Uostalom, šta bi moglo da se desi?

"Uostalom, šta bi moglo da se desi?" mrmljala sam u pola glasa. Reči su mi odzvanjale stepeništem. To pitanje pretvorilo se u mantru koja me je pratila do ulice i kroz redove kuća, na putu do škole. Mantra pomoću koje sam se borila protiv straha i grize savesti što se nisam pozdravila s majkom.

* * *

Izašla sam iz naselja, prošla duž beskrajno dugačkog zida i stala na pešačkom prelazu. Ulicom je išao tramvaj, pun ljudi koji su se zaputili na posao. Hrabrost mi se istopila. Odjednom mi se sve činilo prevelikim. Mučila me je svađa s majkom i plašilo osećanje da se

gubim u novom lavirintu odnosa između posvađanih roditelja i njihovih novih partnera, koji me nisu prihvatili.

Želela sam osećaj da će taj dan doneti nešto novo, ali on je još jednom popustio pred izvesnošću da ću morati da se borim za sopstveno mesto u toj zamršenoj mreži. Uostalom, kako bih mogla da promenim svoj život, kada mi se i najobičniji pešački prelaz činio kao nepremostiva prepreka?

Počela sam da plačem; sve sam jače želela da jednostavno nestanem. Gledala sam kako preda mnom teče saobraćaj i zamislila da me, dok prelazim ulicu, udara automobil. Vukao bi me nekoliko metara, a onda bih umrla. Pored mene bi ležao ranac, a crveni kaput bi, poput upozoravajućeg crvenog svetla na asfaltu, vikao: "Pogledajte samo šta ste uradili toj devojčici!" Majka bi istrčala iz zgrade, plakala nada mnom i uvidela sve svoje greške. Da, bi. Sigurno.

Naravno, nisam se bacila pod automobil, niti pod tramvaj. Nisam želela da privučem toliko pažnje. Umesto toga sam se sabrala, prešla preko pešačkog i ulicom Renbanveg nastavila prema školi, koja se nalazila na Briošivegu. Prošla sam nekoliko tihih sporednih ulica, nizove malih porodičnih kuća sa skromnim dvorištima, izgrađenih pedesetih godina. U delu grada gde su preovladavale industrijske zgrade i stambene četvrti s betonskim soliterima, te kućice su delovale zastarelo, ali i umirujuće. Kada sam skrenula na Melangase, obrisala sam suze s lica i nastavila da koračam, oborene glave.

Više se ne sećam zašto sam podigla pogled. Zbog nekog zvuka? Ptice? U svakom slučaju, zagledala sam u jedan dostavni kombi. Bio je parkiran s desne strane ulice i izgledao kao da ne pripada toj mirnoj okolini. Ispred njega je stajao muškarac. Bio je mršav, ne baš visok i činilo se da je mlad. Gledao je oko sebe kao da nešto čeka, ali ni sam ne zna šta.

Usporila sam i ukočila se. Odmah mi se vratio strah, koji nisam mogla tačno da imenujem; naježila sam se po vratu i rukama. Istoga trenutka osetila sam nagon da pređem na drugu stranu ulice. Kroz glavu su mi proletele slike i delovi rečenica: ne razgovaraj sa strancima... Ne ulazi u tuđe automobile... Otmica... Zlostavljanje dece... Tolike televizijske priče o otmicama devojčica. Ako zaista

želim da budem odrasla, ne smem dopustiti tim osećanjima da me savladaju. Moram pobediti strah; naterala sam se da nastavim da hodam. Uostalom, šta bi moglo da se desi, pitala sam samu sebe. Put do škole bio je moj ispit. Položiću ga bez skretanja.

Više ne mogu da se setim šta je u meni, kada sam ugledala kombi, zazvonilo na uzbunu: možda je bila intuicija, iako bi me verovatno uplašio svaki muškarac koga bih na ulici videla u neuobičajenoj situaciji. U mojim dečjim očima, otmica je bila realna mogućnost, ali duboko u meni, to je još uvek bilo nešto što se događa na televiziji, a ne u mom susedstvu.

Kada sam došla na otprilike dva metra od čoveka na ulici, pogledao me je u oči. U tom trenutku, moj je strah nestao. Imao je plave oči i malo dužu kosu, poput studenta u televizijskom filmu iz sedamdesetih. Pogled mu je bio neobično prazan. To je neki jadničak, pomislila sam, jer je izgledao kao da mu je potrebna zaštita - u tom trenutku, osetila sam želju da mu pomognem. Možda zvuči čudno, kao kada dete, čvrsto i po svaku cenu, naivno veruje da u svakom postoji nešto dobro. Ipak, kada me je tog jutra prvi put pogledao u oči, izgledao je izgubljeno i vrlo ranjivo.

Da, položiću ovaj ispit. Proći ću pored njega, zaobići ga onoliko koliko mi uski trotoar dopušta. Nisam volela da dodirujem ljude i želela sam da se dovoljno odmaknem od njega, kako ne bih morala da ga dotaknem u prolazu.

A onda se sve odigralo vrlo brzo.

U trenutku kada sam, oborenog pogleda, htela da prođem pored njega, zgrabio me je oko struka i ugurao u kombi. Sve se desilo u trenu, kao da je uvežbana koreografija. Prizor koji smo zajedno uigrali. Koreografija užasa.

Jesam li vrištala? Mislim da nisam. A ipak, u meni je sve vrištalo. Iz mene je pokušao da izađe jauk, ali je ostao zarobljen u grlu: nemi vrisak, kao da su se ostvarile noćne more u kojima vičeš, ali te niko ne čuje, ili trčiš, a ostaješ u mestu, kao da si zarobljen u živom pesku.

Da li sam mu se suprotstavila? Da li sam se borila protiv njegove savršene koreografije? Očigledno jesam, jer sam sutradan imala modricu na oku. Ne sećam se bola koji mi je udarac naneo, samo osećaja parališuće bespomoćnosti. Otmičaru nije bilo teško da se

izbori sa mnom. Bio je visok 1,72, a ja samo 1,45 m. Bila sam debela i ne preterano brza. Osim toga, teška školska torba ograničavala mi je pokrete. Sve se odigralo za samo nekoliko sekundi.

U trenutku kada su se vrata kombija zatvorila za mnom, bila sam savršeno svesna činjenice da sam oteta i da ću verovatno umreti. U glavi su mi se vrtele slike Dženiferine sahrane. Bila je zlostavljana u automobilu i ubijena kada je pokušala da pobegne. Slike Karlinih roditelja koji su čekali vesti o ćerki. Karla, koja je bila zlostavljana, pronađena je kako onesveščena pluta u ribnjaku. Umrla je sedam dana kasnije. Tada sam se zapitala kako bi to bilo: smrt i ono što dolazi posle nje. Osećaš li bol pre smrti i da li zaista vidiš svetlost?

Slike su se mešale s bujicom misli: *Da li se ovo stvarno događa? Meni?* - pitao je jedan glas. *Kakva luda ideja, oteti dete. To nikad ne ispadne dobro,* rekao je drugi. *Zašto ja? Pa ja ne odgovaram profilu tipične žrtve otmice,* javio se treći.

Otmičarev glas vratio me je u sadašnjost. Naredio mi je da sednem na pod zadnjeg dela kombija i zarezao da se ne mičem. Ako ga ne poslušam, videću svog boga. Onda se prebacio na vozačevo sedište i pokrenuo automobil.

Budući da prednji i zadnji deo kombija nisu bili odvojeni, mogla sam da ga vidim. Čula sam kako panično okreće brojeve telefona. Niko mu se nije javljao.

U glavi su mi i dalje odzvanjala pitanja: *Hoće li od moje porodice tražiti novac za otkup? Ko će platiti? Kuda me vodi? Koji je ovo automobil? Koliko je sati?* Prozori vozila bili su zatamnjeni, osim tanke crte na gornjem delu. S poda nisam mogla da vidim kuda idemo, a nisam se usudila da podignem glavu i pogledam kroz prozor. Činilo mi se da se vozimo dugo i besciljno. Brzo sam izgubila osećaj za prostor i vreme. Zbog krošanja i lampiona koji su stalno promicali pored nas, činilo mi se da se vozimo ukrug po naselju.

Govori. Moraš da razgovaraš s njim. Ali kako? Kako se priča s kriminalcem? Oni ne zaslužuju poštovanje, pa mi se nije činilo prikladnim da mu govorim vi. Znači, ti. Reč dosad rezervisana za ljude koji su mi bliski.

Prilično apsurdno, ali prvo pitanje koje sam postavila bilo je koji broj cipela nosi. Setila sam se toga iz televizijskih emisija o nerešenim zločinima. Bitno je da tačno opišeš počinioca. I najmanji detalj je

važan. Naravno, nije mi odgovorio. Umesto toga, doviknuo mi je da ćutim i da mi se onda ništa neće dogoditi. Ni danas mi nije jasno kako sam uspela da skupim dovoljno hrabrosti da ga ne poslušam. Možda zato što sam bila sigurna da ću ionako umreti, da stvari ne mogu biti gore nego što jesu.

“Hoćeš li sada da me siluješ?” bilo je moje sledeće pitanje.

Ovaj put je odgovorio. “Premlada si za to”, rekao je. “Ne bih to učinio.” Onda je ponovo pozvao nekog telefonom.

Kad je spustio slušalicu, rekao je: “Odvešću te u šumu i predati drugima. Onda ću moći da operem ruke od svega ovog.” To je ponovio nekoliko puta, brzo i uznemireno: “Predaću te i onda više neću imati posla s tobom. Nikad se više nećemo videti.”

Ako je nameravao da me uplaši, pronašao je prave reči. Izjava da će me predati “drugima” oduzela mi je dah. Ukočila sam se od straha. Nije morao ništa više da kaže, znala sam na šta misli. Lanci dečje pornografije mesecima su bili tema u medijima. Od prošloga leta, jedva da bi prošlo nedelju dana bez priče o ljudima koji su otimali i zlostavljali decu, a sve to snimali. Sve sam mogla savršeno da zamislim: gomila muškaraca odvukla bi me u podrum i dirala svuda, dok bi neko fotografisao. Do tog trenutka, verovala sam da ću uskoro umreti. Ono što mi se sad spremalo delovalo je još strasnije.

Ne sećam se koliko smo se dugo vozili. Stali smo u borovoj šumi, kakvih je u mnogo u okolini Beča. Otmičar je ugasio motor i opet nekoga pozvao. Izgleda da je nešto pošlo naopako. “Ne dolaze. Nisu ovde!” besneo je sebi u bradu. Izgledao je preplašeno, uznemireno. Ipak, možda je i to bila samo varka - možda je želeo da stanem na njegovu stranu, protiv onih “drugih”, kojima je trebalo da me preda i koji su ga ostavili na cedilu; možda ih je izmislio da bi me zastrašio i paralizovao.

Izašao je i naredio mi da ne mrdam. Nemo sam ga poslušala. Zar Dženifer nije htela da pobegne iz takvog automobila? Kako je to pokušala? I u čemu je pogrešila? Misli su mi se komešale u glavi. Ako nije zaključao vrata, možda bih mogla da otvorim. I šta onda? Dva koraka i našao bi se pored mene. Nisam mogla brzo da trčim. Nisam znala u kojoj smo šumi i u kom bi smeru trebalo da krenem. A osim toga, bili su tu i “drugi”, koji bi trebalo da dođu po mene, i koji su mogli biti bilo gde. Jasno sam mogla da zamislim kako trče za

mnom, hvataju me i bacaju na tlo. A onda i svoj leš, zakopan ispod bora.

Pomislila sam na roditelje. Majka će posle podne doći po mene u školu. A dežurna učiteljica će reći: "Ali, Nataša nije došla!" Majka će biti očajna, a ja nikako ne mogu da je zaštitim. Od pomisli na to kako dolazi po mene u školu, a ja nisam tu, pucalo mi je srce. "Uostalom, šta bi moglo da se desi?" pomislila sam jutros kada sam odlazila iz kuće, ne pozdravivši se s njom, ne poljubivši je. *Nikad se ne zna da li ćemo se ponovo videti.*

* * *

Trgnula sam se na otmičareve reći. "Ne dolaze." Onda se vratio u automobil, upalio motor i krenuo.

Sada sam prepoznala zabate i krovove kuća, koje sam nazirala kroz uski nezatamnjeni prostor na bočnim prozorima. Videla sam kuda vozi - vraćao se u predgrađe, pa na put prema Genserndorfu.

"Kuda idemo?", upitala sam.

"U Štrashof", odmah je odgovorio.

Dok smo se vozili kroz Susenbrun, obuzela me je duboka tuga. Prošli smo pored majčine stare prodavnice, koju je nedavno zatvorila. Pre samo tri nedelje, ona bi sedela tu, za pisaćim stolom, i sređivala račune. I dalje sam mogla da je zamislim i poželeda sam da vrisnem, ali iz mene je izašlo samo slabašno cviljenje, kada smo prošli ulicom koja je vodila do bakine kuće. Tu sam provela najsrećnije trenutke detinjstva.

Zaustavili smo se u nekoj garaži. Otmičar mi je naredio da ostanem da ležim u zadnjem delu kombija, pa je ugasio motor. Onda je izašao, uzeo plavi pokrivač, prebacio ga preko mene i čvrsto me vezao. Okružio me je potpuni mrak i jedva sam disala. Kada me je podigao, poput paketa, i izneo iz automobila, uhvatila me je panika. Morala sam da se izvučem ispod pokrivača. I morala sam u toalet.

Kad sam mu rekla da me spusti i dozvoli mi da odem u toalet, glas mi je zvučao prigušeno i strano. Zastao je na trenutak, a onda me odmotao i poveo niz hodnik, do malog toaleta za goste.

Iz hodnika sam uspela da vidim delić sobe. Nameštaj mi se činio stilski i skup, što je bio još jedan znak da sam zaista žrtva zločina. U policijskim serijama na televiziji, kriminalci su uvek imali velike kuće sa skupim nameštajem.

Otmičar je stajao pred vratima i čekao. Odmah sam zaključala vrata i uzdahnula od olakšanja. Ipak, to je trajalo samo nekoliko sekundi. Prostorija nije imala prozor, a ja nisam mogla zauvek da ostanem iza zaključanih vrata. Pogotovo jer bi vrlo lako mogao da ih razvali.

Kad sam posle nekog vremena izašla napolje, ponovo me je umotao u pokrivač: tama, zagušljivost. Podigao me je i osetila sam da me nosi niza stepenice. U podrum? Kada smo došli do kraja stepeništa, spustio me je na pod, malo povukao, pa ponovo prebacio preko ramena i nastavio da hoda. Činilo mi se da je prošla čitava večnost pre nego što me je ponovo spustio, a onda sam čula kako mu se koraci udaljavaju.

Prestala sam da dišem i samo slušala. Ništa. Ništa se nije čulo. Baš ništa. Ipak, prošlo je mnogo vremena pre nego što sam se usudila da se oprezno izvučem ispod pokrivača. Oko mene je bio mrak. Zaudaralo je na prašinu, a ustajali vazduh bio je neobično topao. Ispod sebe sam osećala hladan, go pod. Sklupčala sam se na pokrivač i tiho zaplakala. U toj tišini, sopstveni glas mi je tako čudno zvučao, da sam se uplašila i prestala. Ne sećam se koliko dugo sam ležala. U početku sam pokušavala da brojim sekunde i minute. *Dvadeset jedan, dvadeset dva* - mrmljala sam za sebe. Pokušavala sam da na prste izbrojim koliko je minuta prošlo. Stalno sam grešila, a to nisam smela sebi da dozvolim, ne sada! Morala sam da se koncentrišem, da zapamtim svaku pojedinost!

No, brzo sam izgubila pojam o vremenu. Tama i vonj koji je u meni izazivao gađenje poklopili su me poput crne krpe.

Kada se otmičar vratio, doneo je sijalicu i zavrnuo je u grlo na zidu. Iznenadno oštro svetio me je zaslepelo, ali nije donelo olakšanje, jer sam sad mogla da vidim gde sam. Soba je bila mala i prazna, zidovi prekriveni lamperijom, a prazan drveni krevet kukama pričvršćen uza zid. Na podu je bio svetli laminat. U uglu se nalazio nužnik bez poklopca, a na jednom zidu dvostruki umivaonik od nerđajućeg čelika.

Zar ovako izgleda tajno mesto zločinačke skupine? Seks klub? Svetla lamperija na zidovima podsetila me je na saunu i podstakla talas ideja: sauna u podrumu - zlostavljač dece - zločinac. Zamislila sam debele, znojave muškarce kako sede na meni. Za mene je sauna u podrumu predstavljala mesto na koje su takvi ljudi mamili

svoje žrtve i zlostavljali ih. Ali nije bilo peći, a ni onih drvenih posuda koji obično stoje u sauni.

Otmičar mi je naredio da ustanem, držim se na određenoj udaljenosti i ne mrdam. Potom je počeo da vadi kuke o koje je bio okačen drveni krevet. Za to vreme, obraćao mi se onako kako ljudi obično pričaju sa kućnim ljubimcima: nežnim i umirujućim glasom. Ne treba da se bojim, sve će biti u redu ako se budem ponašala kako mi on kaže. Gledao me je kao ponosni vlasnik novi automobil; ili još gore: kao što dete gleda novu igračku - puno očekivanja, ali u isto vreme nesigurno šta sve može s njom da radi.

Nakon nekog vremena, prestala sam da paničim i skupila hrabrost da mu se obratim. Molila sam ga da me pusti. "Nikome neću ništa reći. Ako me sad pustiš, niko ništa neće primetiti. Reći ću da sam pobešla. Ako me ne zadržiš preko noći, ništa ti se neće dogoditi." Pokušala sam da mu objasnim da je počinio veliku grešku, da me već traže i da će me sigurno naći. Apelovala sam na njegov osećaj odgovornosti i molila za saosećanje. Uzalud. Jasno mi je dao do znanja da ću noć provesti u toj tamnici.

Da sam mogla da predvidim da će mi ta soba narednih 3.096 noći biti i utočište i zatvor, ne znam kako bih reagovala. Kada se danas setim, jasno mi je da je spoznaja da ću tu morati da provedem tu jednu, prvu noć, izazvala reakciju koja mi je verovatno spasla život - ali koja je, ujedno, bila i opasna. Ono što je dosad delovalo nezamislivo odjednom je postalo stvarnost: bila sam zaključana u podrumu zločinca i neće me osloboditi, barem ne danas. Moj svet je preplavio talas strave, a poimanje stvarnosti malo mi se promenilo. Prihvatila sam to što se dogodilo i, umesto da se ljutito i očajno borim protiv novonastale situacije, prepustila sam se. Kada odraste, čovek postane svestan da, svaki put kada mora da podnosi okolnosti koje su, pre nego što su se dogodile, delovale nezamislivo, gubi mali deo sebe. U temeljima ličnosti pojavi se pukotina. A ipak, prilagođavanje je jedina pravilna reakcija, jer vam osigurava preživljavanje. Deca reaguju intuitivnije. Bila sam preplašena i nisam se opirala, nego počela da se pripremam za noćenje - zasad, samo na jednu noć.

Iz današnje perspektive, čini mi se bizarnim kako je paniku zamenio pragmatizam. Kako sam brzo shvatila da će moje molbe biti

uzaludne i da će se svaka sledeća reč samo odbiti od tog čudnog čoveka. Kako sam nagoniski osetila da moram prihvatiti situaciju, da bih preživela tu jednu, beskrajnu noć u podrumu.

Kada je otmičar odvojio krevet od zida, pitao me je šta mi je potrebno. Potpuno apsurdna situacija, kao da sam došla da prespavam u hotelu i zaboravila da ponesem najnužnije toaletne potrepštine. "Četka za kosu, četkica, pasta za zube i čaša za četkicu. Poslužiće i prazna čaša od jogurta." Funkcionisala sam.

Objasnio mi je da će morati da ode u Beč, da mi donese dušek iz stana koji tamo ima.

"Je li ovo tvoja kuća?" upitala sam, ali nije mi odgovorio. "Zašto ne možeš da me držiš u svom stanu u Beču?"

Odgovorio je da bi to bilo preopasno: tanki zidovi, radoznale komšije, mogla bih vrištati. Obećala sam mu da ću biti tiha, samo da me odvede u Beč. Uzalud.

Kad je unatraske izašao iz sobe i zaključao vrata, moja strategija preživljavanja se poremetila. Sve bih učinila da ostane ili me povede sa sobom; sve, samo da ne budem sama.

Čučnula sam. Noge i ruke bile su mi nekako čudno obamrle, i bilo mi je teško da odlepim jezik od nepca. Pokušala sam da uspostavim vremenski sled koga ću moći da se pridržavam, i misli su mi se usredsredile na školu. Međutim, odavno sam izgubila svaki pojam o vremenu. Koji bi predmet sad bio na redu? Da li je veliki odmor već prošao? Kad su primetili da nisam došla? Hoće li javiti roditeljima? Kako će oni reagovati?

Pri pomisli na roditelje, suze su mi navrle na oči. Ipak, ne smem da plačem. *Indijanac ne zna za bol* a, osim toga, sutra će verovatno biti gotovo. I onda će ponovo sve biti u redu. Od šoka što su me gotovo izgubili, roditelji će se pomiriti i ponovo će se s ljubavlju odnositi prema meni. Zamislila sam ih kako zajedno sede za stolom i s ponosom i divljenjem me pitaju kako sam se uspela da se tako dobro nosim sa situacijom. Zamislila sam i prvi sledeći dan u školi. Da li bi mi se smejali? Ili bi me slavili kao čudo, zato što sam uspela da pobegnem, dok su ostale devojčice koje su doživele slično iskustvo završile mrtve, na dnu ribnjaka ili u šumi. Zamišljala sam kako bi bilo divno, ali i mučno kada bi me okružili i neumorno ispitivali: "Da li te je policija spasla?" Da li me policija uopšte može spasiti? Kako bi me

pronašli? “Kako si uspjela da pobješ?” “Kako si samo skupila hrabrost da pobješ?” Da li bih uopšte imala hrabrosti da pobjegnem?

Odjednom me je ponovo preplavila panika. Nisam imala pojma kako da pobjegnem. Na televiziji bi uvek jednostavno “nadjačali” zločinca. Ali kako? Treba li da ga ubijem? Znala sam da se od uboda u jetru može umreti; pročitala sam to u novinama. Ali, gde se tačno nalazi jetra? Da li bih uspjela da ga pogodim u pravu tačku? Čime bi uopšte trebalo da ga ubodem? I jesam li sposobna da to učinim? Da ubijem čoveka? Ja - devojčica? Misli su mi se okrenule ka Bogu. Čak i kada ne bih imala drugog izbora, da li bi u mojoj situaciji bilo dopustivo da ubijem? Ne ubij. Pokušavala sam da se setim jesmo li na veronaučnici raspravljali o toj zapovesti, i da li su u Bibliji navedeni izuzeci. Nisam mogla da se setim nijednog.

Prigušeni zvuk prenuo me je iz razmišljanja. Otmičar se vratio. Doneo je usku, osam centimetara debelu strunjaču, koja je izgledala kao vojnička, ili ona sa dvorišne ležaljke. Čim sam sela, vazduh je glasno izašao iz tankog materijala i ponovo sam ispod sebe osetila tvrd pod. Otmičar je doneo sve što sam zatražila. Čak i keks. Keks sa maslacem, premazan debelim slojem čokolade. Bio mi je to omiljeni, onaj koji, zapravo, više nisam smela da jedem, jer sam bila predebela. Povezivala sam ga s nekontrolisanom žudnjom i nizom ponižavajućih trenutaka - s pogledom kada bi mi neko rekao: “Nećeš valjda to da pojedeš. Već si dovoljno debela”; sramotom kada bi sva deca uzela jedan keks, ali ne i ja; i zadovoljstvom koje sam osećala dok bi mi se čokolada polako topila u ustima.

Dok je otmičar otvarao keks, ruke su počele da mi drhte. Želela sam da jedem, ali usta su mi se osušila od straha i nervoze. Znala sam da neću uspeti da progutam. Držao mi je kutiju s keksom pod nosom, sve dok nisam izvadila jedan i izmrvila ga u male komade. Nekoliko komadića čokolade se odlomilo, pa sam ih stavila u usta. Više od toga nisam mogla da pojedem.

Nakon nekog vremena, otmičar se okrenuo od mene i otišao do moje torbe, koja je ležala u ćošku. Kada ju je podigao i krenuo, počela sam da ga preklinjem da mi je ostavi - pomisao da ću izgubiti jedini lični predmet koji sam u ovoj uznemirujućoj okolini imala bila mi je nepodnošljiva. Zbunjeno me je pogledao, a onda rekao: “Tu si

mogla sakriješ odašiljač i njime pozoveš pomoć. Pokušavaš da me prevariš i namerno se praviš naivna! Pametnija si nego što želiš da priznaš!”

Preplašila me je ta iznenadna promena raspoloženja. Jesam li učinila nešto pogrešno? I kakav to odašiljač navodno imam u torbi, gde su bili samo sendviči i nekoliko knjiga i olovaka? Nisam shvatala zašto se tako čudno ponaša. Danas mi je jasno da su te reči bile prvi znak da je otmičar paranoičan i psihički bolestan. Tada nisu postojali odašiljači koji se daju deci da bi ih mogli locirati. Čak i danas, kada postoje, tako nešto je vrlo neuobičajeno. Međutim, otmičar je verovao da postoji stvarna opasnost da ja, 1998. godine, krijem takvo futurističko sredstvo komunikacije u torbi. Toliko stvarna, da se bojao kako bi desetogodišnje dete moglo srušiti svet koji je postojao samo u njegovoj glavi.

Njegova uloga u tom svetu menjala se brzinom munje: u jednom trenutku, činilo se da mi zatvoreništvo u svom podrumu želi učiniti što ugodnijim, a već u sledećem me je - nejaku devojčicu, bez oružja i, sasvim sigurno, bez odašiljača - doživljavao kao neprijatelja koji je došao da ga ubije. Postala sam žrtva luđaka i figurica u njegovom bolesnom svetu, ali tada to nisam shvatala. Ništa nisam znala o psihičkim bolestima, prisilnim radnjama i poremećajima koji kod obolelih uzrokuju drugačiju percepciju stvarnosti. Ponašala sam se prema njemu kao prema bilo kom drugom čoveku, čije misli i motive kao dete nisam mogla razumeti.

Uzalud sam ga preklinjala - uzeo mi je torbu i okrenuo se prema vratima. Otvarala su se prema unutra, a s unutrašnje strane nisu imala kvaku, samo malu, okruglu ručku, slabo pričvršćenu za drvo, tako da se čak mogla i izvući.

Kada su se vrata zatvorila, počela sam da plačem. Bila sam sasvim sama, zaključana u praznoj sobi, negde ispod površine zemlje. Bez svoje torbe, bez sendviča koje mi je majka pre samo nekoliko sati pripremila. Bez salveta u koje su bili zamotani. Osećala sam se kao da je otrgnuo deo mene, kao da mi je presekao vezu s majkom, s mojim bivšim životom. Sklupčala sam se u uglu, na strunjači, i tiho plakala. Činilo mi se da mi se zidovi obloženi lamperijom približavaju, a plafon spušta. Disala sam brzo i plitko, jedva uspevajući da ulovim

nešto vazduha, a strah me je sve više obuzimao. Bio je to grozan osećaj.

Kao odrasla, često sam razmišljala kako sam uspela da preživim taj trenutak. Situacija je bila toliko zastrašujuća, da me je mogla slomiti. Ipak, ljudski um u stanju je da se nosi s najneverovatnijim situacijama - zavaravajući se i povlačeći, kako ne bi morao da kapitulira pred okolnostima koje se ne mogu shvatiti razumom.

Danas znam da sam doživela psihološku regresiju. Um desetogodišnjakinje vratio se u mentalno stanje četvorogodišnjakinje ili petogodišnjakinje; deteta koje svet oko sebe prihvata bez preispitivanja, deteta kome logično poimanje stvarnosti više ne predstavlja čvrste referentne tačke u životu, potrebne da bismo zadržali osećaj normalnosti i da se ne bismo slomili. Detetu tog doba referentne tačke su mali, svakodnevnici rituali. Moja je situacija bila toliko daleko od pojmljivog, da sam se podsvesno vratila u to stanje: osećala sam se malom, prepuštenom na tuđu milost i nemilost, i oslobođenom svake odgovornosti. Onaj koji će se kasnije vratiti u moju tamnicu bio je jedina odrasla osoba i, samim tim, autoritet koji zna šta valja činiti. Samo treba da radim ono što zatraži od mene, i sve će biti u redu. Onda će sve biti kao pre: ritual pre spavanja, majčina ruka na mom pokrivaču, poljubac za laku noć i staratelj - osoba za koju ćeš se vezati i koja će ostaviti upaljeno noćno svetlo, pa se tiho iskrasti iz sobe.

To nagonsko povlačenje u mentalno stanje malog deteta druga je bitna promena prvog dana mog zarobljeništva. Bio je to očajnički pokušaj da u beznadežnoj situaciji stvorim malu, poznatu oazu. Kada se otmičar kasnije vratio, zamolila sam ga da ostane sa mnom, ušuška me u krevet i ispriča mi priču za laku noć. Čak sam ga pitala da me poljubi pre spavanja, kao što je činila moja majka, pre nego što bi tiho zatvorila vrata za sobom. Sve da bi se održao privid normalnosti. Pristao je na tu igru. Uzeo je knjigu s bajkama i kratkim pričama iz moje školske torbe, koju je odložio negde u tamnici, stavio me na strunjaču, pokrio tankim pokrivačem i seo na pod. Onda je počeo da čita *Princezu na zrnju graška*, drugi deo. U početku nije govorio tečno. Gotovo bojažljivo i tiho, pročitao mi je priču o princu i princezi. Na kraju me je poljubio u čelo. Na trenutak

mi se učinilo da ležim u mekom krevetu, u sigurnoj dečjoj sobi. Čak je ostavio upaljeno svetlo.

Tek kad su se vrata za njim zatvorila, iluzija koja me je štitila rasplinula se.

Te noći nisam mogla da spavam. Nemirno sam se okretala na tankoj strunjači, u odeći koju nisam želela da skinem. Jedino što je ostalo od mog prethodnog života bila je ta haljina, u kojoj sam izgledala tako bezoblično.

3

Uzalud se nadajući spasenju Prvi dani u tamnici

„Austrijske vlasti istražuju nestanak desetogodišnje devojčice Nataše Kampuš. Nataša je poslednji put viđena 2. marta. Put kojim ide u školu, i na kome joj se gubi svaki trag, prilično je dug. Navodno je primećeno da neko gura devojčicu u crvenom kaputiću u beli kombi.”

- AKTENCAJHEN XY UNGELEST, 27. MARTA 1998.

Sutradan sam neko vreme osluškivala zvukove koje je otmičar proizvodio pre nego što je ušao u tamnicu. Tada nisam znala koliko je ulaz dobro osiguran, ali sudeći prema zvucima koji su mi se postepeno približavali, shvatila sam da mu treba mnogo vremena da otvori vrata.

Kada je ušao u prostoriju od pet kvadratnih metara, stajala sam u uglu, pogleda prikovanog za vrata. Delovao mi je mlađe nego na dan otmice: mršav muškarac nežnih, mladalačkih crta lica. Smeđa kosa bila mu je uredno očešljana na razdeljak po sredini, kao da je uzoran učenik neke gimnazije u predgrađu. Lice mu je bilo nežno i, na prvi pogled, nije odavalo zlo. Tek kada biste ga duže posmatrali, primetili biste znakove ludila, skrivene iza konzervativne malograđanske spoljašnjosti, spoljašnjosti u kojoj će se tek kasnije pokazati duboke pukotine.

Odmah sam ga obasula pitanjima:

“Kad ćeš me pustiti?”

“Zašto me držiš ovde?”

“Šta ćeš da mi uradiš?”

Odgovario mi je jednosložnim rečima, prateći svaki moj pokret, kao da sam uhvaćena životinja koju treba gledati u oči. Nijednom mi nije okrenuo leđa i uvek sam morala da održavam otprilike metar razdaljine od njega.

Pokušala sam da mu pretim. “Ako me odmah ne pustiš, bićeš u velikoj nevolji! Policija me traži. Pronaći će me i uskoro će doći ovamo! A onda ćeš morati u zatvor! Ne želiš da ideš u zatvor, zar ne? Pusti me i sve će biti u redu. Molim te, hoćeš li da me pustiš?”

Obećao je da će me uskoro pustiti. Kao daje time odgovorio na sva pitanja, okrenuo se, istrkao ručku iz vrata i zaključao ih spolja.

Očajno sam osluškivala, u nadi da će se vratiti. Bila sam potpuno odsečena od spoljnog sveta. Nijedan zvuk nije dopirao do mene, a kroz pukotine u lamperiji nije prolazio ni tračak svetla. Vazduh je bio ustajao i lepio mi se za kožu, poput vlažne opne koju nisam mogla da skinem. Jedino što se čulo bilo je okretanje ventilatora, koji je, kroz cev na plafonu, dovodio vazduh s tavana u moju tamnicu. Buka koju je stvarao bila je pravo mučenje: zujao bi u toj sobici dan i noć, sve dok ne bi postao nestvaran i vrišteći prodoran, tako da bih, u očaju, rukama poklopila uši da ga više ne čujem. Kada bi se ventilator pregrejao, počeo bi da smrdi, a lopatice bi se iskrivile. Struganje bi postalo sporije, ali bi mu se priključio novi zvuk: tok, tok, tok. Bilo je dana kada ta izluđujuća buka nije ispunjavala samo svaki kutak sobe, nego i mog uma.

Prvih dana u tamnici, otmičar je sve vreme ostavljao upaljeno svetlo. Zamolila sam ga za to, jer sam se bojala da budem sama u potpunom mraku, u koji bi tamnica utonula kada bi izvadio sijalicu iz grla. Ali stalno, jarko svetlo bilo je gotovo podjednako strašno. Od njega su me bolele oči i bila sam u prisilnom, veštačkom stanju budnosti, iz kog nisam uspevala da se izvučem. Čak i kada bih navukla pokrivač preko glave, da malo ublažim snagu svetla, san mi je bio površan i nemiran. Strah i jarko svetlo dopuštali su mi tek da lagano odremam, a budila bih se s osećajem da je napolju dan. U hermetički zatvorenom podrumu nije bilo razlike između dana i noći.

Danas znam da je nekad rasprostranjena metoda mučenja bila, a u nekim zemljama još uvek jeste, stalno izlaganje zatvorenika veštačkom svetlu. Kada su neprestano izložene jakom svetlu, biljke uvenu, a životinje uginu. Za ljude je to podmuklo mučenje delotvornije od fizičkog nasilja. Ono u tolikoj meri uništava bioritam i obrasce spavanja, da telo reaguje kao da je paralizovano od silne iscrpljenosti, a mozak nakon samo nekoliko dana ne može pravilno da funkcioniše. Jednako okrutno i delotvorno je neprestano izlaganje čoveka buci od koje ne može da pobegne, kao što je buka ventilatora koji struže i zuji.

Osećala sam se kao da sam živa zakopana u podzemnom sefu. Moj zatvor nije bio sasvim kockast: bio je dugačak 2,70, širok 1,80, a

visok nešto manje od 2,40 metara. Jedanaest i po kubnih metara zagušljivog vazduha. Ni pet kvadrata poda, po kome sam koračala poput tigra u kavezu, od zida do zida. Šest koraka od jednog do drugog zida i nazad, to je bila dužina prostorije. Četiri koraka od jednog do drugog zida i nazad, bila je širina. Mogla sam da napravim krug po tamnici u dvadeset koraka.

Koračanje bi samo malo ublažilo paniku. Čim bih zastala, čim bi se zvuk koraka izgubio, ponovo bi me obuzeo užas. Bilo mi je loše i plašila sam se da ću poludeti. *Dvadeset jedan, dvadeset dva... Šezdeset. Šest napred, četiri ulevo. Četiri udesno, šest nazad.*

Stalno me je proganjao osećaj da nemam izlaza. Istovremeno, znala sam da ne smem dopustiti strahu da me savlada, da moram nešto učiniti. Uzela sam jednu od flaša u kojima mi je otmičar donosio svezu vodu i svom snagom počela da udaram o lamperiju. Prvo ritmično, a onda sve snažnije, dok mi ruka nije utrнула. Na kraju se to pretvorilo u očajničko bubnjanje, pomešano s pozivima u pomoć. Sve dok mi flaša nije ispala iz ruke.

Niko nije došao. Niko me nije ni čuo, možda čak ni otmičar. Iscrpljena, srušila sam se na strunjaču i sklupčala poput male životinje. Povici su prerasli u jecaje. Plakanjem sam se, bar na kratko, oslobađala očaja. To me je smirivalo. Podsećalo me je na detinjstvo, kada sam plakala zbog sitnica, a onda bih ubrzo zaboravila zašto.

* * *

Veče pre toga, majka je obavestila policiju o mom nestanku. Kada se nisam vratila kući u uobičajeno vreme, prvo je pozvala produženi boravak, a onda školu. Niko nije mogao da objasni moj nestanak. Sutradan, policija je počela da me traži. U starim novinskim člancima pročitala sam da su područje oko škole i naselja pretraživale stotine policajaca sa psima. Nije bilo tragova koji bi opravdali ograničavanje razmera potrage. Pročešljali su dvorišta, sporedne ulice i parkove, kao i obale Dunava. Helikopteri su nadletali područje, a plakati postavljeni u svakoj školi. Svakog sata zvali su ljudi koji su imali nove informacije, koji su me navodno videli na različitim mestima. Međutim, nijedna od tih dojava nije odvela policajce u pravom smeru.

Prvih nekoliko dana zatvoreništva, stalno sam pokušavala da zamislim šta majka u tom trenutku radi. Kako me svuda traži, i kako će joj se nada svakim danom sve više gasiti. Toliko mi je nedostajala, osećaj gubitka bio je toliko snažan, da mi se činilo da će me pojesti iznutra. Sve bih dala da je mogla da bude uz mene, onako snažna i sposobna. Posmatrano s ove vremenske distance, iznenađuje me koliko su važnosti mediji pridavali mojoj svađi s majkom, u interpretaciji mog slučaja. Kao da je činjenica što sam otišla bez pozdrava odražavala naš odnos. Iako sam se osećala odbačenom i zanemarenom, naročito tokom mučnog rastanka roditelja, svima bi trebalo da bude jasno da bi svako dete u tako ekstremnoj situaciji automatski plakalo za majkom. Bez majke ili oca bila sam nezaštićena, i spoznaja da nemaju novosti o meni duboko me je rastuživala. Bilo je dana kada me je briga za roditelje mučila više od vlastitih strahova. Satima sam razmišljala kako bih mogla da im javim da sam još živa, da ne bi sasvim potonuli u očaj. I da ne bi prestali da me traže.

Prvih dana u tamnici, svaki dan, svaki sat, nadala sam se da će se vrata otvoriti i da će neko doći i spasiti me. Misao da nije moguće naprosto nestati držala me je u životu tokom tih bezbrojnih sati u podrumu. Ipak, dani su prolazili i prolazili, a nikoga nije bilo. Osim otmičara.

Sada mi je očigledno da je dugo planirao otmicu: zašto bi, inače, godinama gradio tamnicu koja se može otvoriti samo spolja i u kojoj ima jedva dovoljno prostora da čovek preživi. Ali, kao što sam iskusila tokom godina u zatvoreništvu, otmičar je bio paranoična, plašljiva osoba, uverena da je svet zao i da ga ljudi progone. Bilo je sasvim moguće da je tamnicu izgradio pripremajući se za nuklearni napad ili treći svetski rat, kao sklonište od svih za koje je verovao da ga progone.

Danas niko ne može da kaže koji je odgovor tačan. Čak i izjave Ernsta Holcapfela, njegovog bivšeg kolege, dopuštaju oba objašnjenja. U policijskoj izjavi posle mog bega, rekao je da ga je otmičar jednom pitao kako da zvučno izoluje sobu, tako da se električna bušilica ne čuje nigde drugde u kući.

Bilo kako bilo, nije se ponašao kao čovek koji se godinama pripremao da otme dete i čija se dugogodišnja želja ostvarila.

Upravo suprotno: delovao je kao neko kome je poznanik iznenada natovario neželjeno dete i ko ne zna šta da radi s tim malim stvorenjem i njegovim potrebama s kojima ne ume da se nosi.

Prvih dana u tamnici, ophodio se prema meni kao prema vrlo malom detetu. Budući da sam se mentalno vratila na emocionalni stupanj deteta koje ide u vrtić, to mi je sasvim odgovaralo.

Donosio mi je sve što bih poželela da jedem, a ja sam se ponašala kao da sam došla kod daleke pratetke, koju sam lako mogla da uverim da je čokolada prikladna hrana za doručak. Prvog jutra pitao me je šta želim da jedem. Htela sam voćni čaj i kroasan. Posle nekog vremena, otmičar se vratio s malim termosom punim čaja od šipka i kroasanom iz jedne od najpoznatijih pekara u gradu. Natpis na papirnoj kesici potvrdio mi je sumnje da sam zarobljena negde u Štrashofu. Drugom prilikom, zatražila sam slane štapiće s medom i senfom. I ta "narudžbina" brzo je dostavljena. Bilo mi je vrlo čudno što mi je taj čovek ispunjavao svaku želju, s obzirom na to da mi je uzeo sve ostalo.

Sklonost da se prema meni odnosi kao prema malom detetu imala je i negativnih strana. Gulio bi svaku narandžu i stavljao mi u usta komad po komad. Jednom, kada sam ga zamolila za žvaku, nije hteo da mi je da, jer se plašio da ću se ugušiti. Uveče bi mi otvorio usta i oprao zube, kao da sam trogodišnjakinja koja ne može da drži četkicu. Posle nekoliko dana, grubo me je zgrabio za ruku i, čvrsto je držeći, odsekao mi nokte.

Osećala sam se kao da mi je oduzeo preostalo dostojanstvo, koje sam pokušavala da sačuvam. Znala sam da sam u velikoj meri i sama odgovorna što sam se našla na stupnju koji me je, ipak, do određene granice štitio, jer sam još prvog dana shvatila da otmičareva paranoja prelazi iz jedne krajnosti u drugu; u jednom trenutku odnosio se prema meni kao da sam premala, a u drugom kao da sam isuviše nezavisna.

Pristala sam na svoju ulogu. Kada se sledeći put vratio u tamnicu i doneo mi hranu, učinila sam sve što sam mogla da ga zadržim. Molila sam. Preklinjala. Borila sam se za njegovu pažnju, samo da bi se bavio mnome, igrao se sa mnom. Samoća me je izluđivala.

I tako, nakon nekoliko dana, sedela sam u zatvoru sa otmičarem i igrala mice, mlin i čoveče, *ne ljuti se*. Situacija mi se činila

nestvarnom, kao u apsurdnom filmu. Niko iz spoljnog sveta ne bi poverovao da bi žrtva pokušala da učini sve što može da otmičar igra čoveče, *ne ljuti se* s njom. Ali, spoljni svet više nije bio moj. Bila sam dete i bila sam sama. Postojala je samo jedna osoba koja je mogla da mi olakša tu tešku usamljenost - upravo ona zbog koje sam se i našla u toj situaciji.

Sedela sam na strunjači s njim, bacala kockicu i pomerala figurice. Gledala sam šare na tabli za igru - male šarene figurice - i pokušavala da zaboravim gde se nalazim, zamišljajući da mi je otmičar samo stari prijatelj, očinska figura, čovek koji je ljubazno odvojio nešto vremena za igru sa detetom. Što sam više uspevala da se unesem u igru, to sam manje osećala paniku. A kada bi trebalo da pobedim, krišom bih pogrešila, kako bih odložila pretnju da ponovo ostanem sama.

Tih prvih dana, činilo mi se da njegova prisutnost u sobici znači da ću biti pošteđena konačne surovosti, jer je tokom poseta uvek govorio o ljudima koji su navodno "naručili" moju otmicu i s kojima je onako mahnito razgovarao telefonom. I dalje sam pretpostavljala da imaju neke veze s lancem dečje pornografije. Neprestano je mrmljao o ljudima koji će doći da me fotografišu i "čine druge stvari", što je samo potvrđivalo moje strahove. Ponekad mi je kroz glavu prolazila činjenica da se priče koje mi je pričao ne slažu i da ti zlokobni ljudi verovatno ne postoje. Moguće je da je izmislio ljude koji su navodno odgovorni za otmicu, kako bi me zaplašio. Ipak, nisam mogla da budem sigurna, a čak i ako su bili izmišljeni, postigli su svrhu. Živela sam u stalnom strahu da bi svakog trenutka mogla uleteti horda zlih muškaraca, koji će me napasti.

Slike i delovi priča koje sam prethodnih meseci pokupila iz medija stapali su se u sve strasnije scenarije. Pokušala sam da ih potisnem, ali istovremeno sam zamišljala sve što bi otmičar mogao da mi uradi. Kako to uopšte funkcioniše sa detetom? Koje bi predmete koristili? Da li bi to učinili baš ovde, u tamnici, ili bi me odveli u neku vilu, saunu ili potkrovlje, kao što se događalo u najskorijim slučajevima, o kojima se govorili mediji?

Kada sam bila sama, trudila sam se da se smestim tako da uvek gledam u vrata. Noću sam spavala poput životinje u kavezu, s jednim okom otvorenim, stalno na oprezu. Nisam želela da me

muškarci kojima je, navodno, trebalo da me preda, iznenade dok spavam. Bila sam napeta svake sekunde, puna adrenalina i obuzeta strahom od koga u toj maloj prostoriji nisam mogla da pobegnem. Strah od "pravih otmičara" pretvarao je čoveka koji me je na njihov zahtev oteo u nekoga ko mi nudi brižnu, prijateljsku podršku - dokle god budem s njim, strahote koje očekujem neće se dogoditi.

U danima nakon otmice, moja tamnica počela je da se puni različitim stvarima. Prvo mi je kupio novu odeću. Imala sam samo ono što sam nosila na sebi: gaćice, hulahopke, haljinu, kaputić. Spalio mi je cipele, kako bi uklonio tragove. Te cipele sa debelim đonom dobila sam za deseti rođendan. Kada sam toga dana ušla u kuhinju, na stolu je stajala torta sa deset svećica, a pored nje kutija umotana u sjajni, šareni papir. Duboko sam udahnula i dunula u svećice, a onda skinula traku i pocepala ukrasni papir. Nedeljama sam gnjavila majku da mi kupi cipele kakve su svi nosili. Ona je to odlučno odbijala, tvrdeći da su neprikladne za decu i da u njima neću moći dobro da hodam. A sada, evo ih tu - preda mnom: crne cipele od antilopa, s tankim kaišem preko gornjeg dela stopala i debelim, izvijenim gumenim donom. Bila sam oduševljena! Verovala sam da bi mi te cipele, koje su mi dodale još tri centimetra visine, sigurno utabale put prema početku novog, samostalnog života.

Majčin poslednji dar. A on ih je spalio. Ne samo da mi je oduzeo još jednu vezu sa starim životom, nego i simbol snage, koju su mi te cipele davale.

Dao mi je svoj stari džemper i vojničku majicu kratkih rukava, koju je, očigledno, sačuvao iz vojničkih dana. To je ublažilo noćnu hladnoću; da bih se zaštitila od hladnoće koju sam osećala iznutra, nastavila sam da nosim jedan od sopstvenih komada odeće.

Nakon dve nedelje, doneo je ležaljku i njome zamenio strunjaču. Deo koji se spuštao bio je pričvršćen metalnim oprugama koje su škripale na najmanji pokret. Sledećih šest meseci taj zvuk me je pratio u dugim danima i noćima. Budući da sam se smrzavala - temperatura je retko prelazila 15 stepeni - doneo mi je veliki električni radijator. Vratio mi je i školske stvari. Rekao je da je torbu spalio zajedno s cipelama.

Prva pomisao bila mi je da pošaljem roditeljima poruku. Izvadila sam papir i olovku i počela da pišem. Satima sam pomno smišljala

tekst; čak sam pronašla način da im kažem gde se nalazim. Znala sam da sam negde u Štrashofu, gde su živeli roditelji supruga moje sestre. Nadala sam se da će pominjanje njegove porodice biti dovoljno da roditelji i policija usmere istragu na pravo mesto.

Kako bih dokazala da sam ja napisala pismo, priložila sam svoju fotografiju, koju sam nosila u pernici. Bila je snimljena prošle zime, na klizanju. Stajala sam obučena u debelo skijaško odelo, nasmešena i crvenih obraza. Izgledala je poput fotografije iz nekog veoma, veoma udaljenog sveta, ispunjenog zvonkim dečjim smehom, pop muzikom koja trešti iz zvučnika i snažnim naletima hladnog, svežeg vazduha. Sveta u kom se, nakon poslepodneva na ledu, odlazi kući, uživa u vrućoj kupki, gleda televizija i pijucka vruća čokolada. Dugo sam gledala tu fotografiju, pamteći svaki detalj, tako da nikad ne zaboravim osećaj koji sam povezivala s tim doživljajem. Verovatno sam znala da moram sačuvati sve srećne uspomene, kako bih u najtežim trenucima mogla da ih se prisećam. Onda sam stavila fotografiju u pismo i od drugog komada papira napravila koverat.

Čekala sam otmičara s mešavinom naivnosti i samopouzdanja.

Kada je došao, potrudila sam se da budem mirna i ponašam se prijateljski. "Moraš da pošalješ ovo pismo mojim roditeljima, da bi znali da sam živa!" Otvorio je koverat, pročitao šta sam napisala i odbio. Molila sam ga i preklinjala da ne drži moje roditelje u neznanju. Obraćala sam se njegovoj savesti, pretpostavljajući da je ima. "Ne smeš da se pretvoriš u tako lošu osobu", rekla sam mu.

Ono što je učinio bilo je pogrešno, ali to što je prisiljavao moje roditelje da pate bilo je još strasnije. Stalno sam tražila nove razloge zašto bi trebalo da pošalje pismo i uveravala ga da mu se ništa neće dogoditi. Sam ga je pročitao i mogao je da se uveri da ga nisam izdala... Dugo je odbijao, a onda iznenada pristao. Uverio me je da će ga poslati.

Bilo je to vrlo naivno od mene, ali toliko sam želela da mu verujem. Legla sam na ležaljku i zamišljala kako će roditelji otvoriti pismo, pronaći skrivene tragove i spasiti me. Strpljenje. Još samo malo strpljenja i noćnoj mori će doći kraj.

Sutradan se moja maštarija srušila poput kule od karata. Otmičar je došao u tamnicu s povređenim prstom, tvrdeći da mu je "neko" u

svađi oteo pismo iz ruke i povredio ga kad ga je pokušao da ga povrati. Nagovestio je da su to bili ljudi koji su navodno naručili otmicu i koji nisu želeli da se javim roditeljima. Izmišljeni “negativci” iz lanca dečje pornografije postali su preteče stvarni. Istovremeno, otmičar je preuzeo ulogu zaštitnika. On je ipak želeo da mi ispuni želju i toliko se trudio da je, u pokušaju da to učini, čak zadobio povredu.

Danas mi je jasno da nije ni nameravao da pošalje pismo i da ga je verovatno spalio, kao i sve drugo što mi je uzeo. Tada sam želela da mu verujem.

Prvih nedelja, radio je sve što je mogao da ne uništi sopstvenu predstavu zaštitnika. Čak mi je ispunio i najveću želju: računar. Bio je to stari računar *komodor 64*, s vrlo malom memorijom, ali doneo je nekoliko disketa s igricama kojima sam mogla da se zabavim. Najdraža mi je bila igra “jedenja”. Trebalo je da pomeram čovečuljka kroz podzemni lavirint, izbegavajući čudovišta i pritom “jedući” bonus-bodove. Malo prefinjenija verzija *Packmana*. Sate i sate sam provodila skupljajući bodove. Kada je bio u tamnici, ponekad bismo zajedno igrali na podeljenom ekranu. Često je puštao da ga ja, malo dete, pobedim. Danas primećujem sličnost između te igrice i mog života u podrumu: čudovišta su bilo kada mogla doći do vas i morali ste bežati. Moji bonus-bodovi bile su nagrade, poput računara, “osvojene” besprekornim ponašanjem.

Kada mi je ta igrica dosadila, prešla sam na *Space Pilot*, u kome je trebalo da letim svemirom i pucam u vanzemaljske svemirske brodove. Treća na mom C64 bila je strateška igra koja se zvala *Kaiser*, odnosno *Car*. Igrač vlada ljudima i izaziva druge da postanu carevi. On je najviše voleo tu igricu. S oduševljenjem je slao svoje ljude u rat. Puštao ih je da gladuju ili prisilno rade, dokle god mu je to pomagalo da poveća moć i dok ne bi desetkovao horde koje su mu bile potrebne za vojsku.

Sve se događalo u virtuelnom svetu, ali nije trebalo dugo da i meni pokaže svoje drugo lice.

“Ako ne učiniš ono što ti kažem, moraću da ti ugasim svetlo.”

“Ako ne budeš dobra, moraću da te vežem.”

U situaciji u kojoj sam se nalazila nije postojala baš nikakva mogućnost da ne budem “dobra”, i nisam razumela šta je time želeo

da kaže. Ponekad bi neki iznenadni pokret bio dovoljan da mu se raspoloženje pokvari. Ili kada bih ga pogledala u oči, uprkos tome što mi je naredio da gledam samo u pod. Sve što nije odgovaralo zacrtanom obrascu ponašanja koji mi je namenio probudilo bi mu paranoju. Onda bi me grdio i optuživao da samo želim da ga prevarim, zavaram. Vrlo verovatno me je verbalno zlostavljao zbog toga što nije bio siguran da li zaista mogu da komuniciram sa spoljnim svetom. Nije mu se sviđalo kada bih insistirala na tome da me pogrešno optužuje. Kada bi mi nešto doneo, želeo je priznanje, pohvalu za trud koji je uložio; na primer, zbog toga što je u tamnicu dovukao teški radijator. Već tada je počeo da zahteva zahvalnost. Već tada sam pokušala da mu je uskratim koliko god sam mogla, govoreći: "Ovde sam zato što si me ti zaključao." Potajno, mogla sam samo da se radujem kada bi mi donosio hranu i druge stvari, koje su mi bile očajnički potrebne.

Kao odrasloj osobi, danas mi se čini neverovatnim da strah i panika koja mi se stalno vraćala nisu bili usmereni prema otmičaru. Moguće je da je razlog tome njegov neodređen izgled i nesigurnost, ili strategija da mi u toj nepodnošljivoj situaciji pruži što veći osećaj sigurnosti, tako što će sebe učiniti nezamenljivim, poput najboljeg staratelja. U situaciji u kojoj sam se našla, podzemna tamnica, zidovi koji su me okruživali, zaključana vrata i ljudi koji su navodno naručili moju otmicu delovali su mi preteći. Sam otmičar ostavljao je utisak da je njegov zločin slučajan i da se ne uklapa u njega. U mojoj dečjoj mašti on je u jednom trenutku odlučio da postane zločinac i počini zlodelo. Nikad nisam pomislila daje počinio zločin za koji treba da bude kažnjen. Jasno sam odvojila zločin od osobe koja ga je počinila. Bilo je sasvim očigledno da samo glumi negativca.

"Odsad ćeš morati da kuvaš sebi."

Jednog jutra, prve nedelje u tamnici, doneo je kutiju od tamne šperploče. Naslonio ju je uza zid, stavio električni reso i malu rernu, pa ih uključio u zid. Onda je ponovo nestao. Kada se vratio, doneo je lonac od nerđajućeg čelika i gomilu gotove hrane: konzerve gulaša i pasulja, nekoliko gotovih jela u belim plastičnim posudama koje se podgrevaju na pari. Onda mi je objasnio kako da ih podgrevam.

Bilo mi je drago što mi je vraćeno malo nezavisnosti, ali kada sam istresla prvu konzervu pasulja u mali lonac i stavila ga na reso,

nisam znala kako se priprema pasulj, niti koliko se dugo kuva. Nikad ranije nisam kuvala i osećala sam se nedoraslom zadatku. I nedostajala mi je majka.

Kada se sada prisećam, čini mi se neverovatnim što je desetogodišnjakinji dopustio da kuva, posebno kada se u obzir uzme da je tako silno želeo da me posmatra kao malo, bespomoćno dete. Od tog dana, jedan obrok dnevno zagrevala sam na rešou. Dolazio je u tamnicu svakog jutra, a potom još jednom - ili u podne ili uveče. Ujutro bi mi doneo šoljicu čaja ili vruće čokolade, parče torte ili činiju pahuljica. U podne ili uveče, u zavisnosti od toga kada je imao vremena, doneo bi mi salatu od paradajza i sendviče sa šunkom, a ponekad i kuvani obrok koji bismo zajedno pojeli. Testeninu s mesom i sosom, rižoto s mesom, austrijska domaća jela koja mu je pripremala majka.

Tada nisam znala odakle je ta hrana, niti kako živi. Nisam znala ni da li ima porodicu koja zna za njegov zločin i uživa s njim u dnevnom boravku, dok ja ležim na tankom dušek u podrumu. Nisam znala ni da li tu možda žive ljudi koji su navodno naručili moju otmicu i samo ga šalju u podrum, da mi donese kvalitetne namirnice. Zapravo, trudio se da zdravo jedem i redovno mi donosio mlečne proizvode i voće.

Jednom prilikom, doneo mi je dva limuna, pa sam dobila ideju. Bio je to detinjast i naivan plan, ali u to vreme činio mi se genijalnim: pretvaraću se da sam bolesna, pa će morati da me odvede doktoru. Baka i njene prijateljice stalno su pričale o tome kako su za vreme ruske okupacije istočne Austrije, nakon Drugog svetskog rata, žene izbegavale silovanja ili odvođenja, što se tada često događalo. Jedan od trikova bio je da namazu crveni džem po licu, tako da izgleda kao da imaju odvratnu kožnu bolest. Drugi trik uključivao je limun.

Kada sam ponovo ostala sama, uzela sam lenjir i oprezno sastrugala koru limuna. Onda sam je losionom zalepila za ruku. Izgledalo je odvratno, kao da zaista imam gnojnu infekciju. Kada se vratio, ispružila sam ruku prema njemu i glumila da me strašno boli. Jaukala sam i molila da me odvede doktoru. Strogo me je pogledao, a onda mi jednim pokretom ogulio koru s ruke.

Toga dana isključio mi je svetio u sobi. Ležala sam u mraku i razbijala glavu, pokušavajući da se setim još nekih načina da ga prisilim da me pusti. Ništa nisam mogla da smislim.

Tih dana mi je policija bila jedina nada. I dalje sam računala da će me osloboditi i nadala se da će se to dogoditi pre nego što me preda strašnim ljudima, koji su navodno naručili otmicu, ili pre nego što pronađe nekog drugog, ko će znati šta da radi s otetom devojčicom. Svakog dana sam čekala da muškarci u uniformama razvale zidove moje tamnice. A, u stvari, velika potraga za mnom u spoljnom svetu je obustavljena posle samo tri dana. Pretraživanje okoline nije bilo uspešno i sada je policija ispitivala moje najbliže. Samo su mediji svaki dan tražili nove informacije o meni - s mojom slikom i uvek istim opisom:

Devojčica je visoka otprilike 145 centimetara, teška 45 kilograma i snažnije građe. Ima ravnu, svetlosmeđu kosu, šiške i plave oči. U trenutku otmice, desetogodišnjakinja je bila odevena u crvenu jaknu s kapuljačom, haljinu na tregere, sa kariranim sivo-belim rukavima, svetloplave hulahopke i crne cipele od antilopa veličine 34. Nataša Kampuš nosi naočare s ovalnim svetloplavim okvirima i žutim nosnim mostićem. Prema policijskom izveštaju, devojčica je malo razroka. Nosila je plavu plastičnu torbu sa žutim vrhom i tirkiznim naramenicama.

U arhivi sam pročitala da je, četiri dana nakon otmice, policija primila više od 130 dojava. Ljudi su javljali da su me videli s majkom u prodavnici u Beču, samu na odmorištu na autoputu, jedanput u gradu Velsu i tri puta u pokrajini Tirol. Policija u Kicbuhelu, u Tirolu, tražila me je tri dana. Ekipe austrijskih državnih službenika otputovala je u Mađarsku, jer je neko javio da je me video u Šopronu. Mađarska policija temeljno je pretražila malo selo, gde sam prethodne sedmice bila s ocem, u njegovoj vikendici. Nadgledali su čitavo susedstvo, a očeva kuća stavljena je pod nadzor, jer se verovalo da je kod mene, nakon tog vikenda, još bio dečji pasoš, i da sam mogla da pobegnem tamo. Jedan muškarac nazvao je policiju i zahtevao otkupninu od milion austrijskih šilinga. Imitator i prevarant, kao mnogi koji će uslediti Šest dana nakon otmice, vođa istrage

rekao je medijima sledeće: “Patrole traže Natašu u Austriji i Mađarskoj i postavljaju plakate. Ne odustajemo. Ipak, gubimo nadu da ćemo dete pronaći živo.” Nijedan trag nije vodio u pravom smeru.

Međutim, policija nije iskoristila jedini trag koji je mogao da ih odvede do mene: u utorak, dan nakon otmice, dvanaestogodišnja devojčica izjavila je da je na ulici Melangase videla kako je neko iz belog kombija sa zatamnjenim staklima ugrabio devojčicu i ugurao je unutra. Policija u početku nije ozbiljno shvatila tu informaciju.

Zatvorena u tamnici, nisam ni slutila da su svi u spoljnom svetu već počeli da se mire s pomišlju da sam možda mrtva. Bila sam ubeđena da je masovna potraga još u toku. Svaki put kada bih se spustila na ležaljku i gledala niski beli plafon sa samo jednom sijalicom, zamišljala sam kako policija razgovara sa svakim mojim drugom iz razreda i vrtela njihove odgovore u glavi. Zamišljala sam kako žene koje su nas pazile posle škole ponovo opisuju kada su me i gde poslednji put videle. Razmišljala sam ko je od naših brojnih komšija mogao zapaziti kako izlazim iz zgrade, i da li je iko video otmicu i beli dostavni kombi u ulici Melangase.

Još sam intenzivnije maštala o tome daje otmičar ipak tražio novac za otkup i da će me pustiti čim ga dobije. Svaki put kada bih podgrevala hranu na rešou, oprezno bih skinula sliku s pakovanja i sakrila je u džep. Iz filmova sam znala da su otmičari ponekad morali da dokazuju da su njihove žrtve još žive, kako bi mogli da preuzmu novac za otkup. Bila sam spremna: s tim slikama mogla sam da dokažem da sam redovno jela. A mogle su da posluže i da sebi dokažem kako sam još živa.

Za svaki slučaj, otkinula sam i delić furnira s postolja rešoa, pa i njega stavila u džep. Na taj način, ništa nije moglo da pođe po zlu. Zamislila sam da će me otmičar, kad otkup bude isplaćen, odvesti na nepoznatu lokaciju i ostaviti me tamo. Roditelji će biti obavješteni gde se nalazim i doći će po mene. Nakon toga, pozvaćemo policiju i predati im taj delić furnira. Oni će onda samo morati da pretraže sve garaže u Štrashofu, dok ne pronađu jednu s podzemnom tamnicom. Rešo kome nedostaje komadić furnira biće ključni dokaz.

Pamtila sam sve što sam znala o otmičaru, kako bih mogla da ga opišem kada me oslobode. Bila sam prilično ograničena na spoljni izgled, koji je malo otkrivao. Kada bi me posećivao u tamnici, nosio

je stare majice i donji deo Adidasovih trenerki - odeću pogodnu za uski prolaz koji je vodio do mog zatvora.

Koliko mu je moglo biti godina? Uporedila sam ga s odraslima u svojoj porodici: mlađi od majke, ali stariji od mojih sestara, kojima je u to vreme bilo tridesetak. Iako je izgledao mlado, jednom prilikom sam mu samo rekla: "Imaš trideset pet godina." Tek mnogo kasnije, saznala sam da sam bila u pravu.

U stvari, saznala sam njegovo ime, ali sam ga odmah zaboravila. "Pogledaj, tako se zovem" - rekao mi je jednom, iznerviran stalnim pitanjima i držeći mi svoju vizitkartu pred nosom. Pisalo je Wolfgang Priklopil. "Naravno, to nije moje pravo ime", brzo je dodao i nasmejao se. Poverovala sam. Nije mi se činilo verovatnim da opasni zločinac ima tako obično ime kao što je Wolfgang. Prezime ionako nisam mogla tako brzo da dešifrujem.

Uznemirenom detetu nije bilo lako da ga zapamti. "Ili se možda prezivam Holcapfel", rekao je pre nego što je ponovo zatvorio vrata. Tada nisam imala pojma šta bi to ime trebalo da znači. Danas znam da je Ernst Holcapfel bio najbolji prijatelj Wolfganga Priklopila.

Što se više približavao 25. mart, to sam postajala nervoznija. Od otmice, svaki dan sam pitala Priklopila koji je datum i koliko je sati, da ne bih potpuno izgubila orijentaciju. Za mene nisu postojali dan i noć, a iako je napolju došlo proleće, u mojoj tamnici bilo je ledeno čim bih isključila radijator. Jednog jutra, odgovorio je: "Ponedeljak, 23. mart." Već tri nedelje nisam imala ni najmanji kontakt sa spoljnim svetom. A majčin rođendan bio je za dva dana.

Taj dan je za mene bio vrlo simboličan. Ako budem prisiljena da njen rođendan provedem ovde i ne čestitam joj, moje zarobljeništvo pretaće da bude privremena noćna mora i postaće neporeciva stvarnost. Dosad sam propustila samo nekoliko dana škole, ali ako ne budem kod kuće na porodičnoj proslavi, to će biti rekreativna. "To je bio onaj rođendan kada Nataša nije bila tu", zamislila sam majku kako priča unucima, prisećajući se tih dana. Ili još gore: "To je bio prvi rođendan bez Nataše."

Jako me je mučilo to što smo se rastale u svađi i što sada, na njen rođendan, ne mogu da joj kažem da nisam tako mislila i da je volim. U glavi sam pokušavala da zaustavim vreme, očajnički nastojeći da smislim kako da joj pošaljem poruku. Možda bi ovog puta uspelo, za

razliku od onog pisma. Znak da sam živa za njen rođendan, to je sve što sam želela.

Kada smo sledeći put jeli zajedno, toliko sam preklinjala otmičara, da mi je na kraju rekao da će sutra doneti kasetofon. Moći ću da snimim poruku za majku!

Skupila sam svu snagu da bih na kaseti zvučala vedro: "Draga mamice, dobro sam. Ne brini se zbog mene. Srećan ti rođendan. Strašno mi nedostaješ." Nekoliko puta morala sam da prekinem, jer su mi se niz obraze slivale suze, a nisam želela da majka čuje moje jecaje.

Kada sam završila, Priklopil je uzeo kasetu i uverio me da će pozvati majku telefonom i pustiti joj snimak. Toliko sam želela da mu verujem. Za mene je bilo ogromno olakšanje što majka više neće morati da se toliko brine za mene.

Nikad nije čula taj snimak.

Za otmičara je to što me je ubeđivao da joj je pustio snimak bio bitan zaokret u manipulativnoj nameri da postane dominantan, budući da je uskoro nakon toga promenio strategiju. Više nije govorio o ljudima koji su navodno naručili moju otmicu, nego o otmici zbog otkupa.

Uporno je ponavljao da je stupio u kontakt s mojim roditeljima, ali da oni očigledno nisu želeli da me oslobode:

"Roditelji te uopšte ne vole."

"Ne žele da se vratiš."

"Srećni su što su te se konačno rešili."

Te izjave su bile poput kiseline - prodirale su u otvorene rane deteta koje se i ranije osećalo nevoljenim. Iako nikad nisam poverovala da roditelji ne žele da me oslobode, znala sam da nemaju mnogo novca. Ipak, bila sam sigurna da bi učinili sve što mogu da nekako plate otkup.

"Znam da me roditelji vole. Uvek su mi to govorili", rekla sam, hrabro odolevajući otmičarevim zlobnim primedbama. Tvrdio je da mu je jako žao što mu, nažalost, moji roditelji nikad nisu odgovorili.

Sumnje usađene još pre otmice počele su da se šire.

Sistematski mi je potkopavao veru u sopstvenu porodicu, a time i bitan oslonac ionako poljuljanog samopouzdanja. Sigurnost da me

podupire porodica, koja će sve učiniti da me spasi, polako je bleдела, jer su prolazili dani i dani, a niko nije došao da me oslobodi.

Zašto sam, od svih ljudi, baš ja postala žrtva ovakvog zločina? Zašto me je odabrao i zaključao? Ta pitanja me još uvek opsedaju. Bilo je tako teško shvatiti razloge zbog kojih je počinio taj zločin, da sam očajnički tražila odgovor. Želela sam da u otmici pronađem nekakav smisao, jasnu logiku, koju ne mogu da razumem dok ne pronađem nešto zbog čega će otmica značiti više od pukog nasumičnog napada. I danas mi je teško da se izborim s činjenicom da sam izgubila mladost zbog hira i psihičke bolesti jednog jedinog čoveka.

Nikad mi nije odgovorio na to pitanje, iako sam ga povremeno postavljala. Samo jednom je rekao: "Video sam te na školskoj fotografiji i izabrao te." Odmah je povukao tu izjavu. Posle je govorio: "Došla si mi poput mačke lutalice, a mačke smeš da zadržiš." Ili: "Spasao sam te. Trebalo bi da mi budeš zahvalna."

Pred kraj mog zarobljeništva verovatno je bio najiskreniji: "Oduvek sam želeo da imam robinju." Prošle su godine pre nego što je izgovorio te reci.

Nikad nisam saznala zašto je, od svih ljudi, odabrao baš mene. Zašto sam mu delovala kao dobar izbor žrtve? Priklopil je odrastao u istom bečkom okrugu kao ja. Kada sam s ocem išla u dostavu, bio je mladić u kasnim dvadesetim, i kretao se u istim krugovima kao i mi. Tokom godina u osnovnoj školi, često bih se iznenadila kako me toliki ljudi tako vedro pozdravljaju, jer su me poznavali iz očevih dostavnih vožnji. Možda je i on bio jedan od muškaraca koji su me tada primetili.

Međutim, moguće je i da su ga drugi naveli na mene. Možda je priča o lancu pornografije bila istinita. Tada je u Nemačkoj i Austriji bilo dovoljno takvih organizacija, koje ne bi prezale da otmu dete za svoje okrutne ciljeve. A pre samo dve godine, u kući Marka Ditrua u Belgiji otkrivena je tamnica. Ipak, ni danas ne znam da li me je Priklopil, kao što je tvrdio na početku, oteo prema tuđem naređenju ili je radio samostalno. Suviše mi je strašno da nagađam da li negde postoje pravi krivci, koji su još na slobodi. Međutim, tokom zatvorenštva, osim početnih Priklopilovih izjava, nije bilo drugih indicija o postojanju saučesnika.

Tada sam imala jasnu predstavu kako izgledaju žrtve otmica. Bile su to plavokose devojčice, sitne i vrlo mršave, gotovo prozirne, koje su bespomoćno lelujale po svetu, nalik na anđele. Zamišljala sam ih kao bića čija je kosa toliko svilenkasta da si jednostavno morao da je dotakneš. Njihova lepota toliko bi opila bolesne muškarce, da bi počinili nasilne zločine samo da bi im se približili. S druge strane, ja sam imala tamnu kosu i osećala sam se nespretno i neprivlačno. Posebno onog jutra kada sam oteta. Nisam se uklapala u sopstvenu predstavu otete devojčice.

Kada se sada prisećam, svesna sam da je ta slika bila iskrivljena. Zločinci biraju neprimetnu decu, s vrlo malo samopouzdanja. U otmici ili seksualnom nasilju lepota nije faktor. Istraživanja pokazuju da je veća mogućnost da će žrtva zločina postati mentalno zaostale osobe i invalidi, kao i deca s malo porodičnih veza. Sledeća na toj "lestvici" su deca kakva sam i ja bila toga jutra, 2. marta: preplašena i u suzama. Bila sam nesigurna, prvi put sam sama išla u školu, a tako sam i hodala, sitnim koracima. Možda je to uočio. Možda je primetio koliko se bezvredno osećam i tog dana spontano odlučio da postanem njegova žrtva.

Budući da u tamnici nisam mogla saznati zašto je izabrao baš mene, počela sam da krivim sebe. Pred očima mi se neprestano vrtela svađa s majkom, veče pre otmice. Sa zebnjom sam se pitala da li je otmica kazna koja me je stigla zbog toga što sam bila loša ćerka - otišla sam, a da nisam ni pokušala da se pomirim s njom. Sve mi je to prolazilo kroz glavu. Preispitivala sam sopstvenu prošlost i sve greške koje sam počinila. Svaku neljubaznu reč. Svaku situaciju u kojoj nisam bila pristojna, dobra ili ljubazna. Danas znam da je uobičajeno da žrtve sebe krive za zločine koji su počinjeni protiv njih. Taj vir me je tada jednostavno progutao i nisam mogla da mu se oduprem.

Snažnu svetlost, koja me je prvih noći držala budnom, zamenila je potpuna tama. Kada bi otmičar uveče odvrnuo sijalicu i zatvorio vrata, osećala sam se odsečenom od svega: slepom, gluvom od stalnog zujanja ventilatora, nisam mogla da se orijentišem u prostoru, a ponekad nisam osećala samu sebe. Psiholozi to nazivaju senzornom deprivacijom, odnosno stanjem u kom čula ne reaguju na

spoljne nadražaje. Tada sam samo znala da mi, tako izolovanoj u tami, preti opasnost da poludim.

Od trenutka kada bi me uveče ostavio samu, do sutrašnjeg doručka, bila sam zarobljena u nesigurnosti, sasvim lišena svetla. Ništa nisam mogla, osim da ležim i zurim u tamu. I dalje sam ponekad vrištala ili udarala u zidove, u očajničkoj nadi da će me neko čuti.

U tom strahu i usamljenosti, mogla sam da se oslonim samo na sebe. Pokušavala sam da se saberem i izborim protiv panike, koristeći se „racionalnim“ sredstvima. Za mene su to bile reci, koje su mi tada bile spas. Poput žena koje satima heklaju i na kraju, kao rezultat svog truda, dobiju lep milje, ja sam u glavi slagala reči, pisala dugačka pisma sebi i kratke priče koje niko neće pročitati.

Početna tačka tih priča uglavnom su bili planovi za budućnost. Zamišljala sam svaki detalj života nakon što me spasu. Biću bolja u svim školskim predmetima i savladaću strah od ljudi. Obećala sam sebi da ću više vežbati i da ću smršati, kako bih mogla da se igram s drugom decom. Zamišljala sam kako, nakon oslobođenja, pohađam drugu školu - ipak sam bila četvrti razred - i pitala se kako će deca reagovati na mene. Da li će me prepoznati iz izveštaja o otmici? Hoće li mi verovati i prihvatiti me? Najviše sam volela da zamišljam ponovni susret s roditeljima. Kako me grle, a otac me podiže i baca u vazduh. Kako se vraća netaknuti svet najranijeg detinjstva, a ja zaboravljam razdoblje svađa i poniženja.

Drugih noći, te vizije budućnosti nisu mi bile dovoljne. Tada bih preuzela ulogu odsutne majke; na neki način, podelila bih se na dva dela i hrabrila sebe: “Ovo je kao na raspustu. Iako si daleko od kuće, kada si na raspustu, ne možeš tek tako da zoveš telefonom. Na raspustu nema telefona, a ne možeš da ga prekineš samo zbog jedne loše noći. A kada se odmor završi, vratićeš nam se kući i škola će ponovo početi.”

Tokom tih monologa, zamišljala sam majku. Čula sam je kako mi odlučno govori: “Saber se, nema smisla da se uzbuđuješ. Moraš to da prebrodiš i posle će sve opet biti dobro.” Da. Kada bih samo mogla da budem snažna, sve bi opet bilo dobro.

A kad ništa ne bi pomagalo, pokušavala sam da se prisetim situacije u kojoj sam se osećala sigurno i voljeno. Pomogla mi je

boca *francbrantvajna*, koju sam zatražila od otmičara. Baka ga je uvek stavljala na kožu. Oštar, svež miris odmah me je odveo u njenu kuću u Susenbrunu, pružajući mi topao osećaj sigurnosti. Kada mozak nije mogao da se sam izbori sa situacijom, u pomoć je pritekao nos, omogućavajući mi da ne izgubim vezu sa sobom - i sopstvenim umom.

S vremenom sam pokušala da se naviknem na otmičara. Intuitivno sam mu se prilagodila, kao što se čovek prilagođava neshvatljivim običajima u stranoj zemlji.

Danas mi se čini da mi je to što sam bila dete možda pomoglo. Mislim da, kao odrasla osoba, ne bih ni delimično uspela da izdržim taj ekstremni oblik stalnog naređivanja i psihičkog mučenja, kome sam bila izložena u podrumu. Od najranijih dana, deca su programirana da odrasle koji su im najbliži doživljavaju kao bezuslovne autoritete, koji im daju smernice i postavljaju merila za dobro i loše. Deci se govori šta će obući i kada će ići na spavanje. Moraju da jedu ono što im se posluži, a svako nepoželjno ponašanje se potiskuje. Roditelji uvek zabranjuju deci nešto što žele. Čak i kada im oduzmu čokoladu ili nešto novca koji su dobili od rođaka za rođendan, deca moraju naučiti da to prihvate, uz uverenje da roditelji čine pravu stvar. Inače će ih slomiti nesklad između sopstvenih želja i nepodsticajnog ponašanja najdražih.

Bila sam naučena da se pridržavam uputstava odraslih, čak i kad se nisam slagala s njima. Da sam sama mogla da odlučujem, posle škole nikad ne bih ostajala u produženom boravku. Posebno ne u takvom gde se deci naređivalo kad smeju da se pobrinu za osnovne telesne funkcije, kad mogu da jedu, spavaju ili idu u toalet. I ne bih svaki dan, nakon produženog boravka, odlazila u majčinu prodavnicu i ubijala dosadu ližući sladoled i grickajući krastavce.

Čak mi ni oduzimanje slobode detetu, barem privremeno, nije bilo nezamislivo, iako ga nikad nisam lično doživela. U to vreme, u nekim porodicama još uvek je bilo uobičajeno da se nemirna decu kažnjavaju zaključavanjem u mračan podrum. Starije gospođe na tramvajskim stanicama prekoračivale bi majke čija su deca pravila probleme, govoreći im: "Da je moje, zaključala bih ga."

Deca mogu da se prilagode najtežim okolnostima. U roditeljima koji ih tuku i dalje vide deo koji ih voli, a u trošnoj kućici dom. Moj novi

dom bila je tamnica, moj primarni staratelj otmičar. Ceo moj svet skrenuo je s putanje, a on je u toj noćnoj mori bio jedini prisutan. U potpunosti sam zavisila od njega, onako kako novorođenčad i deca do treće godine života zavise od roditelja. Svaki ljubazan gest, svaki komad hrane, svetlo, vazduh - moje telesno i duhovno preživljavanje zavisilo je od čoveka koji me je zaključao u podrumsku tamnicu u svojoj kući. Tvrdeći da moji roditelji nisu odgovorili na zahteve za otkup, učinio me je još više emocionalno zavisnom.

Ako sam želela da preživim u tom novom svetu, morala sam da sarađujem. Onome ko nije prošao kroz tako ekstremno ugnjetavanje, to može biti teško shvatljivo. Danas se ponosim time što sam uspela da napravim korak prema osobi koja mi je oduzela sve; taj korak mi je spasao život, iako sam u održavanje "pozitivnog pristupa" prema otmičaru morala ulagati sve više i više energije. On se pretvorio u goniča robova i diktatora, ali ja nikad nisam promenila sliku o njemu.

Međutim, njegova predstava, u kojoj je igrao dobročinitelja koji pokušava da mi život u tamnici učini što prijatnijim, ostala je ista. Zapravo, uspostavljena je svojevrsna dnevna rutina. Nekoliko nedelja nakon otmice, Priklopil je u tamnicu doneo baštenski sto, dve stolice na rasklapanje, kuhinjsku krpu koju sam smela da upotrebljavam kao stolnjak i nešto posuđa. Kada bi došao s hranom, ja bih rasprostrla krpu na sto. Onda bih stavila dve čaše i složila viljuške pored tanjira. Nedostajale su jedino salвете, ali bio je suviše škrt da ih nabavi. Seli bismo za sto na rasklapanje, jeli gotova, kupljena jela i pili voćni sok. Tada mi još nije ograničavao količinu hrane i pića, i mogla sam da pijem koliko želim. Postalo je nekako prijatno i počela sam da se radujem tim zajedničkim obrocima. Razbijali su mi usamljenost, postali su mi bitni.

Te situacije su bile toliko apsurdne da nisam mogla da ih smestim ni u jednu poznatu kategoriju - taj mali, tamni svet koji me je iznenada zarobio, u svakom pogledu je imao toliko malo sličnosti s bilo kakvim standardom normalnosti. Morala sam da stvorim nove standarde. Možda sam se našla u bajci? U zamišljenom svetu braće Grim, daleko od normalnog? Naravno. Zar aura zla nije i ranije okruživala Štrashof? Sestrini omraženi svekar i svekrva živeli su u delu Štrashofa po imenu Zilbervald, odnosno srebrna šuma. Dok sam bila mala, plašila sam se da ih sretnem kada su posećivali moju sestru.

Ime mesta i negativna atmosfera u toj porodici i pre otmice su Zilbervald, a zbog toga i Štrashof, pretvorili u šumu na koju je neka veštica bacila zle čini. Da, sigurno sam se obrela u bajci, čije mi je dublje značenje bilo nepoznato.

Jedino što se nije uklapalo bilo je večernje kupanje. Nisam mogla da se setim nijedne bajke koja bi govorila o tome. Tamnica je imala samo dvostruki umivaonik od nerđajućeg čelika i hladnu vodu. Cevi za toplu vodu, koje je otmičar ugradio, još nisu funkcionisale, pa mi ju je donosio u plastičnim bocama. Morala sam da se skinem, sednem u jedan od umivaonika, a noge stavim u drugi. Na početku me je jednostavno polivao toplom vodom. Kasnije sam se dosetila da u boci probušimo rupice i napravimo neku vrstu tuša. Budući da sam imala vrlo malo manevarskog prostora, morao je da mi pomogne pri pranju. Nisam navikla da budem naga pred njim. Šta li je mislio dok mi je pomagao? Povremeno bih ga nesigurno pogledala, ali on me je prao kao da sam automobil. U njegovim pokretima nije bilo ničeg nežnog, niti bilo čega seksualnog. Brinuo se o meni onako kako održavamo kućne aparate.

U trenucima kada je u moju stvarnost ušla slika strašne bajke, policija je napokon počela da sledi trag prema izjavi devojčice koja je videla moju otmicu. To svedočenje objavljeno je 18. marta, kao i obaveštenje da će policija sledećih dana ispitivati vlasnike 700 belih dostavnih kombija. Otmičar je imao dovoljno vremena da se pripremi.

Na Veliki petak, trideset peti dan mog zatvoreništva, u Štrashof je došla policija i zatražila da im Wolfgang Priklopil pokaže svoj kombi. Napunio gaje građevinskim materijalom, a policajcima rekao da ga koristi za renoviranje kuće. Prema policijskim izveštajima, Priklopil je izjavio daje 2. marta ceo dan proveo kod kuće i da to niko ne može potvrditi. Nije imao alibi. Godinama nakon mog bega, policija je zataškavala tu činjenicu.

Bili su zadovoljni i odustali su od pretraživanja kuće, iako im je, navodno, Priklopil sam ponudio da to urade. Dok sam sedela u tamnici, čekajući da me spasi i pokušavajući da ne siđem s uma, policajci jedva da su napravili nekoliko polaroid fotografija automobila kojim je počinjena otmica i dodali ih u moje spise. U mojim podrumskim maštarijama o tome kako će me spasiti,

specijalci bi pročešljali čitavo područje, tražeći moju DNK ili niti s moje odeće. Međutim, iznad zemlje, situacija je bila drugačija: nisu uradili ništa. Izvinili su se Priklopilu i otišli, a da nisu detaljnije pregledali kombi ili kuću.

Tek kad sam pobjegla, saznala sam koliko bi otmičar bio blizu hapšenja da su policajci ozbiljno obavili posao. Samo dva dana kasnije, postalo mi je jasno da nikad neću slobodno otići.

Uskrs je te 1998. godine padao 12. aprila. Otmičar mi je doneo korpicu punu šarenih čokoladnih jaja i čokoladnog uskršnjeg zeca. "Proslavili" smo Hristovo uskrsnuće pod svetlom gole sijalice, sedeći za malim stolom na rasklapanje u zagušljivoj tamnici. Bila sam srećna što sam dobila čokoladu i svom snagom pokušavala da potisnem misli o spoljnom svetu, o prošlim proslavama Uskrsa. Trava. Svetlo. Sunce. Stabla. Vazduh. Ljudi. Moji roditelji.

Tog dana, rekao mi je da je izgubio nadu da će dobiti otkup, jer mu se moji roditelji još nisu javili. "Očigledno im nije dovoljno stalo do tebe", dodao je, a onda je usledila presuda. Doživotna kazna. "Videla si kako izgledam i već me predobro poznaješ. Sad više ne mogu da te pustim. Nikad te neću vratiti roditeljima, ali brinuću se o tebi najbolje što mogu."

Tog Uskrsa, sve moje nade nestale su kao rukom odnesene. Plakala sam i molila da me pusti. "Ali, ceo život je preda mnom. Ne možeš tek tako da me zaključaš ovde! A škola? A moji roditelji?" Zaklela sam mu se Bogom i svime što mi je bilo sveto da ga neću izdati. Nije mi verovao, rekao je da ću, čim se nađem na slobodi, brzo zaboraviti zakletvu ili popustiti pod pritiskom policije. Pokušala sam da ga uverim kako mu nije potrebno da ostatak života provede sa žrtvom zločina u podrumu, i preklinjala da mi stavi povez i odvede me daleko odatle. Nikad neću uspeti da pronađem kuću, a ne znam mu ni ime, tako da policija neće moći da ga pronađe. Može da ode u drugu zemlju; uostalom, bolje bi mu bilo da živi u inostranstvu nego da me zauvek zaključa u tamnicu i brine se o meni.

Jecala sam, preklinjala, pa na kraju počela da vrištim: „Policija će me pronaći! Tebe će zatvoriti. Ili će te ubiti! A ako policija ne dođe, pronaći će me roditelji!" Glas mi je pukao.

Priklopil je ostao savršeno miran. „Nije ih briga za tebe, zar si već zaboravila? A ako dođu u kuću, ubiću ih." Nakon toga, izašao je iz

tamnice, leđima okrenut vratima, i zaključao me.

Ostala sam sama.

Tek deset godina kasnije, dve duge godine nakon bega, u jeku policijskog skandala zbog grešaka u istrazi i njihovog zataškavanja, saznala sam da sam za vreme tih uskršnjih praznika i drugi put bila blizu spasa. U utorak, 14. aprila, dva dana posle Uskrsa, policija je objavila još jednu dojavu. Svedoci su im rekli da su ujutro, na dan otmice, u blizini mog naselja videli dostavni kombi sa zatamnjenim staklima. Na tablicama je pisalo Genserndorf, što je administrativna jedinica u kojoj se nalazi Štrashof.

Međutim, sledeći trag policija nije objavila. Četrnaestog aprila dobili su anonimnu dojavu, čiji transkript prenosim od reci do reci:

14. aprila 1998, u 14.45, nazvala je nepoznata muška osoba i rekla sledeće:

U vezi s potragom za belim dostavnim vozilom zatamnjenih prozora u okrugu Genserndorf, i u vezi s nestankom Kampuš Nataše, u Štrashof/Nordbanu postoji osoba koja bi mogla biti povezana s njenim nestankom i koja poseduje belo dostavno vozilo zatamnjenih prozora, marke *mercedes*. Taj čovek poznat je kao usamljenik koji ima velikih problema s okolinom i u odnosima s ljudima. Živi s majkom u Štrashof/Nordbanu, Hajneštrase 60, zasebna porodična kuća, opremljena električnim alarmnim sistemom. Postoji mogućnost da muškarac u kući ima oružje. Njegovo belo dostavno vozilo, marke *mercedes*, nepoznatih registarskih tablica, zatamnjenih bočnih i zadnjih prozora, često je parkirano ispred kuće u ulici Hajneštrase 60. Muškarac je ranije radio u Simensu kao telekomunikacijski tehničar, a možda i dalje tamo radi. Moguće je da živi u kući sa svojom postarijom majkom i ima seksualnu sklonost prema deci. Nije poznato ima li policijski dosije u vezi s tim.

Osoba koja je zvala ne zna kako se muškarac zove, poznaje ga samo iz susedstva. Muškarac je star otprilike trideset pet godina, ima plavu kosu, mršav je i visok između 175 i 180 centimetara. Anonimni pozivalac nije mogao dati detaljnije informacije.

4

Živa zakopana

Noćna mora postaje stvarnost

“Deo puta, zečja rupa se pružala ravno poput tunela, a onda se iznenada strmo rušila, i to tako naglo, da Alisa nije imala ni tren da razmisli kako da se zaustavi, a već je padala u dubinu, niz nekakav jako dubok bunar. [...] Dole, dole, dole! Zar se ovaj pad neće nikad završiti? [...]

- Hajde, hajde, nema smisla da ovako plačeš - rekla je Alisa samoj sebi prilično oštro. - Savetujem ti da prestaneš istog trenutka! - Ona je, generalno, samoj sebi davala vrlo dobre savete (mada ih je vrlo retko slušala), a katkad bi sama sebe tako strogo izgrdila da bi joj to nateralo suze na oči; setila se kako je jednom htela sebi da izvuče uši, jer je samu sebe varala u partiji kroketa koju je igrala sama protiv sebe, jer se to neobično dete vrlo rado i često pretvaralo da su u njoj dve osobe. - Ali sad nema smisla - pomislila je jedna Alisa - ni da se pretvaram da sam dve osobe! Pa jedva me je ostalo dovoljno i za jednu pristojnu osobu!”

Jedna od prvih knjiga koje sam pročitala u tamnici bila je *Alisa u zemlji čuda* Luisa Kerola. Knjiga me je dirnula na neprijatan, sablastan način. Alisa, devojčica verovatno mojih godina, u snu sledi belog zeca koji može da govori, i ide za njim u rupu. Čim uđe unutra, počinje da pada i završava u sobi okruženoj vratima. Zarobljena je u međusvetu pod zemljom, a put do gore joj je preprečen. Alisa pronalazi ključ koji otvara najmanja vrata i bočicu čarobnog napitka od koga se smanjuje. Jedva je prošla kroz sićušni prolaz, a vrata su se već zatvorila za njom. U podzemnom svetu u koji je ušla, ništa nije na svom mestu. Veličine se stalno menjaju, životinje koje susreće čine stvari suprotne svim zakonima logike, a ipak, izgleda da to nikog ne uznemirava. Sve je bizarno, neusklađeno. Čitava knjiga je sablasna noćna mora, u kojoj ne važi nijedan prirodni zakon. Niko i ništa nije normalno. Devojčica je sasvim sama u svetu koji ne razume, bez ikoga kome bi se mogla poveriti. Neophodno je da se sabere, ne srne sebi dopustiti suze i mora se ponašati prema tuđim pravilima. Odlazi na beskrajnu čajanku Ludog Šeširdžije, gde se provode svakakvi čudni gosti, i učestvuje u okrutnoj partiji kriketa

Kraljice Srca, u kojoj su svi igrači osuđeni na smrt. “Odrubite im glave!”, viče kraljica, mahnito se smejući.

Alisa je napustila taj podzemni svet tako što se probudila. Međutim, kada bih ja, posle samo nekoliko sati sna, otvorila oči, noćna mora i dalje bi bila tu. To je bila moja stvarnost.

Ta knjiga činila mi se pomalo grotesknim opisom moje situacije. I sama sam bila zarobljena ispod zemlje, u sobi koju je otmičar s nekoliko vrata zaštitio od spoljnog sveta. I sama sam bila zatočena u svetu gde su sva pravila koja sam poznavala bila neprimenljiva. Sve što sam dotad smatrala istinitim bilo je nevažno. Postala sam deo bolesne maštarije jednog psihopate, maštarije koju nisam razumela. Koju nisam mogla razumeti. Više nije bilo nijedne veze s drugim svetom, svetom kome sam do nedavno pripadala. Nije bilo poznatog glasa, poznatih zvukova koji bi mi dokazali da svet iznad moje tamnice i dalje postoji. Kako sam u takvoj situaciji mogla održati vezu sa stvarnim svetom, i sa samom sobom?

Usrdno sam se nadala da ću se, isto kao Alisa, iznenada probuditi u svojoj staroj sobi, čudeći se ludom, strašnom snu bez ikakve veze sa “stvarnim svetom”. Međutim, san u kome sam bila zarobljena nije bio moj, već otmičarev. A ni on nije spavao, već je život posvetio tome da svoju strašnu maštariju pretoči u stvarnost; maštariju iz koje nije bilo bega, čak ni za njega.

Od tog trenutka, prestala sam s pokušajima da ga nagovorim da me pusti. Znala sam da nema smisla.

Svet u kome sam živela smanjio se na pet kvadratnih metara. Da ne bih poludela, morala sam pokušati da ovladam njime, a ne da u strahu čekam okrutni uzvik “Odrubite joj glavu!”, kao ljudi karte u Alisi u zemlji čuda; niti da se pokorim, poput ostalih fantastičnih likova iz te uvrnute stvarnosti. Umesto toga, morala sam da u tom mračnom mestu stvorim utočište; utočište u koje je otmičar uvek mogao ući, ali u kome bih sačuvala što više sebe i svog starog sveta - kao u zaštitnoj ljušturi.

Počela sam da se odomaćujem u tamnici i zatvor pretvaram u *sopstveni* prostor, sopstvenu sobu. Prvo što sam zatražila bili su kalendar i budilnik. Bila sam zarobljena u vremenskoj rupi, a otmičar je bio jedini gospodar vremena. Sati i minuti spojili su se u gustu masu, koja se sporo prelivala po svemu. Priklopil je u mom svetu

upravljao svetlom i tamom, poput božanstva. "I reče Bog: *Neka bude svetlost!* I bi svetlost. Svetlost prozva Bog dan, a tamu prozva noć." Jedna sijalica govorila mi je kad treba da spavam, a kada da budem budna.

Svakog dana, pitala sam ga koji je datum i dan u nedelji. Ne znam da li me je lagao, ali i nije bilo bitno. Najvažnije mi je bilo da osećam povezanost s pređašnjim životom. Da li je radni dan ili vikend, približavaju li se praznici ili rođendani koje sam želela da provedem s porodicom. Tada sam naučila da je merenje vremena najvažnije uporište u svetu gde ti preti opasnost da jednostavno nestaneš. Kalendar mi je pomogao da vratim minimum orijentacije - i slike kojima otmičar nije imao pristup. Sada sam znala kada će druga deca morati rano da ustanu ili će smeti duže da spavaju. U mašti sam sledila majčinu dnevnu rutinu. Danas bi otišla u prodavnicu. Sutra će možda posetiti prijateljicu. Za vikend bi mogla izaći sa dečkom. Tako su datumi i nazivi dana u nedelji počeli da žive vlastitim životom, pružajući mi podršku i oblikujući vreme u tamnici.

Još važniji je bio budilnik. Tražila sam jedan od onih staromodnih, koji protok vremena prate glasnim, monotonim otkucajima. Takav je imala baka. Dok sam bila mlada, mrzela sam te glasne otkucaje, koji su mi smetali da zaspim, uvlačeći mi se čak i u snove. Sada sam ih se čvrsto držala, kao što se davljenik hvata za poslednju slamku, da bi udahnuo malo vazduha. Sa svakim otkucajem, budilnik mi je potvrđivao da se vreme nije zaustavilo i da se Zemlja i dalje okreće. Bez osećaja za vreme ili prostor, budilnik mi je bio jedina zvučna veza sa stvarnim, spoljnim svetom.

Kad bih se veoma potrudila, mogla sam tako da se usredsredim na buku koju je proizvodio, da bih bar na nekoliko minuta isključila iscrpljujuće zujanje ventilatora, koje je ispunjavalo sobu gotovo do granice bola. Dok bih uveče ležala na ležaljci, bezuspešno pokušavajući da zaspim, otkucaji budilnika bili su poput dugačkog užeta za spašavanje, pomoću koga sam mogla da izađem iz tamnice i ušunjam se u dečji krevet u bakinoj kući. Tu bih mirno zaspala, znajući da je ona u susednoj sobi i da pazi na mene. Takvih noći, često bih na ruku utrljala malo *francbrantvajna*. Kada bih je pomirisala, kada bi mi se nozdrvama proširio karakteristični miris,

obuzeo bi me osećaj bliskosti. Kao kad bih, dok sam bila dete, zaronila lice u bakinu kecelju. Tako sam uspevala da zaspim.

Tokom dana, uposlila bih se sređivanjem sobice. Zamolila sam otmičara da mi donese sredstva za čišćenje, da uklonim vlažni miris podruma i smrti koji se nadvijao nad svim. Od dodatne vlage koju je stvaralo moje disanje na podu se stvorila crna plesan. Zbog toga je vazduh bio još više ustajao, a disanje teže. Na jednom mestu laminat je bio vlažan od vode koja se probijala kroz temelje. Ta tačka bila je stalni, bolni podsetnik da sam, očito, veoma duboko ispod zemlje. Otmičar mi je doneo crvenu metlu i lopaticu za smeće, bocu prila, osveživač vazduha i maramice za čišćenje koje sam ranije videla na televizijskim reklamama.

Pažljivo sam pomela svaki delić tamnice i oprala pod. Počela sam od vrata. Zid je tu bio tek nešto širi od uskog prolaza. Od tog dela prostorije, vodio je ukoso do do toaleta i dvostrukog umivaonika. Sredstvima protiv kamenca satima sam čistila tragove kapljica na metalnom umivaoniku, sve dok ne bi zablistao. Onda bih nastavila od vrata prema kraju sobe: najpre uz duži zid, pa kraći, sve dok ne bih došla do uskog zida nasuprot vrata. Na kraju bih odgurnula ležaljku u stranu i očistila sredinu sobe. Pazila sam da ne upotrebim previše maramica, da se vlaga ne bi pojačala.

Posle čišćenja, prostorijom bi se širio veštački miris svežine, prirode i života, koji sam pohlepno upijala. Kada bih poprskala malo osveživača, na trenutak bih mogla da se opustim. Miris lavande nije bio bog zna šta, ali ostavljao je iluziju livade u cvatu. A ako bih zatvorila oči, na zidove mog zatvora spustila bi se slika nacrtana na spreju. U mislima sam trčala beskrajnim ljubičasto-modrim poljima lavande, osećala bih zemlju pod nogama i oštar miris cveća. Topao vazduh bio je ispunjen zujanjem pčela, sunce mi je peklo vrat, a gore se prostiralo plavetnilo neba, beskrajno visoko, beskrajno široko. Polja su se protezala do horizonta, bez zidova, bez granica. Trčala sam tako brzo da mi se činilo da ću poleteti. I ništa me u tom ljubičasto-modrom beskrajju nije zaustavljalo.

Kada bih ponovo otvorila oči, goli zidovi bi me grubo vratili u stvarnost.

Slike. Trebalo mi je više slika, slika iz mog sveta, koje ja mogu da oblikujem. Slika neskladne s otmičarevom bolesnom maštarijom,

koja me je vrebala iz svakog ćoška. Polako ali sigurno, počela sam da prekrivam lamperiju raznim bojama. Crtala sam kredama koje sam nosila u školskoj torbi. Želela sam da za sobom ostavim neki trag, kao što zatvorenici crtaju po zidovima ćelija. Crtaju, urezuju crte kojima označavaju svaki dan u zatvoru i zapisuju izreke. Sada shvatam da to ne rade iz dosade. Crtanje je način da se suprotstave osećaju bespomoćnosti i činjenici da su ostavljeni na milost i nemilost drugih. Čine to kako bi sebi i svima koji ikad uđu u ćeliju dokazali da postoje - ili, barem, da su nekad postojali.

Crtanje murala meni je služilo u druge svrhe: stvorila sam filmsku kulisu gde sam mogla da se pretvaram da sam kod kuće. Najpre sam pokušala da dočaram ulaz u naš stan. Na vratima tamnice nacrtala sam dugačku kvaku, a na zidu pored njih ormarić, koji i danas stoji u hodniku majčinog stana. Detaljno sam iscrtala ručke fioka. Nisam imala više krede, ali i to je bilo dovoljno da stvori iluziju. Kada bih ležala na ležaljci i gledala u vrata, mogla sam zamisliti da će se svakog trenutka otvoriti i da će ući majka, pozdraviti me i staviti ključ na ormarić.

Sledeće što sam nacrtala bilo je porodično stablo. Moje ime bilo je sasvim na dnu, a sledila su imena mojih sestara, njihovih supruga i dece, potom ime moje majke i njenog dečka, oca i njegove devojke, pa imena dede i bake s obe strane. Dosta dugo sam uređivala porodično stablo. To mi je dalo osećaj da sam deo jedne porodice, deo celine, a ne, kao što sam se često osećala, izdvojeni atom koji krivuda prostorom izvan stvarnog sveta.

Na suprotnom zidu nacrtala sam veliki automobil. Trebalo je da predstavlja srebrni mercedes SL, moj omiljeni auto. Kod kuće sam čak imala njegov model; nameravala sam da ga kupim kad odrastem. Umesto guma imao je velike, bujne grudi. To sam jednom videla na nekom grafitu, na betonskom zidu blizu našeg naselja. Ne znam tačno zašto sam odabrala taj motiv. Valjda sam želela nešto dopadljivo i, pretpostavljam, odraslo. Poslednjih nekoliko meseci u osnovnoj školi, ponekad sam provocirala učiteljice. Pre početka nastave smeli smo da pišemo kredom po tabli, pod uslovom da je pre početka časa obrišemo. I dok su druga deca crtala cveće i likove iz stripova, ja sam pisala *Protest!*, *Revolucija!* ili *Učitelji, napolje!* To nije bilo prikladno ponašanje za malu učionicu, gde je dvadesetoro

dece učilo školske predmete, zaštićeno kao da će uvek biti u tako pitomom okruženju. Ne znam da li sam bila bliže pubertetu nego ostali iz razreda, ili sam možda želela da se pravim važna pred onima koji su me, inače, samo podbadali. U svakom slučaju, u tamnici mi je mala pobuna, skrivena u tom crtežu, davala snagu. Baš kao i ružna reč koju sam ispisala sitnim slovima, na skrivenom mestu na zidu: 5.... Želela sam da pokažem moć da se oduprem; želela sam da učinim nešto zabranjeno. Mislim da to nije mnogo uticalo na otmičara. U svakom slučaju, nije komentarisao crtež.

Najvažnija promena nastala je sa dolaskom televizora i videa u tamnicu. Stalno sam molila Priklopila da mi ih donese, i jednog dana je to i učinio, stavivši ih na stočić pored računara. Nakon dana tokom kojih mi se "život" prikazivao samo u jednom obliku, odnosno, u otmičarevoj ličnosti, pomoću televizora sam u tamnici dobila šaroliko ljudsko društvo.

Na početku je otmičar jednostavno svakog dana nasumice snimao televizijske programe. Ipak, verovatno je morao da uloži previše truda u brisanje vesti, koje su još izveštavale o potrazi za mnom. Nije dopuštao da dođem do ikakvog nagoveštaja da me spoljni svet nije zaboravio, budući da je uverenje da moj život nikome, a naročito roditeljima, ništa ne znači, bilo jedno od najvažnijih sredstava kojima me je činio zavisnom od sebe.

Zbog toga mi je kasnije snimao samo pojedinačne emisije ili mi donosio video-kasete s filmovima s početka devedesetih. Krzneni vanzemaljac Alf, začarana Džini, Al Bandi u *Bračnim vodama* i Tejlori iz *Sam svoj majstor* postali su mi zamena za porodicu i prijatelje. Svakog dana sam se radovala što ćemo se ponovo sresti, i verovatno sam ih proučavala pažljivije nego bilo ko drugi. Svaki aspekt njihovih odnosa, svaki delić dijaloga, ma koliko mali bio, očaravao me je i privlačio. Analizirala sam svaki detalj scenske pozadine, jedini horizont koji sam imala. Te scene su mi bile jedini "prozori" u tuđe domove, a bile su tako slabo i bezvredno oblikovane, da mi se iluzija pristupa "pravom životu" brzo srušila. Možda me je zato kasnije toliko privukla naučna fantastika: *Zvezdane staze*, *Stargejt*, *Povratak u budućnost* itd. Fasciniralo me je sve što je imalo veze sa svemirom ili putovanjem kroz vreme. Junaci u tim filmovima odlazili su u potragu za novim teritorijama, nepoznatim galaksijama.

A za razliku od mene, imali su tehnička sredstva da jednostavno nestanu iz teških i po život opasnih situacija.

* * *

Jednog prolećnog dana (za koji sam znala daje prolećni samo zahvaljujući kalendaru), otmičar je u tamnicu doneo radio. U sebi sam poskočila od sreće. Radio - to će zaista biti veza sa stvarnim svetom! Novosti, poznate jutarnje emisije, koje sam uvek slušala za doručkom, muzika - i možda poneki, slučajni znak da me roditelji ipak nisu zaboravili.

“Naravno, ne hvataš austrijske stanice”, rekao je otmičar, i tako mi, dok je uključivao radio u struju, usputnom primedbom uništio iluzije. Ipak, mogla sam da slušam muziku. Kada bi spiker progovorio, ništa nisam razumela. Otmičar je podesio radio tako da sam mogla da hvatam samo češke stanice.

Satima sam prčkala po malom uređaju, koji je mogao da mi bude izlaz u spoljni svet, nadajući se da ću naići na nemačku reč, poznatu reklamu. Ništa. Samo glas koji nisam razumela. S jedne strane, to mi je stvaralo utisak da nisam sama, ali je s druge pojačavalo osećaj otuđenosti, isključenosti.

Sva očajna, vrtela sam stanice milimetar po milimetar, i stalno podešavala antenu. Uzalud - osim jedne stanice, čulo se samo šuštanje.

Kasnije mi je otmičar doneo vokmen. Pretpostavljajući da kod kuće ima kasete starijih grupa, tražila sam *Bitlse* i *ABBA*. Kada bi uveče ugasio svetlo, više nisam morala da ležim u tami, sama sa svojim strahom, već sam slušala muziku dok god bi mi baterije izdržale. Uvek iste pesme.

Najvažnije što sam imala u borbi protiv dosade bile su knjige. One su mi pomogle da ne poludim. Prva koju mi je otmičar doneo bio je *Leteći razred* Erika Kestnera. Nakon toga, dao mi je nekoliko klasika, kao što su *Čiča Tomina koliba*, *Robinzon Kruso*, *Tom Sojer*, *Alisa u zemlji čuda*, *Knjiga o džungli*, *Ostrvo s blagom* i *Kon-tiki*. Gutala sam stripove s pričama o Paji Patku, njegova tri nećaka, škrtom ujaku Baji i domišljatom Proki Pronalazaču. Posle sam tražila Agatu Kristi, za čije sam knjige čula od majke, a čitala sam i gomile kriminalističkih romana, poput Džerija Kotona, i naučnofantastične priče. Romani su me vodili u drugi svet i toliko me bi me zaokupili, da

bih satima zaboravljala gde sam. Upravo zbog toga mi je čitanje bilo toliko bitno za preživljavanje. Dok su televizija i radio u tamnicu donosili iluziju društva, čitanje mi je omogućavalo daje u mislima napustim.

Na početku boravka u tamnici, kada mi je bilo deset godina, posebno su mi bile važne Knjige Karla Maja. Gutala sam pustolovine Vinetua i Old Šaterhenda, i čitala priče o Divljem zapadu. Pesma koju su nemački doseljenici pevali umirućem Vinetuu toliko me je duboko dirnula da sam je prepisala od reči do reči, a papir zalepila na zid. Budući da u tamnici nisam imala selotejp, niti bilo kakav drugi lepak, pričvrstila sam je *Niveinim* losionom. Njihova molitva upućena je Mariji, Majci Božjoj:

Svetio dana se gasi
I spušta tiha se noć
Može li tako i tuga u srcu
Sa smirajem dana nečujno proć?
Gospode, šaljem usrdne molbe
Pred tvoj daleki, nebeski tron,
A ti, Device, pozdrave primi,
Što tebi nosi ove pesme ih zvon:
Ave Marija!
Života svetio gasi se i
Nastupa samrtna noć.
Duše širom razvijaju krila
Jer u smrti je golema moć.
Device, u ruke tvoje blage
Molitve svoje polažem vruće
I ustrajan u svojoj veri
U nadi čekam uskrsnuće! Ave Marija!

Toliko sam puta pročitala, prošaptala i izmolila tu pesmu da je i danas znam napamet. Činilo mi se da je napisana posebno za mene. I meni je oduzeto "života svetio"; u satima očaja, i meni se smrt činila jedinim izlazom iz tamnice.

Otmičar je znao koliko mi je potrebna stalna zaliha filmova, muzike i knjiga, što mu je bilo još jedno oruđe moći. Uskraćujući ih, mogao je

da vrši pritisak na mene.

Kad god bih se, prema njegovom mišljenju, ponašala “neprikladno”, mogla sam da računam na to da će mi uskratiti reči i zvuke koji su mi pružali bar nekakav oblik zabave. Posebno je strašno bilo tokom vikenda. Dolazio je u tamnicu uglavnom ujutro, pa onda još jednom posle podne ili uveče, ali za vikend bih bila sama. Ne bih ga videla od petka u podne, ponekad čak i od četvrtka uveče, do nedelje. Doneo bi mi dovoljno gotove hrane za dva dana, malo svežih namirnica i mineralnu vodu iz Beča. I knjige i kasete. Preko nedelje bih dobila video-kasetu od dva sata, punu serija. Kada bih ga mnogo preklinjala, dobila bih četiri. To i nije bilo mnogo. Tokom dana, morala sam da izdržim dvadeset četiri sata samoće, koju su prekidale samo njegove posete. Za vikend bi mi dao četiri do osam sati zabave na kasetama i sledeću knjigu iz serije koju bih tada čitala, ali samo ako bih udovoljila njegovim zahtevima. Stvari koje su me držale u životu dobijala bih samo ako sam bila “dobra”, a jedino je on znao što se pod tim podrazumeva. Ponekad bi čak i najmanji prekršaj bio dovoljan da me kazni.

“Potrošila si previše osveživača vazduha. Oduzeću ti ga.”

“Pevala si.”

Uradila si ovo, uradila si ono.

Tačno je znao šta treba da čini s kasetama i knjigama, kako bi dobio ono što želi. Nakon što me je otrgnuo od prave porodice, činilo mi se da je sad zarobio i moju novu porodicu, koju su činili romani i televizijske serije, kako bi me prisilio na ono što mi je naredio.

Čovek koji se u početku toliko trudio da mi život u tamnici učini “prijatnim”, koji se vozio na drugi kraj Beča kako bi mi kupio posebnu audio-kasetu iz serijala Bibi Bloksberg, postepeno se menjao, otkako je objavio da ne namerava da me pusti.

U to vreme, počeo je da sve više dominira. Naravno, od početka sam bila potpuno u njegovoj vlasti: zaključana u podrumu, u prostoriji od pet kvadratnih metara, ionako nisam imala načina da mu se suprotstavim. Međutim, što sam duže bila u zatočeništvu, to ga je manje zadovoljavalo očigledno ispoljavanje moći. Sada je želeo da kontroliše svaki moj pokret, svaku reč i telesnu funkciju.

Počelo je s ugrađenim satom. Od samog početka, upravljao je svetlom i tamom. Kada bi ujutro sišao u tamnicu, uključio bi struju, a

kada bi uveče odlazio, isključio bi je. Sada je ugradio prekidač kojim je kontrolisao struju u sobi. Dok mi je na početku s vremena na vreme dopuštao da duže držim upaljeno svetlo, sada sam morala da se pokorim nemilosrdnom ritmu, nad kojim nisam imala nikakvu kontrolu. Struja bi se uključila u sedam ujutro. Trinaest sati mogla sam da živim jeftinu imitaciju života u maloj, zagušljivoj sobi: gledam, slušam, osećam toplinu i kuvam. Sve je bilo veštačko. Sijalica ne može da zameni sunce, gotova jela bila su samo bolno podsećanje na porodične večere, a dvodimenzionalni ljudi na televizijskom ekranu neuspela zamena za prave. Ipak, dokle god je struja bila uključena, mogla sam bar da se pretvaram da postoji nekakav privid života.

Struja se isključivala u osam sati uveče, i u tom trenutku bih se našla u potpunoj tami. Televizor bi prestao da radi usred serije, ili bih morala da odložim knjigu na pola rečenice. Ako se već nisam smestila u krevet, morala bih puzeći da napipam put do ležaljke. Sijalica, televizor, video, radio, računar, kuvalo i grejanje - sve što je donosilo život u tamnicu - bivalo bi isključeno. Čuli bi se samo otkucaji budilnika i izluđujuće zujanje ventilatora. Narednih nekoliko sati prepuštala sam se vlastitoj mašti, kako bih sačuvala razum i sprečila da me strah potpuno obuzme.

Taj dnevni ritam bio je poput zatvorskog: nametnut spolja, bez trenutka odstupanja od željenog ponašanja ili razmišljanja o mojim potrebama. Bila je to demonstracija moći. Otmičar je voleo rasporede, koje je pomoću ugrađenog sata nametao i meni.

U početku sam i dalje imala *vokmen* na baterije, uz koji sam mogla da se obranim od olovne tame i kad bi ugrađeni sat objavio da sam potrošila dozvoljenu količinu svetla i muzike. Ipak, otmičaru se nije svidelo to što pomoću vokmena zaobilazim njegove božanske zapovesti svetla i tame. Počeo je da mi nadgleda baterije. Kada bi pomislio da sam predugo ili previše često slušala vokmen, oduzeo bi mi ga sve dok ne bih obećala da ću biti bolja. Jednom se dogodilo da još nije zatvorio vrata tamnice, a ja sam već sela na ležaljku, sa slušalicama na ušima, i glasno zapevala pesmu Bitlsa. Čuo me je i, sav besan, vratio se u tamnicu. Kazna za tako glasno pevanje bila je oduzimanje svetla i hrane, a sledećih nekoliko dana bila sam prisiljena da zaspim bez muzike.

Drugo oruđe moći bio je *interkom*. Kada je došao u tamnicu da instalira kabl, rekao je: “Od sad možeš da me pozoveš kada sam gore.” U početku sam bila veoma srećna zbog toga, osećajući kao da mi je s ramena skinut težak teret. Otkad sam zatvorena, progonila me je pomisao da ću se iznenada naći u ozbiljnoj opasnosti. Vikendom sam često bila sama, bez mogućnosti da privučem pažnju otmičara, jedine osobe koja je znala gde sam. U glavi su mi se vrtele bezbrojne situacije: pregoreli kabl, cevi koje pucaju, iznenadna alergijska reakcija... Mogla sam i da umrem, bolnom i bizarnom smrću, da se, na primer, ugušim crevom od kobasica, a da otmičar sve vreme bude u kući i ne zna za to, budući da je ionako dolazio samo kad je hteo. Zbog toga mi se učinilo da je *interkom* pojas za spašavanje. Tek mi je kasnije postalo jasno koja mu je prava svrha - radio je u oba smera. Otmičar ga je koristio kako bi me kontrolisao; kako bi pokazao svoju svemoćnost, uverio me je da može čuti svaki zvuk koji proizvedeni i da sve može da prokomentariše.

Prva verzija sastojala se od tastera koji je trebalo da pritisnem ako nešto želim. Onda bi gore, na skrivenom mestu u kući, zasvetlelo crveno svetlo. Međutim, nije uvek mogao da ga vidi, niti je bio voljan da se gnjavi s otvaranjem tamničkih vrata, ako nije znao šta tačno želim. A vikendima uopšte nije mogao da dođe. Tek sam mnogo kasnije saznala da mu je vikendom dolazila majka, koja bi tu i prespavala. Bilo bi previše komplikovano i sumnjivo da uklanja sve prepreke između garaže i tamnice dok je ona tu.

Nedugo potom, privremeni uređaj zamenjen je drugim, preko koga je moglo da se razgovara. Pritiskom na taster, mogao je da mi izdaje uputstva i postavlja pitanja.

“Jesi li razdelila hranu na obroke?”

“Jesi li oprala zube?”

“Jesi li isključila televizor?”

“Koliko si stranica pročitala?”

“Jesi li uradila zadatke iz matematike?”

Svaki put kada bih mu čula glas, prestravila bih se. Kada bih presporo odgovarala na pitanja, pretio mi je. Ili zato što sam previše pojela.

“Zar si već sve pojela?”

“Zar ti nisam rekao da uveče smeš da pojedeš samo jedno parče hleba?”

Interkom je bio savršen uređaj za terorisanje, sve dok nisam otkrila da i meni daje malo moći. Kada se sada prisećam toga, čudi me da otmičar, koji je imao toliko izraženu potrebu da sve kontroliše, nije pomislio da će desetogodišnjakinja vrlo pomno proučiti uređaj. Posle nekoliko dana, upravo sam to i učinila.

Interkom je imao tri tastera. Ako biste pritisnuli taster govori, linija je bila otvorena na oba kraja. Taj deo mi je pokazao. Ako je uređaj bio uključen na slušaj, mogla sam da ga čujem, ali on mene nije. A postojao je i treći taster; kada bih ga pritisnula, linija je bila otvorena na mom kraju, ali se s druge strane ništa nije čulo.

U direktnim susretima s njim, naučila sam da ono što mi govori puštam da ude na jedno uho, a izađe na drugo. Sada sam imala taster koji je funkcionisao na isti način. Kad više ne bih mogla da se nosim s pitanjima, pokušajima kontrole i optužbama, pritisnula bih treći taster. Njegov glas bi utihnuo zato što sam *ja* pritisnula taster; zbog toga sam osećala ogromno zadovoljstvo. Volela sam taj taster, jer mi je omogućivao da bar na kratko isključim otmičara iz života. Kada je Priklopil otkrio moju malu pobunu, isprva je bio zapanjen, pa ogorčen i, na kraju, ljut. Ako je hteo da razgovara sa mnom licem u lice, bio mu je potreban gotovo čitav sat da otvori i otključa sva ona vrata. Bilo je jasno da će morati da smisli nešto drugo.

Zapravo, nije mu trebalo dugo da ukloni *interkom* s predivnim trećim tasterom. Umesto njega, doneo je *Simensov* radio. Izvadio ga je iz kutije i počeo da podešava. U to vreme, ništa nisam znala o njemu; tek mnogo kasnije, saznala sam da je Wolfgang Priklopil radio kao telekomunikacijski tehničar u *Simensu*. Međutim, činjenica da se razume u alarme, radio i druge električne uređaje nije mi bila novost.

Radio je postao paklena sprava za mučenje. Imao je mikrofon koji je bio toliko snažan da je u gornje prostorije prenosio sve zvuke iz sobe. Otmičar je lako i bez upozorenja mogao da prisluškuje moj “život” i da me konstantno nadgleda, kako bi proverio sledim li njegove naredbe. Da li sam isključila televizor. Da li je radio uključen. Grebem li još kašikom po tanjiru. Dišem li.

Njegova pitanja progonila su me i pod pokrivačem.

“Zar nisi pojela bananu?”

“Jesi li opet bila pohlepna svinja?”

“Jesi li se umila?”

“Jesi li isključila televizor posle jedne epizode?”

Nisam smela ni da ga lažem, jer nisam znala koliko je dugo prisluškiavao. Kada mu ne bih odmah odgovorila, zavrištao bi u zvučnik toliko glasno, da bi mi odzvanjalo u glavi. Ili bi nenajavljeno sišao u tamnicu i kaznio me oduzimanjem najvažnijih stvari: knjiga, kasete, hrane. Morala sam da napravim pokajnički prikaz svih svojih nedela, svakog trenutka provedenog u tamnici, ma kako nebitnog. Kao da je uopšte postojalo nešto što bih mogla da sakrijem.

Ostavljanjem slušalica u gornjim prostorijama želeo je da mi na još jedan način pokaže kako ima apsolutnu kontrolu. Tako je, osim zujanja ventilatora, zatvor natapala i izobličena, nepodnošljivo glasna statika; ispunjavala je svaki centimetar prostorije, prisiljavajući me da budem svesna njegovog prisustva u svakom uglu tog minijaturnog podruma. Ovde je. Uvek. Diše na drugom kraju linije. U svakom trenutku mogao bi da počne da urla, i ja bih se trgla, čak i kada bih to očekivala. Nisam mogla da pobegnem od njegovog glasa.

Danas me ne čudi što sam kao dete verovala da me može videti u tamnici. Na kraju krajeva, nisam znala da li je ugradio i kamere. Osećala sam kako me svakog trenutka posmatra, čak i dok spavam. Možda je ugradio kameru koja reaguje na toplotu, pa može da me posmatra i dok ležim u potpunom mraku. Ta pomisao me je paralizovala; noću bih se jedva usudila da se okrenem u krevetu. Tokom dana bih se po deset puta osvrkala oko sebe, pre nego što bih otišla u toalet. Nisam znala da li me posmatra ili ne, i da li su i oni drugi možda s njim.

U potpunoj panici, počela sam da pretražujem tamnicu, ne bih li pronašla rupice ili kamere, stalno u strahu da će videti šta radim i da će odmah sići u podrum. I najmanje pukotine u lamperiji zatvarala sam zubnom pastom, sve dok nisam bila sasvim sigurna da sam pokrila sve otvore. Ipak, stalno sam osećala da me nadgleda.

“Verujem da je vrlo malo ljudi sposobno da shvati koliko mučenja i agonije ova strahovita, dugogodišnja kazna nanosi tim žrtvama. Prema ličnim pretpostavkama, i sudeći prema onome što sam video utisnuto na njihovim licima, i onome što sa sigurnošću znam da

osećaju, još sam uvereniji da u tome postoji ponor strahovite patnje, koju ne može da shvati niko ko sam nije iskusio tako nešto, i koju niko nema pravo da nametne drugom biću. Smatram da je to lagano, svakodnevno zadiranje u tajne mozga strašnije od bilo kog oblika fizičkog mučenja. Budući da strašni znaci takvog zlostavljanja nisu spolja vidljivi i opipljivi, poput ožiljaka na telu; budući da rane nisu na površini, pa stoga ljudsko uho i ne čuje vapaje patnje, to više osuđujem takvu praksu.”

Ovaj tekst o boravku u samici napisao je Čarls Dikens 1842. godine, postavljajući presedan koji je i danas aktuelan. Moje samovanje - vreme koje sam provela isključivo u tamnici, a da nijednom nisam napustila tih pet kvadratnih metara, trajalo je više od pola godine, a celokupno zarobljeništvo 3.096 dana.

Tada nisam mogla da opišem kako je na mene uticalo vreme provedeno u potpunoj tami ili pod veštačkim svetlom. Sada, kad čitam savremena istraživanja koja ispituju uticaj samice i čulne deprivacije, jasno mi je šta mi se tada događalo.

Jedno od istraživanja beleži sledeće uticaje samice na čoveka:

ZNATNO SMANJENA SPOSOBNOST DELOVANJA VEGETATIVNOG NERVNOG SISTEMA

- Izražen poremećaj nivoa hormona
- Izostanak menstruacije kod žena, bez drugih fizioloških, organskih uzroka, zbog životnog doba ili trudnoće (sekundarna amenoreja)
- Izražena želja za hranom: zinoreksija - žudnja za hranom, hiperoreksija - kompulsivno prejedanje
- Nasuprot tome, smanjenje ili izostanak žeđi
- Jaki napadi vrućine (valunzi) i/ili hladnoće, koji nisu povezani s promenom temperature u okolini ili bolešću (groznica, drhtavica itd.)

ZNATNO OSLABLJENE PERCEPTIVNE I KOGNITIVNE SPOSOBNOSTI

- Ozbiljna nemogućnost procesiranja primećenog
- Ozbiljna nesposobnost osećanja vlastitog tela
- Ozbiljne opšte teškoće pri koncentraciji
- Ozbiljne teškoće, pa čak i potpuna nemogućnost čitanja ili registrovanja i shvatanja pročitnog, kao i smeštanja pročitnog u

smislen kontekst

- Ozbiljne teškoće, pa čak i potpuna nemogućnost govora ili procesiranja misli u pisanom obliku (agraflja, disgrafija)
- Ozbiljne teškoće u artikulisanju i verbalizovanju misli, koje se ogledaju u problemima sa sintaksom, gramatikom i izborom reči, te mogu dovesti i do afazije, afrazije i agnozije
- Ozbiljne teškoće ili potpuna nemogućnost praćenja razgovora (rezultat usporene funkcije u primarnom slušnom korteksu temporalnog režnja, do koje dolazi zbog nedostatka nadražaja)

DODATNE POSLEDICE

- Razgovaranje sa samim sobom, kako bi se nadoknadio nedostatak društvenih i akustičnih nadražaja
- Jasno izražen gubitak intenziteta osećanja (npr. prema porodici i prijateljima)
- Euforičnost, koja kasnije prelazi u depresivno raspoloženje

DUGOROČNE ZDRAVSTVENE POSLEDICE

- Teškoće u ostvarivanju društvenih kontakata, uključujući nemogućnost upuštanja u emocionalno bliske i dugoročne ljubavne odnose
- Depresija
- Negativan uticaj na samopouzdanje
- Sanjanje prizora iz zatvoreništva
- Poremećaji krvnog pritiska koji zahtevaju lečenje
- Poremećaji kože koji zahtevaju lečenje
- Nemogućnost ponovnog sticanja određenih kognitivnih veština (npr. matematičkih), koje je zatvorenik stekao pre zatvaranja u samicu.

Zatvorenicima su uglavnom najstrašnije posledice čulne deprivacije. Ona deluje na mozak, ometa vegetativni nervni sistem i samouverene ljude pretvara u zavisna bića, na koje svako koga sretnu tokom te faze tame i izolacije lako može uticati. To se odnosi i na odrasle koji dobrovoljno odaberu boravak u tim uslovima. U januaru 2008. engleska televizijska kuća Bi-Bi-Si prikazala je emisiju pod naslovom *Total Isolation* (Potpuna izolacija), koja me je veoma

potresla: šest dobrovoljaca dopustilo je da ih zaključaju u podrumu nuklearnog skloništa na četrdeset osam sati. Sami i bez svetla, našli su se u mojoj situaciji, iako nisu osećali isti strah i nisu proveli toliko vremena u tim uslovima. Uprkos relativno kratkom periodu, svih šest dobrovoljaca izjavilo je da su izgubili pojam o vremenu i da su imali snažne halucinacije i vizije. Nakon četrdeset osam sati, svi su izgubili sposobnost obavljanja jednostavnih zadataka. Kada su im zadali da se sete neke reči koja počinje na slovo F, nijedno od šestoro nije uspelo. Jedan od njih izgubio je 36 odsto pamćenja. Na četvoro se moglo mnogo lakše uticati nego pre izolacije. Verovali su svemu što im je rekla prva osoba koju su nakon dobrovoljnog zatvorenništva videli. Ja sam viđala samo otmičara.

Kada danas čitam o takvim istraživanjima i eksperimentima, čudim se kako sam uspela da preživim to razdoblje. Moja situacija se na mnogo načina mogla uporediti s onom kojoj su se oni zbog istraživanja dobrovoljno izložili. Osim činjenice da sam u samici bila mnogo duže nego oni, moj slučaj je imao još jedan otežavajući faktor: nikako nisam mogla da shvatim zašto sam se, od svih ljudi, baš ja našla u toj situaciji. I dok politički zatvorenici mogu da se uhvate za svoju političku misiju, a čak i nepravедno osuđeni znaju da se iza njihove osame nalazi pravni sistem, sa svojim zakonom, ustanovama i procedurama, ja u svom zarobljeništvu nisam mogla da pronađem nikakvo logično neprijateljstvo. Nije ga ni bilo.

Možda mi je pomoglo to što sam i dalje bila dete i bilo mi je lakše da se prilagodim okolnostima. Ipak, situacija u kojoj sam se zatekla zahtevala je samodisciplinu koja mi se danas čini gotovo neljudskom. Noću sam, kako bih prebrodila tamu, zamišljala putovanja, danju sam se čvrsto držala misli da ću, kada napunim osamnaest, uzeti život u svoje ruke. Čvrsto sam odlučila da prikupim znanje koje će mi biti potrebno, i tražila od otmičara školske knjige i materijale za čitanje. Uprkos okolnostima u kojima sam se našla, tvrdoglavo sam se držala sopstvenog identiteta i pripadnosti porodici.

Budući da se približavao prvi Dan majki, napravila sam majci poklon. Nisam imala ni lepak ni makaze. Otmičar mi nije dao ništa čime bih mogla da povredim sebe ili njega. I tako sam iz školske torbe izvadila krede i na papiru nacrtala nekoliko velikih crvenih srca.

Oprezno sam ih iscepila i poslagala jedno na drugo, koristeći Nivein losion. Vrlo sam živo zamislila prizor kako ću, kada me oslobode, pružiti majci ta srca. Tako bi ona shvatila da, iako nisam mogla da budem s njom, nisam zaboravila Dan majki.

Istovremeno, otmičar je počeo da reaguje sve negativnije kada bi video da trošim vreme na takve stvari, govorim o roditeljima, svom domu, pa čak i o školi. "Roditelji te ne žele. Ne vole te", stalno je ponavljao. Odbijala sam da poverujem, uzvraćajući: "Nije istina. Roditelji me vole. Rekli su mi da me vole." I duboko, duboko u duši znala sam da sam u pravu, ali roditelji su mi bili toliko nedostupni da sam osećala kao da sam na drugoj planeti. A bila sam samo osamnaest kilometara od majčinog stana. U stvarnom svetu, to je dvadeset pet minuta automobilom, ali se u mom, paralelnom, to rastojanje pretvaralo u udaljenost između dve dimenzije. Bila sam neizmerno dalje od tih tričavih osamnaest kilometara, usred sveta kojim je vladao despotski Kralj Srca, a ljudi karte bi ustuknuli svaki put kada bi se zaorio njegov glas.

Kada je bio sa mnom, kontrolisao mi je svaki pokret i izraz lica: morala sam da stojim onako kako mi je naredio i nikad nisam smela da ga gledam u oči. U njegovom prisustvu, grmeo je, moram gledati u pod. Nisam smela ni da govorim bez dozvole. Prisiljavao me je da budem pokorna i zahtevao zahvalnost za svaku sitnicu koju bi učinio. "Spasao sam te", stalno je ponavljao, i činilo se da najiskrenije veruje u to. Bio mi je jedina veza sa spoljnim svetom - svetio, hrana, knjige, sve sam to mogla dobiti samo od njega, a mogao mi je sve i uskratiti, kad god bi poželeo. Kasnije je to i učinio, a ja sam se našla na ivici izgladnelosti.

Iako izmučena stalnim nadgledanjem i izolacijom, ipak nisam osećala nikakvu zahvalnost. Da, nije me ubio ili silovao, kao što sam se u početku pribojavala, gotovo i očekivala; ali nikad nisam zaboravila da je ono što je učinio zločin zbog koga bi trebalo da bude osuđen - i zato nikad neću moći da mu budem zahvalna.

Jednog dana, naredio mi je da ga zovem *maestro*.

Isprva ga nisam ozbiljno shvatala. Činilo mi se neverovatno smešnim da neko želi da ga zovu *maestro*. Međutim, insistirao je na tome: "Obraćaćeš mi se sa maestro!" Tada mi je postalo jasno da ne smem da popustim. Oni koji se odupru, prežive. Mrtvi više ne mogu

da se brane. Nisam želela da umrem, čak ni iznutra, i zato sam morala da se suprotstavim.

To me je podsetilo na odlomak iz Alise u zemlji čuda: "Opa! Često sam viđala mačku bez keza", pomislila je Alisa, "ali kez bez mačke! To je najčudnija stvar koju sam videla u životu!" Preda mnom je stajao neko čija se ljudskost smanjila, a spoljašnjost pokazala drugo lice, iza koga je mogao da se nasluti slabić; čovek neuspešan u stvarnom svetu, koji je crpeo snagu iz ugnjetavanja malog deteta. Prizor vredan prezira. Kez koji zahteva da ga zovem *maestro*.

Kada se danas prisećam, znam zašto sam odbila da ga tako zovem. Deca su izvrsni manipulatori. Očigledno sam instinktivno znala koliko mu je to bitno, i da u rukama držim ključ koji je otvarao vrata moći nad njim. U tom trenutku, nisam razmišljala o mogućim posledicama koje bi odbijanje moglo izazvati. Jedino što mi je prošlo kroz glavu bilo je da sam već uspevala s takvim stvarima.

Kod kuće, u naselju "Marko Polo", ponekad sam izvodila pse koje su dresirali za napad i odbranu, a pripadali su majčinim mušterijama. Njihovi vlasnici objasnili su mi da ne smem dopustiti da povodac bude predugačak, zato što bi psi iskoristili previše prostora za kretanje. Morala sam da ga držim blizu ogrlice, kako bih u svakom trenutku pokazala da ću se odupreti pokušaju bega. I nisam smela da pokažem da se bojim. Ako to postignete, onda će psi, čak i u rukama deteta, što sam u to vreme bila, biti pitomi i pokorni.

Kada je Priklopil tako nastupio, odlučila sam da neću dopustiti da me novonastala situacija zaplaši; držaću povodac blizu ogrlice. Od iznenađenja je razgoračio oči, pobunio se i ponovo zatražio da ga zovem *maestro*. Dugo je insistirao na tome, ali je na kraju odustao.

Iako mi to tada možda i nije bilo sasvim jasno, bio je to ključni trenutak. Pokazala sam snagu i otmičar je odustao. Nestao je arogantni mačji kez. Ostao je čovek koji je počinio zločin i od čijeg mi je raspoloženja zavisio život, ali koji je, na neki način, zavisio od mene.

Narednih nedelja i meseci bilo mi je lakše da se nosim s njim kada bih ga zamislila kao siroto, nevoljeno dete. U mnogim kriminalističkim serijama i filmovima koje sam gledala, primetila sam da ljudi postaju zli ako ih majke ne vole i ako nemaju topline u porodici. Danas shvatam da je to bio zaštitni mehanizam,

neophodan kako bih preživela: pokušavala sam da otmičara doživim kao osobu koja nije zla u srži, nego ju je život učinio takvom. To ni na koji način nije umanjivalo težinu zločina, ali mi je pomagalo da mu oprostim. S jedne strane, zamišljala sam da je možda imao grozna iskustva kao siročić u domu, zbog čega i danas pati, a s druge, ponavljala sam sebi da i on sigurno ima pozitivnih strana - dao mi je stvari koje sam tražila, donosio mi slatkiše, brinuo se o meni. Mislim da je, u potpunoj zavisnosti, to bio jedini način da održim vezu s otmičarem, vezu bez koje ne bih preživela. Da sam ga doživljavala samo kroz mržnju, ta mržnja bi me izjela iznutra i oduzela mi snagu za život. Budući da sam u tom trenutku iza maske otmičara nakratko uspela da ugledam malog slabića koji je zastranio, mogla sam da ga prihvatim.

A onda je došao trenutak kad sam mu to i rekla. Pogledala sam ga i izjavila: "Opraštam ti, jer svi ponekad grešimo." Bio je to korak koji će nekima delovati čudno i bolesno; uostalom, njegova "greška" koštala me je slobode. Ipak, bila je to jedina ispravna stvar koju sam mogla da uradim. Morala sam da se slažem s tim čovekom, inače ne bih preživela.

Uprkos tome, nikada mu nisam verovala; to je bilo nemoguće. Napravila sam kompromis: "utešila" sam ga u vezi sa zločinom koji je nada mnom počinio, a istovremeno apelovala na njegovu savest, tako da zažali zbog onoga što je uradio i bar se lepo ponaša prema meni. Vratio mi je ispunjavanjem sitnih prohteva: časopisom o konjima, olovkom, novom knjigom. Ponekad bi mi čak rekao: "Daću ti sve što poželiš!" Tada bih mu odgovorila: "Ako ćeš da mi daš sve što poželim, zašto me ne pustiš? Tako mi nedostaju roditelji." Odgovor je uvek bio isti, uvek sam unapred znala šta će reći: roditelji me ne vole, a on me nikad neće pustiti.

Posle nekoliko meseci u tamnici, prvi put sam zatražila da me zagrlji. Bio mi je potreban utešni osećaj dodira, ljudske topline. Teško je to prihvatio. Imao je velikih problema sa bliskošću, dodirivanjem. S druge strane, čim bi me prečvrsto zagrljio, osetila bih strašnu paniku i klaustrofobiju. Nakon nekoliko pokušaja, uspeali smo da pronađemo način koji nam je oboma odgovarao: ne preblizu, ne prečvrsto, tako da mogu da podnesem zagrljaj, a opet dovoljno čvrsto da bih mogla da zamislim topao, brižan dodir drugog ljudskog bića. Bio mi je to

prvi fizički kontakt s drugom osobom nakon mnogo meseci. Za jednu desetogodišnjakinju, to je beskrajno dugo.

5

Pad u ništavilo

Kako mi je ukraden identitet

“Više nemaš porodicu. Ja sam ti porodica. Ja sam ti otac, majka, baka i sestre. Sada sam ti ja sve. Više nemaš prošlost. Mnogo ti je bolje sa mnom. Imaš sreće što sam te uzeo i tako se dobro brinem o tebi. Pripadaš samo meni. Ja sam te stvorio.”

U jesen 1998, više od pola godine nakon otmice, bila sam potpuno obeshrabrena i tužna. Dok su moji školski drugovi posle četvrtog razreda počinjali novu fazu života, ja sam bila zarobljena u tamnici i precrtavala dane na kalendaru. Izgubljeno vreme. Usamljenost. Roditelji su mi strašno nedostajali; čeznući za njihovom toplom rečju i zagrljajem, noću bih se slupčala na ležaljci i maštala o njima. Osećala sam se beskrajno sićušno i slabo i bila na ivici predaje. Kada bih bila utučena i obeshrabrena, majka mi je uvek pripremala toplu kupku. U vodu bi stavila šarene kuglice, koje su sijale poput svile, i penu za kupanje, a ja bih zaronila ispod velikih, pucketavih, mirisnih oblaka pene. Nakon kupanja, umotala bi me u debeli peškir, osušila, pa stavila u krevet i ušuškala. Uvek sam to povezivala s dubokim osećajeni sigurnosti, osećajem bez koga sam živela tako dugo.

Otmičaru je bilo teško da se nosi s mojom depresijom. Kada bi došao u tamnicu i zatekao me kako bezvoljno sedim na ležaljci, razdraženo bi me pogledao. Nikad nije otvoreno pomenuo moje raspoloženje, ali pokušavao je da me razvedri igrama, dodatnim komadićem voća ili još jednom epizodom televizijske serije. Ipak, utučenost nije prestajala. A kako je i moglo biti drugačije? Nisam patila zbog nedostatka zabave, nego zbog činjenice da sam, tuđom krivicom, postala deo maštarije muškarca koji me je odavno osudio na život u zatvoru.

Čeznula sam za osećajem koji bi me uvek obuzeo nakon tople kupke. Kada je, jednom takvom prilikom, otmičar došao u tamnicu, počela sam da ga nagovaram. Kupka. Da li bih mogla barem jednom da se okupam? Stalno sam ga molila za to. Ne znam da li sam mu u jednom trenutku išla na živce, ili je možda i sam zaključio daje zaista došlo vreme za kompletno kupanje, ali me je, u svakom slučaju,

nakon nekoliko dana moljakanja, iznenadio obećanjem da ću smeti da se okupam. Ako budem dobra.

Moći ću da napustim tamnicu! Moći ću da odem gore i okupam se!

Ali, šta je uopšte to "gore"? Šta me tamo čeka? Lelujala sam između sreće, nesigurnosti i nade. Možda će me ostaviti samu; možda ću moći da iskoristim priliku i pobegnem...

Tek nekoliko dana kasnije, došao je da me pusti iz tamnice. U danima koji su prethodili pokušavao je da mi uguši svaku pomisao na beg: "Ako zavrištiš, prisilićeš me da te povredim. Svi prozori i izlazi su osigurani eksplozivnim uređajima. Ako otvoriš prozor, dići ćeš sebe u vazduh." Usadio mi je misao da se moram držati podalje od prozora i paziti da me ne vide spolja. Ako se ne budem savršeno pridržavala njegovih uputstava, ubiće me na mestu. Ni na trenutak nisam posumnjala u te reči. Oteo me je i zatvorio. Zašto ne bi bio u stanju da me ubije?

Kada je, jedne večeri, napokon otvorio vrata i naredio mi da ga sledim, moji prvi koraci bili su vrlo oprezni. U slabom svetlu iza vrata koja su vodila u zatvor, prepoznala sam neveliko, blago uzdignuto i iskošeno predsoblje, gde je stajao jedan sanduk. Iza predsoblja su bila teška drvena vrata, kroz koja se prolazilo u drugo predsoblje. Tu mi se pogled zaustavio na ogromnom, okruglom čudovištu s leve strane uzanog prolaza. Vrata od armiranog betona, teška 150 kilograma. Bila su ugrađena u zid debeo gotovo pedeset centimetara i zabravljena spolja, gvozdеном šipkom umetnutom u zidnu konstrukciju.

Tako piše u policijskom izveštaju. Recima gotovo da ne mogu opisati kako sam se osećala kada sam ih videla. Bila sam zagrađena betonom. Hermetički zatvorena. Otmičar me je stalno upozoravao na eksplozivne uređaje, alarmne sisteme, kablove kojima može izazvati strujni udar u tamnici. Zatvor maksimalne sigurnosti za dete. Šta bi bilo sa mnom kada bi mu se nešto dogodilo? Strah od gušenja crevom od kobasice postao mi je smešan, kada sam ga zamislila u bolnici, sa slomljenom rukom. Živa zakopana. Kraj priče.

Nisam mogla da dišem. Morala sam da odem odatle. Odmah.

Vrata od armiranog betona otvorila su se i ugledala sam mali prolaz. Visina: 68,5 centimetara. Širina: 48,5 centimetara. Dok sam stajala, donja ivica mi je bila otprilike u visini kolena. Otmičar je već

čekao na drugoj strani. Videla sam kako mu se noge ocrtavaju na svetloj pozadini. Onda sam se spustila na kolena i krenula da pužem napred. Činilo mi se da su crni zidovi premazani katranom, a vazduh je bio ustajao i vlažan. Kad sam se izvukla iz prolaza, našla sam se u montažnoj prostoriji. Odmah do prolaza stajali su ormar i sef, gurnut u stranu.

Ponovo mi je rekao da ga pratim. Peli smo se uskim stepeništem. Zidovi su bili od sivih betonskih pločica, a stepenice visoke i klizave. Tri dole, devet gore, pa kroz vrata u plafonu, i našla sam se u garaži.

Sledila sam se. Dvoja drvena vrata. Teška betonska vrata. Uski prolaz. Ispred njega, masivni sef koji bi otmičar, kada sam bila u tamnici, gurnuo pred ulaz, gvozdеном šipkom pritisnuo uza zid i dodatno osigurao strujom. Ormar koji je sakrivao sef i prolaz. Podne daske koje su prikrivale vrata do montažne prostorije.

Već sam znala da ne mogu silom otvoriti vrata svog zatvora i daje svaki pokušaj bega uzaludan. Pretpostavljala sam da mogu udarati o zidove i vrištati koliko god želim, ali da me niko neće čuti. Ipak, u tom trenutku, gore u garaži, shvatila sam i da me niko nikad neće pronaći. Ulaz u tamnicu bio je tako savršeno skriven, da je verovatnoća da će me policija pronaći kada bude pretraživala kuću bila zastrašujuće mala.

Šok nije prestajao sve dok mi se nije nametnuo još snažniji utisak: vazduh koji mi je ulazio u pluća. Duboko sam disala, poput nekoga ko umire od žeđi i u poslednjem trenutku dolazi do oaze koja će mu spasiti život, pa odmah uroni glavu u vodu koja mu život znači. Nakon meseci u podrumu, potpuno sam zaboravila kako je dobar osećaj udisati vazduh koji nije suv i prašnjav, i koji ne dolazi kroz nekakav uređaj u malu podrumsku rupu. Zujanje ventilatora, od koga nisam mogla da pobegnem i koje mi je stalno odzvanjalo u glavi, na trenutak je nestalo; pogledom sam pomno pratila nepoznate obrise i moja prvobitna napetost se raspršila.

Međutim, vratila se čim je otmičar rukom pokazao da se ne oglašavam. Onda me je poveo kroz jedno predsoblje, pa uz četiri stepenice, u kuću. Bilo je mračno, jer su roletne bile spuštene. Kuhinja, hodnik, dnevna soba, pa ponovo hodnik. Sobe u kojima sam se našla činile su mi se neverovatnim, gotovo apsurdno velikim i prostranim. Od 2. marta bila sam zatvorena u prostoriji gde je

najveća udaljenost iznosila dva metra. Mogla sam da nadgledam svoj sobičak iz svakoga ugla i da znam šta će se dogoditi. Ovde me je veličina prostorija zapljusnula poput talasa. Tu su neprijatno iznenađenje ili nekakvo zlo mogli viriti iza svakog ugla, svakog prozora. Uostalom, nisam znala da li otmičar živi sam, niti koliko je ljudi uključeno u moju otmicu, i šta će učiniti ako vide da sam došla "gore". Tako je često govorio o "drugima", da sam ih očekivala iza svakog ugla. Činilo mi se da je moguće da ima porodicu koja je upućena u situaciju i koja jedva čeka da me muči. Svaki zamisliv oblik zločina činio mi se mogućim.

Otmičar je izgledao uzbuđeno i nervozno. Dok smo išli prema kupatilu, stalno je siktao: "Ne zaboravi prozore i alarmni sistem. Radi kako ti kažem. Ubiću te ako zavrištiš." Nakon što sam videla prilaz tamnici, ni najmanje nisam sumnjala daje kuća puna eksploziva.

Dok sam, pridržavajući se njegovih zapovesti, oborenog pogleda koračala prema kupatilu, mozak mi je ubrzano radio. Pokušavala sam se dosetiti načina na koji bih mogla da ga savladam i pobegnem. Kao dete nisam bila kukavica, ali sam još uvek bila preplašena. Bio je mnogo jači i brži od mene - da sam pokušala da pobegnem, stigao bi me u dva koraka. A otvaranje vrata i prozora bilo bi očigledno samoubistvo. Verovala sam u te strahovite mere zaštite sve dok mi, nakon što sam pobjegla, nisu rekli da ih nije bilo.

Međutim, u begu me nisu sprečavale samo spoljne prepreke, mnogi nepremostivi zidovi i vrata, kao i otmičareva fizička snaga. Kamen temeljac mog mentalnog zatvora, od koga sam tokom zarobljeništa sve teže i teže uspevala da pobegnem, već je bio postavljen. Bila sam zaplašena i bojažljiva. "Ako budeš saradivala, ništa ti se neće dogoditi." Otmičar mi je to od početka usađivao u glavu, preteći najtežim oblicima kazne, uključujući smrt, ako mu se budem opirala. Bila sam dete i naviknuta na pokoravanje autoritetu odraslih, tim pre ako bi neposlušnost za sobom povlačila posledice. On je bio jedini prisutni autoritet; čak i da su u tom trenutku ulazna vrata bila širom otvorena, ne znam da li bih imala hrabrosti da pobegnem. Kada joj prvi put dozvolite da napusti stan, kućna mačka će ostati na pragu i tužno mjaukati, jer neće znati kako da se nosi s iznenadnom slobodom. A iza mene nije bila sigurna kuća gde sam mogla da se

vratim, nego muškarac spreman da životom brani svoj zločin. Toliko sam dugo bila u zatvoreništvu, da se ono duboko ukorenilo u meni.

Otmičar mi je pripremio penušavu kupku i u kupatilu čekao da se skinem i uđem u kadu. Smetalo mi je što ne želi da me ostavi samu, čak ni u kadi. S druge strane, već sam se navikla na to da me viđa голу, jer me je tuširao u tamnici, pa sam samo mlako protestovala. Kad sam utonula u toplu vodu i zatvorila oči, prvi put nakon dužeg vremena uspjela sam da zaboravim sve oko sebe. Beli oblačići pene prekrili su moj strah, plešući mračnom tamnicom, odnoseći me iz te kuće - u moje kupatilo, u majčin zagrljaj; majka me je čekala s velikim, toplim peškirom, spremna da me odvede pravo u krevet.

Kada je otmičar rekao da požurim, prekrasna slika raspršila se poput balona od sapunice. Peškir je bio grub i čudno je mirisao. Niko me nije odveo u krevet. Umesto toga, spustila sam se u svoju mračnu tamnicu. Čula sam kako za mnom zaključava drvena vrata, zatvara betonska i povlači rezu. Zamislila sam kako se provlači uskim prolazom, ponovo gura sefu otvor, pričvršćuje ga uza zid i ispred njega gura komodu. Bilo mi je još teže što sam videla koliko sam hermetički zatvorena i odvojena od spoljnog sveta. Legla sam na ležaljku, sklupčala se i pokušala da se prisetim osećaja penušave kupke i tople vode na koži. Osećaja da sam kod kuće.

Malo posle toga, takođe u jesen 1998, još jednom je pokazao brižnu stranu. Možda ga je samo grizla savest, ali koji god se razlog krio iza toga, moja tamnica postala je malo udobnija za život. Posao je tekao sporo: morao je da donosi svaku dasku, svako vedro boje posebno. Police za knjige i ormari mogli su biti sastavljeni tek u mojoj sobi.

Dozvolio mi je da izaberem boju za zidove; odlučila sam se za zidne tapete s uzorkom iverice, u pastelnoružičastoj boji. Baš poput zida u mojoj sobi kod kuće. Naziv te boje bio je *elba glenzend*. Posle je istom bojom obojio svoju dnevnu sobu. Nije smeo da u kući drži ostatke farbe koja tu nije upotrebljena. Uvek je bio spreman za policijski pretres, uvek je želeo da u korenu saseče svaku moguću sumnju. Kao da je policija i dalje bila zainteresovana za mene, kao da bi istraživali tako nešto, kad nijednom nisu pregledali vozilo kojim je počinjena otmica, uprkos dvema dojavama.

Moja sećanja na prve dane i sedmice u tamnici nestajala su delić po delić, kako je postavljao gipsane ploče preko lamperije. Crtež ormara u hodniku, moje porodično stablo, Ave Marija. Ipak, ono što sam dobijala umesto toga ionako mi je delovalo mnogo bolje: zid uz koji sam se osećala kao kod kuće. Nakon tapaciranja i farbanja, moja mala tamnica tako je intenzivno smrdela na hemikalije, da sam danima osećala mučninu. Miris sveže boje bio je prejak za mali ventilator.

Onda smo ugradili krevet na sprat. Priklopil je doneo daske od svetlog bora i spojio ih. Kada je krevet bio gotov, zauzeo je gotovo celu širinu sobe, a bio je visok otprilike metar i po. Dozvolio mi je da ukrasim plafon iznad kreveta, pa sam se odlučila za tri crvena srca, koja sam pažljivo obojila. Namenila sam ih majci. Kada ih budem gledala, misliću na nju.

Najzahtevniji deo posla bila je ugradnja merdevina. Nisu mogle da prođu kroz vrata, jer je prostor ispred tamnice bio pod blagim uglom. Otmičar je pokušavao i pokušavao, sve dok odjednom nije nestao. Vratio se s odvijačem na baterije, kojim je rastavio drveni daščani zid koji je delio predsoblje. Onda je dovukao merdevine u tamnicu i istog dana ponovo postavio zid.

Dok je postavljao police za knjige, prvi put sam videla njegovu stranu koja me je duboko prestravila. Do tog trenutka, ponekad je vikao na mene, omalovažavao me, psovao i pretio mi svakakvim groznim kaznama kako bi me prisilio na saradnju, ali nikad nije izgubio kontrolu nad sobom.

Stajao je ispred mene, držeći bušilicu, i upravo je nameravao da pričvrsti dasku uza zid. Zajednički rad u tamnici nekako me je povezao s njim, osećala sam više poverenja, pa mi je pitanje jednostavno izletelo: "Zašto pričvršćuješ tu dasku ovde?" Na trenutak sam zaboravila da smem da govorim samo kada mi on dozvoli. U deliću sekunde je pobesneo, zaurlao i bacio bušilicu na mene. Uspela sam da se izmaknem u poslednjem trenutku, pa je udarila u zid. Bila sam toliko zapanjena da sam ostala bez daha; preplašeno sam ga gledala.

Iznenadni izliv besa nije me fizički povredio, bušilica me nije ni dotakla. Svejedno, taj događaj mi se duboko urezao u svest, pokazujući novu dimenziju odnosa s otmičarem: sad nisam sumnjala

da će me povrediti ako ga ne budem slušala. Nakon toga, bila sam još preplašenija i podređenija.

Prve noći nakon ispada, ležala sam na tankom dušek, u novom krevetu na sprat. Činilo mi se da mi ventilator zuji tačno pored ušiju i probija se do mozga, sve dok nisam poželela da vrištim od očaja. Hladan podrumski vazduh duvao mi je po nogama. I dok sam kod kuće uvek spavala na leđima, ispružena, ovde sam morala da se sklupčam poput fetusa i dobro umotam u pokrivač, kako bih se spasla neprijatnog strujanja vazduha.

Ipak, krevet je bio mnogo mekši od ležaljke. Mogla sam da se okrećem, imala sam više prostora. I, najbolje od svega, imala sam nove zidne tapete.

Ispružila sam ruku, dotakla ih i zatvorila oči. Mislila sam na nameštaj, lutke i plišane životinje u svojoj sobi kod kuće. Položaj prozora, vrata, zavese, miris. Ako sve to dovoljno snažno zamislim, moći ću da zaspim s rukom na zidu tamnice i probudim se, sledećeg jutra, dodirujući zid svoje sobe. Onda bi mi mama donela čaj u krevet, ja bih sklonila ruku sa zida i sve bi bilo u redu.

Tako bih svake večeri zaspala s rukom na tapetama, sigurna da ću se jednog dana zaista ponovo probuditi u svojoj sobi. Tokom te početne faze, verovala sam u to kao u čarobnu formulu koja će se u jednom trenutku ostvariti. Kasnije mi je dodirivanje tapeta postalo obećanje samoj sebi, koje sam obnavljala svaki dan. I održala sam ga: osam godina kasnije, kada sam prvi put nakon otmice posetila majku, legla sam na krevet u svojoj sobi, u kojoj se ništa nije promenilo, i zatvorila oči. Kada sam dodirnula zid, vratili su mi se svi ti trenuci, naročito prvi - slika male, desetogodišnje Nataše, koja očajnički pokušava da zadrži veru u sebe, i koja je prvi put stavila ruku na zid tamnice. "Opet sam ovde", šapnula sam. "Vidiš, upalilo je."

Kako je godina odmicala, tako sam postajala tužnija. Kada sam precrtala prve dane decembra, bila sam toliko očajna da me ni čokoladni kolač koji mi je otmičar doneo za Svetog Nikolu nije mogao razveseliti. Božić se sve više približavao. Nisam mogla da podnesem pomisao da ću praznike provesti u tamnici, sama.

Kao i svakom drugom detetu, i meni je Božić bio jedan od najlepših dana u godini. Miris kolača, ukrašena jelka, iščekivanje poklona,

praznično okupljanje porodice. Zamišljala sam te prizore, bezvoljno skidajući foliju s čokolade. Bila je to slika iz ranoga detinjstva, prizor bez mnogo dodirnih tačaka s poslednjih nekoliko Božića koje sam provela s porodicom. Kao i uvek, u posetu bi nam došli moji nećaci, ali oni bi svoje poklone već otvorili kod kuće. Jedino sam ja, od sve dece, otvarala poklone. Kad su ukrasi u pitanju, majka je uvek bila slaba na najnoviju modu, tako da je naša jelka treperila od srebrnih traka i ljubičastih kugli. Ispod jelke je stajala gomila poklona za mene. Dok bih ih otvarala, odrasli bi sedeli na kauču, slušali radio i zajedno prelistavali časopis s tetovažama. Takvi Božići bi me uvek strašno razočarali. Nikog nisam uspevala da nagovorim ni da zajedno otpevamo neku božićnu pesmu, iako sam bila tako ponosna što napamet znam pesme koje smo učili u školi.

Tek bih sutradan, kada smo slavili s bakom, počela da osećam božićni duh. Okupili bismo se u trpezariji i svečano otpevali *Tihu noć*. Onda bih osluškivala zvuk zvončića. Došao je Božić Bata. Kada bismo otvorili vrata dnevne sobe, božićna jelka sijala bi u svetlosti pravih voštanih sveca i prekrasno mirisala. Baka je uvek imala tradicionalnu božićnu jelku, ukrašenu zvezdama od slame i staklenim kuglama, krhkim poput balončića od sapunice.

Tako sam zamišljala Božić, i takav bi bio i ove godine. Ipak, najvažniji porodični praznik trebalo je da provedem bez porodice i bila sam prestravljena od te pomisli. S druge strane, morala sam da priznam da bi me Božić s porodicom ionako uvek razočarao i da sam, u izolaciji, sigurno ulepšavala i idealizovala prošlost. Ipak, želela sam da pokušam da praznik u tamnici učinim što sličnijim uspomenama na proslave kod bake.

Otmičar je saradivao. Tada sam mu bila beskrajno zahvalna što mi je omogućio bar privid Božića. Danas verujem da to nije činio zbog mene, nego iz vlastitog unutrašnjeg poriva. I njemu je slavljenje praznika bilo vrlo bitno - praznici su imali određenu strukturu, pravila, a on nije mogao da živi bez pravila i struktura, kojih se apsurdno strogo pridržavao. Bez obzira na to, ipak nije morao da mi ispuni božićne zahteve. To što je ipak jeste možda je imalo veze s činjenicom da je vaspitan da ispunjava tuđa očekivanja i bude upravo onakav kakvim su drugi želeli da ga vide. Danas znam da baš u tome nikako nije uspevao, naročito u odnosu s ocem. Očevo

odobravanje, za kojim je tako snažno žudeo, očigledno dugo nije dobijao. Moja očekivanja ispunjavao je samo ponekad, a tada mi se njegovo ponašanje činilo posebno apsurdnim. Ipak, on je oteo mene i zaključao me u podrum. U takvoj situaciji baš i ne uzimaš u obzir očekivanja drugog, u ovom slučaju, žrtve. To je kao da nekog daviš i istovremeno ga pitaš da li mu je udobno i stežeš li ga isuviše čvrsto. Bilo kako bilo, tada sam sve to blokirala; bila sam detinje zahvalna i začuđena što otmičar tako obigrava oko mene.

Znala sam da neću imati pravu božićnu jelku, pa sam zatražila plastičnu. Zajedno smo otvorili kutiju u koju je bila zapakovana i stavili je na ormarić. Dobila sam dva anđela i nešto slatkiša, kojima sam je dugo ukrašavala.

Na Badnji dan sam bila sama. Gledala sam televiziju sve dok se svetlo nije ugasio, očajnički pokušavajući da ne mislim na porodicu kod kuće. Otmičar je bio kod majke, ili je ona došla kod njega, a tako će biti i svakog sledećeg Božića. Međutim, tada to nisam znala. Tek je sutradan proslavio Božić sa mnom. Bila sam iznenađena što mi je dao sve što sam htela. Tražila sam dečju računaljku, poput one koju su mi roditelji prošle godine kupili. Nije bila ni blizu tako dobra kao prva, ali bila sam izvan sebe od sreće što mogu da učim, iako ne idem u školu. Uostalom, nisam želela da budem sasvim u zaostatku, za slučaj da ipak uspem da pobegnem. Dobila sam i blok za crtanje i vodene bojice. Bile su iste kao one koje mi je otac jednom prilikom poklonio, sa dvadeset četiri boje, uključujući zlatnu i sivu. Osećala sam se kao da mi je vratio delić nekadašnjeg života. U trećem paketu bio je pribor za bojenje po brojevima, s uljanim bojama. I to sam imala kod kuće; radovala sam se satima koje ću provesti bojeći. Jedino što mi nije dao bio je terpentini. Verovatno se bojao da bi isparenja bila štetna.

U danima nakon Božića zabavljala sam se slikanjem i dečjom računaljkom. Pokušavala sam da sagledam pozitivnu stranu svoje situacije i što više potisnem čežnju za porodicom, prisećajući se svega lošeg na našim poslednjim zajedničkim Božićima. Nastojala sam da ubedim sebe kako je zanimljivo doživeti praznike onako kako ih drugi odrasli slave. I bila sam posebno zahvalna što sam uopšte proslavila Božić.

Prvu Novu godinu u zatvoreništvu provela sam u mraku. Ležala sam u krevetu, pokušavajući da čujem vatromet koji je u spoljnom svetu trebalo da počne u ponoć, ali jedini zvuči bili su monotoni otkucaji budilnika i zujanje ventilatora. Kasnije sam saznala da je otmičar Novu godinu uvek provodio sa svojim prijateljem Holcapfelom. Detaljno se pripremao, kupovao najveće, najskuplje rakete. Jednom prilikom, bilo mi je četrnaest ili petnaest godina, dozvolio mi je da iz kuće gledam kako predveče ispaljuje raketu. Kada mi je bilo šesnaest, smela sam da budem u dvorištu i gledam kako se raketa rasprskava po nebu, u kišu srebrnih krugova. Međutim, do tada je zarobljeništvo već bilo ukorenjeni deo moje ličnosti. Zato se i usudio da me povede u dvorište. Znao je da je moj unutrašnji zatvor već stvorio toliko visoke zidove, da neću iskoristiti priliku da pobegnem.

Prošla je godina u kojoj sam oteta, a i dalje sam bila u zatvoreništvu. Spoljni svet se još više udaljio, a uspomene na prošli život postale su mutne i nestvarne. Bilo mi je teško da poverujem da sam pre godinu dana bila u osnovnoj školi, igrala se posle podne, odlazila na izlete s roditeljima i vodila normalan život.

Pokušala sam da što više da prihvatim život na koji sam prisiljena. Nije uvek bilo lako. Otmičareva kontrola i dalje je bila apsolutna. Njegov glas preko interkoma nagriza mi je živce. U svojoj maloj ćeliji, osećala sam se kao da sam kilometrima ispod zemlje, a da istovremeno živim u staklenoj kugli za ribice, gde mi se posmatra svaki korak.

Sada sam češće posećivala gornji deo kuće: otprilike svake dve nedelje smela sam da se istuširam, a ponekad bi mi dozvolio i da uveče gledam televiziju. Bila sam zahvalna za svaki minut proveden izvan tamnice, ali u kući sam se i dalje bojala. Sada sam znala daje sam i da nema nikakvih stranaca koji će me napasti iz zasede, ali ipak nisam bila manje nervozna. Zbog sopstvene paranoičnosti, otmičar se potrudio da se ni za trenutak ne opustim.

Kad sam bila gore, osećala sam se kao da sam nevidljivim uzetom vezana za njega. Stalno me je terao da stojim ili hodam na istoj udaljenosti od njega - jedan metar, ni više, ni manje - inače bi se razbesneo. Zahtevao je da spustim glavu i nikad ne podižem pogled.

Nakon beskrajnih dana i sati u tamnici, sasvim izolovana, bila sam vrlo osetljiva na naređenja i manipulaciju. Nedostatak svetla i kontakta s ljudima toliko me je oslabio da mu se gotovo i nisam mogla usprotiviti. Ipak, nikad nisam prestala da mu se suprotstavljam, što mi je pomoglo da stvorim granice, koje su mi se činile preko potrebnim. Međutim, sada sam sasvim retko pomišljala na beg. Činilo se da nevidljivo uže kojim bi me omotao kada sam bila gore postaje sve stvarnije, kao da sam lancima vezana za njega i da mu se fizički ne mogu ni približiti ni udaljiti. Tako mi je duboko usadio odbojnost prema spoljnom svetu, gde me niko nije voleo, nikom nisam nedostajala i niko me nije tražio, da je strah postao gotovo veći od čežnje za slobodom.

Kada sam bila u tamnici, pokušavala sam da se što više zaokupim poslom. Tokom dugih samotnih vikenda, satima bih čistila i sređivala sobu, dok sve ne bi bilo blistavo čisto i mirisno. Mnogo sam slikala, koristeći i najmanji prazan prostor na papiru: majka u dugačkoj suknji, otac s ispupčenim stomakom i brkovima, ja se smejem između njih. Nacrtala sam jarkožuto sunce koje nisam videla mnogo, mnogo meseci, i kuće s dimnjacima iz kojih je izlazio dim, šareno cveće i zaigranu decu - svetove iz mašte koji su mi satima pomagali da zaboravim kako izgleda stvarnost.

Jednog dana, otmičar mi je doneo praktični priručnik za decu predškolskog uzrasta; više me je rastužio nego razveselio. U pet kvadratnih metara niste mogli bacati i hvatati avione od papira. Bolji poklon bila je lutka *barbika* koju mi je malo posle toga dao, kao i mali pribor za šivenje, sličan onima koji se ponekad dobijaju u hotelima. Bila sam beskrajno zahvalna na toj dugonogoj osobi od plastike, koja mi je sada pravila društvo. Barbika je bila obučena u jahaću odeću: imala je čizme, bele pantalone, crveni prsluk i bič. Danima sam molila otmičara da mi donese tkaninu. Ponekad mu je mnogo trebalo da mi ispuni takve želje. A i to samo kada bih se detaljno pridržavala uputstava. Na primer, ako bih plakala, oduzeo bi mi sve pogodnosti, poput knjiga i video-kaseta, bez kojih nisam mogla da živim. Da bih dobila nešto što želim, morala sam pokazati zahvalnost, hvaliti ga za sve što je uradio, pa i za to što me je zarobio.

Na kraju sam mu toliko dosadila da mi je doneo staru belu majicu od mekanog, glatkog žerseja s lepim, plavim uzorkom. Nosio ju je na

dan otmice. Ne znam da li je zaboravio ili je, zbog paranoje, samo želeo da je se resi. Od tog materijala napravila sam večernju haljinu s tankim naramenicama od konca i otmeni asimetrični top za lutku. Pomoću konca koji sam pronašla među školskim stvarima, od rukava sam napravila futrolu za naočare. Kasnije sam uspela da ubedim otmičara da mi da stari platneni ubrus, koji je u pranju poprimio plavu boju i sada se koristio kao krpa za čišćenje. Od toga sam barbiki napravila haljinu za bal, vezanu oko struka tankom gumicom.

Kasnije sam izrađivala podmetače od žice i mala umetnička dela od papira. Otmičar mi je doneo igle, kako bih mogla da vežbam štrikanje i pletenje. U osnovnoj školi nisam to dobro savladala. Ljudi su brzo gubili strpljenje kada bih grešila. Sada sam imala beskrajno mnogo vremena, niko me nije ispravljao i uvek sam mogla da počnem iznova, sve dok ne bih uspešno završila male ručne radove. Ti projekti postali su mi psihološka prva pomoć. Spasli su mi život, pomažući da ne poludim od usamljениčke neaktivnosti na koju sam bila prisiljena. A dok sam pravila male poklone za roditelje (za dan kada se ponovo nađem na slobodi), mogla sam da mislim na njih.

Naravno, nisam smela ni da zucnem o tome. Sakrila sam crteže i rede govorila o roditeljima, jer je sve više besneo kada bih spomenula bivši život, život pre zatvoreništva. "Roditelji te ne vole. Nije im stalo do tebe, inače bi mi platili otkupninu", govorio je na početku, iznerviran svaki put kada bih spomenula koliko mi nedostaju. A onda je, negde na proleće 1999, usledila zabrana: više ne smem da spominjem roditelje, niti da govorim o životu pre otmice. Majka, otac, sestre i nećaci, škola, poslednji skijaški izlet, deseti rođendan, očeva vikendica, moje mačke. Naš stan, moje navike, majčina prodavnica. Moja učiteljica, drugovi iz škole, moja soba. Sve što je nekad postojalo sada je bilo tabu.

Zabrana spominjanja prošlosti postala je uobičajeni deo njegovih poseta tamnici. Pobesneo bi svaki put kada bih spomenula roditelje. Kada bih plakala, ugasio bi svetlo i ostavio me u potpunom mraku, dok ponovo ne postanem "dobra". Biti "dobra" značilo je biti zahvalna što me je "spasao" mog prošlog života.

Stalno je ponavljao: "Ja sam te spasao. Sada pripadaš meni". Ili: "Više nemaš porodicu. Ja sam ti porodica. Ja sam ti otac i majka,

baka i sestre. Sada sam ti ja sve. Više nemaš prošlost.” Ubeđivao me je: “Mnogo ti je bolje sa mnom. Srećna si što sam te uzeo i što se tako dobro brinem o tebi. Sad pripadaš meni. Ja sam te stvorio.”

Kad njih Pigmalion vide, gde vekuju vek u sramoti,
On se prepo od zloća što vrlo mnogo ih metnu
Priroda u žensku narav, i zato žive bez žene
U bečarluku on i u domu bese samac.
Uto mu pođe za rukom, te snežni izreže mramor
Umeštvom divnim i dade mu lik, da takvog u žene
Nema nijedne, te se u svoje zaljubio delo...
- PUBLIJE OVIDIJE NAZON, METAMORFOZE

Danas verujem da je Wolfgang Priklopil svojim strašnim činom samo želeo da stvori vlastiti savršeni mali svet, s osobom koja će postojati samo za njega. Verovatno ne bi uspeo da ga formira na normalan način, pa je stoga odlučio da prisili nekog na to i usput ga oblikuje prema sopstvenim zamislima. U osnovi, nije hteo ništa više nego drugi: ljubav, prihvatanje, toplinu. Želeo je nekoga kome će biti najvažniji na svetu. Izgleda da je mislio da ne postoji drugi način da to dobije, osim da otme stidljivu desetogodišnjakinju i odseče je od spoljnog sveta, dok se psihički dovoljno ne otuđi da može iznova da je “stvori”.

Te godine, kada sam napunila jedanaest, oduzeo mi je sopstvenu istoriju i identitet. Trebalo je da budem neispisan list papira, na kom će moći da realizuje svoje bolesne maštarije. Uskratio mi je čak i sopstveni odraz u ogledalu. Kad već nisam mogla da posmatram sebe kroz društvenu interakciju sa bilo kim drugim osim s njim, želela sam bar da vidim sopstveno lice, kako ne bih potpuno izgubila ličnost. Međutim, nikako nije pristajao da mi da ni ogledalce. Tek nakon mnogo godina, dobila sam ormarić s ogledalom. Kada bih se pogledala, više nisam videla dečje lice koga sam se sećala, nego neku sasvim nepoznatu osobu.

Da li me je zaista ponovo stvorio? Ne mogu jasno da odgovorim na to pitanje. S jedne strane, kada je izabrao mene, odlučio se za pogrešnu osobu. I dalje sam odolevala pokušajima da mi izbriše

identitet i napravi stvorenje po sopstvenoj meri. Nikad me nije slomio.

S druge strane, pokušaji da me pretvori u novu osobu dospeli su na plodno tle, najviše zbog onoga što sam bila. U trenucima pre otmice bilo mi je dosta života, i bila sam toliko nezadovoljna sobom da sam odlučila da promenim nešto. Samo nekoliko minuta pre nego što me je strpao u kombi, intenzivno sam zamišljala kako se bacam pod točkove automobila - toliko sam mrzela život kojim sam, kako sam smatrala, bila primorana da živim.

Naravno, činjenica da ne smem zadržati sopstvenu prošlost beskrajno me je rastuživala. Smatrala sam strašno nepravедnim to što više nisam smela da budem ja, niti da govorim o dubokom bolu zbog gubitka roditelja. I šta je, uopšte, ostalo od moje istorije? Sada se sastojala od sećanja, gotovo bez ikakve veze sa stvarnim svetom, koji je nastavio da se okreće i bez mene. Moj razred iz osnovne škole više nije postojao; moji mali nećaci odrasli su i možda me ne bi prepoznali, čak i kada bih stajala pred njima. A roditeljima je možda zaista laknulo, jer su bili pošteđeni napornih svađa zbog mene. Budući da me je tako dugo izolovao od svega, otmičar je izgradio savršenu osnovu za brisanje prošlosti; jer, iako sam se na svesnom nivou, i njemu u lice, čvrsto držala stava da je otmičar ozbiljan zločin, stalno ponavljanje zapovesti da ga doživljam kao spasioca sve dublje mi je prodiralo u podsvest. Jednostavno rečeno, bilo mi je mnogo lakše da ga doživljam kao spasitelja nego kao zlikovca. U očajničkom pokušaju da sagledam pozitivne aspekte zatočeništva, kako me ne bi uništilo, govorila sam sebi: "Bar ne može da postane gore od ovoga." Za razliku od onoga što se događalo u mnogim slučajevima o kojima sam slušala i gledala, otmičar do tog trenutka nije pokušao da me siluje ili ubije.

U svakom slučaju, krađa identiteta dala mi je mnogo slobode. Kada se danas prisećam tog osećaja, čini mi se neshvatljivim i paradoksalnim, kada se u obzir uzme da mi je sloboda oteta. Ipak, tada po prvi put u životu nisam bila opterećena unapred stvorenim mišljenjima. Više nisam bila samo točkić u porodici gde su uloge odavno podeljene, a meni dopala ona debeljuškaste nespretnjakovičke - porodici u kojoj sam postala pion odraslih, čije odluke često nisam razumela.

Iako sam bila ugnjetavana, lišena slobode kretanja, a jedna jedina osoba upravljala mi je svakim detaljem života, taj oblik ugnjetavanja i manipulisanja bio je direktan i jasan. Otmičar nije bio suptilan - želeo je da jasno i glasno pokaže moć. Paradoksalno je da sam u senci njegove moći, koja mi je govorila kako i šta treba da radim, prvi put u životu mogla da budem ono što jesam.

Jedan od dokaza je činjenica da se, nakon otmice, nikad više nisam upiškila u krevet. Iako sam živela u neljudskim uslovima, ipak sam se oslobodila određenog stresa. Kad bih morala da sažmem u jednu rečenicu, rekla bih da sam se, odrekavši se prošlosti i ispunivši otmičareve želje, nakon mnogo vremena prvi put osetila željeno.

Kasne jeseni 1999. oduzimanje identiteta privedeno je kraju. Otmičar mi je naredio da izaberem novo ime: "Više nisi Nataša. Sad pripadaš meni."

Dugo sam odbijala, delom zbog toga što mi se ime ionako činilo vrlo nebitnim. Tu smo bili samo on i ja, pa je ti bilo sasvim dovoljno da se zna kome se obraćamo. Ipak, samo izgovaranje imena Nataša toliko ga je ljutilo da sam popustila. Osim toga, i sama sam bila nezadovoljna imenom. Kada bi ga majka prekorno izgovorila, uvek je imalo ružan prizvuk neispunjenih očekivanja. Oduvek sam želela neko od imena drugih devojčica: Stefani, Jasmin, Sabine. Sve osim Nataša. To ime je predstavljalo sve što nisam volela u svom prošlom životu.

Sve čega sam želela da se rešim, sve čega sam bila prisiljena da se rešim.

Otmičar mi je preporučio ime Marija, jer su se obe njegove bake zvale Marija. Iako mi se predlog nije svideo, pristala sam, pošto mi je krsno ime bilo Marija. Međutim, kada je to saznao, pobunio se - želeo je da mi da sasvim novo ime, bez ikakve veze s prošlošću. Navaljivao je da predložim nešto drugo. Odmah.

Listala sam kalendar s imenima svetaca. Za datum 2. decembar pronašla sam jednu mogućnost, i to tačno uz Nataša: Vivijana. Sledećih sedam godina, to ime je bilo moj novi identitet, iako otmičar nikad nije uspeo da sasvim izbriše stari.

* * *

Uzeo mi je porodicu, život, slobodu i stari identitet. Deliće po delić, moj fizički zatvor u podzemnoj tamnici hranio je psihički, čiji su zidovi

postajali sve viši. A ja sam počela da se zahvaljujem zatvorskom čuvaru koji ih je izgradio. Jer mi je, krajem godine, ispunio jednu od najvećih želja: trenutak na svežem vazduhu.

Bilo je hladno, sveže decembarsko veče. Već mi je nekoliko dana ponavljao pravila za "izlazak": "Ako zavičeš, ubiću te; ako potrčiš, ubiću te; ako budeš tako glupa da privučeš pažnju na sebe, ubiću svakog ko te čuje ili vidi." Više mu nije bilo dovoljno da preti da će ubiti samo mene - opteretio me je odgovornošću i za svakog koga bih mogla pozvati u pomoć. Bez razmišljanja sam poverovala u te ubilačke planove. Čak sam i danas uverena da bi bio u stanju da ubije bezazlenog suseda koji bi me slučajno video. Onaj ko se toliko trudi da zadrži zatvorenika u podrumu ne bi prezao od ubistva.

Kada me je čvrsto uhvatio za nadlakticu i otvorio vrata koja su vodila u dvorište, preplavio me je dubok osećaj sreće. Hladan vazduh nežno me je dodirivao po licu i rukama, vonj buđi i izolovanosti koji mi se uvukao u nos polako je nestajao, a glava mi je postala lakša. Prvi put za skoro dve godine, osetila sam meko tlo pod nogama. Svaka vlat trave koja se savijala pod mojim cipelama činila mi se dragocenim, jedinstvenim živim bićem. Podigla sam pogled prema nebu. Beskrajnost koja se preda mnom pružala ostavila me je bez daha. Mesec je bio nisko na horizontu, i svetlucalo je nekoliko zvezda. Bila sam napolju. Prvi put otkako sam ugurana u dostavni kombi, 2. marta 1998. Spustila sam glavu i s mukom pokušala da suspregnem jecaj.

Proveo me je kroz dvorište, do žive ograde. Kada smo stigli, ispružila sam ruku i oprezno dodirnula tamno lišće. Mirisalo je oporo i sijalo na mesečini. Dodirivanje nečega živog činilo mi se čudom. Ubrala sam nekoliko listova i stavila ih u džep. Uspomena na živi svet.

Nakon nekoliko trenutaka, bez reči me je okrenuo i vratio u kuću. Prvi put sam je videla spolja, na mesečini. Bila je žuta, kosog krova i sa dva dimnjaka. Prozori su imali bele okvire. Činilo mi se da je trava na travnjaku po kome smo koračali neprirodno kratka, a sam travnjak dobro održavan.

Iznenada su me opsele sumnje: videla sam travu, lišće, delić neba, kuću, dvorište. Da li je to bio svet koga sam se sećala? Sve se činilo previše ravnim, previše veštačkim. Trava je bila zelena, nebo veliko,

ali videlo se da su sve to scenski rekviziti! Postavio je biljke i kuću kako bi me zavarao. Završila sam na filmskom setu, gde su za neku televizijsku seriju snimane scene u prirodi. Nije bilo suseda, nije bilo grada u kom je, na samo dvadeset pet minuta vožnje, živela moja porodica. Umesto toga, svi su bili otmičarevi pomoćnici koji su želeli da poverujem da sam napolju, dok su me gledali na ogromnim ekranima i smejali se mojoj naivnosti. Čvrsto sam stisnula lišće u džepu, kao da ono može nešto da mi dokaže. Kao da može potvrditi daje sve to stvarno, da sam ja stvarna. Ništa nisam osećala. Samo zjapeću prazninu, čija mi se ledena ruka nemilosrdno približavala.

6

Mučenje i izgladnjivanje Svakodnevna bitka da preživim

Moje detinjstvo završilo se kada sam oteta, u desetoj godini života. U tamnici sam prestala da budem dete 2000. godine. Jednog jutra, probudila sam se s grčevima u stomaku i na pidžami ugledala tragove krvi. Odmah sam shvatila šta se događa - godinama sam čekala da dobijem menstruaciju. Tačno sam znala koju vrstu uložaka želim, jer sam ih videla na reklami koju je otmičar snimio nakon jedne televizijske serije. Kada je došao u tamnicu, bez oklevanja sam ga upitala može li mi kupiti nekoliko pakovanja. Suočen s novim razvojem situacije, izrazito se uznemirio, a njegova paranoičnost dostigla je novi nivo. Dotad je brižljivo skupljao svaku zalutalu nit i izbezumljeno brisao svaki otisak prstiju, kako bi uklonio sve moje tragove, a sada se gotovo histerično brinuo da slučajno ne sednem u gornjem delu kuće.

Ako bi mi i dozvolio da sednem, prvo bi, u apsurdnom pokušaju da ni najmanja kapljica krvi ne zaprlja kuću, na to mesto stavio gomilu novina. I dalje se svakodnevno brinuo da li će se pojaviti policija kako bi pretražila kuću i utvrdila ima li tragova DNK.

To ponašanje smetalo mi je na ličnom nivou - kao da imam kugu, pa ništa ne smem da dotaknem. Prva menstruacija zbunjujuće je razdoblje u životu svake devojke; bila mi je potrebna majka ili starija sestra, kako bih s njima razgovarala o promenama u telu, koje su se tako iznenada dogodile. Međutim, jedina osoba s kojom sam mogla da razgovaram bio je čovek koji ništa nije znao o tome i koji se prema meni ponašao kao da sam prijava i odvratna. I koji, očigledno, nikad nije živio sa ženom.

Čim sam ušla u pubertet, njegov odnos se potpuno promenio. Dok sam bila dete, bilo mi je "dozvoljeno" da ostanem u tamnici i bavim se svojim poslom, naravno, sve dok se pridržavam pravila. Sada, kada sam postala žena, morala sam da mu budem na usluzi i pod strogim nadzorom obavljam kućne poslove.

U gornjem delu kuće osećala sam se kao u akvarijumu, poput ribe u premaloj posudi, koja čežnjivo gleda spoljni svet, ali ne iskače iz

vode sve dok može da preživi u zatvoru - jer bi prelaženje te granice značilo sigurnu smrt.

Crta koja je označavala gde počinje spoljni svet bila je tako apsolutna, da mi se činila neprelaznom. Kao da se kuća nalazila u potpuno drugoj dimenziji u odnosu na svet van žutih zidova. Kao da su kuća, dvorište i garaža sa svojom tamnicom bili zasnovani na drugačijoj matrici. Ponekad bi kroz odškrinut prozor ušao dašak proleća. S vremena na vreme, u daljini bih začula automobil kako prolazi mirnom ulicom. Roletne su uvek bile spuštene, a svetlo prigušeno. Alarmni sistemi na prozorima bili su uključeni - odnosno, ja sam verovala da su uključeni. I dalje je bilo trenutaka kada sam pomišljala na beg, ali više nisam imala jasne planove. Riba neće iskočiti preko ivice staklene posude, ako je napolju čeka smrt.

I dalje sam čeznula za slobodom.

Počeo je stalno da me nadzire. Nisam smela da napravim nijedan korak, ako mi on ne bi naredio. Morala sam da stojim, sedim ili hodam, u zavisnosti od njegovih želja. Morala sam da pitam smem li da ustanem ili sednem, okrenem glavu ili kako da ispružim ruku. Govorio je kuda smem da gledam i čak me je pratio u toalet. Ne znam šta je bilo teže: pređašnje samovanje u tamnici ili vreme koje je usledilo, kad više ni na trenutak nisam bila sama.

To neprestano nadgledanje učvrstilo mi je osećaj da sam se našla usred nekakvog apsurdnog eksperimenta. Utisak je pojačavala atmosfera u kući. Iza buržujске fasade, činilo se kao da je van vremena i prostora. Beživotna, pusta, poput scenografije za neki mračan film. Spolja se savršeno uklapala u okolinu: konvencionalna, vrlo dobro održavana, veliko dvorište okruženo gustim grmljem, kako bi se privatnost zaštitila od suseda. Znatiželjni pogledi bili su nepoželjni.

Štrashof je bezličan grad, bez istorije, centra i karaktera, što se može i očekivati od mesta s otprilike 9.000 stanovnika. Posle saobraćajnog znaka s nazivom grada, nižu se kuće u Moravskoj niziji, uz glavnu ulicu i železničku prugu. Taj niz stalno prekidaju industrijske zone, kojih ima u predgrađu svakog velikog grada.

Samo puno ime mesta, *Štrashofan der Nordban*, odnosno *Štrashof na severnoj železničkoj pruzi*, dovoljno govori o tome da je žila kucavica naselja saobraćajna povezanost sa Bečom. Čovek putuje

iz Štrashofa, ili prolazi kroz njega; ne dolazi ovamo bez dobrog razloga. Gradske znamenitosti uključuju lokomotivu-spomenik i muzej železnice po imenu Heizhaus, odnosno Ložionica. Pre sto godina, ovde nije živelo ni pedesetoro ljudi; danas stanovnici Štrashofa rade u Beču, a u domove u predgrađu, monotono poredane jedne kraj drugih, vraćaju se samo uveče. Vikendima bruje kosilice, poliraju se automobili, a udoban dnevni boravak ostaje skriven u delimičnom mraku, iza zavesa i roletni. Bitna je fasada, a ne ono što biste mogli pronaći iza nje. Savršeno mesto za dvostruki život. Savršeno mesto za zločin.

Sama otmičareva kuća bila je tipična zgrada s početka sedamdesetih godina. U prizemlju se nalazio dugačak hodnik i stepenice koje su vodile na sprat. Levo su bili kupatilo i toalet, desno dnevni boravak, a na dnu hodnika kuhinja. Bila je duguljasta, sa starinskim radnim delovima od tamnog furnira. Pločice su bile narandžasto-smeđe, sa cvetnim uzorcima. Tu je stajao sto, četiri stolice i držači za krpe na sivo-belim zidnim pločicama, s tamnozelenim ukrasnim cvetovima pored sudopere.

Najupadljiviji deo prostorije bile su foto-tapete, koje su prekrivale ceo desni zid. Prikazivale su brezovu šumu. Zelene krošnje na vitkim stablima dizale su se uvis, kao da pokušavaju da pobegnu od teške atmosfere u prostoriji. Kada sam je prvi put dobro pogledala, delovalo mi je groteskno da se neko ko uvek može da se poveže s prirodom i izađe kad god poželi, okružio tom veštačkom, mrtvom prirodom. S druge strane, ja sam očajnički pokušavala da u tamnicu unesem život, makar samo u obliku nekoliko otkinutih listova.

Ne znam koliko bih dugo ribala i polirala pod i pločice u kuhinji, dok ne bi postali besprekorno čisti i sjajni. Ni najmanja mrlja, ni najsitnija mrvica nisu smele da kvare čistoću tih površina. A kada bih pomislila da sam gotova, morala bih da legnem na pod i iz te perspektive još jednom proverim da li je sve čisto. Uvek je stajao iza mene i naređivao mi. Nikad nije bilo dovoljno čisto. Nebrojeno puta, uzeo bi mi krpu iz ruku i pokazao kako "treba" da se čisti. Pobesneo bi kada bih masnim prstima uprljala predivnu sjajnu površinu, uništavajući netaknutu čistoću.

Najteže mi je bilo da čistim dnevnu sobu. Bila je velika i sumorna - ne samo zato što su roletne bile stalno spuštene. Imala je taman,

gotovo crn plafon, tamnu lamperiju, garnituru za sedenje od zelene kože, svetlosmeđ tepih, rasprostrt od jednog kraja sobe do drugog, tamnosmeđu policu za knjige, gde su bila složena dela poput *Kafkine Osude* i *Samo lutke nemaju suza Petera Krojdera*. Tu se nalazio i neupotrebljavani kamin sa žaračem, sveća u svećnjaku od kovanog gvožđa, sat, minijturna kaciga s oklopa srednjovekovnog viteza, a na zidu iznad kamina dva srednjovekovna portreta.

Kad god bih duže boravila u toj prostoriji, imala sam utisak da će mi se njena sumornost upiti kroz odeću, u svaku poru tela. Činila mi se savršenim odrazom otmičareve “druge” strane - koja je prikazivala konzervativnu, usklađenu, naizgled dobro prilagođenu osobu čija je tamna, unutrašnja ličnost skrivena neposredno ispod površine.

* * *

Danas znam da Wolfgang Priklopil skoro ništa nije menjao u toj kući, koju su njegovi roditelji izgradili sedamdesetih godina. Želeo je da prema svojim zamislama preuredi samo gornji sprat, koji je imao tri spavaće sobe i potkrovlje. Krovni prozor u potkrovlju baca bi dodatno svetlo; želeo je da prašnjavi tavan postane životni prostor. Za mene je to značilo novu fazu zarobljeništva.

Sledećih meseci, pa i godina, veći deo dana provodila sam pomažući mu u renoviranju gornjeg sprata. Više nije imao stalno zaposlenje, iako je ponekad nestajao da obavi neke “poslove” sa svojim prijateljem Holcapfelom. Tek mnogo kasnije, saznala sam da su renovirali stanove kako bi posle mogli da ih iznajmljuju, ali očigledno nisu imali mnogo posla, jer je većinu vremena bio zauzet renoviranjem sopstvene kuće. Bila sam mu jedina radnica. Radnica koju je mogao da izvuče iz tamnice kad mu je bio potreban neko za težak fizički rad, za koji bi većina platila radnike; i koju je, pre nego što bi je ponovo zaključao u podrum, prisiljavao da “nakon radnog dana” kuva i čisti.

U to vreme, bila sam premlada da bih radila sve poslove kojima me je opterećivao. Danas se uvek nasmešim kada vidim dvanaestogodišnju decu kako se žale i bune kada treba da obave neki lagan zadatak. Uopšte im ne zameram na toj maloj pobuni. Ja nisam mogla da se bunim, bila sam prinuđena da slušam.

Otmičar, koji nije želeo nepoznate radnike u kući, preuzeo je čitav projekat renoviranja na sebe i prisiljavao me da radim stvari daleko

iznad mojih sposobnosti, stvari za koje nisam bila dovoljno snažna. Nosila sam mermerne ploče i teška vrata s njim, vukla vreće cementa po podu, dletom i maljem razbijala beton. Ugradili smo krovni prozor, napravili zidnu izolaciju, sproveli strujne žice i postavili pod. Posle toga smo postavili cevi za grejanje i električne kablove, omalterisali, napravili otvor između prvog sprata i nove potkrovnog prostorije i, na kraju, ozidali mermerno stepenište.

Sledeći je na redu bio prvi sprat. Podigli smo stari daščani pod i postavili novi. Skinuli smo vrata, izbrusili dovratnik i ponovo ga ofarbali. Skinuli smo stare tapete i zalepili nove. U potkrovlju smo napravili novo kupatilo s mermernim pločicama. Ja sam istovremeno bila pomoćnica i robinja: morala sam da mu pomažem da nosi stvari, dodajem alat, stružem, klešem, farbam - ili da satima nepomično stojim i držim posudu sa glet masom, dok bi on sređivao zidove. Kada bi seo da se odmori, morala sam da mu donosim piće.

U tome je bilo i dobrih stvari. Posle dve godine u sobičku, gde skoro da nisam mogla da se pomerim, uživala sam u iscrpljujućoj fizičkoj aktivnosti. Mišići na rukama su mi jačali, i osećala sam se snažno i korisno. U početku sam najviše uživala u tome što sam, tokom nedelje, nekoliko sati dnevno smela da budem van tamnice. Naravno, zidovi koji su me okruživali na spratu nisu bili ništa manje nepremostivi. Nevidljivo uže bilo je snažnije nego ikad. Ipak, bar je došlo do neke promene.

Istovremeno, u gornjem delu kuće bila sam prepuštena na milost i nemilost otmičarevoj zloj, mračnoj strani. Nakon incidenta sa bušilicom, znala sam daje sklon nekontrolisanim ispadima besa kada nisam "dobra". U tamnici skoro da i nisam imala priliku da ne budem "dobra", ali kada sam radila, mogla sam da pogrešim svakog trenutka. A on nije voleo greške.

"Dodaj mi špahtlu", naredio mi je jednog od prvih dana na tavanu. Pružila sam mu pogrešnu alatku. "Usrana glupačo!", izletelo mu je. Oči su mu u sekundi potamnele, kao da mu je preko ženica prešao oblak, a lice se iskrivilo. Zgrabio je vreću cementa i uz povik je bacio na mene. Zatekao me je nespremnu; vreća me je pogodila tako snažno, da sam se zateturala.

Ukočila sam se. Nije me toliko šokirao bol - vreća je bila teška i udarac me je zboleo, ali to sam mogla da podnesem. Zapanjila me

je neskrivena agresija koja je šiknula iz otmičara. Ipak, u tom trenutku bio je jedina osoba u mom životu, potpuno sam zavisila od njega. Vrlo sam teško podnela taj ispad. Osećala sam se poput pretučenog psa, koji ne srne da ugrize ruku koja ga tuče, zato što ga ista ta ruka hrani. Jedini izlaz bio je beg u sebe. Zatvorila sam oči, isključila se i ostala da nepomično stojim.

Otmičareva agresivnost nestala je podjednako brzo kao što se i pojavila. Prišao mi je, protresao me, pokušao da mi podigne ruke i zagolica me. "Molim te, prestani. Žao mi je", rekao je. "Nije bilo namerno." I dalje sam stajala, zatvorenih očiju. Uštinuo me je za bok i prstima mi podigao uglove usana. Iznuđen osmeh, u pravom smislu te reči. "Budi opet normalna. Žao mi je. Šta mogu da uradim da opet postaneš normalna?"

Ne znam koliko dugo sam tako stajala, nepokretna, tiha, zatvorenih očiju. U jednom trenutku, prevagnuo je dečji pragmatizam. "Hoću sladoled i gumene bombone!"

Jedan deo mene iskoristio je situaciju da dobije slatkiše. Drugi deo je tim zahtevom očajnički želeo da umanja značaj onoga što se odigralo. Ponavljao je da mu je žao i da se to više nikad neće ponoviti - baš kao što svaki nasilni muž obećava pretučenoj ženi i deci.

Ipak, izgleda je taj ispad srušio branu - počeo je redovno da me tuče. Ne znam da li sam u njemu aktivirala neki prekidač, ili je jednostavno verovao da u svojoj svemoći može činiti sve što želi. Tada sam bila zarobljena već dve godine. Nisu ga otkrili i imao je dovoljno kontrole da bude siguran kako neću pobeći. Ko je mogao da ga kazni zbog takvog ponašanja? Smatrao je da ima pravo da polaže zahteve i fizički me kažnjava ako ih odmah ne ispunim.

Od tad bi nasilno reagovao i na najmanju nepažnju. Nekoliko dana nakon incidenta s vrećom cementa, naredio mi je da mu dodam gipsanu ploču. Smatrao je da sam previše spora - zgrabio me je za ruku, izvrnuo je i tako snažno pritisnuo uz ploču, da mi rana od toga godinama nije zarasla. Kasnije bi uvek ponovo pritiskao tu otvorenu ranu - o zid, o gipsane ploče; čak je uspevao da mi tako brutalno pritisne ruku na glatku površinu lavaboa, da sam počela da krvaram. I danas imam ožujak na desnoj ruci.

Drugi put kada sam presporo reagovala na neku njegovu naredbu, pogodio me je skalpelom. Izuzetno oštro sečivo, kojim se lako može seći tepison, zabilo mi se u koleno. Noga me je tako jako zbolela da sam osetila mučninu. Osećala sam kako mi krv teče niz potkolenicu. Kada je to video, mahnito je zauriao: "Ne pipaj to! Napravićeš mrlju!" Onda me je zgrabio i odvuкао do kupatila, gde je zaustavio krvarenje i podvezao mi nogu. Bila sam u šoku i jedva sam disala. Ogorčeno me je polivao vodom po licu i siktao: "Prestani da plačeš!" Kasnije sam dobila sladoled.

Ubrzo potom, počeo je i da me verbalno zlostavlja dok sam obavljala kućne poslove. Sedio bi u svojoj kožnoj fotelji u dnevnoj sobi i gledao me kako klečim i perem pod, dobacujući omalovažavajuće komentare o svakom mom pokretu:

"Preglupa si čak i za čišćenje."

"Ni fleku na podu ne možeš da obrišeš."

Nemo bih zurila u pod, dok sam iznutra kipela. Počela bih da čistim dvostruko energičnije, ali ni to ne bi bilo dovoljno. Bez upozorenja bi me udario u bok ili cevanicu. Dok sve ne bi zablistalo.

Jednom prilikom, kad mi je bilo trinaest godina, nisam dovoljno brzo čistila šporet; tako me je snažno šutnuo u zadnjicu, da sam udarila u ivicu i isekla kožu iznad kuka. Iako sam jako krvarila, poslao me je u tamnicu bez flastera, bez zavoja, iznerviran zbog problema koje mu je stvorila moja otvorena rana. Zarastala je nedeljama, jer me je od tada stalno gurao uz ivicu šporeta. Neočekivano, usput, namerno. Tanka krasta na rani svaki put bi se ponovo otkinula.

Nikako nije podnosio kada bih plakala od bola. Zgrabio bi me za ruku i tako grubo mi obrisao suze s lica, da bih od straha uglavnom prestala da plačem. Ako to ne bi uspelo, zgrabio bi me za grlo, odvuкао do sudopere i gurnuo mi glavu pod slavinu. Pritiskao bi mi dušnik i ispirao lice pod mlazom hladne vode, sve dok ne bih gotovo izgubila svest. Mrzeo je da se suočava s posledicama svog zlostavljanja. Suze, modrice, krvave rane - ništa takvo nije želeo da vidi. Ono što ne vidiš nije se ni dogodilo.

Udarci nisu postajali nasilniji; njih sam, na neki način, naučila i očekujem. Međutim, ispadi su svaki put bivali sve agresivniji. Možda zato što je shvatio da, svaki put kada prevrši meru, ipak prođe

nekažnjeno. Možda zato što nije mogao ili znao da spreči razbuktavanje spirale nasilja.

Mislim da sam prebrodila to razdoblje jedino zato što sam uspela da isključim ta iskustva iz sebe. Nije to bila svesna odluka odrasle osobe, nego dečji instinkt za preživljavanje. Svaki put kada bi tukao moje telo, ja bih izašla iz njega i s visine gledala otmičara kako šutira dvanaestogodišnjakinju, skrupčanu na podu. Čak i danas mogu da opišem te napade samo s udaljenosti, kao da se nisu dogodili meni, nego nekom drugom. Živo se sećam bola koji su mi udarci zadavali, i da me je još danima bolelo. Sećam se da sam imala toliko modrica da nije bilo položaja u kom sam mogla da ležim, a da ne boli. Pamtim strašne patnje i koliko dugo me je nakon udaraca bolela stidna kost. Sećam se posekotina, ogrebotina. I pucanja u vratnim pršljenovima, kada me je iz sve snage udario šakom u glavu.

Ali nisam imala nikakvih emocija.

Jedini osećaj koji nisam uspela da isključim bio je smrtni strah, koji bi me u tim trenucima obuzeo. Preplavio bi mi um, zacrnelo bi mi se pred očima, zujalo bi mi u ušima, a adrenalin bi mi jurio venama, naređujući: "Beži!" Međutim, nisam mogla. Zatvor, koji je u početku bio samo spoljašnji, sada me je zarobio i iznutra.

Uskoro su već prvi znakovi da bi me mogao napasti bili dovoljni da mi srce brže zakuca. Počela bih plitko da dišem i ukočila se od straha. Čak i kada bih sedela u svojoj relativno sigurnoj tamnici, čim bih u daljini začula kako petlja oko sefa koji skriva prolaz od zida, premrla bih od straha. Panika koju telo čuva u ćelijskom pamćenju nakon što je osetilo smrtni strah, i koje se priseća na najmanji znak pretnje, ne može se kontrolisati. Njen gvozdeni stisak bio je nepopustljiv.

Nakon otprilike dve godine takvog života, kada mi je bilo četrnaest, počela sam da mu uzvraćam. U početku je to bio pasivan otpor. Kada bi vikao i zamahnuo da me udari, počela bih da se udaram po licu dok mi ne bi rekao da prestanem. Htela sam da ga prisilim da gleda. Morao je da vidi kako se on ponaša prema meni; on je morao da primi udarce koje sam dotad podnosila. Nema više sladoleda i gumenih bombona.

U petnaestoj sam mu prvi put uzvratila. Kada sam ga udarila u stomak, bio je iznenađen i pomalo zapanjen. Osećala sam se

nemoćno - udarac je bio prespor i neodlučan. Ipak, uzvratila sam. I ponovo sam ga udarila. Zgrabio me je i držao u rvačkom zahvatu, sve dok nisam prestala.

Naravno, fizički nisam imala šanse protiv njega. Bio je veći, jači, lako bi me uhvatio i držao daleko od sebe, tako da sam uglavnom udarala vazduh. Ipak, bez obzira na sve, uzvratanje je postalo neophodno kako bih preživela. Tako sam samoj sebi dokazivala da sam snažna i da nisam izgubila samopoštovanje. Istovremeno, njemu sam pokazivala da postoji granica koju mu neću dopustiti da pređe. Bio je to prelomni trenutak u mojoj borbi s otmičarem, jedinim čovekom u mom životu, jedinim koji mi je donosio hranu. Ko zna na šta bi sve bio sposoban da mu se nisam suprotstavila.

Kada sam ušla u pubertet, počelo je terorisanje hranom. Jedanput ili dvaput nedeljno u tamnicu bi doneo vagu. Tada sam imala 45 kilograma i bila niska i debela. Tokom sledećih nekoliko godina porasla sam i polako smršala.

Posle faze u kojoj sam relativno slobodno mogla da "naručujem" hranu koju poželim, otmičar je postepeno, tokom prve godine, preuzimao kontrolu nad tim, naređujući mi da dobro raspodelim obroke. Uz zabranu gledanja televizije, uskraćivanje hrane bila je jedna od najefikasnijih strategija da me drži pod kontrolom. Kada sam napunila dvanaest godina i telo naglo počelo da mi raste, krenuo je da povezuje racionalizovanje hrane s uvredama i optužbama.

"Pogledaj se samo! Ružna si i debela."

"Tako si proždrljiva. Poješćeš mi kuću."

"Ko ne radi, ne treba ni da jede."

Te reči zabijale su se u mene poput otrovnih strelica. Čak i pre otmice, bila sam strašno nesrećna zbog svog izgleda, koji mi se činio najvećom preprekom na putu prema bezbrižnom detinjstvu. Spoznaja da sam debela ispunjavala me izjedajućom, destruktivnom mržnjom prema sebi. Tačno je znao moje slabe tačke i kako da mi poljulja samopouzdanje. Nemilosrdno je to koristio.

Činio je to tako mudro, da sam mu prvih nedelja i meseci bila zaista zahvalna na tome što me kontroliše. Uostalom, pomagao mi je da postignem jedan od najvećih ciljeva u životu: da smršam. "Evo, ugledaj se na mene. Ja gotovo i ne moram da jedem", stalno mi je

ponavljao. "Moraš gledati na to kao na dijete." I zaista, skoro da sam mogla da vidim kako se masnoća topi, i kako postajem vitka i žilava. Sve dok se navodno dobronamerno racionalizovanje hrane nije pretvorilo u stravu, koja samo što nije dovela do toga da u šesnaestoj godini umrem od gladi.

Danas smatram da se otmičar, koji je bio izrazito mršav, verovatno borio protiv anoreksije, što je preneo i na mene. Bio je pun dubokog nepoverenja prema hrani. Verovao je daje prehrambena industrija u stanju da u bilo kom trenutku počini kolektivno ubistvo otrovanim namirnicama. Nikad nije začinjavao jela, jer je pročitao da neki začini potiču iz Indije, gde su bili izloženi radijaciji. Tome treba dodati i škrtost, koja je tokom mog zarobljeništva postajala sve bolesnija. U jednom trenutku, čak mu je i mleko bilo preskupo.

Obroci su mi drastično smanjeni. Ujutro bih dobila šoljicu čaja i dve kašike žitarica s čašom mleka ili kriškom kuglofa, koja je ponekad bila toliko tanka da sam kroz nju mogla čitati novine. Slatkiše bih dobijala samo nakon teških batina. Za ručak i večeru dobila bih četvrtinu porcije za odraslu osobu. Kada bi došao u tamnicu s hranom koju je skuvala njegova majka, ili picom, primenjivalo se sledeće pravilo: tri četvrtine za njega, jedna za mene. Kada je trebalo da sama sebi kuvam, sastavio bi popis namirnica koje sam smela da jedem; na primer, 200 grama zamrznutog povrća (skuvanog) ili pola gotovog obroka. Tome bi dodao jedan kivi i jednu bananu na dan. Kada bih prekršila pravila i pojela više nego što sam smela, sa sigurnošću sam znala da će uslediti nasilni ispad.

Opominjao me je da se merim i pažljivo nadgledao moje beleške o težini. "Ugledaj se na mene." *Da, ugledaj se na njega. Tako samo proždrljiva. Predebela sam.* Stalno me je proganjao izjedajući osećaj gladi.

Još uvek me nije zaključavao u tamnicu, bez hrane i vode, na duže. Do toga je došlo tek kasnije. Ipak, posledice izgladnjivanja svakako su bile vidljive. Glad utiče na mozak. Kad ne jedeš dovoljno, ne misliš ni na šta drugo osim: *Kada ću sledeći put nešto pojesti? Kako mogu da sakrijem komadić hleba? Kako da ga navedem da mi da bar jedan zalogaj od svoje tri četvrtine obroka?* Razmišljala sam samo o hrani, istovremeno prekorevajući sebe što sam "tako proždrljiva".

Zamolila sam ga da mi donese letke iz prodavnice. Čim bih ostala sama, pohlepno sam ih listala. Posle nekog vremena, izmislila sam igru koja se zvala *Ukusi*. Na primer, zamislila bih parče maslaca na jeziku. Hladan i tvrd, polako bi se topio, dok mi ukus ne bi zagospodario svim kvržicama na jeziku. Onda bih se prebacila na tirolske knedle sa slaninom. U mislima bih zagrizla i osetila mekanu masu od krompira, s nadevom od hrskave slanine. Ili jagode - njihov slatki sok na usnama, sitne semenke na nepcu; onu nežnu kiselost na vrhu jezika.

Satima sam mogla da igram tu igru, i toliko sam se izveštala da sam gotovo imala utisak da jedem pravu hranu. Ipak, zamišljene kalorije nisu mogle da mi pokreću telo. Kad bih naglo ustala dok radim, sve češće bi mi se zavrtilo u glavi, ili bih morala da sednem, jer me noge nisu držale. Želudac mi je neprestano zavijao, a ponekad je bio tako prazan da od grčeva ne bih spavala celu noć, pokušavajući da ih ublažim vodom.

Dugo mi je trebalo da shvatim kako otmičara ne zanima moja linija, već da izgladnjivanje koristi kako bih ostala slaba i podređena. Tačno je znao što radi, a svoje motive skrivao najbolje što je mogao. Samo ponekad bi rekao nešto što bi ga razotkrilo, poput: "Opet si tako buntovna. Verovatno te previše hranim." Ako čovek ne jede dovoljno, ne može normalno da razmišlja, a kamoli da pomišlja na pobunu ili beg.

Jedna od knjiga na policama u dnevnoj sobi bila je Hitlerova *Moja borba*. Otmičar ju je smatrao izuzetno vrednom. Često je, i s divljenjem, govorio o Hitleru. Rekao je: "Dobro je postupio kada je otrovao Židove plinom." Savremeni politički idol bio mu je Jerg Hajder, vođa radikalno desne Liberalne partije. Priklopil je voleo da vređa strance, koje je nazivao *čibesen*, u žargonu Donauštata, jednog od bečkih okruga. Ta reč mi je bila poznata; čula sam je u rasističkim tiradama majčinih mušterija koje su dolazile u prodavnicu. Kada su 11. septembra 2001. avioni udarili u Svetski trgovački centar, otmičar je zlobno uživao u prizoru, smatrajući to udarom na "američku Istočnu obalu" i "svetsko židovstvo".

Iako nikad nisam zaista poverovala daje imao nacional-socijalističke poglede - reči koje je izgovarao činile su se veštačkim, kao da fraze ponavlja poput papagaja - postojalo je nešto što je

zakopao duboko u sebi. Ja sam za njega predstavljala osobu kojoj je mogao da naređuje kada je hteo. Smatrao je da pripada nadrasi, a ja sam bila drugorazredno ljudsko biće.

A tako je trebalo i da izgledam.

U početku sam, svaki put kada bi došao po mene, morala da sakrijem kosu pod plastičnu kesu. Opsednutost čistoćom kod njega se spojila s paranoičnošću. Svaka dlaka predstavljala je opasnost: policija bi, kada se pojavi, mogla da pronađe moje tragove i strpa ga u zatvor. Zbog toga sam morala da podignem kosu, učvrstim je ukosnicama, pokrijem plastičnom kesom i obezbedim širokom gumicom. Svaki put kada bi mi ispao pramen dok sam radila u kući, odmah ga je gurao pod kesu. Svaku dlaku koji bi pronašao palio je lemlicom ili upaljačem. Kad bih se istuširala, pomno bi pretražio kadu i izvadio svaku moju dlaku, pa u odvod sipao pola boce sredstva za otčepljivanje, kako bi i iz cevi uklonio sve tragove.

Znojila sam se pod plastičnom kesom i svrbela me je glava. Štampani natpisi ostavljali bi mi žute i crvene šare na čelu. Ukosnice su mi se zabadale u glavu, i svuda sam imala crvene tačke koje su me svrbele. Kad god bih se požalila na taj oblik mučenja, prosiktao bi: "Da si ćelava, ne bismo imali taj problem."

Dugo sam odbijala, jer je kosa za mene predstavljala bitan deo ličnosti. Činilo mi se da bih, kada bih je ošišala, žrtvovala preveliki deo sebe, ali jednog dana jednostavno više nisam mogla da podnesem. Uzela sam obične makaze koje mi je prethodno dao, zgrabila pramen kose i odsekla ga. I tako sam se ošišala, pramen po pramen. Verovatno mi je trebalo više od jednog sata dok je nisam toliko ošišala, da mi je glava bila prekrivena samo paperjastim ostacima.

Sutradan je otmičar dovršio posao. Obrijao je ostatke mokrim brijačem. Bila sam ćelava. Tokom sledeće godine, to se ponavljalo svaki put kada bi me tuširao u kadi. Nije smela da ostane nijedna dlaka. Nigde.

Sigurno sam predstavljala tužan prizor. Rebra su mi se nazirala ispod kože, ruke i noge bile su mi prekrivene modricama, a obrazi upali.

Čovek koji mi je to učinio očigledno je bio zadovoljan mojim izgledom, jer me je od tada terao da radim po kući polugola.

Uglavnom sam imala kapu i gaćice. Ponekad i majicu ili helanke. Ali nikad nisam bila potpuno obučena. Najverovatnije je uživao da me tako ponižava. Osim toga, to je, sasvim sigurno, bio još jedan od perfidnih trikova da ne pobegnem. Bio je ubeđen da se neću usuditi da polugola istrčim na ulicu. I bio je u pravu.

Tokom tog perioda, tamnica je dobila dvostruku ulogu. Naravno, i dalje sam je doživljavala kao zatvor, a zbog svih onih vrata iza kojih sam bila zaključana, osećala sam se tako klaustrofobično da sam mahnito pregledala uglove, tražeći bilo kakvu sitnu pukotinu da krišom iskopam tunel za beg. Nisam pronašla nijednu. Ipak, ta mala tamnica istovremeno mi je postala jedino i nešto gde sam bila uglavnom slobodna od otmičara. Kada bi me krajem nedelje odveo dole i dao mi knjige, video-kasete i hranu, znala sam da ću bar tri dana biti pošteđena rada i udaraca. Sve bih pospremila, očistila i pripremila se za prijatno poslepodne uz televiziju. Često bih već u petak uveče pojela skoro svu hranu koju bi mi dao. Kada bih se bar jednom pošteno najela, zaboravljala sam da ću kasnije još više patiti od gladi.

Početak 2000. dobila sam radio koji je hvatao austrijske stanice. Znao je da je, dve godine posle nestanka, potraga za mnom prestala i da više nema medijskog zanimanja, pa je bez straha mogao da mi dozvoli slušanje vesti. Radio mi je postao veza sa spoljnim svetom, a spikeri prijatelji. Tačno sam znala kada je neko otišao na godišnji odmor ili u penziju. Slušajući emisije na obrazovnoj stanici O1, pokušala sam da stvorim sliku o spoljnom svetu. Na FM4 naučila sam malo engleskog. Kada mi je pretila opasnost da izgubim dodir sa stvarnošću, spašavao me je banalni jutarnji program radio-stanice O3, gde su ljudi zvali s posla i naručivali pesme. Naravno, ponekad sam se osećala kao da je i radio deo velike predstave koju je otmičar ispleo oko mene i u kojoj učestvuju svi, uključujući voditelje, slušaoce koji se javljaju u emisiju i spikere vesti. Međutim, kada bi se iz zvučnika začulo nešto iznenađujuće, ponovo bih se vratila na zemlju.

Tih godina, radio mi je bio možda i najvažniji pratilac. Ulivao mi je sigurnost da, daleko od patnje u podrumu, postoji svet koji se i dalje okreće - svet kome ipak imam razloga da se vratim.

Druga velika strast postala mi je naučna fantastika. Gutala sam stotine nastavaka romanesknih serijala o *Periju Rodanu i Orionu*, u kojima su junaci putovali do udaljenih sazvežđa. Potpuno me je fascinirala mogućnost putovanja kroz prostor, vreme i dimenzije. Kada sam u dvanaestoj godini dobila mali termalni štampač, počela sam da pišem sopstvene naučno-fantastične romane. Likovi su bili slični posadi na svemirskom brodu *Starship Enterprise (Next Generation)*, ali provela sam mnogo sati i uložila mnogo truda u stvaranje posebno snažnih, samouverenih i nezavisnih ženskih likova. Izmišljanje priča u kojima su živeli, opremljeni najneobičnijim tehnološkim inovacijama, mesecima me je spašavalo tokom dugih, mračnih noći u tamnici. Reci bi mi postajale zaštitna čaura, koja me je obavijala i nikom nije dopuštala da me povredi. Danas su od mog romana ostale samo prazne stranice. Još dok sam bila u zatočeništvu, slova na termalnom papiru počela su da blede, sve dok nisu sasvim nestala.

Sigurno su me tolike knjige o putovanju kroz vreme navele na pomisao da i ja odem na jedno. Jednog vikenda, kada sam tek napunila dvanaest, osećala sam se toliko usamljeno da me je bilo strah da ne poludim. Budila bih se mokra od znoja i u potpunoj tami oprezno se spuštala niz uske stepenice kreveta na sprat. Slobodan prostor na podu tamnice smanjio se na otprilike dva ili tri kvadratna metra. Tumarala sam ukруг bez ikakvog osećaja za prostor, stalno udarajući o sto i policu za knjige. Out of space. Sama. Iznemoglo, stalno gladno i preplašeno dete. Čeznula sam za odraslom osobom koja bi došla da me izbavi, ali niko nije znao gde sam. Jedina mogućnost koja mi se nudila bila je da sama sebi budem ta odrasla osoba.

Ranije sam pronalazila utehu u zamišljanju majčinih ohrabrujućih reći. Sada sam preuzela njenu ulogu i pokušala da prenesem malo njene snage na sebe. Zamišljala sam odraslu Natašu kako mi pomaže. Čitav život pružao se preda mnom, poput sjajne vremenske trake koja se proteže daleko u budućnost. Stajala sam na broju dvanaest. Daleko ispred, videla sam sebe kao osamnaestogodišnjakinju: veliku i snažnu, samouverenu i nezavisnu, poput žena u romanu koji sam pisala. Dvanaestogodišnja ja polagano se pomerala napred po traci, a odrasla ja joj se

približavala. Srele smo se na sredini i jedna drugoj pružile ruku. Njen dodir bio je topao i mek, i osetila sam kako snaga odrasle Nataše prelazi na malu Natašu. Odrasla Nataša zagrlila je malu, koja se sada i nije tako zvala, pa ju je utešila, rekavši: "Izbaviću te odavde, obećavam ti. Sad ne možeš da pobegneš, još si premala. Kad napuniš osamnaest, savladaću otmičara i osloboditi te iz tog zatvora. Neću te napustiti."

Te noći sam sklopila dogovor sa starijom sobom. Održala sam reč.

7

Između ludila i savršenog sveta Dva lica otmičara

Ima noćnih mora iz kojih se probudiš i znaš da je sve bio san. Tokom prvog razdoblja u tamnici, čvrsto sam se držala mogućnosti da ću se jednog dana probuditi i mnogo vremena provodila u planiranju prvih dana na slobodi. Svet iz koga sam otrgnuta još uvek mi je bio živ u sećanju. Tamo su i dalje postojali stvarni ljudi; znala sam da se stalno brinu za mene i da čine sve kako bi me pronašli. Mogla sam da zamislim svaki detalj tog sveta: majku, svoju sobu, svoju odeću, stan.

Istovremeno, svet u kome sam se našla mirisao je i izgledao nestvarno. Soba je bila premala, a vazduh previše ustajao da bi bio stvaran. Čovek koji me je oteo nije reagovao na tvrdnje koje su poticale iz spoljnog sveta - da će me pronaći, da će morati da me pusti, da je ono što je uradio ozbiljan zločin za koji će biti kažnjen. A opet, dan za danom, sve sam više shvatala da sam zarobljena u tom podzemnom svetu i da više ne držim ključ života u rukama. Odbijala sam da tu jezivu okolinu doživljavam kao boravište, taj svet, plod maštarije jednog zločinca koji je ga je razradio do najsitnijih detalja i smestio me tu kao ukrasni predmet. Ljudi ne mogu zauvek živeti u noćnoj mori. Čak i u najnenormalnijim situacijama, čovek je sposoban da stvori privid normalnosti kako ne bi poludeo, kako bi preživeo. Deci to ponekad uspeva bolje nego odraslama. I najmanja slamka može ih spasiti od utapanja. Za mene su te slamke bili rituali, poput naših zajedničkih obroka, proslave Božića ili bega u svet knjiga, video-kaseta i televizijskih serija. Ti trenuci nisu bili toliko mračni, iako danas znam da su moji osećaji zapravo proizašli iz odbrambenog psihičkog mehanizma. Čovek bi poludeo kada bi godinama morao da gleda samo strahote, i ti kratkotrajni trenuci prividne normalnosti pomagali su mi da preživim. U mom dnevniku postoji odlomak koji jasno odražava čežnju za normalnošću:

*Dragi dnevniče,
već ti jako dugo nisam pisala jer sam bila u ozbiljnoj depresiji. Zato ću samo kratko izvestiti o proteklim događajima. U decembru smo*

stavili pločice, ali do početka januara nismo postavili vodokotlić. Evo kako sam provela Novu godinu: u noći između 30. i 31. decembra spavala sam gore, a onda sam provela ceo dan sama. On je došao nešto pre ponoći. Istuširao se, a onda smo rastopili olovo. U ponoć smo upalili televizor i slušali zvona Pumerina, dva zvonika Crkve Svetog Stefana u Beču, i valcer Na lepom plavom Dunavu. U međuvremenu smo nazdravili i kroz prozor gledali vatromet. Međutim, nešto je pokvarilo moju radost. Kada je raketa udarila u bor pred našom kućom, nešto je zacvrkutalo. Sigurna sam da je to bila neka ptičica, koja je umrla od straha. Rastužio me je taj cvrkut. Dala sam mu figuricu odžaćara koju sam sama napravila, a on meni čokoladni novčić, čokoladni keks i minijaturnog čokoladnog odžaćara. Još juče mi je dao kolač u obliku odžaćara. U mom odžaćaru bile su bombone smarties, ne, mini M&Ms, koje sam poklonila Wolfgangu.

Ništa nije samo crno ili samo belo i niko nije sasvim dobar ili sasvim zao. To važi i za otmičara. Ljudi ne žele da čuju takve reči od žrtve, jer one remete jasno odvojene pojmove dobra i zla, koje više nego spremno prihvataju kako se ne bi izgubili u svetu punom različitih nijansi sive. Kada govorim o tome, na mnogim licima vidim uzrujanost i neprihvatanje. Saosećanje prema sudbini koja me je snašla pretvara se u poricanje. Ljudi koji nemaju uvid u složenost života u zarobljeništvu oduzimaju mi sposobnost da sama procenjujem sopstvena iskustva, izgovarajući samo dve reci: stokholmski sindrom.

U udžbenicima piše da se "stokholmskim sindromom naziva paradoksalni psihološki fenomen: stanje u kome se žrtve otmice povezuju i poistovećuju s osobom ili osobama koje su ih otele". To je dijagnoza kojom su me etiketirali, ali koju odlučno odbijam. Jer, koliko god vas saosećajno gledali kada se taj pojam spomene, njegov uticaj je strašan. Oduzimanjem moći da sami tumačite svoju priču, i pretvaranjem najvažnijih iskustava u posledicu nekog sindroma, žrtve po drugi put postaju žrtve. Taj pojam definiše ponašanje koje žrtvi zaista pomaže u preživljavanju kao nešto negativno.

Zbližavanje s otmičarem nije bolest. Formiranje zaštitne čaure koja stvara iluziju normalnosti unutar okvira zločina nije sindrom. Upravo suprotno. To je strategija preživljavanja u bezizlaznoj situaciji - i mnogo je bliža stvarnosti od uopštene kategorizacije zločinaca kao krvoločnih zveri i žrtava kao bespomoćne jagnjadi, od koje društvo ne želi da odstupi.

Spoljni svet doživljavao je Volkanga Priklopila kao sramežljivog, pristojnog čoveka, koji je u svom finom odelu uvek delovao malo premlado. Nosio je uredne pantalone i pedantno ispeglane košulje ili majice. Kosa mu je uvek bila sveže oprana i uredno očešljana, a frizura malo staromodna za početak novog milenijuma. Malom broju ljudi s kojima je komunicirao verovatno je bio prilično neupečatljiv. Nije bilo jednostavno prozreti šta se nalazi iza te spoljašnjosti, jer je on to savršeno skrivao. Priklopilu nije bilo previše stalo do društvenosti; više je bio rob spoljašnjeg utiska.

Ne samo da je voleo red - bio mu je neophodan kako bi preživeo. Nered, navodni kaos i prljavština potpuno su ga izbacivali iz takta. Mnogo je vremena trošio na održavanje svojih automobila (osim dostavnog kombija, imao je i crveni BMW), dvorišta i kuće. Nije mu bilo dovoljno da očistim ono što bih tokom kuvanja isprljala. Morala sam da obrišem radnu površinu, operem svaku posudu i svaki nož koji sam upotrebila, i to dok je hrana još na šporetu.

Pravila su bila podjednako bitna kao red. Satima bi sedeo zadubljen u proučavanje uputstava za upotrebu, a onda bi ih religiozno sledio. Ako je u uputstvu za podgrevanje gotovog jela pisalo i da ga treba peći četiri minuta, izvadio bi ga iz rerne nakon tačno četiri minuta, bez obzira na to da li je dovoljno vruće ili ne. Na njega je sigurno snažno uticalo to što nije bio u stanju da sredi sopstveni život, iako se pridržavao svih uputstava. To mu je, očigledno, toliko smetalo da je odlučio da prekrši jedno zaista veliko pravilo i otme me. Iako je time postao zločinac, i dalje je gotovo religiozno verovao u pravila, uputstva i sistem. Ponekad bi me zamišljeno pogledao i rekao: "Kako je glupo što uz tebe nisam dobio uputstvo za upotrebu." Sigurno ga je potpuno izbacilo iz takta što njegova najnovija svojina, jedno dete, nije uvek radila kako bi trebalo, a ponekad nije znao kako da je ponovo pokrene.

Na početku zarobljeništa, pretpostavljala sam da je siroče i daje postao zločinac zbog nedostatka topline u detinjstvu. Kada sam ga bolje upoznala, shvatila sam da sam stvorila pogrešnu sliku. Imao je vrlo zaštićeno detinjstvo, u klasičnoj porodici: otac, majka, dete. Njegov otac, Karl, radio je kao trgovački putnik za jednog velikog proizvođača alkoholnih pića i često je putovao. Kako sam kasnije saznala, na tim putovanjima je stalno varao suprugu. Ipak, spolja se to nije primećivalo. Roditelji su mu ostali zajedno. Priklopil mi je pričao o njihovim izletima na jezero Nojzidl, porodičnom skijanju i šetnjama. Njegova majka se s ljubavlju brinula o sinu. Možda je malo preterala u tome.

Što sam više vremena provodila u kući, to mi se čudnijim činilo prisustvo majke, koja kao da je bila povezana sa svim aspektima njegovog života. Bilo mi je potrebno neko vreme da shvatim ko je ta zlokobna osoba koja bi vikendom zaposela kuću, prisiljavajući me da dva do tri dana provedem u tamnici. Na pismima pored ulaznih vrata pročitala sam ime Valtrud Priklopil. Dobijala bih jela koja je ona vikendom pripremala. A kada bih u ponedjeljak opet mogla da odem gore, primetila bih njene tragove - sve je bilo besprekorno čisto. Nije bilo ni trunke prašine na osnovu koje bi se moglo naslutiti da neko tu živi. Svakog vikenda, ribala je podove i brisala prašinu za svog sina. A on bi ostatak nedelje terao mene da radim isto. Četvrtkom bi me uvek gonio iz jedne sobe u drugu, s krpom za čišćenje. Sve je moralo da blista pre nego što bi majka došla. Kao neko apsurdno takmičenje u čišćenju, između majke i sina, čije sam posledice snosila ja. Ipak, nakon usamljenih vikenda, uvek sam bila srećna kada bih otkrila njene tragove: sveže opeglan veš, torta u kuhinji. Svih tih godina, nijednom nisam videla Valtrudu Priklopil, ali sa svim tim malim znakovima, postala je deo mog sveta. Volela sam da mislim o njoj kao o nekoj staroj prijateljici; zamišljala sam nas kako jednog dana sedimo za kuhinjskim stolom i pijemo čaj. To se nikad nije dogodilo.

Priklopilov otac umro je kada je Volfgangu bilo dvadeset četiri. Očeva smrt napravila je veliku prazninu u njegovom životu. Retko je govorio o njemu, ali bilo je jasno da se nikad nije oporavio od tog udarca. Mislim da je jednu sobu u prizemlju ostavio onakvom kakva je bila dok je otac bio živ, u spomen na njega. Bila je uređena u

seoskom stilu, s tapaciranom ugaonom garniturom i lampama od livenog gvozda, takozvanim *štuberlima*. Dok mu je otac bio živ, u toj sobi se verovatno kartalo i pilo. Na policama su stajali uzorci od proizvođača rakije za koje je Priklopilov otac radio. Čak i kada je otmičar kasnije renovirao kuću, tu sobu nije dirao.

Verujem da je i Valtrudu Priklopil prilično pogodila suprugova smrt. Ne želim da sudim o njenom životu ili iskrivljujem činjenice, jer je ipak nisam upoznala. Iz moje perspektive, činilo se da se, nakon muževljeve smrti, još više vezala za sina, posmatrajući ga kao zamenu za preminulog partnera. Priklopil, koji se u međuvremenu preselio u sopstveni stan, vratio se u majčinu kuću u Štrashofu, gde nije mogao da pobegne od njenog uticaja. Stalno je očekivao da će mu pregledati ormare i prljav veš, pa je pomno pazio da nigde u kući ne bude mojih tragova. Podešavao je nedeljni ritam i odnos sa mnom prema majci. Njena preterana briga i njegovo prihvatanje bili su prilično neprirodni. Nije se odnosila prema njemu kao prema odrasloj osobi, a on se, pak, nije ponašao kao odrastao. Živeo je u majčinoj kući - ona se preselila u njegov stan u Beču - i dozvoljavao da se na sve moguće načine brine o njemu.

Ne znam da li je živeo od njenog novca. Još pre otmice, izgubio je posao telekomunikacijskog tehničara u Simensu, gde je bio na praksi. Nakon toga, verovatno je godinama bio prijavljen kao nezaposlen. Ponekad bi mi rekao da je išao na razgovor za posao, ali se namerno pravio glup kako ga ne bi primili. To mu je omogućavalo da zadovolji Zavod za zapošljavanje i zadrži novac koji je, kao nezaposlen, dobijao. Kao što sam već spomenula, kasnije je pomagao svom prijatelju i poslovnom partneru Ernstu Holcapfelu u renoviranju stanova. Ernst Holcapfel, koga sam nakon bega potražila, opisao je Priklopila kao korektnog, pristojnog i pouzdanog. Možda društveno povučenog, budući da nije imao druge prijatelje osim njega, a kamoli devojkju. U svakom slučaju - neupečatljivog.

Taj prijatni mladić, koji nije znao da postavi granice u odnosu prema majci, koji je bio ljubazan prema susedima i toliko uredan da se to graničilo sa cepidlačenjem, držao je do spoljne forme. Potisnuta osećanja zaključao je u podrum, a ponekad bi im dozvolio da dođu gore, u zatamnjenju kuhinju. Tamo gde sam bila ja.

Bila sam svedok dveju strana Volkfanga Priklopila, svima drugima verovatno nepoznatih. Jedna je bila izražena sklonost prema moći i dominaciji, a druga potpuno nezasita potreba za ljubavlju i odobravanjem. Oteo me je i "oblikovao" kako bi mogao da izrazi te međusobno suprotstavljene strane.

Godine 2000. saznala sam ko se, barem na papiru, skriva iza te spoljašnjosti. "Možeš da me zoveš Volkfang", spomenuo je usput, jednog dana dok smo radili.

"Kako ti je puno ime?", uzvratila sam pitanjem.

"Volkfang Priklopil", odgovorio je.

Viđala sam to ime u kući, na oglasima koje je uredno slagao na kuhinjski sto; sada sam samo dobila potvrdu. Istog trenutka, shvatila sam da neću živa napustiti kuću. Inače mi nikad ne bi rekao ime i prezime.

Od tada sam ga ponekad zvala *Volkfang*, pa čak i *Volji*, nadimak koji odaje utisak određene bliskosti, dok je njegov odnos prema meni istovremeno prešao na novi nivo nasilja. Iz današnje perspektive, čini se da sam pokušavala da doprem do osobe iza maske, dok me je čovek preda mnom sistematski mučio i tukao.

Psihički je bio vrlo bolestan. Njegova paranoja išla je dalje od stupnja koji biste očekivali od nekoga ko je oteto dete strpao u podrum. Maštarije o svemoći mešale su se s potpunim izmišljotinama. U mnogima od njih imao je ulogu apsolutnog vladara.

Tako mi je jednog dana objasnio da je on jedan od egipatskih bogova iz naučno-fantastične serije *Stargejt*, koju sam volela da gledam. Zli bogovi među vanzemalcima bili su napravljeni prema uzoru na egipatska božanstva, i tražili su tela mladih muškaraca kao domačine. Ulazili bi u čoveka kroz usta ili vrat i parazitirali u njemu sve dok ga, na kraju, ne bi potpuno preuzeli. Ti bogovi imali su poseban nakit, kojim su prisiljavali ljude da padnu na kolena i ponižavali ih. "Ja sam egipatski bog", rekao mi je Priklopil jednog dana u tamnici. "Moraš da radiš sve što ti kažem."

U početku nisam bila sigurna da li je to neka čudna šala ili je pokušavao da iskoristi moju najdražu televizijsku seriju da me još više ponizi. Pretpostavljala sam da stvarno veruje da je bog, u čijem je apsurdnom svetu iz mašte za mene preostala samo jedna uloga - uloga potlačenog. Naravno, uloga koja će ga još više izdići.

Uplašilo me je spominjanje egipatskih bogova. Zaista sam bila zarobljena ispod zemlje, kao u sarkofagu; živa zakopana, u sobi koja bi mi mogla postati grobnica. Živela sam u patološkom, paranoičnom svetu jednog psihopate. Ako nisam želela da se potpuno izgubim, morala sam da učestvujem u njegovom oblikovanju što sam više mogla. Kada mi je rekao da ga zovem *maestro*, iz reakcije sam mogla naslutiti da nisam samo pion u njegovoj vlasti, nego i da su mi na raspolaganju skromna sredstva za definisanje granica. Kao što je uspeo da u meni stvori ranu, u koju je godinama sipao otrovne reči o tome da su me roditelji ostavili na cedilu, tako sam i ja osećala da imam nekoliko asova u rukavu, kojima mogu da ga povredim.

“Zovi me *gospodar*”, zahtevao je. Bilo je apsurdno da je Priklopil, čija je moć već na prvi pogled bila tako jasna, toliko zavisio od verbalnog ponižavanja.

Kada sam odbila da mu se obraćam sa gospodar, urlao je i besneo, a jedanput me je zbog toga i pretukao. Ipak, odbijanjem sam ne samo uspela da zadržim delić ličnog dostojanstva, već i dobila korisno oružje. Pa čak i po cenu neizmernog bola.

U sličnoj situaciji našla sam se kada mi je prvi put naredio da kleknem ispred njega. Sedeo je na kauču i čekao da mu poslužim jelo, a onda mi je iznenada rekao: “Klekn!” Mirno sam odgovorila da neću. U besu je skočio s kauča i pritisnuo me na pod. Brzo sam se okrenula kako bih pala na zadnjicu, a ne na kolena. Neću mu pružiti zadovoljstvo da me vidi kako klečim, čak ni na sekundu. Zgrabio me je, okrenuo na bok i savio mi noge kao da sam gumena lutka. Pritisnuo mi je listove na unutrašnji deo butina, podigao me kao poštanski paket i ponovo pokušao da me gurne u klečeći položaj. Ukočila sam se, očajnički pokušavajući da se izmigoljim iz stiska. Udarao me je rukama i nogama, ali na kraju sam pobedila. Svih tih godina, tokom kojih je žestoko zahtevao da ga zovem gospodar, nikad to nisam učinila. I nikad nisam kleknula pred njim.

Bilo bi mi lakše da jesam, jer bih poštedela sebe mnogih udaraca, ali u situaciji apsolutnog ugnjetavanja i potpune zavisnosti, morala sam zadržati bar minimum slobode delovanja. Uloge koje je trebalo da igramo bile su vrlo jasne, a kao zarobljenik, neosporno sam bila žrtva. Međutim, bitka oko reči gospodar i klečanja postala je poprište borbe za prevlast. Bila sam podređena kada bi me

ponižavao i zlostavljao kako mu se prohte. Bila sam podređena i kada bi me zaključavao, isključivao mi struju i prisiljavao me da radim. Ali kada je bila reč o imenu kojim je trebalo da mu se obraćam, tu sam se suprotstavila. Kada bi mi naredio da ga zovem *gospodar*u, obratila bih mu se sa *zločince*. Ponekad bih umesto vođo rekla *dušo* ili *dragi*, u želji da naglasim grotesknost situacije u koju nas je doveo. I svaki put bi me kaznio zbog toga.

Bila mi je potrebna neverovatna snaga da ostanem dosledna tokom čitavog zarobljeništva. Stalno suprotstavljanje. Stalno odbijanje. Stalno odolevanje napadima i mirno objašnjavanje da je preterao i da nema pravo da se tako ponaša. Čak i onih dana kada bih odustala od sebe i osećala se potpuno bezvredno, nisam mogla da dopustim ijedan znak slabosti. Tih dana, na osnovu svog detinjastog pogleda na svet, govorila bih sebi da to radim za njega, da ne postane još gora osoba. Kao da je na meni bilo da ga sačuvam od potpunog propadanja u ponor zla.

Kada bi ga uhvatio napad ludila, kada bi me udarao rukama i nogama, ništa nisam mogla da uradim. Slično tome, nisam mogla da mu se suprotstavim ni u vezi s prisilnim radom, zaključavanjem u tamnicu, izgladnjivanjem i ponižavanjem dok sam čistila kuću. Ta vrsta ugnjetavanja postala je sastavni deo mog sveta. Jedini način na koji sam mogla da se nosim s tim bio je da mu oprostim zločine. Oprostila sam mu što me je oteo, i opraštala sam mu svaki put kada bi me tukao ili mučio. Čin opraštanja vraćao mi je moć nad vlastitim iskustvom i omogućivao mi da živim s njim. Da nisam od samog početka instinktivno preuzela taj pristup, verovatno bih samu sebe uništila besom i mržnjom, ili bi me svakodnevno ponižavanje slomilo. Da nisam lako postupila, nestala bih; posledice bi bile još teže od onih koje je donelo odricanje od identiteta, prošlosti, imena. Oprostivši mu, udaljila sam zločine od sebe. Više me nisu mogli uništiti, učiniti me malom, jer - oprostila sam. Zlodela koja je počinio sada će se vraćati samo njemu, više neće uticati na mene.

A imala sam i svoje male pobede. Nepristajanje na to da ga zovem gospodar^u ili maestro. Odbijanje da klečim. Pokušaji prizivanja njegove savesti, koji bi ponekad urodili plodom. Sve je to bilo neophodno da bih preživela. Budući da mi je to davalo određenu moć, stvarao se privid da sam, prema nekim parametrima,

ravnopravan partner u odnosu. Osim toga, te male pobjede pokazivale su mi nešto vrlo važno: da još postojim kao osoba i da se nisam degradirala do objekta bez sopstvene volje.

Osim maštarija o ugnjetavanju drugih, Priklopil je gajio i duboko usađenu čežnju za "savršenim svetom". Ja, njegova zarobljenica, trebalo je da mu budem na raspolaganju i kao oslonac i kao osoba. Pokušao je da me pretvori u partnerku koju nikada nije imao. Prave žene nisu dolazile u obzir. Mržnja prema ženama u njemu je bila duboko ukorenjena i nepomirljiva, i stalno je navirala u usputnim primedbama. Ne znam da li je, dok je živio u Beču, imao dodira sa ženama, možda je čak imao i devojkicu, ali tokom mog zarobljeničtva, jedina žena u njegovom životu bila je njegova majka. Bio je to neprirodan odnos s preterano idealizovanom osobom. Oslobođenje od te dominacije, koje nije mogao da postigne u stvarnosti, trebalo je da se ostvari u svetu moje tamnice - trebalo je da ja preuzmem ulogu podređene žene, koja mu se pokorava i divi.

Njegova slika savršene porodice preuzeta je iz pedesetih godina. Želeo je vrednu ženicu koja će ga čekati s pripremljenom večerom, koja mu neće odgovarati i savršeno će obavljati kućne poslove. Sanjario je o "porodičnim proslavama" i izletima, uživao u zajedničkim obrocima, slavio imendane, rođendane i Božić, kao da nema nikakve tamnice, kao da nisam zarobljena. Kao da je kroz mene pokušavao da živi životom koji nije mogao da ostvari van kuće. Kao da sam bila štapić za hodanje koji je pokupio pored puta, da se osloni kada mu ne bude išlo onako kako je zamišljao. "Ja sam tvoj kralj", govorio je, "a ti moja robinja. Moraš da me slušaš." Ili bi umeo da mi kaže: "U tvojoj porodici su sve sami primitivci. Nemaš pravo na sopstveni život. Ovde si da bi služila meni."

Suludi zločin bio mu je potreban kako bi ostvario viziju savršenog, malog, netaknutog sveta. Kada se sve sabere, od mene je želeo samo dve stvari: odobravanje i privrženost. Kao da mu je cilj, iza sve te okrutnosti, bio da prisili nekoga da ga bezuslovno voli.

* * *

Kada sam napunila četrnaest, prvi put nakon mnogo godina, dozvolio mi je da provedem noć iznad zemlje. Ipak, nisam doživela oslobađajući osećaj olakšanja.

Ležala sam na otmičarevom krevetu, ukočena od straha. Kada smo ušli, zaključao je vrata, a ključ stavio na ormar, toliko visok da gaje i on mogao dohvatiti samo kada bi stao na prste. Za mene je bio apsolutno nedostižan. Onda je legao pored mene i plastičnim lisicama mi vezao ručne zglobove za svoje.

Posle mog bega, jedan od prvih naslova o otmičaru bio je *Seksualni predator*. Neću pisati o tom delu svog zarobljeništva - to je poslednji delić privatnosti koji bih želela da sačuvam, sad kada je moj život u tamnici toliko puta seciran u bezbrojnim izveštajima, ispitivanjima, fotografijama itd. - ali reći ću ovo: u želji za senzacionalnim naslovima, novinari žute štampe bili su jako daleko od istine. Otmičar je u mnogim pogledima bio zver, okrutniji nego što se uopšte može opisati, ali u ovom kontekstu to nije tačno. Naravno, izvrgavao me je manjim seksualnim napadima - to je bio deo svakodnevice, poput udaraca šakom ili nogom u potkolenice kada bi prolazio pored mene. Ali kada bi me vezao za sebe, tih noći u njegovom krevetu, nije se radilo o seksu. Čovek koji me je tukao, zaključavao u podrum i izgladnjivao želeo je samo da se mazi. Pod kontrolom i vezana plastičnim lisicama, bila sam nešto što je noću mogao čvrsto da zagri.

Kada sam razmišljala o tome koliko je bolno paradoksalna situacija u kojoj sam se našla, želela sam da vrištim, a nisam mogla da ispustim ni glasa. Ležala sam pored njega na boku i trudila se da se što manje pomeram. Leđa su mi bila modra od udaraca, što nije bilo ništa neobično. Toliko su me bolela da nisam mogla da ležim na njima, a lisice su mi se urezivale u kožu. Osetila sam njegov dah na vratu i ukočila se.

Ostala sam vezana za otmičara do narednog jutra. Kad god mi se išlo u toalet, morala sam da ga probudim i on bi išao saj mnom, zglobova vezanih uz moje. Kada je zaspao pored mene, razmišljala sam da li bih nekako mogla da se oslobodim lisica, ali uskoro sam odustala. Svaki put kada bih okrenula ručni zglob i napela mišiće, plastika bi se, pored moje, urezala i u njegovu ruku. Sigurno bi se probudio i odmah shvatio da pokušavam da pobegnem. Danas znam da i policija prilikom hapšenja koristi plastične lisice, pa jedna četrnaestogodišnjakinja sigurno ne bi uspela da ih se oslobodi.

I tako sam provela prvu od mnogih noći, ležeći vezana za otmičara. Sledećeg jutra morala sam da doručujem s njim. Ma koliko da sam kao dete volela taj ritual, sada mi je bilo muka od dvoličnosti: prisiljavao me je da sedim s njim za stolom i da zajedno doručujemo, a dobila sam malo mleka i dve kašike žitarica, ni zalogaj više. Savršen svet, da, kao da se ništa nije desilo.

Tog leta sam prvi put pokušala da se ubijem.

U toj fazi zatočeništva, više nisam pomišljala na beg. U petnaestoj godini, psihički zatvor bio je potpuno izgrađen. Vrata su mogla biti širom otvorena, ne bih ni zakoračila prema njima. Beg je značio smrt. Za mene, za njega, za sve koji bi me videli.

Nije lako objasniti kako izolacija, batine i ponižavanje deluju na čoveka. Kako nakon takvog zlostavljanja čak i otvaranje vrata izaziva takvu paniku da ne može ni da diše, a kamoli da trči.

Kako srce divljački bije, u ušima zuji, a onda se u mozgu odjednom uključi neki prekidač i čovek oseća samo paralizovanost. Ne može da se pokrene, ne može da razmišlja. Smrtni strah neizbrisivo je urezan u mozak, a svi detalji koje povezuje s trenutkom kada ga je prvi put osetio - mirisi, zvuči, glasovi - sačuvani su u podsvesti. Neka se pojavi samo jedan, poput podignute ruke spremne na udarac, vratiće se i strah. Čak i kada nema ruke koja će te uhvatiti za vrat, osećaš kako se gušiš.

Baš kao što ljude koji su preživeli bombardovanje može uhvatiti panika kada čuju novogodišnji vatromet, tako se i meni događalo s nebrojeno sitnih detalja. Zvuk otvaranja vrata. Zujanje ventilatora. Tama. Jarko svetio. Miris kuće. Strujanje vazduha pre nego što bi me njegova ruka udarila. Njegovi prsti oko mog vrata, njegov dah na mom vratu. Telo je programirano da preživi i reaguje prepuštanjem. U nekom trenutku, trauma postane tako velika da ni spoljni svet više ne pruža nikakvo olakšanje, već postaje preteče mesto, koje izaziva strah.

Možda je znao kroz šta prolazim. Kada me je prvi put pustio u dvorište, verovatno je osećao da neću pobeći. Malo pre toga, na kratko mi je dopustio da se sunčam. U prizemlju se nalazila soba s prozorima do poda, a kada bi se jedna roletna spustila, bila je zaštićena od pogleda sa svih strana. Tu sam smela da ležim na ležaljci i sunčam se. Verovatno je to smatrao nekom vrstom mog

“održavanja”. Znao je da čovek ne može živeti bez sunčeve svetlosti i zato se pobrinuo da je povremeno ipak dobijem. Za mene je to bilo otkriće.

Osećaj toplih sunčevih zraka na bleđoj koži bio je neopisiv. Zatvorila sam oči, a sunce mi je ispod kapaka stvaralo crvene krugove. Polagano sam tonula u san, zamišljajući da sam napolju, na bazenu, i slušam vesele dečje glasove. Maštala sam kako, tako zagrejana, skačem u bazen i osećam osvežavajuću, hladnu vodu na koži. Šta bih dala da odem na plivanje, samo jednom! Otmičar bi se povremeno pojavio u tamnici u kupaćim gaćama. Komšije, koji su bili dalji rođaci Priklopilovih, imali su isti bazen kao i on, samo je u njihovom bilo vode i moglo je da se pliva. Kada nisu bili kod kuće, a on pazio na nju ili odlazio da im zalije biljke, ponekad bi se okupao. Strašno sam mu zavidela na tome.

Tog leta, jednog dana me je iznenadio, rekavši da mogu da idem s njim. Susedi nisu bili kod kuće, a budući da su dvorišta povezana uzanom stazom, moglo se doći do bazena, a da te niko ne vidi s puta.

Trava mi je gicala gola stopala, a jutarnja rosa blistala na vlatima poput minijaturnih dijamanta. Prešla sam stazicu do komšijskog dvorišta s njim, skinula se i skočila u vodu.

Osećala sam se kao ponovo rođena. U trenutku, pod vodom je nestalo sve: zatočeništvo, tamnica, ugnjetavanje. Stres koji me je pritiskao kao da se rastopio u hladnoj, plavoj vodi. Izronila sam i plutala po površini. Tirkizni talasići bleskali su na suncu. Iznad se prostiralo beskrajno plavetnilo neba. Uši su mi bile pod vodom; čula sam samo blago pljuskanje.

Kada mi je nervozno naredio da izađem, prošao je bar minut pre nego što sam odreagovala. Kao da sam morala da se vratim s nekog vrlo dalekog mesta. Pratila sam ga do kuće, kroz kuhinju, u hodnik, pa u garažu i u tamnicu. Onda me je ponovo zaključao. To je dugo bila jedina prilika kada mi je dozvolio da se okupam. Još mnogo posle toga, nije mi dao da odem na bazen, ali taj jedan put bio je dovoljan da me podseti da, uprkos očaju i bespomoćnosti, i dalje želim da živim. Uspomena na taj trenutak pomogla mi je da izdržim dok ne budem mogla da pobegnem.

Tada sam mu bila beskrajno zahvalna na tim malim zadovoljstvima, poput sunčanja i plivanja u komšijinom bazenu. I danas sam. Čak i ako čudno zvuči, vidim da je u mom zatvoreništvu bilo i kratkih humanih trenutaka. Nije bio u stanju da se potpuno izoluje od uticaja deteta, odnosno devojke s kojom je provodio toliko vremena. Tada sam se hvatala za svaki, pa i najmanji gest ljudskosti, jer sam zavisila od pronalaženja onog dobrog u svetu gde ništa nisam mogla da promenim, i u otmičaru s kojim sam morala da se nosim, pošto nisam mogla da pobeegnem. Ti trenuci su postojali i ja sam ih čuvala. Trenuci kada mi je pomagao da slikam, crtam ili pravim nešto, ohrabrujući me da počnem ispočetka ako ne bih uspela. Situacije kada je sa mnom obrađivao gradivo iz predmeta koje bih učila u školi, i zadavao mi dodatne zadatke iz matematike, bez obzira na to što je posebno uživao da mi posle ispravlja greške i što je u mojim sastavima gledao samo gramatiku i pravopis. Pravila su morala da se poštuju. Ipak je bio tu. Odvojio je vreme za mene, a vremena sam imala na pretek. Uspela sam da preživim, podsvesno potiskujući i distancirajući se od užasa koje sam trpela. A iz strašnih iskustava tokom zatvoreništva naučila sam da budem snažna. Da, čak sam razvila snagu koju možda ne bih posedovala da sam odrastala na slobodi.

Danas, četiri godine nakon bega, oprezno izgovaram te reči - da su unutar okvira zla mogući makar kratki trenuci normalnosti, pa čak i međusobnog razumevanja. Na to mislim kada kažem da nije sve crno ili belo, ni u svakodnevnici, ni u ekstremnim situacijama, već postoji mnogo suptilnih nijansi. Upravo su mi te sitne razlike, ti mali detalji bili odlučujući. S vremenom sam, prepoznajući promene njegovog raspoloženja, razvila sposobnost da izbegnem batine. Budući da sam se stalno pozivala na njegovu savest, možda me je poštdeo nečeg strasnijeg. Doživljavajući ga kao ljudsko biće, s jednom vrlo tamnom, i drugom, nešto svetlijom stranom, sačuvala sam sopstvenu ljudskost. Zato nije uspeo da me slomi.

Možda se zbog toga tako snažno suprotstavljam svrstavanju u kategoriju stokholmskog sindroma. Taj termin nastao je 1973. godine, nakon pljačke banke u Stokholmu. Pljačkaši su zarobili četiri službenice i držali ih pet dana. Na veliko iznenađenje medija, kad su puštene na slobodu, žene su se više bojale policije nego što su, dok

su bile zatvorene, strahovale od otmičara. Osim toga, počele su da pokazuju razumevanje prema njima. Neke žrtve su tražile milost za pljačkaše i kasnije ih posećivale u zatvoru. Javnost nije imala razumevanja za simpatije koje su pokazale prema pljačkašima i njihovo ponašanje proglasila je patološkim. *Razumeti počinitelje zločina znači biti bolestan*, zaključeno je. Ta novoproglašena bolest od tada se naziva stokholmskim sindromom.

Danas ponekad posmatram reakcije male dece kada se raduju roditeljima koje nisu videla ceo dan, a roditelji ih, pri susretu, samo kratko pozdrave, ponekad čak i udare. Za svako od njih moglo bi se reći da pati od stokholmskog sindroma. Deca vole ljude s kojima žive i od kojih zavise, iako se oni ne ponašaju preterano dobro prema njima.

Kada sam zatvorena, i ja sam bila dete. Otmičar me je istrgnuo iz mog sveta i premestio u svoj. Čovek koji me je ukrao, koji mi je oduzeo porodicu i identitet, postao mi je porodica. Nisam imala drugog izbora nego da ga prihvatim onakvog kakav je i naučim da sreću pronalazim u malim stvarima, poput njegove brige za mene, i da potisnem sve negativno. Baš kao bilo koje drugo dete koje odrasta u disfunkcionalnoj porodici.

Kad sam pobegla, bila sam zaprepašćena, ali ne time što sam, kao žrtva, bila sposobna da napravim takvu diferencijaciju, nego zbog toga što društvo u kom sam se obrela nije dopuštalo ni najmanje nijansiranje. Nije mi bilo dozvoljeno ni da razmišljam o osobi koja je tokom osam i po godina bila jedino što sam imala u životu. Nisam smela ni da nagovestim da mi je taj ventil potreban kako bih razumela šta se dogodilo, a da pritom ne izazovem nerazumevanje.

U međuvremenu sam shvatila da sam donekle idealizovala društvo. Živimo u svetu gde muškarci tuku žene, a one ne mogu da pobegnu od njih, iako su im vrata, teorijski, širom otvorena. Svaka četvrta žena postane žrtva teškog nasilja. Svaka druga, u nekom trenutku u životu, biva izložena seksualnom maltretiranju. Ti zločini su svuda, mogu se događati iza svakih vrata u zemlji, svakog dana, a ipak ne izazivaju skoro nikakvu reakciju, osim, možda, sleganja ramenima ili površnog zgražavanja.

Društvu su potrebni zločinci poput Volkfanga Priklopila, kako bi moglo da imenuje zlo koje živi u ljudima i odvoji ga od sebe.

Potrebne su mu slike podrumskih tamnica, kako ne bi moralo da vidi domove u kojima nasilje pomalja svoju građansku glavu. Društvo koristi žrtve senzacionalnih zločina, kakav je onaj počinjen protiv mene, kako bi se oslobodilo odgovornosti prema mnogim bezimnim žrtvama svakodnevnih zločina; prema žrtvama kojima niko ne pomaže, čak ni kada tu pomoć traže.

Zločini poput onog koji je počinjen protiv mene stvaraju krutu, crno-belu strukturu za kategorije dobra i zla na kojima se temelji zajednica. Počinitelj mora biti zver, kako bismo sebe mogli da svrstamo na stranu dobra. Njegov zločin mora biti nakićen sadomazohističkim fantazijama i divljim orgijama, dok ne postane toliko ekstreman da izgubi svaku vezu s našim životima.

A žrtva se mora slomiti i ostati takva, kako bi se omogućila eksternalizacija zla. Ona koja odbija da preuzme tu ulogu suprotstavlja se pojednostavljenim pogledima društva. To niko ne želi da vidi, jer bi onda morao da se zagleda i u sebe samog.

Zbog toga sam u nekim ljudima probudila nesvesnu agresiju. Možda ju je izazvalo ono što mi se dogodilo, ali budući da sam posle otmičarevog samoubistva ostala jedino ja, iskaljuju je na meni, i to posebno nasilno svaki put kad pokušam da kažem kako je i čovek koji me je oteo bio ljudsko biće, koje je živelo među njima. Oni koji su u mogućnosti da se anonimno oglase na Internetu, iskaljuju mržnju na meni. To je mržnja društva prema samom sebi, društva koje se mora suočiti sa sobom i zapitati se zašto dopušta nešto takvo. Kako može da se desi da ljudi koji žive među nama nestanu bez traga, na više od osam godina, a da niko to ne primeti? Oni koji me intervjuišu rade to još suptilnije. Po drugi put me pretvaraju u žrtvu - mene, jedinu koja je preživela to zarobljeništvo - pomoću dve male reci: "Stokholmski sindrom."

Dno dna

Kad telesni bol ublažava duševni

Stepenište je bilo usko, strmo i klizavo. Nastojeći da ne padnem, nosila sam staklenu činiju punu voća, koje sam oprala gore. Nisam mogla da vidim stopala i hodala sam pridržavajući se za zid. A onda se dogodilo: okliznula sam se i pala. Udarila sam glavom o stepenice i čula kako se činija uz prasak razbila. Na trenutak sam izgubila svest. Kada sam se osvestila i podigla glavu, osetila sam mučninu. Krv iz obrijane glave kapala je po podu. Kao i uvek, Wolfgang Priklopil bio je iza mene. Tiho je psovao: kako sam mogla da budem tako nespretna! Kakve mu samo probleme stvaram! Preglupa sam čak i za hodanje! Onda mi je nespretno stavio zavoj da bi zaustavio krvarenje i zatvorio me u tamnicu.

“Sad moram ponovo da farbam stepenice”, zarežao je pre nego što je zabravio vrata. Sledećeg jutra vratio se s kantom boje i ofarbao stepenice na mestima gde su se videle ružne, tamne mrlje.

U glavi mi je bubnjalo. Kada bih je podigla, telom bi mi prostrujao snažan bol i zacrnelo bi mi se pred očima. Nekoliko dana provela sam u krevetu i skoro da nisam mogla da se pomerim. Pretpostavljam da sam imala potres mozga, ali tih dugih noći, koje sam probdela zbog bolova, strahovala sam da sam možda razbila lobanju. Ipak, nisam se usudila da zamolim otmičara da me odvede lekaru. Nikad nije želeo da sluša o mojim bolovima, pa me je i tog puta kaznio zbog toga što sam se udarila. Sledećih nekoliko nedelja, kada bi me tukao, uvek je ciljao povređeno mesto na glavi.

Nakon tog pada, shvatila sam da bi me pre pustio da umrem nego što bi me odveo u hitnu pomoć. Dotad sam jednostavno imala sreće: nisam bila u dodiru sa spoljnim svetom i nije postojala opasnost da se nečim zarazim. Priklopil se toliko histerično trudio da izbegava bacile, da nije postojala mogućnost da mi nešto prenese. Svih godina u zatvoreništvu, nikada nisam bolovala ni od čega jačeg od blagih prehlada, s minimalno povišenom temperaturom. Ipak, kada sam radila s njim u kući, nezgoda se mogla dogoditi u bilo kom trenutku, a ponekad je bilo neverovatno da sam posle batina uspevala da se izvučem samo s velikim modricama, nagnječenjima i

posekotinama, i da mi nikad nije slomio nijednu kost. Međutim, tada mi je postalo jasno da bi svaka ozbiljna bolest ili nesreća koja bi zahtevala medicinsku pomoć za mene značila sigurnu smrt.

Osim toga, naš “zajednički život” nije se odvijao onako kako je on zamišljao. Moj pad sa stepenica i njegovo ponašanje nakon toga bili su simptomatični za razdoblje teške borbe, koja će se nastaviti i sledeće dve godine. U toj fazi, zatekla sam se između depresije i razmišljanja o samoubistvu, s jedne strane, i istrajne želje da živim, vere da će na kraju sve biti dobro, s druge. On je nastojao da svoje agresivne ispade uskladi sa snom o “normalnom” zajedničkom životu, ali mu je to sve teže polazilo za rukom, što ga je izjedalo.

Kada sam napunila šesnaest, renoviranje kuće, u koje je uložio svu svoju energiju i moj rad, približavalo se kraju. Radovi koji su formirali njegovu dnevnu rutinu uskoro je trebalo da se završe, a na vidiku nije bilo ničega što bi ih zamenilo. Dete koje je oteo postalo je mlada žena - drugim recima, oličenje onoga što je duboko mrzeo. Nisam pristajala da budem marioneta bez identiteta, što je on želeo, kako se ne bi osećao poniženim. Bunila sam se protiv njega, istovremeno tonući dublje u depresiju, pa sam se, kad god sam mogla, povlačila u sebe. Ponekad je morao da me tera da uopšte izađem iz tamnice. Dešavalo se da satima plačem i nemam snage da ustanem. Mrzeo je otpor i suze, a moja pasivnost uvek bi ga razbesnela. Ničim nije mogao da se izbori protiv nje. Tada mu je, valjda, postalo jasno da ne samo što je moj život vezao uz svoj, nego i obrnuto, i da bi svaki pokušaj da se oslobodimo tih okova završio smrću jednog od nas.

Volfgang Priklopil je svakim danom postajao sve čudniji i sve paranoičniji. Sumnjičavo me je posmatrao, stalno očekujući da ga napadnem ili pobegnem. Uveče, kada bi dobio napad panike, odveo bi me u svoj krevet, vezao uz sebe i pokušavao da se umiri toplinom mog tela. Postajao je sve čudljiviji, a promene raspoloženja iskaljivao na meni. Počeo je da govori o “zajedničkom životu”. Češće nego prethodnih godina, obaveštavao me je o svojim odlukama i razgovarao o problemima. Činilo se da, čeznući za savršenim svetom, uopšte ne primećuje činjenicu da sam zarobljenik kome se nadgleda svaki pokret. Sa sjajem u očima, stalno je ponavljao da bismo oboje mogli bolje živeti, samo kada bih mu potpuno pripadala - kada bi bio siguran da neću pobeći.

Imao je nejasne predstave kako bi taj bolji život trebalo da izgleda. Njegova uloga bila je jasno određena: u svakoj viziji bio je gospodar kuće. Meni je odredio nekoliko rola: ponekad bi trebalo da budem domaćica i prinudna radna snaga koja obavlja sve poslove u kući, od građevinskih radova, preko kuvanja, do čišćenja. Drugi put bih bila partnerka na koju se može osloniti, ili zamena za majku, kanta za njegovo duševno smeće, bokserska vreća na kojoj će istresti bes zbog bespomoćnosti u pravom svetu. Ono što se nikada nije menjalo bilo je shvatanje da mu uvek moram biti na raspolaganju. U njegovom scenariju "zajedničkog života" nikad se nisu pojavljivali pojmovi poput moje ličnosti ili mojih potreba, kao ni minimum slobode.

Na te njegove snove reagovala sam prilično rastrzano. S jedne strane, činili su mi se izrazito abnormalnim. Niko zdravog razuma ne bi zamišljao zajednički život s osobom koju je oteo, godinama tukao i držao zaključanu. Ipak, ideja o tom dalekom, privlačnom svetu koji mi je dočaravao istovremeno je čvrsto zagospodarila mojom podsvešću. Žudela sam za normalnim životom. Želela sam da susrećem druge ljude, da izlazim iz kuće, u kupovinu, na plivanje. Da vidim sunce kad god poželim, da razgovaram s nekim, o bilo čemu. Ponekad mi se taj zajednički život s otmičarem, u kom bi mi on dopustio malo slobode, i kad bih ponekad smela da napustim kuću pod njegovim nadzorom, činio kao najviše što bih mogla dobiti od života. Nakon tolikih godina, skoro da nisam mogla zamisliti slobodu, pravu slobodu. Plašila sam se izlaska iz utvrđenih okvira, unutar kojih sam naučila da sviram čitavu lestvicu, u svakom tonalitetu. Zaboravila sam kako zvuči sloboda.

Osećala sam se poput vojnika kome je rečeno da će posle rata sve biti dobro. Nema veze što je u međuvremenu izgubio nogu, jer se to dešava u ratu. S vremenom mi je postalo sasvim logično da najpre moram da patim, kako bismo mogli da započnemo naš "bolji život". Moj bolji život u zarobljeništvu. *Trebalo bi da si presretna sto sam te našao. Napolju više uopšte ne bi mogla da preživiš. Uostalom, ko bi te uopšte želeo? Treba da mi budeš zahvalna što sam te uzeo.* U mojoj glavi, gde su te reči padale na vrlo plodno tle, vodio se rat.

Čak se i taj manje strog oblik zarobljenišтва, koji mi je otmičar obećavao, nalazio u dalekoj budućnosti. A za to je krivio mene.

Jedne večeri, dok smo sedeli za kuhinjskim stolom, rekao je: “Da nisi tako prkosna, živeli bismo mnogo bolje. Kada bih bio siguran da nećeš pobeći, ne bih morao da te zaključavam i vezujem.” Kako sam odrastala, tako je odgovornost za zatvoreništvo sve više prebacivao na mene. Bila sam kriva što mora da me tuče i zaključava - kad bih samo više saradivala, bila ponizna i poslušna, mogla bih da živim s njim u kući. Oštro bih mu uzvratila: “Ti si taj koji me je zaključao! Ti si me zarobio!” Međutim, delovalo je kao da je odavno izgubio sposobnost poimanja te stvarnosti. Donekle je uspeo da me povuče za sobom.

Kada bi bio u dobroj fazi, slika našeg boljeg života i meni bi počela da se čini opipljivom, stvarnom. U lošoj fazi je postajao ćudljiviji nego ikad. Tokom svojih loših raspoloženja, sve češće me je koristio kao otirač. Najteže su bile noći kad zbog hronične upale sinusa nije mogao da spava. A ako nije mogao on, nisam ni ja. Ako sam tu noć provodila u tamnici, glas bi mu satima odzvanjao kroz zvučnike. Prepričavao mi je svaki detalj prethodnog dana i ispitivao me o svakom koraku koji sam napravila, svakoj pročitanoj reci, svakom pokretu: “Jesi li raspremila sobu? Kako si rasporedila hranu? Šta si slušala na radiju?”

Morala sam da detaljno odgovaram usred noći, a ako nisam imala ništa da mu prepričam, morala bih nešto da izmislim da ga smirim. Inače bi me jednostavno maltretirao: “Slušaj! Slušaj! Slušaj!”, vikao bi jednoličnim glasom u *interkom*. Reciproci su odzvanjale tamnicom: “Slušaj! Slušaj! Slušaj!” Nisam mogla da ga zaustavim ni kada bih se pokrila jastucima preko glave. Uvek je bio tu, i to me je izluđivalo. Bilo je nemoguće pobeći od glasa. Danju i noću, pokazivao mi je da sam u njegovoj moći i da baš zato ne smem odustati od sebe. Kada bih uspevala da jasno sagledam situaciju, nagon da preživim i jednog dana pobegnem bio je neverovatno snažan. U dnevnoj rutini, jedva sam imala snage da razvijem te misli.

Na kuhinjskom stolu ležao je recept njegove majke. Pročitala sam ga bezbroj puta, kako ni u čemu ne bih pogrešila: odvojiti belance od žumanceta, prosejati brašno i sodu bikarbonu, umutiti belanca dok se ne formira čvrsta pena. Stajao je iza mene i nervozno me posmatrao.

“Moja majka ne muti jaja tako!”

“Moja majka to radi mnogo bolje!”

“Previše si nespretna. Pripazi malo!”

Malo brašna se prosulo na radnu ploču. Izdrao se na mene da sve predugo traje. Njegova majka, njegov kolač... Trudila sam se najviše što sam mogla, ali njemu ništa nije bilo dovoljno dobro.

“Ako tvoja majka to zna bolje, zašto nju ne zamoliš da ti napravi kolač?” Jednostavno mi je izletelo. Bila je to kap koja je prelila čašu.

Zamahnuo je poput deteta koje se inati, bacio posudu s testom na pod i gurnuo me tako da sam pala na kuhinjski sto. Onda me je odvuкао u podrum i zaključao. Bio je dan, ali nije hteo da mi upali svetlo. Znao je kako da me muči.

Legla sam na krevet i tiho se ljuljala napred-nazad. Nisam mogla da plačem, niti da zamislim da nisam tu. Sa svakim pokretom, u meni je vrištao bol od modrica i nagnječenja. Ipak, nisam puštala ni glasa; samo sam ležala u tami, kao da sam izvan vremena i prostora.

Otmičar nije došao. Budilnik je tiho otkucavao sekunde. Verovatno sam u međuvremenu zaspala, a da nisam bila svesna. Sve se spojilo, snovi su se pretvorili u bunilo u kom sam videla kako hodam uz morsku obalu, s ljudima mojih godina. Svetlo u mom snu bilo je jarko, voda tamnoplava. Puštala sam zmaja iznad vode, vetar mi je mrsio kosu, sunce me milovalo po rukama. Bio je to osećaj potpunog oslobođenja, opijenosti životom. Zatim sam stajala na pozornici, a u publici su bili moji roditelji. Pevala sam neku pesmu, glasno i sigurno. Majka je aplaudirala, skočila na noge i zagrlila me. Nosila sam divnu haljinu od sjajnog materijala, laganu i finu. Osećala sam se lepom, snažnom, potpunom.

Kada sam se probudila, još je bio mrak. Budilnik je jednolično otkucavao. Bio je to jedini znak da vreme nije stalo. Tama je ostala ceo dan.

Otmičar nije došao te večeri, niti sledećeg jutra. Bila sam gladna, u želucu mi je zavijalo i polako sam počela da osećam grčeve. Imala sam malo vode, ali to je bilo sve. Došao je trenutak kada mi voda više nije pomagala. Mislila sam samo na hranu. Sve bih učinila za komad hleba.

Tokom dana, sve sam više gubila kontrolu nad telom, nad mislima. Stomak me je boleo, bila sam slaba i sigurna da sam ovog puta prevršila meru i da će me ostaviti da umrem groznom smrću.

Osećala sam se kao na tonućem Titaniku. Svetio je već nestalo, brod je polako, ali sigurno počeo da se naginje u stranu. Nije bilo izlaza. Hladna, tamna voda pela se sve više i više. Osećala sam je na nogama, na leđima. Zapljuskivala mi je ruke, udarala o rebra. Sve više i više... Na trenutak me je zaslepeo zrak svetlosti. Čula sam prigušen zvuk nečega što je udarilo o pod. Potom glas: "Evo, tu je nešto za tebe." Onda su se vrata zatvorila.

Ošamućena, podigla sam glavu. Bila sam okupana znojem i nisam znala gde se nalazim. Nestalo je vode koja je pretila da me povuče u dubinu, ali se sve i dalje ljuljalo. Ja sam se ljuljala. A ispod mene nije bilo ničega; samo crno ništavilo u koje sam stalno posezala rukom. Ne znam koliko sam dugo ostala zarobljena u tom bunilu, dok nisam shvatila da ležim u svom krevetu u tamnici. Činilo mi se da je potrajalo čitavu večnost pre nego što sam uspela da skupim snagu, uhvatim merdevine i, okrenuta leđima, spustim se na pod, prečku po prečku. Kada sam sišla, počela sam da pužem na sve četiri. Okrznula sam malu plastičnu kesu. Drhtavih ruku, pohlepno sam je rastrgnula. Sadržaj je ispao i razleteo se po podu. Panično sam pipala, dok pod prstima nisam osetila nešto dugačko i hladno. Šargarepa? Obrisala sam je rukom i zagrizla. Bacio mi je kesu šargarepe u tamnicu. Na kolenima sam išla po ledenom podu, dok ih nisam sve pronašla. Onda sam, jednu po jednu, odnela u krevet. Svaki put kad sam se pela merdevinama, imala sam osećaj da se uspinjem na ogromnu planinu, ali to mi je podsticalo krvotok. Na kraju sam ih progutala, jednu za drugom. Želudac mi je ječao dok se stezao i grčio. Šargarepe su se valjale po njemu poput kamenja i bolovi su bili neizdrživi.

Tek dva dana kasnije, ponovo mi je dozvolio da odem gore. Na stepenicama garaže morala sam da zatvorim oči, toliko me je zaslepljivalo čak i to prigušeno svetlo. Duboko sam udahnula, svesna da sam i ovog puta preživela.

"Hoćeš li sad biti dobra?", pitao me je kad smo ušli u kuću. "Moraš da budeš bolja, inače ću opet morati da te zaključam." Bila sam previše slaba da bih se suprotstavila. Sutradan sam videla da mi je koža sa unutrašnje strane butina i na stomaku požutela. Beta-karoten iz šargarepe rasporedio se po poslednjim ostacima masnoće pod mojom prozirnobelom kožom. Imala sam šesnaest godina, bila

visoka metar sedamdeset pet, a teška samo trideset osam kilograma. Svakodnevno merenje postalo mi je prirodno poput disanja; svakog dana, gledala sam kako se igla pomera unazad. Otmičar je izgubio svaki osećaj za meru, pa me je i dalje optuživao da sam predebela, a ja sam verovala. Danas znam da mi je indeks telesne mase tada pao na 14,8. Prema smernicama Svetske zdravstvene organizacije, indeks telesne mase manji od petnaest jedan je od pokazatelja izgladnelosti.

Glad je ekstremno telesno iskustvo. U početku se osećate dobro. Lišeno hranjivih sastojaka, telo počinje da crpi samo sebe. U sistem ulazi adrenalin, odjednom se osećate bolje, puni energije. Verovatno je to mehanizam kojim telo poručuje: *Imam još malo zaliha, iskoristi ih da pronađeš hranu.* Međutim, onaj ko je zatvoren pod zemljom ne može je pronaći. Navala adrenalina odlazi u prazno. Sledi zavijanje u želucu i maštanje o jelu. Misli se usredsreduju samo na sledeći zalogaj. Nakon toga, gubi se svaki dodir sa stvarnošću i prelazi u stanje bunila. Vidite kako vam nude švedski sto, s velikim tanjirima punim špageta, kolača i raznih slatkiša. Halucinacije. Obuzimaju vas grčevi i imate osećaj da vam želudac proždire sam sebe. Bolovi koje izaziva glad su nepodnošljivi. Ne znate o čemu se radi ako ste glad osetili samo kao sporadično zavijanje u želucu. Na kraju dolazi slabost. Skoro da ni ruku ne možete da podignete, krvni pritisak se drastično spušta, a kada ustanete, zacrni vam se pred očima i padate.

Moje telo je pokazivalo jasne znake nedostatka hrane i svetla - bila sam sama kost i koža. Na prozirnim listovima pojavljivali su mi se modrocni tragovi. Ne znam da li su bili posledica gladi ili dugog neizlaganja suncu. Bili su jezivi, poput tragova na lešu.

Nakon dužih perioda izgladnjivanja, otmičar bi postepeno ponovo počeo da me hrani, dok ne bih povratila dovoljno snage da radim. To bi potrajalo neko vreme, jer bih nakon duge faze izgladnjivanja mogla da pojedem samo nekoliko zalogaja. Iako sam danima maštala samo o tome, od mirisa hrane bilo bi mi muka. Kada bih, prema njegovom mišljenju, opet postala "prejaka", počeo bi da mi uskraćuje hranu. Koristio je izgladnjivanje na vrlo precizan način: "Previše si mi buntovna, imaš previše energije", rekao bi ponekad, pre nego što bi mi oduzeo preostali deo ionako sićušnih obroka. I

njegov poremećaj u ishrani, koji je preneo na mene, istovremeno se pogoršao. Kompulsivni naponi da se zdravo hrani počeli su da se ispoljavaju na vrlo apsurdne načine.

“Pićemo po čašu vina svakog dana, kako bismo sprečili srčani udar”, iznenada je objavio. Od tada sam svakog dana morala da popijem čašu crnog vina. Iako je to bilo samo nekoliko gutljaja, ukus mi je bio odvratn. Gutala sam ga poput gorkog leka. Ni njemu se vino nije sviđalo, ali prisiljavao se da uz obrok popije malu čašu. Kod njega nikad nije bilo pitanje uživanja, već uvođenja novog pravila koga se on, a time i ja, morao čvrsto pridržavati.

Onda je ugljene hidrate proglasio neprijateljima: “Od sad smo na ketogenskoj dijeti.” Zabranjeni su šećer, hleb, pa čak i voće. Dobijala sam samo hranu bogatu masnoćama i belančevinama, ali i dalje u malim količinama, a moje izmoždano telo sve se teže nosilo s tim. Nakon što bih danima bila zaključana u tamnici, bez hrane, u kući bih dobila masno meso i jedno jaje. Uvek kada sam jela s otmičarem, progutala bih svoju porciju što sam brže mogla. Ako bih završila pre njega, postojala je nada da će mi dati još jedan zalogaj, jer mu je bilo neprijatno da ga posmatram kako jede.

Najteže mi je bilo kada sam morala da kuvam dok bih bila sasvim izgladnela. Jednog dana, stavio je jedan od majčinih recepata i paket s komadima bakalara na kuhinjsku radnu ploču. Ogulila sam krompir, uvaljala bakalar u brašno, odvojila žumanca od belanaca i stavila ribu u žumance. Onda sam u tiganju zagrejala malo ulja, uvaljala ribu u prezle i ispochovala je. Kao i obično, sedeo je u kuhinji i komentarisao svaki moj pokret:

“Moja majka to radi deset puta brže.”

“Glupa kravo, pa vidiš da će ulje previše da se zagreje!”

“Nemoj predebelo guliti krompir, upropastićeš ga.”

Miris pohovane ribe širio se kuhinjom i izluđivao me. Izvadila sam je iz tiganja i stavila na papirnu salvetu da se ocedi. Voda mi je išla na usta. Bilo je dovoljno za pravu gozbu. Možda će mi dozvoliti da pojedem dva komada? Možda čak i malo krompira? Ne sećam se tačno u čemu sam pogrešila. Znam samo da je Priklopil naglo skočio, istrkao mi posudu s hranom iz ruke i prodrao se: “Danas nećeš ništa dobiti!”

Potpuno sam izgubila kontrolu. Bila sam toliko gladna da sam za komadić ribe mogla da ubijem. Posegnula sam prema tanjiru, zgrabila komad i pokušala da ga brzo gurnem u usta, ali je on bio brži i jednim udarcem mi je izbio iz ruke. Pokušala sam da ugrabim drugi komad, ali me je uhvatio i tako snažno stegao da sam morala da stanem. Bacila sam se na pod kako bih pokupila komade koji su pali tokom borbe. Uspela sam da strpam jedan komadić u usta, ali se njegova ruka istog trena našla na mom vratu - zgrabio me je, podigao, odvuкао do sudopere i gurnuo mi glavu pod slavinu. Drugom rukom otvorio mi je usta i gušio me dok mi zabranjeni komadić nije ispao iz usta. "To će te naučiti!" Onda je polako uzeo posudu s hranom i odneo je u hodnik. Stajala sam u kuhinji, ponižena i bespomoćna.

Služeći se takvim metodama, činio me je slabom i držao zarobljenom u nekakvoj mešavini zavisnosti i zahvalnosti. Ne grizeš ruku koja te hrani. Za mene je postojala samo jedna ruka, koja je mogla da me spasi smrti od gladi. Upravo ruka čoveka koji me je sistematski izgladnjivao. Tako su mi se male porcije hrane ponekad činile kao velikodušni darovi. U živom sećanju ostala mi je salata s kobasicama, koju je njegova majka povremeno pripremala za vikend, a koja mi čak i danas deluje kao posebna poslastica. Kada bi mi dopustio da se, nakon dva ili tri duga dana u tamnici, popnem u kuću, ponekad bi mi dao malu porciju salate. Uglavnom su u prelivu plivali samo komadići luka i nešto paradajza, jer bi prethodno izvadio kobasicu i tvrdo kuvana jaja. Ipak, čak su mi se i ti ostaci činili poput gozbe. A kada bi mi dao još malo hrane iz svog tanjira, ponekad čak i kolač, bila bih izvan sebe od sreće. Tako je lako vezati uz sebe nekoga kome uskraćuješ hranu.

Prvoga marta 2004. u Belgiji je počelo suđenje serijskom ubici Marku Ditruu. I danas se živo sećam tog slučaja. Bilo mi je osam godina kada je policija upala u njegovu kuću, u oktobru 1996, i oslobodila dve devojčice - dvanaestogodišnju Sabinu Darden i četrnaestogodišnju Leticiju Delez. Pronađena su tela još četiri devojčice.

Mesecima sam na radiju i televiziji pratila vesti o suđenju. Slušala sam o mučenju Sabine Darden i patila zajedno s njom, kad je u sudnici morala da se suoči s počiniteljem. I ona je ubačena u

dostavni kombi i oteta na putu do škole. Podrumska tamnica u kojoj je bila zatvorena bila je manja od moje, a njena priča o zatvoreništvu drugačija. Proživela je noćnu moru kojom je otmičar pretio meni. Iako su postojale bitne razlike, zločin koji se dogodio dve godine pre moje otmice svakako je mogao poslužiti kao nacrt za bolesni plan Wolfganga Priklopila. Ipak, to se ne može dokazati.

Suđenje me je potreslo, iako se nisam prepoznavala u Sabini Darden. Ona je oslobođena nakon osamdeset dana. I dalje je bila ljuta i znala je da je u pravu. Otmičara je nazivala čudovištem i gadom, zahtevajući izvinjenje koje tada, u sudnici, nije dobila. Sabina Darden bila je prekratko zarobljena da bi izgubila samu sebe. Ja sam u vreme tog suđenja bila zarobljena već 2.200 dugih dana i noći. Percepcija mi se odavno promenila. Na svesnom nivou, sigurno sam znala da sam žrtva zločina, ali emocionalno sam internalizovala njegove psihopatske fantazije, jer sam godinama kontaktirala samo s njim; od njega mi je, pritom, zavisio i život. Te fantazije postale su moja stvarnost.

Iz tog suđenja naučila sam dve stvari. Prva je da se žrtvama nasilnih zločina ne veruje uvek. Delovalo je kao da su u Belgiji svi ubeđeni da je Mark Ditrui bio samo predstavnik složene, razgranate mreže, koja se širila do najviših instanci. Na radiju sam čula negodovanje i maltretiranje kome je Sabina Darden bila izložena zato što je odbijala da potvrdi te teorije, istrajna u tome da za vreme zarobljeničtva nije videla nikoga osim Ditrui. Druga stvar koju sam naučila bila je da ljudi ne saosećaju sa žrtvama i ne daju im bezuslovnu podršku, nego vrlo lako postaju agresivni i počinju da ih odbacuju.

Otprilike u isto vreme, na radiju sam prvi put čula svoje ime. Slušala sam emisiju o novinarstvu na stanici OI, kada sam se odjednom trgla: "Nataša Kampuš". Šest godina nisam čula da neko izgovara to ime. Jedina osoba koja je to mogla zabranila mi je da ga uopšte pominjem. Voditelj ga je spomenuo u vezi s knjigom *Kurta Tocera i Gintera Kalinger, Bez traga - Najspektakularniji Interpolovi slučajevi nestalih osoba*. Autori su govorili o svom istraživanju - i o meni: tajanstvenom slučaju u kome nije bilo tragova, a ni tela, rekli su. Sedela sam pred radio-prijemnikom i poželela da vrisnem: *Tu sam! Živa sam!* Ali, niko me ne bi čuo.

Nakon te emisije, situacija mi je delovala beznadežnije nego ikad pre. Sedela sam na krevetu i odjednom sve videla vrlo jasno. Znala sam da ne mogu provesti život ovako. Znala sam i da me niko neće spasiti, a beg se činio nemogućim. Postojao je samo jedan izlaz.

To mi nije bio prvi pokušaj samoubistva. Odavno sam želela da jednostavno nestanem u dalekom ništavilu, gde nema bola i osećanja - tada sam smatrala da bi me taj čin osnažio, dao mi neku moć. Inače sam imala vrlo malo slobode i uticaja na donošenje bilo kakvih odluka o svom životu, svom telu, svojim postupcima. Samoubistvo mi je delovalo kao poslednji adut.

U četrnaestoj godini, nekoliko puta sam bezuspešno pokušala da se udavim odećom. U petnaestoj sam htela da presečem vene. Rasekla sam kožu na ruci velikom iglom za pletenje. Zabijala sam je u meso dok nije počelo prejako da boli. Ruka me je nepodnošljivo pekla, ali to je, istovremeno, umanjivalo unutrašnji bol. Ponekad je pravo olakšanje kada telesni bol na trenutak nadjača duševne patnje.

Sada sam htela da pokušam sa drugačijom metodom. Bila je to jedna od večeri kada me je otmičar zaključao u tamnicu i znala sam da se neće vratiti do sutra. Raspremila sam sobu, uredno složila onih nekoliko majica i poslednji put pogledala haljinu od flanela, u kojoj sam bila kada me je oteo, a koja je sada visila na vešalici ispod kreveta. U mislima sam se pozdravila s majkom: "Oprosti mi što sada odlazim. I što opet odlazim bez reči", šapnula sam. *Uostalom, šta bi moglo da se desi?*

Onda sam polako otišla do rešoa i uključila ga. Kada se zagrejavao, stavila sam karton i toaletni papir na ringlu. Trebalo je neko vreme da se razgori, ali uspelo je. Popela sam se merdevinama i legla na krevet. Tamnica će se ispuniti dimom, a ja ću mirno otići iz života koji već dugo nije moj.

Ne znam koliko sam dugo ležala čekajući smrt. Delovalo mi je kao večnost na koju sam se pripremila.

U stvarnosti, verovatno se sve odigralo relativno brzo. Kada mi je oštar dim ušao u pluća, najpre sam duboko udahнула. Međutim, tada mi se svom snagom vratila želja za životom, za koju sam verovala da je izgubljena. Svaka ćelija u telu bila je spremna na beg. Počela sam da kašljem. Sjurila sam se niz merdevine, držeći jastuk preko

usta. Odvturnula sam slavinu, stavila kuhinjske krpe pod mlaz vode i bacila ih na papir i karton, koji su se ugljenisali na rešou. Voda je zašitkala, a dim postao još gušći. Skoro da sam oslepela od dima koji mi je štipao oči. Dok me je kašalj gušio, mahala sam peškirom po sobi kako bih ga rasterala. Grozničavo sam razmišljala kako da od otmičara sakrijem pokušaj da se ugušim. Samoubistvo je bilo krajnji oblik neposlušnosti, najteži mogući prekršaj.

Sledećeg jutra u tamnici je smrdelo kao u sušari. Priklopil je ušao i udahnuo vazduh koji mu je zaparao pluća. Izvukao me je iz kreveta, protresao i počeo da viče. Kako sam se usudila da pokušam da pobegnem! Kako se usuđujem da tako izdam njegovo poverenje! Na licu mu se ocrtavala mešavina beskrajnog besa i straha. Straha da bih mogla sve da upropastim.

9

Strah od života

Zidanje psihološkog zatvora

Udarci nogama i rukama, davljenje, grebanje, nagnječenje ručnog zgloba, iskretanje ručnog zgloba, udaranje o vrata, udarena čekićem (teškim čekićem) i šakama u stomak. Imam modrice na desnom kuku, desnoj nadlaktici (5x1 cm) i podlaktici (otprilike 3,5 cm u prečniku), na spoljašnjoj strani levog (crno-ljubičaste modrice dužine otprilike 9-10 cm, širine oko 4 cm) i desnog bedra, kao i na oba ramena. Posekotine i ogrebotine na oba bedra i levom listu.

I want once more in my life some happiness
And survive the ecstasy of living
I want once more see a smile and laughing for a while
I want once more the taste of someone's love.
- ZAPIS U DNEVNIKU, JANUAR 2006.

Bilo mi je sedamnaest godina kada mi je otmičar doneo film *Plezentvil*. Glavni junaci su brat i sestra koji odrastaju u Sjedinjenim Američkim Državama, devedesetih godina dvadesetog veka. Profesori u školi govore im o ne preterano svetloj poslovnoj budućnosti, sidi i pretnji uništenja planete zbog klimatskih promena. Kod kuće se rastavljeni roditelji preko telefona svađaju ko će uzeti decu za vikend. I u odnosu s prijateljima imaju samo probleme. Brat beži u svet televizijske serije iz pedesetih: "Dobro došli u *Plezentvill* Moral i ispravnost. Topla dobrodošlica: *Zdravo, dušo, stigao sam kući! Prava hrana. Hoćeš li malo keksa?* Dobro došli u savršen svet Plezentvila. Samo na televiziji!" Tu majka servira ručak čim se otac vrati s posla. Deca su lepo obučena, a kada igraju košarku, uvek pogode koš. Svet se sastoji od samo dve ulice, a vatrogasci imaju jedan jedini posao: spašavanje mačaka sa drveća. Zato što požara nema.

Posle svađe oko daljinskog upravljača, brat i sestra nađu se u *Plezentvilu*. Zarobljeni su na tom čudnom mestu bez boja, gde ljudi žive prema pravilima koja su njima neshvatljiva. Kad mogu da se prilagode i uklope u to društvo, ljudima u Plezentvilu može biti vrlo

prijatno. Ali ako neko prekrši pravila, prijateljski nastrojeni građani pretvaraju se u pobesnelu rulju.

Film je bio parabola života kojim sam živela. Za otmičara je spoljni svet bio Sodoma i Gomora - opasnost, prljavština i zločini vrebali su sa svih strana. Svet koji je postao simbol svega u čemu nije uspeo i od čega je želeo da se udalji, kao i mene. Naš svet iza žute fasade trebalo je da bude kao Plezentvil: "Hoćeš li još kekša?" - "Hvala ti, draga." U svojim maštarijama, svaki put je iznova stvarao iluziju: o, da, mogli bismo tako lepo živeti u toj kući sjajnih površina, koje su malo previše blistale, s nameštajem koji je zračio malograđanštinom. Ipak je nastavio da radi na fasadi, gradeći svoj - naš - novi život, da bi već sledećeg minuta iz sve snage udarao u tu fasadu.

U filmu postoji scena u kojoj neko kaže: "Moja stvarnost je samo ono što poznajem." Listajući dnevnik, ponekad se zapanjim kad vidim koliko sam se dobro prilagodila Prilklopilovom izmišljenom svetu, zajedno sa svim kontradikcijama:

Dragi dnevniče,

došao je trenutak da sasvim otvoreno napišem kakav sam sve bol upoznala. Počnimo od oktobra. Ne znam više kako se sve odvijalo, ali stvari nisu bile lepe. Posadio je stabla tuje brabant. Vrlo su lepa. Ponekad mu nije baš najbolje, a kada mu nije dobro, zagorčava mi život.

*Uvek kada ga boli glava, popije tabletu i dobije alergijsku reakciju, što znači da mu nos jako curi. Za to mu je lekar dao kapi koje treba da proguta. U svakom slučaju, bilo je vrlo teško. Stalno su se ponavljale neprijatne scene. Krajem oktobra stigao je nov nameštaj za spavaću sobu, zvučnog imena esmeralda. Posteljina, jastuci i dušeci poslani su nešto ranije. Naravno, sve hipoalergensko i perivo na visokim temperaturama. Kada je stigao krevet, morala sam da mu pomognem da rastavi stari ormar. Za to su nam bila potrebna otprilike tri dana. Morali smo da ga rastavimo, prenesemo teška vrata s ogledalima u radnu sobu, a krila i police odneli smo u prizemlje. Onda smo otišli u garažu, pa otvorili sav nameštaj i deo kreveta. Nameštaj su činila dva noćna stolića - svaki je imao dve fioke i mesingane ručke - dve komode, visoke, uske s...
[nedovršeno]*

Mesingane ručke uglancaće savršena domaćica, koja servira večeru i kuva prema receptima njegove još savršenije majke. Kada bih sve uradila kako treba, iluzija bi na trenutak potrajala. Svako skretanje, odstupanje od scenarija, koji mi niko nije dao da pročitam, drakonski je kažnjavano. Njegova nepredvidivost postala mi je najgori neprijatelj. Čak i kada sam bila ubeđena da sam sve uradila savršeno, nisam bila zaštićena. Svaka sitnica mogla je da ga iznervira: ako bih ga predugo gledala, ili stavila na sto tanjir koji je juče bio pravi, ali danas pogrešan, pobesneo bi.

Nešto kasnije, u beležnicu sam zapisala sledeće:

Brutalni udarci u glavu, desno rame, stomak, leđa, lice, uvo i oko. Nekontrolisani, nepredvidivi, iznenadni napadi besa. Vrištanje, uvrede, guranje dok se penjem uza stepenice. Davljenje, sedenje na meni dok mi drži prekrivena usta i nos, gušeći me. Sedenje na ručnim zglobovima, klečanje na zglavcima prstiju, uvrtnje ruku. Na podlakticama imam modrice u obliku prstiju, a na levoj podlaktici posekotinu i ogrebotinu. Seo bi mi na glavu, ili kleknuo na torzo, pa svom snagom udarao mojom glavom o pod. I tako nekoliko puta, svom snagom, od čega me je glava neopisivo bolela i bilo mi je muka. Potom nekontrolisana kiša udaraca, gađanje predmetima, grubo udaranje o noćni stočić.

Noćni stočić s mesinganim ručkama.

S druge strane, ponešto bi mi i dopustio, zbog čega bih stekla utisak da mu je stalo. Na primer, dozvolio mi je da ponovo pustim kosu. Međutim, i to je bio samo deo koreografije, jer sam morala daje ofarbam u plavo, kako bih odgovarala njegovoj predstavi savršene žene: poslušne, vredne, plavokose.

Sve sam više vremena provodila u kući, satima brišući prašinu, raspremajući i kuvajući. Kao i uvek, ni na trenutak me nije ispuštao iz vida. Potreba da me kontroliše išla je toliko daleko da je skinuo vrata sa svih kupatila, kako me ni na dva minuta ne bi ispustio iz vida. To stalno prisustvo dovodilo me je do ivice očaja.

S druge strane, i sam je bio rob vlastitog scenarija. Svaki put kad bi me zaključao u tamnicu, morao je da mi ostavi hranu i ostale

potrepštine. Kad god bi došao po mene i odveo me gore, morao je da me nadgleda. Metode su uvek bile iste, ali pritisak je rastao. Šta ako sto udaraca ne bude dovoljno da me pokori? To bi značilo da ne može uspeti ni u sopstvenom *Plezentvilu*; da je i tu izgubljen slučaj. Međutim, više nije bilo povratka.

Priklopil je bio svestan rizika. Zbog toga je nastojao da mi dobro utuvi šta me čeka ako se usudim da napustim njegov svet. Sećam se jedne scene, kada me je toliko ponizio da sam odmah pobešla u kuću.

Jednog poslepodneva, radila sam na spratu i zamolila ga da otvori prozor. Samo sam želela da udahnem malo svežeg vazduha i čujem cvrkut ptica. Zarežao je: "Hoćeš da ga otvorim samo da bi mogla da zavrištiš i pobegneš."

Zaklela sam se da može da mi veruje, da neću pobeći. "Ostaću, obećavam. Nikada neću pobeći."

Sumnjičavo me je pogledao, a onda zgrabio za nadlakticu i dovukao do ulaznih vrata. Bio je dan, i uprkos tome što na ulici nije bilo nikoga, potez je ipak bio riskantan. Otvorio je vrata i izgurao me, i dalje me čvrsto stežući za ruku. "Hajde! Beži! Hajde! Videćemo koliko ćeš daleko dogurati ovakva!"

Skamenila sam se od straha i sramote. Stojeći napolju polugola, slobodnom rukom sam pokušala da pokrijem telo. Sramota zbog pomisli da bi bilo ko mogao da me vidi tako ispijenu, sa svim tim modricama i kratkom, tršavom kosom, bila je veća od slabe nade da bi se neko mogao zapitati šta se tu događa.

Učinio je to nekoliko puta - izgurao me голу ispred kuće, uz reci: "Hajde, beži! Da vidimo dokle ćeš stići!" Spoljni svet bi mi svaki put delovao sve strašniji. Našla sam se zarobljena između čežnje da ga upoznam i straha od preduzimanja tog prvog koraka. Mesecima sam preklinjala otmičara da mi dopusti da samo nakratko odem u spoljni svet, a on mi je stalno odgovarao: "Šta ćeš tamo? Ništa ti ne nedostaje. Napolju je isto kao ovde. Osim toga, zavrištaćeš kad izađemo, a onda ću morati da te ubijem."

S druge strane, on je lebdeo između patološke paranoje, straha da će njegov zločin biti otkriven, i snova o normalnom životu koji je zahtevao odlaske u spoljni svet. Bio je to začarani krug, i što su ga takve misli više mučile, to je postajao nasilniji. Kao i ranije,

kombinovao je telesno i duševno zlostavljanje. Nemilosrdno je gazio po ostacima mog samopouzdanja, iznova mi urezujući iste reci u um: "Bezvredna si. Trebalo bi da mi budeš zahvalna što sam te uzeo. Niko drugi to ne bi to uradio." Rekao mi je da su mi roditelji u zatvoru i da u našem starom stanu više niko ne živi. "Kuda bi uopšte otišla, kada bi uspela da pobegneš? Napolju te niko ne želi. Vratila bi mi se na kolenima." I stalno me je podsećao da će ubiti svakoga ko slučajno vidi moj pokušaj bega. Prve žrtve, rekao je, verovatno bi bili susedi. A valjda ne želim da budem odgovorna za njihovu smrt, zar ne?

Mislio je na ljude u susednoj kući. Otkad sam plivala u njihovom bazenu, osećala sam jedinstvenu povezanost s njima. Kao da su mi omogućili da uživam u malom begu od svakodnevnog života u kući. Nikad ih nisam videla, ali kada bih uveče bila gore, ponekad bih čula kako dozivaju svoje mačke. Zvučali su prijateljski i zabrinuto, ljudi koji se s ljubavlju brinu o onima koji zavise od njih. Priklopil je nastojao da svede kontakt na minimum. Katkad bi mu doneli kolač ili neku sitnicu s putovanja. Jednom su pozvonili dok sam bila u kući, pa sam morala da se brzo sakrijem u garažu. Čula sam glasove dok su stajali ispred ulaznih vrata i razgovarali s otmičarem. Doneli su mu domaću hranu. Odmah je bacao te stvari. Opsednut čistoćom, nije želeo da jede njihovu hranu, jer su mu se gadili.

Kad me je prvi put izveo napolje, nisam se osećala oslobođeno, a toliko sam se radovala što ću napokon izaći iz zatvora. Sedela sam na suvozačkom sedištu, skamenjena od straha. Dao mi je uputstva kako da reagujem ako me neko prepozna: "Najpre ćeš se praviti da nemaš pojma o čemu govore. Ako to ne pomogne, reći ćeš im: Ne, pogrešili ste. A ako neko mene pita ko si, reći ću da si mi nećaka." Nataša je odavno prestala da postoji. Onda je upalio automobil i polako smo se izvezli iz garaže.

Spustili smo se niz Hajneštrase u Štrashofu: dvorišta, ograde i porodične kuće iza njih. Na ulici nije bilo ljudi. Osećala sam kako mi srce bije u grlu. Prvi put za sedam godina, napustila sam otmičarevu kuću. Vozio je kroz svet koga sam se sećala, koji sam videla u kratkom filmu što je otmičar pre nekoliko godina snimio. Kratki blesci Štrashofa, povremeno bi se pojavilo nekoliko ljudi. Kada je skrenuo na glavnu ulicu i upao u saobraćajnu gužvu, krajičkom oka sam

zapazila čoveka kako, bez zaustavljanja i bez naglih pokreta, korača trotoarom, poput olovnog vojnika kome iz leđa viri ključ za navijanje.

Sve što sam videla činilo mi se nestvarnim. Kao kada sam sa dvanaest godina prvi put stajala u otmičarevom dvorištu - sada sam sumnjala u postojanje svih tih ljudi što su se ležerno kretali predelom koji sam poznavala, ali od koga sam se potpuno otuđila. Činilo mi se da jarka svetlost u kojoj se sve kupalo dolazi iz reflektora. U tom trenutku, bila sam sigurna da je otmičar sve pripremio. Bio je to njegov filmski set, njegov divovski Trumanov šou. Svi koje sam videla sigurno su bili statisti, sve je odglumljeno kako bih pomislila da sam napolju, a u stvari sam zarobljena u proširenoj zatvorskoj ćeliji. Tek sam kasnije saznala da sam bila zatočena u sopstvenom duševnom zatvoru.

Izašli smo iz Štrashofa, kratko se vozili, a onda se zaustavili u maloj šumi. Dopustio mi je da na kratko izađem iz automobila. Vazduh je mirisao oporo, drvenasto, a pod nogama su mi pucketale suve borove iglice, prošarane sunčevim zracima. Kleknula sam i oprezno stavila ruku na tlo. Iglice su bockale, ostavljajući mi crvene tačkice na ruci. Otišla sam do stabla i naslonila čelo na njega. Hrapava kora bila je topla od sunca i mirisala na smolu. Poput stabala kojih sam se sećala iz detinjstva.

U povratku smo ćutali. Kada me je u garaži pustio iz automobila i zaključao me u tamnicu, preplavila me je duboka tuga. Tako sam se dugo radovala spoljnom svetlu, zamišljajući ga u najintenzivnijim bojama. A sada sam prošla kroz njega kao da je nestvaran. Moja stvarnost postala je foto-tapet brezove šume u kuhinji. U toj sam okolini znala da se krećem. Napolju sam posrtala kao da sam se zatekla u pogrešnom filmu.

Sledeći put kad me je odveo napolje, taj osećaj je malo splasnuo. Otmičara je ohrabrilo moje podređeno i preplašeno ponašanje prilikom prvog izlaska iz kuće. Nekoliko dana kasnije, odveo me je u parfimeriju u gradu. Obećao mi je da ću moći da izaberem nešto lepo. Parkirao je automobil pred parfimerijom i još jednom prosiktao: "Ni reći! Inače će svi koji se nađu unutra umreti." Onda je izašao, došao do mene i otvorio mi vrata.

Išla sam prva. Iza sebe sam čula njegovo disanje i zamišljala njegovu ruku u džepu jakne, kako čvrsto steže pištolj, spreman da

upuca svakoga ako napravim ijedan pogrešan korak. Ali, ja ću biti dobra. Nikoga neću ugroziti. Neću pobeći. Samo sam želela da ugrabim delić života koji su devojke mojih godina uzimale zdravo za gotovo: razgledanje polica s kozmetikom u parfimeriji. Iako nisam smela da se šminkam - nije mi dopuštao ni da se normalno oblačim - uspela sam da dobijem njegov pristanak: smem da odaberem dve stvari koje pripadaju svakodnevnom tinejdžerskom životu.

Smatrala sam da je maskara nešto što apsolutno mora da se ima. To sam pročitala u tinejdžerskim časopisima koje mi je povremeno donosio u tamnicu. Iščitavala sam savete o nanošenju šminke, zamišljajući kako se doterujem za prvi odlazak u neki noćni klub, smejući se i spremajući se s prijateljicama pred ogledalom, isprobavajući najpre jednu bluzu, pa drugu. *Da li mi je kosa u redu? Hajde, idemo!*

I evo, našla sam se među dugačkim redovima polica, punih nepoznatih bočica i tuba. Bile su čarobno privlačne, ali i uznemirujuće. Sve to odjednom bilo mi je jednostavno previše, nisam znala šta da radim i plašila sam se da će mi nešto ispasti.

“Hajde! Požuri!” začula sam glas iza sebe. Brzo sam uzela jednu maskaru i s drvene police odabrala bočicu eteričnog ulja nane. Nameravala sam daje držim otvorenu u tamnici, nadajući se da će prikriti ustajali miris vlage. Otmičar je sve vreme stajao iza mene. To me je unervozilo. Osećala sam se poput zločinca koga još nisu prepoznali, ali bi mogli svakog trenutka. Potrudila sam se da se što opuštenije krećem prema blagajni. Tu je sedela debeljuškasta žena od otprilike pedeset godina, pomalo razbarušenih sedih uvojaka. Kada me je prijateljski pozdravila, trgnula sam se. Za više od sedam godina, bio je to prvi put da mi se obrati nepoznata osoba. Poslednji put kada sam razgovarala s nekim drugim osim otmičarem i sobom samom, bila sam malo, zdepasto dete. Sada me je prodavačica pozdravila kao pravu, odraslu mušteriju. Obraćala mi se sa vi i smešila, dok sam nemo stavljala maskaru i eterično ulje na pokretnu traku. Bila sam tako zahvalna toj ženi što me je primetila, što je videla da zaista postojim. Satima sam mogla da ostanem tako pored kase, samo da osetim bliskost. Ni na pamet mi nije palo da tražim pomoć. Otmičar je bio na samo nekoliko centimetara od mene. Bila

sam ubeđena da je naoružan. Nikad ne bih ugrozila ženu koja mi je, na trenutak, pružila osećaj da sam zaista živa.

Sledećih nekoliko dana, više me je tukao. Često me je besno zaključavao, a ja sam ležala na krevetu, sva u modricama, boreći se sa samom sobom. *Ne smem da dopustim da me bol proguta. Ne smem da odustanem. Ne smem da pokleknem pred mišlju daje zatočeništvo jedino što me čeka u životu.* Morala sam stalno da ponavljam sebi da nisam srećna zbog toga što moram da živim s otmičarem, uprkos tome što mi je stalno tvrdio suprotno. Njegove reči opkolile su me poput zamki. Kad god bih se sklupčala i ležala u tami, zgrčena od bolova, znala sam da nije u pravu. Ipak, ljudski mozak brzo potisne povrede. Već sledećeg dana, radosno bih se predavala iluziji da nije sve tako loše, i letela na krilima njegove mašte.

Ipak, bila sam svesna da se moram rešiti tih zamki, ako želim da pobegnem iz tamnice.

*Želim opet malo sreće u životu
Da uživam u ekstazi življenja
Želim opet bar nakratko
Da vidim osmeh, da čujem smeh
Želim ponovo da osetim nečije ljubavi lek*

U to vreme, počela sam da samoj sebi pišem kratke poruke. Kad vidiš nešto crno na belo, stvari postanu opipljivije. Postanu stvarne na nivou od koga mozak teško može da pobegne. Od tada sam zapisivala sve udarce, staloženo i bez emocija. Te zapise i danas čuvam. Neke sam pisala u jednostavnu svesku formata A5, jasnim, urednim rukopisom. Druge sam beležila u zelenu svesku formata A4, usko zbijenih redova. Tada, kao i sada, beleške su imale istu svrhu. Naime, čak i sada su mi sporadična pozitivna iskustva iz zatvoreništva u mislima prisutnija nego neverovatni užasi kojima sam godinama bila izložena.

- 20. avgust 2005. Wolfgang me je udario najmanje tri puta u lice, otprilike četiri puta kolenom u zadnjicu I jednom u stidnu kost. Prisilio me je da kleknem pred njega i zabadao mi privezak za ključeve u

levi lakat. Dobila sam modricu i ogrebotinu iz koje curi žućkasti iscedak. Uz vrištanje i vredanje. Šest udaraca u glavu.

- 21. avgust 2005. Jutarnje prigovaranje. Vređanje bez razloga. Onda udarci u zadnjicu. Šutiranje. Guranje. Sedam udaraca u lice. Udarac u glavu. Vređanje i udarci u lice. Udarac u glavu. Vređanje i udarci, onda doručak bez žitarica. Onda tama dole (bez rasprave), glupe manipulativne izjave. Jednom mi je noktom ogrebao desni. Davljenje.

- 22. avgust 2005. Udarci u glavu.

- 23. avgust 2005. Najmanje 60 udaraca u lice. Deset-petnaest udaraca u glavu, nakon čega mi je bilo jako muka. Četiri snažna šamara. Udarac svom snagom u desno uvo i vilicu. Uvo mi je pocrnelo. Davljenje. Snažan aperkat u vilicu, od koga mi je zvonilo uglavi. Otprilike 70 udaraca kolenom, uglavnom u krsnu kost i zadnjicu. Udarci u vrat, grudnu kost, rebra i između grudi. Udaranje metlom po levom laktu i podlaktici (crno-smeđe modrice), kao i po levom ručnom zglobu. Četiri udarca u oko, od čega sam videla plave bleskove. I još mnogo toga.

- 24. avgust 2005. Žestoki udarci kolenom u stomak i područje polnih organa (hteo je da kleknem), i u donji deo krsne kosti. Šamari. Snažni udarci u desno uvo (crno-plava diskoloracija). Onda mrak u tamnici, bez hrane i svežeg vazduha.

- 25. avgust 2005. Udarci u kuk i grudnu kost. Potom beskrajno zajedljive primedbe. Mrak u tamnici. Za ceo dan pojela sam sedam sirovih šargarepa i popila čašu mleka.

- 26. avgust 2005. Žestoki udarci šakom u prednju stranu butina i u zadnjicu (gležnjem). Udarci po zadnjici, butinama, desnom ramenu, podlakticama i grudima, nakon kojih su ostale crvene tačkice.

Samo jedna nedelja užasa, a bilo ih je nebrojeno. Ponekad je postajalo tako strašno da nisam mogla da držim olovku u ruci, koliko sam se tresla. Stenjući bih se uvukla u krevet, ispunjena strahom da će me sve što mi se tokom dana dogodilo pratiti i po noći. Tada bih razgovarala s drugom Natašom, onom koja me je čekala i koja će me uhvatiti za ruku, šta god da se dogodi. Zamišljala sam da može da me vidi u ogledalu koje je sada stajalo iznad lavaboja u tamnici.

Ako budem dovoljno dugo gledala, videću na svom licu odraz snažne sebe.

* * *

Sledeći put, čvrsto sam sebi obećala, neću ispustiti pruženu ruku. Imaću dovoljno snage da zamolim nekog za pomoć.

Jednog jutra, otmičar mi je dao pantalone i majicu. Želeo je da odemo do prodavnice građevinskog materijala. Čim smo skrenuli prema Beču, hrabrost je počela da me napušta. Da je nastavio u tom pravcu, vozili bismo se prema mom starom naselju. Bio je to isti put kojim sam, u drugom smeru, prošla 2. marta 1998, skrivena na podu kombija. Tada sam se bojala smrti. Sada sam imala sedamnaest godina, sedela na suvozačkom sedištu i bojala se života.

Vozili smo se Susenbrunom, samo nekoliko ulica od bakine kuće, koja mi se činila nepovratno izgubljenom, kao iz nekog davno prošlog vremena. Videla sam poznate ulice, kuće, beton na kome sam se igrala školice. Osećala sam da više ne pripadam tu.

“Spusti pogled”, izdrao se Priklopil. Odmah sam ga poslušala. Bilo mi je teško da budem tako blizu mestima iz detinjstva, grlo mi se steglo i borila sam se sa suzama. Tu negde je bila ulica koja je vodila do Renbanvega. Negde desno, u velikom naselju, majka je možda sedela za kuhinjskim stolom. Sada već sigurno misli da sam mrtva, a evo me, prolazim samo nekoliko stotina metara od nje. Osećala sam se poraženo i mnogo, mnogo dalje od tih nekoliko ulica, koliko nas je stvarno delilo.

Osećaj se pojačao kada je otmičar skrenuo na parking prodavnice. Majka je sto puta čekala na tom semaforu, kako bi skrenula desno. Tu je bio sestrin stan. Danas znam i da je Valtrud Priklopil, otmičareva majka, takode živela vrlo blizu.

Parking je bio pun ljudi. Jedan par je čekao na štandu sa kobasicama. Drugi su gurali kolica prema automobilima. Radnici u zaprljanim plavim pantalonama nosili su drvene palete preko parkinga. Živci su mi bili prenapregnuti. Zurila sam kroz prozor. Neko od tih silnih ljudi mora da me vidi, mora da primeti da nešto nije u redu. Otmičar kao da mi je čitao misli: “Ostani tu. Izaći ćeš kad ti ja dozvolim, i onda ćeš stati ispred mene i lagano krenuti prema ulazu. Ni reč neću da čujem!”

Krenula sam prema prodavnicu ispred njega. Usmeravao me je, blago mi stiskajući rame. Osećala sam njegovu nervozu i grčenje prstiju.

Pogledom sam prešla preko dugačkog hodnika. Pored polica su stajali muškarci u radnim odelima, u grupama ili sami, držeći papire, zadubljeni u svoje poslove. Kome bih mogla da se obratim? I šta da mu kažem? Krajičkom oka, posmatrala sam svakog od njih, ali što sam duže gledala, to su se njihova lica više krivila u neakve grimase. Odjednom su mi delovali neprijateljski nastrojeni. Krupni muškarci, zaokupljeni sobom i nesvesni okoline. Mozak mi je grozničavo radio. Učinilo mi se apsurdnim da zamolim nekoga za pomoć. Uostalom, ko bi mi poverovao? Meni - ispijenoj, zbunjenoj tinejdžerki, koja jedva vlada sopstvenim glasom? Šta bi se dogodilo kada bih se sada okrenula prema jednom od njih i zamolila ga da mi pomogne?

“Moja nećaka to stalno radi. Jadnica. Nažalost, zbunjena je. Potrebni su joj njeni lekovi”, rekao bi Priklopil i svi bi klimnuli, puni razumevanja, kada bi me zgrabio za nadlakticu i izvukao iz prodavnice. Na trenutak sam začula luđački smeh. Nikog ne bi morao da ubije da bi prikrio zločin! Sve mu je išlo naruku. Niko ne bi ni pomislio da govorim istinu kada bih rekla: “Molim vas, pomozite mi. Nasmehajte se, ovo je Skrivena kamera!” Pojavio bi se voditelj s lažnim klovnovskim nosom i objasnio da je sve bila samo šala. Ili bi to možda uradio čak i ljubazni ujak, koji stoji iza smešne devojke. Glasovi su mi se luđački kovitali u glavi: *O, Bože. Stvarno mi ga je žao. To je tako težak krst... Ali tako lepo od njega što se brine o njoj.*

“Mogu li da vam pomognem?” Ta rečenica odzvanjala mi je u ušima kao da mi se neko ruga. Potrajalo je dok sam shvatila da nije jedan od glasova koje sam čula u glavi. Ispred nas je stajao prodavač s odeljenja potrepština za kupatilo. “Mogu li da vam pomognem?”, ponovio je. Preleteo je pogledom preko mene i zadržao ga na otmičaru. Taj ljubazni mladić nije imao pojma! *Da, možete da mi pomognete! Molim vas!* Počela sam da se tresem, a na majici su mi izbile mrlje znoja. Bilo mi je muka i mozak je prestao da me sluša. Šta sam ono htela da kažem?

“Hvala, ne treba”, začula sam glas iza sebe i osetila stisak na nadlaktici. Hvala, ne treba. A ako se ne vidimo, dobar dan, dobro

veče i laku noć. Baš kao u Trumanovom šou.

Vukla sam se po prodavnici kao u transu. Gotovo je, gotovo. Propustila sam priliku. Možda je nije ni bilo. Imala sam utisak da sam zarobljena u providnom balonu: mogla sam da se lelujam u želatinastoj masi i mašem rukama i nogama, ali ne i da ga probijem. Teturala sam se između polica u prodavnici, a ljudi su bili svuda oko mene. Više im nisam pripadala, više nisam imala nikakva prava. Bila sam nevidljiva.

* * *

Posle tog događaja, znala sam da nisam u stanju da zatražim pomoć. Šta su ljudi napolju znali o skrivenom svetu u kome sam zarobljena? I ko sam ja da ih uvlačim u taj svet? Onaj ljubazni prodavač nije kriv što sam se našla baš u njegovoj prodavnici. Kakvo sam pravo imala da ga izložim opasnosti od Priklopilovog napada? Iako je Priklopil zvučao mirno, i u glasu mu se nije mogla naslutiti nervoza, skoro da sam mogla čuti kako mu srce lupa. Tu je bila i njegova ruka na mom ramenu, i pogled kojim mi je probadao leđa; pratili su me celim putem kroz prodavnicu. Uvek je postojala strašna pretnja da bi mogao da zapuca po svima. Dodajte tome i moju slabost, nesposobnost, neprilagođenost.

Te sam noći dugo ležala budna, primoravajući se da se prisetim sporazuma koji sam sklopila s drugom Natašom. Bilo mi je sedamnaest godina. Približavao se trenutak kada je trebalo da učinim nešto u vezi s begom. Događaj u prodavnici pokazao mi je da ću morati da se oslonim samo na sebe. Istovremeno, osećala sam kako gubim snagu i sve dublje tonem u paranoični, bizarni svet koji je otmičar izgradio za mene. Kako će onda moja obeshrabrena, preplašena ličnost prikupiti snagu i izvesti me iz ovog zatvora? Nisam znala. Samo sam bila svesna da će mi biti potrebno beskrajno mnogo volje i samodiscipline. Gde god da ih pronađem.

U to vreme, pomogli su mi razgovori sa starijom Natašom i zapisi u dnevniku. Upravo sam počela da pišem drugu svesku. Više nisam beležila udarce, nego pokušavala da se ohrabrim. Reči podrške, kojima sam mogla da se vratim uvek kada bih bila potištena i čitam ih naglas. Ponekad je bilo poput ispaljivanja metaka u prazno, ali ponekad je ipak delovalo.

*Nemoj da gubiš hrabrost kada ti kaže da si preglupa za bilo šta.
Nemoj da gubiš hrabrost kada te tuče.
Nemoj da mu odgovaraš kada ti kaže da si nesposobna.
Nemoj reagovati kada ti isključi svetlo.
Oprosti mu sve i nemoj više da budeš ljuta na njega.
Budi snažnija.
Nemoj da odustaneš.
Nikad, nikad nemoj da odustaneš.*

Nemoj da gubiš hrabrost, nemoj da odustaješ. Ipak, bilo je lakše reći nego učiniti. Misli su mi tako dugo bile usredsredene samo na to da izađem iz tamnice, iz kuće. Sada mi je uspelo, a ništa se nije promenilo. Bila sam podjednako zarobljena napolju, kao da sam i dalje u zatvoru. Činilo se kao da su spoljni zidovi postali malo propusniji, ali unutrašnji su bili čvrsto zacementirani, kao nikad dosad. Osim toga, naši "izlasci" su kod Volfganga Priklopila gotovo izazivali napade panike. Rastrzan između snova o normalnom životu i straha da bih mogla sve da uništim ako pokušam da pobegnem, ili svojim ponašanjem uopšte, postajao je sve hirovitiji i teže se kontrolisao, čak i kada je znao da sam na sigurnom, zatvorena u kući. Naravno, za to je krivio mene; zapao je u stanje paranoične zaludenosti. Moje preplašeno i bojažljivo ponašanje u javnosti nije ga umirivalo. Ne znam da li je sumnjao da se pretvaram da sam preplašena, ali moja nesposobnost da glumim postala je očigledna tokom jednog drugog odlaska u Beč. U stvari, taj događaj trebalo je da označi kraj mog zatvoreništva.

Vozili smo se po Brunerštrase, kada je saobraćaj usporio. Policija. Videla sam policijski automobil i policajce, koji su mahanjem zaustavljali automobile. Priklopil je čujno udahnuo. Nije se pomerio ni za milimetar, ali primetila sam da su mu zglobovi pobeleli kad je čvrsto stegao volan. Međutim, kada se zaustavio i otvorio prozor, delovao je potpuno mirno.

"Molim vas vozačku i saobraćajnu!"

Oprezno sam podigla glavu. Policajac je delovao iznenađujuće mlado. Govorio je strogo, ali prijateljski. Priklopil je tražio dokumenta, a policajac ga je posmatrao. Mene je samo letimice pogledao. U glavi mi je odjekivala jedna reč; videla sam je kako lebdi vazduhom,

kao da je u velikom oblaku, poput onih iz stripova - POMOZITE! Videla sam je tako jasno da nisam mogla da verujem da je policajac nije odmah primetio. Samo je mirno uzeo dokumenta i proverio ih.

Pomozite! Izvucite me odavde! Proveravate zločinca! Treptala sam i prevrtala očima, kao da komuniciram Morzeovim znacima. Sigurno je izgledalo kao da imam nekakav napad. Ipak, bio je to samo očajnički pokušaj da ja, mršava tinejdžerka, šćućurena na suvozačkom sedištu belog kombija, treptanjem pošaljem znak za pomoć, SOS.

Misli su mi se rojile u glavi. Možda bih jednostavno mogla da iskočim iz kombija i potrčim? Stigla bih do policijskog automobila. Na kraju krajeva, bio je tačno ispred mene. Ali šta da kažem? Da li bi me saslušali? Šta bi se dogodilo ako me odbiju? Priklopil bi me opet uhvatio, duboko im se izvinio, u ime svoje nećake koja ih zadržava. Osim toga - pokušaj bega bio je najstrašniji tabu koji sam mogla da prekršim. Ako ne uspem, uopšte nisam smela da zamislim šta me čeka. Ipak, šta ako uspem? Zamislila sam Priklopila kako gazi na gas i odlazi uz škripanje guma. Onda bi se zaletio u neki automobil na putu. Škripa kočnica, razbijeno staklo, krv, smrt. Priklopilovo beživotno telo preko volana, i zvuk sirena iz daljine.

“Hvala vam. Sve je u redu. Vozite oprezno!” Policajac se kratko nasmešio i vratio dokumenta. Nije imao pojma da je upravo zaustavio kombi kojim je pre skoro osam godina oteta jedna devojčica. Nije imao pojma da je ta devojčica skoro osam godina zarobljena u otmičarevom podrumu. Ni slutio nije koliko je blizu otkrivanja tog zločina i Priklopilovom luđačkom pokušaju bega. Bila bi dovoljna jedna moja reč, jedna hrabra izjava. Umesto toga, kada je otmičar upalio automobil, skupila sam se na sedištu i zatvorila oči.

Propustila sam verovatno najveću priliku da okončam ovu noćnu moru. Tek sam kasnije shvatila da mi jedna mogućnost uopšte nije pala na pamet: direktno obraćanje policajcu. Strah od toga da će Priklopil nauditi svakome s kim stupim u kontakt potpuno me je paralizovao.

Bila sam robinja, podanica. Vredela sam manje od kućnog ljubimca. Više nisam imala sopstveni glas.

Tokom zatvoreništva, mnogo puta sam sanjala o tome da zimi odem na skijanje, bar jednom. Plavo nebo, zraci sunca na

svetlucavom snegu koji prekriva sve, poput čistog, baršunastog pokrivača. Škripanje pod nogama, hladnoća od koje ti pocrvene obrazi. A kasnije - vruća čokolada. Baš kao posle klizanja.

Priklopil je bio dobar skijaš i tokom poslednjih godina mog zatvoreništva redovno je odlazio na jednodnevno skijanje u planine. Dok sam mu pakovala stvari, prateći pažljivo sastavljen spisak, bio je vrlo uzbuđen. Vosak za skije. Rukavice. Energetska pločica. Mleko za sunčanje. Balzam za usne. Skijaška kapa. Kada bi me zaključao u tamnicu i otišao da skija po planini okupanoj suncem, gorela sam od želje da odem tamo. Nisam mogla da zamislim ništa divnije.

Nedugo pre osamnaestog rođendana, počeo je češće da pominje kako bi jednom mogao da me odvede na takav izlet. Za njega je to bio najveći korak prema normalnom životu. Možda je hteo da mi ispuni želju, ali verujem da je najviše želeo da dobije potvrdu da je zločin krunisan uspehom. Ako se u planini ne oslobodim okova, smatrao bi da je sve učinjeno kako treba.

Pripreme su potrajale nekoliko dana. Pregledao je svoju staru skijašku opremu i dao mi da isprobam nekoliko stvari. Jedna perjana jakna iz sedamdesetih mi je odgovarala, bile su mi potrebne još skijaške pantalone. "Kupicu ti ih", obećao je. "Zajedno ćemo otići u kupovinu." Zvučao je uzbuđeno, na trenutak čak i srećno.

Onog dana kad smo se odvezli u tržni centar *Donaucentrum*, telo mi je bilo na izmaku snaga. Bila sam teško neuhranjena i, kada sam izašla iz automobila, jedva sam mogla da stojim. Bilo mi je neobično što sam se opet obrela u tržnom centru gde sam tako često šetala s roditeljima. Danas je od Renbanvega udaljen tek nekoliko stanica. Otmičar se očigledno osećao vrlo, vrlo sigurno.

Donaucentrum je tipičan tržni centar u predgrađu Beča. Prodavnice se nižu na dva sprata, i svuda se oseća miris čipsa i kokica. Muzika je preglasna, a ipak jedva može da nadglasa žamor bezbrojnih tinejdžera koji se, u nedostatku boljeg mesta, sastaju ispred prodavnica. Čak i onima koji su navikli na masu ljudi uskoro sve postane previše, pa požele mir i svež vazduh. Buka, svetla i gomila ljudi delovali su mi poput zida, neprobojnog obruča koji mi ne dozvoljava da se krećem. S mukom sam pokušavala da se prisetim. Da li je ovo prodavnica u kojoj sam jednom bila s majkom? Na trenutak sam videla sebe kao devojčicu koja isprobava helanke.

Ipak, slike iz sadašnjosti brzo su potisnule taj prizor. Svuda oko mene bili su ljudi: tinejdžeri, odrasli s velikim, šarenim torbama, majke s kolicima, neverovatna haos. Otmičar me je usmerio prema velikoj prodavnici odeće. Lavirint pun vešalica, stolova i izložbenih lutaka bezizražajnih osmeha, obučenih u najnoviju zimsku kolekciju.

Pantalone na odeljenju za odrasle nisu mi odgovarale. Dok mi je u garderobi dodavao jedan par za drugim, iz ogledala me je posmatrala tužna pojava. Bila sam bleđa kao zid, plava kosa neuredno je štrcala, a bila sam toliko mršava da sam plivala čak i u veličini XS. Isprobavanje i presvlačenje bili su prava muka, zbog čega sam odbila da ponovo prolazim kroz isto na dečjem odeljenju. Otmičar je morao da prisloni pantalone uz mene kako bi procenio da li mi odgovaraju. Kada je napokon bio zadovoljan, jedva sam stajala na nogama.

Ponovo sedajući u automobil, osetila sam ogromno olakšanje. Na putu za Štrashof činilo mi se da će mi glava eksplodirati.

Nakon osam godina u izolaciji, više nisam bila u stanju da procesiram toliko nadražaja.

Pripreme za skijaški izlet činile su me još nesrećnijom. Dominirala je napetost, koja se osećala u vazduhu poput elektriciteta. Otmičar je bio nervozan i razdražljiv; stalno je prigovarao zbog troškova koje mora da podnese zbog mene. Morala sam da na karti izračunam tačan broj kilometara do skijališta, koliko će nam benzina biti potrebno, zatim da dodam tome skijašku propusnicu, cenu iznajmljivanja skija, možda i neku hranu. U patološkoj škrtosti, Priklopilu je to delovalo kao ogroman iznos koji mora da potroši na mene. A zašto? Samo da bih napravila scenu i izneverila njegovo poverenje.

Kada je svom snagom udario šakom o sto pored mene, hemijska mi je od straha ispala iz ruke. "Samo iskorišćavaš moju dobronamernost! Ti si niko i ništa bez mene. Niko i ništa!"

Ne odgovaraj kada ti kaže da ne možeš da živiš bez njega. Podigla sam glavu i pogledala ga. Iznenadila sam se kada sam na tom zgrčenom licu videla grimasu straha. Ovaj skijaški izlet za njega je bio veliki rizik. Bio je spreman da ga prihvati kako bi mi ispunio dugogodišnju želju i ostvario svoje maštarije. Skijanje s "partnerkom", koja bi se divila njegovoj veštini na snegu. Naizgled

savršen prizor, slika izgrađena na ponižavanju i ugnjetavanju; uništavanju moje ličnosti.

Izgubila sam svaku želju da učestvujem u toj apsurdnoj drami. Dok smo koračali prema garaži, rekla sam mu da želim da ostanem kod kuće. Oči su mu potamnele, a onda je eksplodirao. "Šta je tebi?!", povikao je i zamahnuo rukom. Držao je gvozdenu šipku kojom je otvorio prolaz ka tamnici. Duboko sam udahnula, zatvorila oči i pokušala da se povučem u sebe. Iz sve snage me je udario šipkom po bedru. Koža mi je odmah pukla.

Sutradan, dok smo se vozili autoputem prema skijalištu, bio je jako uzbuđen. S druge strane, ja sam osećala samo prazninu. Ponovo me je ostavio bez hrane i svetla, kako bi me naučio pameti. Noga me je pekla. Ipak, sada sam opet bila dobro, sve je bilo u redu, išli smo u planine. U glavi su mi se, u haotičnom komešanju, preplitali glasovi:

Moraš nekako da se dočepaš energetske pločice iz skijaške jakne.

U njegovoj torbi ima malo hrane.

Moraš da pobegneš. Ovaj put moraš to da uradiš, tiho se umešao jedan drugi, slabašni glasić.

Isključili smo se s autoputa pored gradića Ibsa. Iz magle koja se prostirala pred nama polako su počele da izranjaju planine. U Gostlingu smo se zaustavili da iznajmimo skije, od čega je otmičar posebno strahovao. Morao je da uđe sa mnom u prodavnicu, gde je komunikacija sa zaposlenima bila neizbežna. Pitaće me odgovaraju li mi čizme i moraću da im odgovorim.

Pre nego što smo izašli iz automobila, posebno oštro je naglasio da će ubiti svakoga koga zamolim za pomoć. I mene, naravno.

Kada sam otvorila vrata automobila, obuzeo me je neobičan osećaj nepoznatog. Vazduh je bio hladan i mirisao na sneg. Nad rekom su se nadvijale kuće; zbog snežnog prekrivača na krovovima, izgledale su poput kolača sa šlagom. Sleva i zdesna izdizale su se planine. Da je nebo bilo zeleno, ne bih ni trepnula, toliko mi se ceo prizor činio nadrealnim.

Kada me je Priklopil ugurao u radnju gde se iznajmljivala skijaška oprema, dočekao me je topao, vlažan vazduh. Znojavi ljudi u perjanim jaknama stajali su u redu za plaćanje, a na licima im se ogledalo iščekivanje. Prostorijom je odzvanjao smeh, isprepletan sa zveckanjem kopči pri isprobavanju skija. Prišao nam je prodavač.

Preplanuo i vedar, tip skijaškog instruktora, muževnog i prodornog glasa, razbacivao se očigledno uobičajenim šalama. Doneo mi je par čizama broj 37 i kleknuo ispred mene, kako bi proverio da li mi odgovaraju. Priklopil ni na trenutak nije skidao pogled s mene dok sam isprobavala čizme i govorila prodavcu da me ne stežu. Nisam mogla da zamislim neprikladnije mesto gde bih pokušala da upozorim nekog na zločin; svi sjajno raspoloženi, sve divno - vedra efikasnost na usluzi zabavni i razbibrizi. Ništa nisam rekla.

“Ne možemo da koristimo žičaru. Preopasno je, mogla bi da razgovaraš s nekim”, rekao mi je otmičar kada smo došli do parkinga skijališta Hohkar, na kraju dugačkog, vijugavog puta. “Odvešćemo se do skijališta.”

Parkirali smo automobil malo dalje. Zdesna i sleva okruživali su nas strmi, snežni planinski vrhovi. U daljini sam videla žičaru. Do nas je jedva dopirala muzika iz kafića, na odmorištu u dolini. Hohkar je jedno od retkih skijališta do kojih se iz Beča lako stiže. Malo je; samo šest sedežnica i dve kraće uspinjače, koje skijaše vode do tri vrha. Staze su uske, a četiri su označene kao crne staze, namenjene samo najnaprednijima.

S naporom sam pokušala da se prisetim: kada mi je bilo četiri godine, bila sam ovde s majkom i jednom porodicom s kojom smo se tada družili. Međutim, nikako nisam uspevala da se prisetim sebe kao devojkice, koja je tada skakutala po snegu u rože skijaškom odelu.

Priklopil mi je pomogao da obujem *pancerice* i stavim noge u vez. Nesigurno sam se spuštala klizavim snegom. Povukao me je preko snežnih nanosa, uz ivicu puta, i gurnuo pravo u spust. Padina mi se činila ubojito strmom; bila sam prestravljena brzinom kojom sam se sjurila. Skije I *pancerice* verovatno su bile teže od mene. Nisam imala mišiće potrebne za upravljanje skijama, a verovatno sam i zaboravila kako se to radi. Samo sam jednom bila na kursu skijanja, sedam dana sa školom, u hostelu u Bad Auzeu. Plašila sam se i u početku nisam htela da krenem, zbog ružnih uspomena na slomljenu ruku. Ipak, instruktorka je bila vrlo prijatna; ohrabivala me je i radovala se sa mnom, svaki put kada bih uspela da se okrenem na skijama. Polako sam napredovala, a poslednjeg dana čak i učestvovala u velikoj trci na početničkoj padini. Kada sam stigla do

cilja, trijumfalno sam podigla ruke u vazduh i klicala. Onda sam se bacila na leda u sneg. Godinama nisam bila tako slobodna i ponosna na sebe.

Slobodna i ponosna - život svetlosnim godinama daleko od mene.

Očajnički sam se trudila da zakočim, ali mi se već pri prvom pokušaju skija iskrenula i završila sam u snegu. "Šta to radiš?!", grdio me je Priklopil kada se zaustavio pored mene i pomogao mi da ustanem. "Moraš da skijaš u luku! Ovako!"

Bilo mi je potrebno neko vreme kako bih bar nakratko uspela da se zadržim na skijama i pomerim se nekoliko metara. Moja bespomoćnost i slabost izgleda da su dovoljno umirile otmičara, pa je odlučio da nam oboma kupi skipas. Stali smo u dugačak red nasmejanih, veselih skijaša, koji su jedva čekali da ih žičara doveze do sledećeg vrha. Među svim tim ljudima u šarenim skijaškim odelima, osećala sam se kao stvorenje sa druge planete. Trzala sam se kada bi me u prolazu dodirnuli, kada bi nam se skije okrnule, kada bih se našla stisnuta među nepoznatim ljudima, koji me verovatno nisu primećivali, ali čije sam poglede mislila da osećam na sebi. *Ne pripadaš ovde. Ne bi trebalo da budeš ovde.* Priklopil me je gurnuo s leđa. "Ne spavaj! Idemo, idemo!"

Delovalo mi je da je prošla čitava večnost pre nego što smo se konačno našli u vazduhu. Lebdela sam iznad zimskog, planinskog pejzaža, nastojeći da uživam u trenutku spokoja i mirnoće. Ipak, telo mi se bunilo protiv nepoznatih napora. Noge su mi se tresle i bilo mi je strahovito hladno. Kada se sedežnica približila vrhu, uspaničila sam se. Nisam znala kako se silazi i od uzrujanosti sam se zapetljala u sopstvene štapove. Priklopil je počeo da psuje, zgrabio me za ruku i u poslednjem trenutku povukao sa sedežnice.

Nakon nekoliko vožnji, polako sam stekla malo samopouzdanja. Mogla sam dovoljno dugo da se zadržim uspravno da bih uživala u kratkim vožnjama, pre nego što bih opet pala u sneg. Osećala sam kako mi se vraća životna snaga i, prvi put za nekoliko godina, nešto nalik na sreću. Kad god sam mogla, zaustavljala sam se da uživam u pogledu. Wolfgang Priklopil mi je, ponosan na svoje poznavanje geografije, objašnjavao koje planine vidimo. S vrha Hohkara video se planinski masiv Očer, a iza njega su planinski lanci jedan za drugim nestajali u magli.

“Ono tamo je Štajerska”, objašnjavao mi je. „A tamo, na drugoj strani, pogled seže skoro do Češke.”

Sneg je svetlucao na suncu, a nebo bilo plavo kao različak. Duboko sam udisala vazduh i najviše od svega želela da se vreme zaustavi, ali otmičar me je stalno gurao i požurivao. “Današnji dan koštao me je čitavo bogatstvo, zato ga moramo u potpunosti iskoristiti!”

“Moram u toalet!” Priklopil me je iznervirano pogledao. “Stvarno!” Nije mu preostalo ništa drugo nego da odskija sa mnom do sledeće kućice. Odlučio se za donji deo staze, jer su tu toaleti bili smešteni u odvojenoj zgradi, što je značilo da ne mora da se prođe kroz restoran kako bi se došlo do njih. Skinuli smo skije. Dopratio me je do toaleta i prosiktao da požurim. Čekaće me i paziti na vreme. Začudilo me je što nije ušao sa mnom. Uvek je mogao da kaže da je pogrešio vrata, ali ostao je napolju. Kada sam ušla, unutra nije bilo nikoga. Međutim, dok sam bila u kabini, čula sam otvaranje vrata. Prestravila sam se - ubeđena da sam ostala predugo i da je otmičar ušao u ženski toalet kako bi me izvukao. Međutim, kada sam užurbano ušla u malu prostoriju s lavaboima, pred ogledalom sam ugledala jednu plavokosu ženu. Prvi put nakon otmice, bila sam sama s nepoznatom osobom.

Ne sećam se tačno šta sam rekla, znam samo da sam skupila svu hrabrost i obratila joj se. Iz mene je izašao samo tih cijuk.

Plavokosa žena me je pogledala, prijateljski se nasmešila, okrenula se i otišla. Nije razumela šta sam joj rekla. Bio je to prvi put da sam se nekome obratila i, baš kao u najstrašnijim noćnim morama, ljudi me nisu čuli. Bila sam nevidljiva. Ne smem da se nadam tuđoj pomoći.

Tek nakon što sam pobegla, saznala sam da je žena bila turistkinja iz Holandije i da jednostavno nije razumela šta sam joj rekla. Međutim, njena reakcija je u tom trenutku bila težak udarac za moje samopouzdanje.

Ostatak izleta ostao mi je u magli. Opet nisam iskoristila priliku koja mi se pružila. Kada sam te večeri ostala zaključana u tamnici, obuzeo me je očaj kakav ranije nisam osetila.

Ubrzo nakon toga, približio se ključni datum: moj osamnaesti rođendan. Već deset godina grozničavo sam iščekivala taj dan.

Čvrsto sam odlučila da ću ga dostojno proslaviti, ako treba - i u zatvoreništvu.

Prethodnih godina otmičar mi je dozvoljavao da ispečem kolač, ali sada sam želela nešto posebno. Znala sam da je njegov poslovni partner organizovao zabave u udaljenim skladištima. Otmičar mi je pokazivao video-snimke srpskih i turskih venčanja. Želeo je da ih upotrebi za reklamni film kojim bi to skladište promovisao kao prostor za proslave. Žudno sam upijala prizore ljudi koji slave, vesele se, stoje u krugu držeći se za ruke i skaču, plešući najčudnije plesove. Na jednoj proslavi bio je poslužen čitav morski pas; na drugoj su se na stolu nizale bezbrojne posude, pune nepoznate hrane. Ipak, najviše su me fascinirale torte - umetnička dela na nekoliko spratova, sa cvećem od marcipana, ili keks torta u obliku automobila. Želela sam jednu takvu - u obliku broja 18, simbola mog punoletstva.

Kada sam se ujutro, 17. februara, popela u kuću, ugledala sam je na kuhinjskom stolu: jedinica i osmica od mekanog keksa, s penastom, ružičastom glazurom, ukrašena svećicama. Ne sećam se ostalih poklona. Sigurno ih je bilo još, jer je Priklopil voleo da slavi takve, posebne dane. Za mene je broj 18 bio centralni deo male proslave. Simbol slobode. Poseban simbol, znak da je došao trenutak da ispunim obećanje koje sam, jednom davno, dala samoj sebi.

Jednom od nas preostaje samo smrt Beg u slobodu

“Detonirala sam bombu. Osigurač je dogoreo i više nije bilo povratka. Odabrala sam život, otmičaru je preostala samo smrt.”

Taj dan je počeo kao i svaki drugi - na zapovest kontrolnog prekidača. Ležala sam u krevetu na sprat, kada me je svetlo koje se uključilo u tamnici probudilo iz zamršenog i zbunjujućeg sna. Još neko vreme sam ostala u krevetu, pokušavajući da mu dam smisao, na osnovu iskrzanih delića kojih sam se prisećala. Međutim, što sam se više trudila, to mi je brže izmicao. Ostao je samo nejasan osećaj, koji me je i dalje držao. Nepokolebljiva odlučnost. Dugo to nisam osetila.

Posle nekog vremena, glad me je podstakla da izađem iz kreveta. Nisam dobila večeru i želudac mi je zavijao. Vođena željom da nešto pojedem, spustila sam se niz merdevine, ali i pre nego što sam dotakla tlo, setila sam se da više nemam hrane. Otmičar mi je uveče dao parčence torte da je ponesem u tamnicu i sačuvam za doručak, ali sam ga odmah pojela. Frustrirana, oprala sam zube, nastojeći da sperem kiseli ukus praznog želuca iz usta. Onda sam se osvrnula oko sebe, ne znajući tačno šta da radim. Tog jutra, ćelija je bila u strašnom neredu. Odeća je bila razbacana na sve strane, a na stolu je ležala hrpa papira. U uobičajenim okolnostima, odmah bih počela da raspričam, u želji da svoj sobičak učinim što udobnijim i organizovanijim, ali tog jutra nisam imala ni volje ni energije za to. Osećala sam neobičnu udaljenost od ta četiri zida, koja su mi postala dom.

U kratkoj narandžastoj haljini, na koju sam bila vrlo ponosna, čekala da otmičar otvori vrata. Osim nje, posedovala sam još samo helanke, majice umrljane farbom, džemper sa rol-kragom za hladnije dane, koji je nekad pripadao otmičaru, i nekoliko čistih, jednostavnih odevnih predmeta koje sam u proteklih nekoliko meseci nosila tokom izlazaka. U toj haljini osećala sam se poput normalne devojke. Kupio mi ju je kao nagradu za pomoć oko radova u dvorištu. Na proleće, posle osamnaestog rođendana, dozvoljavao mi je da povremeno radim napolju. Pod njegovim nadzorom, naravno.

Postao je manje oprezan, pa je stalno postojala opasnost da me komšije vide. Već su me dvaput pozdravili preko ograde, dok sam plevila u vrtu. "Pomoćna radnica", kratko je objasnio, kada mi je jedan od suseda mahnuo. Činilo se da je sused zadovoljan informacijom, a ja sam ionako bila nesposobna bilo šta da kažem.

Kada su se vrata tamnice napokon otvorila, videla sam Priklopila kako stoji na stepenici od četrdeset centimetara. I posle tolikih godina, taj prizor me je i dalje plašio. Izgledao mi je poput zatvorskih čuvara iz filmova strave i užasa: velik, nadmoćan, a njegova senka, izobličena od sijalice u predsoblju, plesala je strašan ples po golim zidovima tamnice. Međutim, tog dana mi nije izgledao preteće. Osećala sam se snažno i samouvereno.

"Smem li da obučem gaćice?" pitala sam ga i pre pozdrava. Pogledao me je zapanjeno.

"Ne dolazi u obzir", odgovorio je.

U kući sam uvek morala da radim polugola, a u dvorištu u načelu nisam smela da nosim gaćice. Bio je to jedan od načina da me drži pod kontrolom.

"Molim te, tako mi je mnogo udobnije", dodala sam.

Snažno je odmahnuo glavom.

"Ni govora! Kako ti je to uopšte palo na pamet? Hajde, kreći!"

Pošla sam za njim u predsoblje i čekala da se provuče kroz prolaz. Zaobljena betonska vrata, koja su postala stalan deo moje životne scenografije, bila su otvorena.

Svaki put kada bih videla ta velika vrata od armiranog betona, u grlu bi mi se stvorila *knedla*. U poslednjih nekoliko godina imala sam prokleta mnogo sreće. Svaka nesreća koju bi otmičar doživeo za mene bi bila smrtna presuda. Vrata nisu mogla da se otvore iznutra, niti bi ih iko pronašao spolja. Intenzivno sam zamišljala taj prizor - kako posle nekoliko dana shvatam da je otmičar nestao. Kako ću, u smrtnom strahu, početi da raspomamljeno trčim, i poslednjim atomima snage uspeti da srušim dvojna drvena vrata. Ta betonska vrata bila bi odlučujući faktor u borbi da preživim. Umrla bih od gladi i žeđi, ležeći pred njima. Svaki put kada bih se provukla kroz uski prolaz iza otmičara, osetila bih olakšanje. Svanulo je još jedno jutro kada je otvorio vrata i nije me ostavio na cedilu. Ponovo sam

pobegla iz svoje podzemne grobnice. Kada bih se popela u garažu, udahnula bih punim plućima. Bila sam gore.

Naredio mi je da mu iz kuhinje donesem dve kriške hleba sa džemom. Gledala sam ga kako s uživanjem jede, dok mi je želudac zavijao. Ukusni, hrskavi hleb s maslacem i džemom od kajsija. A ja nisam dobila ništa - uostalom, pretpostavljalo se da sam za doručak imala ono parčence torte. Ne bih se usudila da kažem da sam ga još sinoć pojela.

Kada je doručkovao, rasklonila sam posuđe i otišla do kalendara u kuhinji. Kao i svakog jutra, otkinula sam prvu stranicu s velikim štampanim brojem i nekoliko puta je savila. Dugo sam gledala datum koji je stajao na kalendaru: 23. avgust 2006. Bio je to 3.096. dan zarobljeništva.

Tog dana, Volfgang Priklopil bio je dobro raspoložen. Trebalo je da to bude početak nove ere, svitanje jednostavnijeg razdoblja, bez novčanih briga. Tog jutra trebalo je da preduzme dva bitna koraka. Pre svega, želeo je da se reši starog dostavnog kombija, koji je koristio prilikom moje otmice, pre osam i po godina. Dalje, na Internetu je objavio oglas da prodaje stan, koji je poslednjih nekoliko meseci renovirao. Kupio ga je pre pola godine, u nadi da će mu stalni prihod od iznajmljivanja olakšati finansijski pritisak pod kojim se nalazio zbog svog zločina. Rekao mi je da je zaradio na poslovima s Holcapfelom.

Ubrzo posle mog osamnaestog rođendana, jednog jutra me je uzbuđeno obavestio:

“Imamo novi stan koji treba da se renovira. Odmah krećemo u ulicu Holergase.”

Njegovo oduševljenje bilo je zarazno, a promena okoline bila mi je preko potrebna. Čarobni datum ulaska u punoletnost je prošao, a skoro ništa se nije promenilo. Bila sam podjednako potlačena i nadgledana kao i prethodnih godina. Jedina promena ležala je u tome što se, negde u duboko u meni, aktivirao neki prekidač. Polako je nestajala sumnja da je otmičar ipak u pravu i da mi je bolje da sam s njim nego napolju. Odrasla sam. Moje drugo ja čvrsto me je držalo i znala sam da ne želim ovako da živim. Preživela sam ogroman, nepovratno izgubljen deo mladosti kao njegova robinja, boksterska vreća, čistačica i partnerka, prilagođavajući se tom svetu najbolje što

sam mogla, budući da nisam imala drugog izbora. Međutim, sada je tom razdoblju došao kraj. Uvek kada bih bila u tamnici, iznova bih se prisećala svega što sam kao dete planirala da u ovom dobu radim. Želela sam da budem nezavisna, da postanem glumica, pišem knjige, stvaram muziku, doživim druge ljude - da budem slobodna. Više nisam prihvatila činjenicu da ću do kraja života ostati zarobljena u njegovoj maštariji. Morala sam da sačekam pravi trenutak. Možda će novi posao doneti tu priliku. Posle toliko godina u kući, prvi put mi je dozvoljeno da radim na nekom drugom mestu. Pod njegovim strogim nadzorom, ali svejedno.

Tačno se sećam prvog odlaska u Holergase. Nije vozio najbržim putem - autoputem - bio je previše škrt da plati putarinu. Umesto toga, čekao je u koloni na Girtlu, bečkom pojasu, trećoj po redu ulici koja kruži oko gradskog centra. U jutarnjoj gužvi, kombi su s obe strane gušili automobili. Posmatrala sam ljude za volanima: muškarci umornih očiju gledali su nas iz minibusa pored nas, stisnuti jedni do drugih. Bilo je očigledno da su radnici iz istočne Evrope, koje bi austrijske građevinske firme ujutro kupile s uličnih sastajališta, da bi ih uveče na istom mestu izbacile. Odmah sam osetila povezanost s njima: bez dokumenata i radnih dozvola, mogli su ih iskorišćavati koliko su hteli. Tog jutra sam tako teško prihvatila tu stvarnost. Utonula sam dublje u sedište i počela da sanjarim: vozim se sa šefom na normalni, svakodnevni posao, baš kao i svi ovi ljudi u automobilima do nas. Stručnjak sam u svom polju i šefu je jako bitno moje mišljenje. Živim u svetu odraslih, gde se moj glas čuje.

Prošli smo skoro ceo grad, kad je Priklopil kod Zapadne železničke stanice skrenuo u ulicu Marijahilfer i nastavio suprotno od centra grada, pa pored male pijace, gde je samo polovina tezgi bila zauzeta, da bi na kraju skrenuo u sporednu uličicu i parkirao. Stan je bio na prvom spratu trošne kuće. Otmičar je dugo čekao pre nego što mi je dozvolio da izađem. Bojao se da bi nas neko mogao videti i hteo je da me pusti iz automobila tek kada na ulici ne bude nikoga. Gledala sam napolje: male automehaničarske radionice, turske prodavnice voća i povrća, štandovi s kebabom i sumnjivi mali barovi, raštrkani među starijim, sivim zgradama, izgrađenim krajem devetnaestog veka, gde su nekada živeli siromašni radnici iz zemalja pod austrougarskom vlašću. I sada su tu uglavnom živeli doseljenici.

Mnogi od tih stanova i dalje nisu imali kupatila; toaleti su bili u hodniku, zajednički za čitav sprat. Otmičar je kupio jedan takav.

Čekao je da se ulica raščisti, a onda me poterao u ulaz. Boja se gulila sa zidova, a većina sandučića bila iskrivljena i razbijena. Kada je otvorio drvena vrata stana i gurnuo me unutra, nisam mogla da verujem koliko je prostor mali: devetnaest kvadratnih metara - samo četiri puta veći od moje tamnice. Samo jedna prostorija, s prozorom koji je gledao na unutrašnje dvorište. Vazduh je bio ustajao, osećali su se mirisi telesnih izlučevina, plesan i ustajalo ulje za kuvanje. Čitava prostorija bila je oblepljena tapetama koje su nekad verovatno bile zelene, a sada neodređeno sivosmeđe. Na jednom zidu bila je velika vlažna mrlja, po kojoj su puzali crvi. Duboko sam udahнула. Čekalo me je mnogo teškog posla.

Od tog dana, nekoliko puta nedeljno vodio me je sa sobom u stan u ulici Holergase. Samo kada je imao da obavi još neke poslove, ostavio bi me u tamnici ceo dan. Najpre smo iz stana izbacili stari, oronuli nameštaj i izneli ga na ulicu. Kada smo, sat vremena kasnije, ponovo izašli, više ga nije bilo - uzeli su ga susedi, koji su imali toliko malo da im je čak i takav nameštaj bio dovoljno dobar. Onda smo počeli s renoviranjem. Bila su mi potrebna dva puna dana samo da skinem stari linoleum. Ispod njega se pojavio još jedan, a na njemu i debeo sloj prljavštine. Lepak kojim je bio pričvršćen tokom godina se tako čvrsto skorio, da sam morala da ga stružem centimetar po centimetar. Onda smo izlili sloj betonske podloge i preko toga stavili laminat - baš kao u mojoj tamnici. Sa zidova smo skinuli stare tapete, ispunili pukotine i rupe i stavili nove, koje smo ofarbali u belo. Ugradili smo komode u minijaturnu kuhinju i još manje kupatilo, jedva malo veće od tuš kabine, i stavili nove prostirke ispred nje.

Radila sam poput fizikalca. Bušila sam, prenosila, brusila, gletovala, nosila pločice. Lepila sam tapete na plafon, stojeći na uskoj dasci između dva para merdevina. Podizala sam nameštaj. Rad, glad i stalna bitka s niskim pritiskom oduzimali su mi toliko energije da o begu skoro i nisam razmišljala. U početku sam se nadala da će me otmičar bar na trenutak ostaviti samu, ali to se nije desilo. Neprestano me je nadgledao. Neverovatno je šta je sve preduzimao da ne pobegnem. Svaki put kada bi izlazio u hodnik da ode u toalet, pred prozor bi poslagao teške daske i grede, kako ne bih mogla brzo

da ga otvorim i zavrištim. Kada je znao da će morati da ostane napolju duže od pet minuta, pričvrstio bi daske šrafovim. Čak je i tu za mene izgradio zatvor. Kada bi se začulo okretanje ključa u bravi, u mislima bih se vratila u tamnicu. I ovde me je bilo strah da će mu se nešto dogoditi i da ću biti osuđena da umrem u tom stanu. Svaki put kada bi se vratio, odahnula bih.

Danas mi se taj strah čini čudnim. Ipak sam bila u stambenoj zgradi i mogla da vrištim ili udaram u zid. Za razliku od podruma, ovde bi me brzo našli. Nije bilo racionalnih razloga koji bi opravdali strah, ali on mi se prikrađao iznutra, iz tamnice u meni.

* * *

Jednog dana, u stanu se pojavio čudan čovek.

Upravo smo dovukli laminat do prvog sprata. Vrata su bila lagano odškrinuta i iznenada je u stan ušao stariji čovek, prosede kose. Glasno nas je pozdravio. Tako je loše govorio nemački da sam ga jedva razumela. Poželeo nam je dobrodošlicu i očigledno je hteo da započne komšijski razgovor o vremenu i renoviranju stana. Priklopil me je gurnuo iza sebe i oslobodio ga se, kratko i neljubazno odgovarajući na pitanja. Osećala sam kako u njemu raste panika, dopuštajući da obuzme i mene. Iako mi je taj čovek mogao biti spas, skoro da sam osećala kako me njegovo prisustvo opterećuje. Toliko sam usvojila otmičarevu perspektivu.

Te noći sam ležala u krevetu na sprat i neprestano vrtela taj prizor u glavi. Da li sam pogrešno postupila? Da li je trebalo da vrištim? Da li sam propustila još jednu priliku za beg? Sledeći put moram postupati odlučnije. Putanju od mesta na kome sam se nalazila, dakle iza otmičarevih leđa, do čudnog suseda, zamišljala sam kao skok preko duboke provalije. Tačno sam mogla da vidim kako se zatrčavam, ubrzavam i, na ivici provalije, odskačem u vazduh, ali nikako nisam mogla da vidim kako doskačem na drugu stranu. Koliko god se trudila, nisam uspevala da stvorim tu sliku. I u mašti, otmičar bi me svaki put uhvatio za majicu i povukao nadole. Čak i kada bih uspela da mu izmaknem, lebdela bih nekoliko sekundi u vazduhu, a onda pala u bezdan. Taj prizor me je mučio cele noći. Delovao mi je kao simbol toga da sam na samoj ivici bega, ali da u odlučujućem trenutku neću uspeli.

Samo nekoliko dana kasnije, sused se vratio. Ovog puta, doneo je fotografije. Otmičar me je sumnjičavo gurnuo u stranu, ali uspela sam da bacim pogled. Bile su to porodične slike, koje su ga prikazivale u domu u Jugoslaviji, kao i fotografija nekog fudbalskog tima. Neprestano je govorio, gurajući slike Priklopilu pod nos. Ponovo sam razumela samo deliće razgovora. Ne, nije bilo moguće preskočiti preko ponora. Kako ću se sporazumeti s tim ljubaznim čovekom? Da li bi razumeo ono što bih mu krišom šapnula dok me Priklopil ne posmatra, što se verovatno ionako nikada ne bi dogodilo? Koja Nataša? Ko je otet? Čak i kada bi me razumeo, šta bi se dogodilo? Da li bi pozvao policiju? Da li je uopšte imao telefon? I onda? Teško da bi mu policajci poverovali. Čak i kada bi patrola došla u Holergase, otmičar bi imao dovoljno vremena da me neprimetno odvede do automobila. Nisam htela ni da pomislim šta bi mi se posle toga dogodilo.

Ne, ovaj stan mi neće dati priliku za beg. Ali prilika će doći, bila sam sigurna kao nikad pre. Trebalo je samo da je prepoznam na vreme.

Tog proleća 2006, otmičar je osetio da se udaljavam od njega. Nije mogao da se kontroliše i umeo je brzo da plane, a hronična upala sinusa opet ga je noćima mučila. Danju bi me dvostruko više maltretirao. Zahtevi su postajali sve apsurdniji. "Ne odgovaraj mi!", prosiktao bi čim bih otvorila usta, čak i kada bi me nešto pitao. Zahtevao je apsolutnu poslušnost.

„Koja je ono boja?“, zarežao je jednom, pokazujući na kantu crne farbe.

“Crna”, odgovorila sam.

“Ne, to je crvena. Crvena je zato što ja tako kažem. Reci da je crvena!”

Svaki put kada bih odbila da učinim tako nešto, potpuno bi pobesneo i to je trajalo duže nego ikad ranije. Udarci su se nizali jedan za drugim. Ponekad me je toliko dugo tukao da mi se činilo da traje satima. Više puta sam se gotovo onesvestila pre nego što bi me ponovo bacio u tamnicu i ugasio svetlo.

Primetila sam koliko mi je teže da se oduprem kobnom refleksu, želji da sprečim nove udarce pre nego što mi stare rane zacele. Bilo bi toliko jednostavnije predati se. Poput vira koji me je nemilosrdno

vukao u dubine, dok mi je sopstveni glas šaputao: "Savršen svet, savršen svet. Sve je u redu. Ništa se nije dogodilo."

Morala sam da se iz sve snage borim protiv tog vira i izgradim sebi slamku spasa: svoje sveske, gde sam beležila svaki napad. Danas mi se zavrti u glavi kada uzmem te beležnice, u koje sam urednim rukopisom zapisivala sve brutalnosti, dopunjavajući ih detaljnim crtežima povreda. Tada sam ih pisala kao s neke distance, kao da radim test u školi:

15. april 2006. Jednom me je tako dugo i snažno udarao po desnoj ruci, da sam bukvalno mogla da osetim kako se u njoj skuplja krv. Ceo dlan bio mi je crvenkastomodar. Napravio mi je i modricu na oku (takode na desnoj strani), koja je prvo bila na spoljnom uglu oka, pa je postala crvenkasta, modra i zelena, a onda je prešla na gornji kapak.

Drugi napadi koji su se nedavno dogodili - pod uslovom da ih se još sećam i da ih nisam potisnula - u dvorištu me je napao vrtlarskim makazama zato što sam rekla da se plašim da se popnem uz merdevine. Iznad nožnog zgloba imala sam zelenkastu posekotinu, koža mi je bila potpuno oguljena. Onda me je jedanput pogodio u karlicu teškom kofom punom zemlje, ostala je gadna crvenkastosmeđa modrica. Jednom prilikom sam odbila da krenem gore s njim, jer sam se plašila. Iščupao je utičnice iz zidova, gađao me kontrolnim prekidačem i svime što mu je palo pod ruku. Na desnom kolenu i listu imala sam duboku, crvenu, krvavu brazdu. Uz to, na levoj nadlaktici imam crnojubičastu modricu od otprilike osam centimetara. Više ne znam kako sam je dobila. Nekoliko puta me je udarao i šutirao, čak i u glavu. Dvapat mi je raskrvario usnu, a jednom mi se na donjoj usni pojavila oteklina veličine graška (plavkasta). Jedanput me je udario, pa mi je natekla desna strana ispod usta. Osim toga, imam 1 posekotinu na desnom obrazu (ne sećam se kako sam je dobila). Jednom mi je na noge bacio kutiju s alatom, imala sam pastelnozelene modrice. Često me je tukao po nadlanici francuskim ključem ili nečim sličnim. Imam dve simetrične crnkaste modrice ispod obe lopatice i duž kičme.

Danas me je udario u desno oko - blesnulo mi je pred očima - i u desno uvo, gde sam osetila probadajući bol, zujanje i pucketanje.

Onda je nastavio da me udara po glavi.

Boljih dana, ponovo bi slikao našu zajedničku budućnost.

“Kada bih samo mogao da ti verujem da nećeš pobeći”, uzdahnuo je jedne večeri, dok smo sedeli za kuhinjskim stolom. “Mogao bih svuda da te vodim. Odveo bih te na jezero Nojzidl ili Wolfgang i kupio bih ti letnju haljinu. Mogli bismo da idemo na plivanje, a zimi na skijanje. Naravno, morao bih da ti potpuno verujem da nećeš jednostavno pobeći.”

U takvim trenucima, beskrajno bih sažaljevala čoveka koji me je mučio više od osam godina. Nisam htela da ga povredim i želela sam da se ostvari ružičasta budućnost o kojoj je sanjao. Delovao mi je tako očajno i prepušteno sebi i svom zločinu, da bih ponekad zaboravila da sam žrtva - i da nisam odgovorna za njegovu sreću. Ipak, nikad nisam sebi dozvolila da se sasvim predam iluziji kako će sve biti u redu ako budem saradivala. Ne možeš naterati nekoga da bude večno poslušan i, sasvim sigurno, nikog ne možeš naterati da te voli.

Bez obzira na to, u takvim trenucima klela bih mu se da ću zauvek ostati s njim i tešila ga, govoreći: “Neću pobeći, obećavam ti. Zauvek ću ostati s tobom.” Naravno da mi nije verovao, a meni se srce slamalo zbog toga što ga lažem. Oboje smo se kolebali između stvarnosti i privida.

Bila sam prisutna telom, ali u mislima sam već bežala. Nekako, i dalje nisam mogla da zamislim kako sigurno doskačem na drugu stranu. Pomisao da ću se iznenada pojaviti u stvarnom svetu neopisivo me je plašila. Ponekad sam išla toliko daleko, da sam verovala da ću se ubiti čim napustim otmičara. Nisam mogla da podnesem pomisao da će ga moja sloboda koštati njegove i da će mnogo godina provesti iza rešetaka. Naravno, želela sam da drugi budu zaštićeni od tog čoveka, koji je bio spreman na sve. Trenutno sam ja bila ta koja je druge štitila od njega, jer je svoju nasilnu energiju iskaljivao na meni. Kasnije će policija i pravosuđe morati da speče njegove nove zločine. Ipak, ta pomisao me nije umirivala. U sebi nisam uspevala da pronađem želju za osvetom - upravo suprotno. Ako ga predam policiji, činilo mi se da ću samo preokrenuti zločin koji je on počinio nada mnom: najpre je on zaključao mene, a

sada ću se ja pobrinuti da zaključaju njega. Iz tadašnje perspektive, to ne bi ispravilo zločin, već bi ga samo pojačalo. Zlo u svetu ne bi postalo manje, nego veće.

Takva razmišljanja su, na neki način, bila logičan vrhunac emocionalnog ludila kome sam bila izložena godinama: otmičarevim dvama licima, brzim smenama nasilja i pseudonormalnosti. Razvila sam strategiju potiskivanja svega što je pretilo da će me ubiti, kako bih preživela. Činila sam to sve dok crno ne bi prestalo da bude crno, a belo - belo, dok se sve ne bi pretvorilo u sivu maglu u kojoj čovek jednostavno izgubi kompas. Toliko sam sve internalizovala, da mi se ponekad izdaja otmičara činila strašnijom nego izdaja same sebe, vlastitog života. Možda bi jednostavno trebalo da se prepustim sudbini, pomislila sam više nego jednom, kad god je pretila opasnost da me vir povuče i da izgubim iz vida slamke koje su me održavale u životu.

Drugih dana, razbijala sam glavu pitanjem kako će svet, nakon svih tih godina, reagovati na mene. Prizori s Ditruevog suđenja i dalje su mi bili i te kako u svesti. Razmišljala sam kako ne želim da budem predstavljena kao žrtva. Bila sam žrtva osam godina i nisam želela da tako provedem ostatak života. Tačno sam zamislila kako ću se nositi s medijima. Najbolje bi bilo da me ostave na miru, a ako već budu izveštavali o meni, ne bih volela da koriste moje ime. Želela sam da ponovo uđem u život kao odrasla žena. I da sama odaberem medije s kojima ću razgovarati.

Bilo je to jedne večeri početkom avgusta, kada sam sedela za kuhinjskim stolom i večerala s otmičarem. Njegova majka je u frižideru ostavila salatu od kobasica. Meni je dao povrće, a sebi izvadio kobasice i sir. Polako sam žvakala komadić paprike, nadajući se da ću tako uspeti da izvučem i najmanji tračak energije iz svakog crvenog vlakna. U međuvremenu sam se malo ugojila; imala sam 42 kilograma, ali me je posao u Holergase iscrpljivao i osećala sam se psihički iscedenom. S druge strane, mozak mi je radio punom parom. Sad kada je renoviranje bilo gotovo, završila se još jedna faza mog zatočeništva. Šta će biti sledeće? Uobičajeno ludilo svakodnevnog života? Letnji odmor na jezeru Wolfgang, koji će početi udarcima, nastaviti se ponižavanjem, a kao posebna nagrada

uslediće nova haljina? Ne, više nisam mogla da podnesem takav život.

Sutradan smo radili u radionici. Iz daljine se čulo kako neka majka doziva decu. Kratki nalet vetra povremeno bi u garažu, gde smo sređivali stari beli kombi, doneo dašak leta i sveže pokošene trave. U tom vozilu me je oteo, a sad je želeo da ga proda. Kao da nije bilo dovoljno što mi je svet detinjstva već bio izvan dosega, sada su nestajale i sve bitne stvari iz mojih prvih godina zarobljeničtva. Taj kombi bio mi je veza s danom kada sam oteta. Sada sam otmičaru pomagala da nestane. Svakim pokretom četke, činilo mi se da sve više cementiram svoju budućnost u podrumu.

“Doveo si nas u situaciju iz koje samo jedno od nas može izaći živo”, odjednom sam rekla. Iznenadeno me je pogledao. Nisam se dala smesti. “Zaista sam ti zahvalna na tome što me nisi ubio i što si se tako dobro brinuo o meni. To je vrlo lepo od tebe. Ipak, ne možeš me prisiliti da ostanem s tobom. Ja sam čovek za sebe, imam svoje sopstvene potrebe. Ova situacija se mora završiti.”

Umesto odgovora, Volfgang Priklopil mije bez reči uzeo četku iz ruke. Videla sam daje istinski preplašen. Svih ovih godina, sigurno se plašio upravo tog trenutka - kada će postati jasno da njegovo ugnjetavanje nije urodilo plodom; da nije uspeo da me slomi. Nastavila sam: “Prirodno je da moram da odem. Trebalo je da od početka imaš to u vidu. Jedno od nas mora da umre - nema drugog izlaza. Ili me ubij, ili me oslobodi.”

Priklopil je polako odmahnuo glavom. “Nikada to neću učiniti. Znaš i sama”, blago je rekao.

Čekala sam bol da eksplodira u nekome delu tela i psihički se pripremala na to. *Nikad nemoj da odustaneš. Nikad nemoj da odustaneš. Neću da odustanem od sebe.* Kada se ništa nije dogodilo, kada je nastavio da nepomično stoji ispred mene, duboko sam udahнула i izgovorila reci koje su sve promenile: “Dosad sam već toliko puta pokušala da se ubijem, a u stvari bi bilo mnogo bolje da se ti ubiješ. Za tebe ionako ne postoji drugi izlaz iz ovoga. Da se ti ubiješ, svi ti problemi odjednom bi nestali.”

U tom trenutku, učinilo mi se kao da je nešto u njemu umrlo. Kada se bez reči okrenuo od mene, u očima sam mu videla očaj. Jedva sam to podnela. Taj čovek je bio zločinac, ali i jedina osoba koju sam

imala na celom svetu. Kao da ih premotavam daljinskim upravljačem, pred očima su mi se vrteli prizori proteklih godina. Zadrhtala sam i začula sebe kako govorim: "Ne brini. Ako pobegnem, baciću se pod voz. Nikad te ne bih ugrozila." Samoubistvo mi se činilo najvišim oblikom slobode, oslobođenjem od svega - od života koji je već odavno uništen.

U tom trenutku, zaista sam želela da povučem izgovorene reci. Međutim, budući da je to nemoguće, prvom prilikom ću pobeći. I jedno od nas se neće izvući živo.

Tri nedelje posle toga, stajala sam u kuhinji i gledala u kalendar. Bacila sam papir koji sam otcepila u kantu za smeće i okrenula se. Nisam mogla da priuštim duže razmišljanje. Priklopil me je zvao da radim. Juče sam morala da mu pomognem da završi oglase za stan u ulici Holergase. Doneo mi je kartu Beča i lenjir. Izmerila sam udaljenost od stana do najbliže stanice podzemne železnice i izračunala koliko je to metara kada se ide peške. Posle toga, pozvao me je u hodnik i naredio mi da brzo hodam od jednog kraja do drugog, dok je on merio vreme ručnim satom. Zatim sam izračunala koliko je vremena potrebno da se dođe od stana do stanice podzemne železnice i do sledeće autobuske stanice. U svojoj pedantnosti, želeo je da u sekundu zna koliko je stan udaljen od javnog prevoza. Kada smo dovršili oglase, pozvao je prijatelja koji je trebalo da ih stavi na Internet. Duboko je udahnuo i nasmešio se. "Sada će sve biti lakše." Činilo se da je potpuno zaboravio razgovor o begu i smrti.

Nešto pre podneva, 23. avgusta 2006, izašli smo u dvorište. Komšije nisu bilo kod kuće; ubrala sam poslednje jagode, koje su rasle u lejici ispred žive ograde od kaline, i pokupila kajsije koje su ležale oko stabla. Onda sam oprala voće i stavila ga u frižider. Otmičar je sve vreme hodao za mnom, ni u jednom trenutku me ne ispuštajući iz vida.

Oko podneva, odveo me je u malu dvorišnu senicu u levom, zadnjem delu dvorišta. Senicu je od stazice delila ograda. Uvek je pazio da zatvori dvorišna vrata. Zaključavao ih je i kada bi izlazio samo na trenutak, da otrese prljavštinu s otirača iz crvenog BMW-a. Beli kombi bio je parkiran između senice i dvorišnih vrata. Za nekoliko dana, neko je trebalo da dođe po njega.

Uzeo je usisivač, uključio ga u struju i rekao mi da dobro usisam unutrašnjost, sedišta i otirače. Bila sam usred posla kada mu je zazvonio telefon. Udaljio se nekoliko koraka od automobila, rukom poklopio drugo uvo i dvaput upitao: "Molim, šta ste rekli?" Iz delića razgovora koje sam kroz buku usisivača uspela da razaberem, zaključila sam da zove neko zainteresovan za stan. Priklopil je bio izvan sebe od sreće. Zadubljen u razgovor, okrenuo se i otišao nekoliko metara od mene, prema bazenu.

Bila sam sama. Prvi put otkako me je zarobio, ispustio me je iz vida dok smo bili napolju. Delić sekunde, ukočeno sam stajala ispred automobila, držeći usisivač. Osećala sam da su mi noge i ruke paralizovane. Grudni koš kao da mi je bio stisnut gvozdanim korsetom. Jedva sam disala. Ruka mi je polako skliznula s usisivača. Kroz glavu su mi proleteli nesređeni, zbrkani prizori: Priklopil kako se vraća i vidi da me nema. Traži me, a onda počinje da besomučno puca. Voz koji juri. Moje beživotno telo. Njegovo beživotno telo. Policijska vozila. Moja majka. Njen osmeh.

A onda se sve tako brzo odigralo. Nadljudskom snagom, izvukla sam se iz parališućeg živog peska u koji sam počela da propadam. Drugi glas bubnjao mi je u glavi: *Da si juče oteta, sada bi potrčala. Moraš da se ponašaš kao da ne poznaješ otmičara. On je stranac. Trči! Trči! Dođavola, trči!*

Ispustila sam usisivač i zaletela se prema dvorišnim vratima. Bila su otvorena.

Na trenutak sam oklevala. Levo ili desno? Gde su ljudi? Gdje je pruga? Ne smem sad da izgubim glavu, ne smem da se bojim. Nemoj da se okrećeš, samo trči. Požurila sam niz stazicu, skrenula na ulicu Blazelgase i potrčala prema naselju koje se prostiralo uz put: mala dvorišta u predgrađu, između njih minijaturne kuće, izgrađene na nekadašnjim njivama. U ušima mi je zujalo, pluća su me bolela. Bila sam ubeđena da mi se otmičar svake sekunde sve više približava. Pomislila sam da čujem korake i osećam njegov pogled na leđima. Na kratko sam čak pomislila i da osećam njegov dah na vratu, ali nisam se okretala. Uskoro ću se uveriti da je tu - čim me uhvati s leđa, baci na pod, odvuče nazad u kuću i ubije. Ipak, sve je bolje od povratka u tamnicu. Ionako sam odabrala smrt. Smrt pod točkovima voza ili od otmičareve ruke. Sloboda izbora, sloboda

smrti. Misli su mi se nesuvislo rojile glavom, ali sam nastavila da trčim. Tek kada sam na ulici ugledala tri muškarca, shvatila sam da želim da živim. I da ću se izboriti za to.

Potrčala sam prema njima i zadihano im se obratila: “Molim vas, pomozite mi! Potreban mi je mobilni telefon da pozovem policiju! Molim vas!” Zbunjeno su me gledali: stariji čovek, dečak od dvanaestak godina i treći, možda dečakov otac.

“Ne možemo”, rekao je. Zaobišli su me i nastavili da koračaju.

Stariji čovek se okrenuo prema meni i dodao: “Žao mi je, nisam poneo mobilni.”

Oči su mi se odjednom napunile suzama. Ko sam ja uopšte u spoljnom svetu? Tu za mene nema života. Bila sam ilegalac, osoba bez imena i prošlosti. Šta će se dogoditi ako mi niko ne poveruje?

Stajala sam na trotoaru drhteći, rukom se pridržavajući za ogradu. Kuda? Morala sam da se sklonim s ove ulice. Priklopil je sigurno već primetio da me nema. Vratila sam se nekoliko koraka unazad, preskočila nisku ogradu, našla se u jednom dvorištu i pozvonila na vrata. Ništa se nije dogodilo. Nikog nisam videla. Nastavila sam da trčim, preskačući žive ograde i leje sa cvećem, prelazeći iz jednog dvorišta u drugo. Konačno sam u jednoj kući kroz otvoren prozor ugledala postariju ženu. Pokucala sam na okvir i slabašno progovorila: “Molim vas, pomozite mi! Pozovite policiju! Oteta sam. Pozovite policiju!”

“Šta vi radite u mom dvorištu? Šta želite?” viknula je. Gledala me je nepoverljivo.

“Molim vas, pozovite policiju u moje ime! Brzo!”, ponovila sam bez daha. “Ja sam žrtva otmice. Zovem se Nataša Kampuš... Molim vas, tražite bečku policiju. Recite im da je reč o slučaju otmice. Neka dođu ovamo u neoznačenom vozilu. Ja sam Nataša Kampuš.”

“Zašto ste došli baš kod mene?”

Lecnula sam se. Onda sam primetila da je na trenutak oklevala.

“Čekajte pored ograde. I ne gazite mi po travi!”

Nemo sam klimnula, gledajući kako se okreće i nestaje mi iz vidokruga. Prvi put nakon sedam godina, izgovorila sam svoje ime. Vratila sam se.

Stajala sam pored ograde i čekala. Sekunde su prolazile; srce mi je lupalo u grlu. Znala sam da će me Wolfgang Priklopil tražiti i bojala se

da bi mogao potpuno podivljati. Posle nekog vremena, preko ograde sam ugledala dva policijska automobila s plavim rotacionim svetlima. Ili im žena nije prenela molbu da dođu u neoznačenim vozilima, ili ju je policija zanemarila. Dva mlada policajca izašla su iz automobila i ušla u malo dvorište.

“Ne mičite se i podignite ruke uvis!”, povikao je jedan od njih.

Nisam tako zamišljala prvi susret s novostečenom slobodom. Stojeći pored ograde, ruku podignutih kao da sam zločinac, rekla sam policajcima ko sam.

“Zovem se Nataša Kampuš. Sigurno ste čuli za moj slučaj. Oteta sam 1998. godine.”

“Kampuš?”, upitno je odvratio jedan od policajaca.

U glavi sam začula otmičarev glas: *Nikom nećeš nedostajati. Svima je drago što te nema.*

“Datum rođenja? Adresa?”

“Sedamnaesti februar 1988, adresa Renbanveg 27, ulaz 38, 7. sprat, stan 18.”

“Ko vas je oteo i kada?”

“Hiljadu devetsto devedeset osme. Bila sam zatvorena u kući u ulici Hajneštrase 60. Otmičar se zove Wolfgang Priklopil.” Kontrast između objektivnog iznošenja činjenica i mešavine euforije i panike nije mogao biti veći.

Glas policajca koji je preko radija proveravao moje izjave teško se probijao do mene. Napetost me je ubijala. Pretrčala sam samo nekoliko stotina metara; otmičareva kuća bila je vrlo blizu. Pokušavala sam da duboko dišem, kako bih umanjila strah. Ni na trenutak nisam posumnjala da bi Priklopil lako uklonio ova dva mlada policajca. Nepomično sam stajala pored žive ograde, pokušavajući da čujem bilo šta. Cvrkut ptica, automobil u daljini. Ali sve mi se činilo kao zatišje pred oluju. Uskoro će se začuti pucnji. Stegla sam mišiće, skočila i konačno se dočekala na drugoj strani. Bila sam spremna da se borim za novostečenu slobodu.

SPECIJALNI IZVEŠTAJ

Slučaj: Nataša Kampuš - Žena koja tvrdi da je nestala osoba.

Policija pokušava da utvrdi njen identitet.

Beč (APA) - U slučaju Nataše Kampuš, nestale pre osam godina, došlo je do neočekivanog obrta.

Mlada žena tvrdi da je devojčica koja je nestala 2. marta 1998. u Beču.

Austrijska policija započela je istragu kojom će potvrditi identitet te žene.

“Ne znamo da li je ona zaista nestala Nataša Kampuš ili je samo smetena”,

izjavio je za APA predstavnik policije Erih Cvetler.

Žena se nalazi u policijskoj stanici u Dojč-Vagramu, u Donjoj Austriji.

Nisam bila *smetena*. Bolelo me je što su tako nešto uopšte pomislili. Ipak, za policiju, koja je morala da upoređuje fotografije nestalih osoba iz 1998, na kojima je bila zdepasta devojčica iz osnovne škole, s mršavom devojkom pred njima, to je verovatno bila realna mogućnost.

Pre nego što smo ušli u automobil, zatražila sam da mi daju nekakav pokrivač. Nisam želela da me otmičar vidi, jer sam verovala da je i dalje u blizini, ili da neko snima događaj. Nisu imali pokrivač, ali me je jedan policajac telom zaštitio od pogleda.

Ušavši u automobil, pritajila sam se na sedištu. Kada je policajac upalio motor, preplavio me je talas olakšanja. Uspela sam. Pobegla sam.

U policijskoj stanici u Dojč-Vagramu dočekana sam kao izgubljeno dete. “Ne mogu da verujem da si ovde! Da si živa!” Policajci koji su radili na mom slučaju okupili su se oko mene. Većina je bila sigurna da sam to ja; samo ih je nekoliko čekalo rezultate DNK testiranja. Ispričali su mi koliko su me dugo tražili i kako je osnovana posebna jedinica, koju su kasnije zamenile druge. Reči su zujale oko mene. Pokušavala sam da se usredsredim, ali tako dugo ni sa kim nisam razgovarala, da mi je bilo previše. Bespomoćno sam stajala među tim ljudima, osećajući se beskrajno slabo, drhteći u tankoj haljini. Jedna policajka dala mi je svoju jaknu.

“Hladno ti je, obuci ovo”, brižno je rekla. Odmah mi se svidela.

Kada se sada prisećam, pitam se zašto me nisu odmah odveli na neko mirno mesto i sačekali bar jedan dan, pre nego što su počeli da me ispituju. Ipak sam bila u potpunoj panici. Osam i po godina verovala sam otmičaru kada mi je govorio da će ljudi izginuti ako pobegnem. Kada sam to i učinila, ništa se nije desilo. Bez obzira na sve, osećala sam kako mi strah diše za vratom, pa čak ni u policijskoj stanici nisam bila sigurna i slobodna. Nisam znala kako da se nosim s bujicom pitanja i saosećanja. Osećala sam se nezaštićeno.

Danas smatram da je trebalo da mi pruže malo odmora, pod brižnim nadzorom. Tada nisam preispitivala svu tu gungulu.

Nakon što su mi zabeležili lične podatke, odveli su me u drugu sobu, ne dopustivši ni da predahnem. Za ispitivanje je bila zadužena prijateljski raspoložena policajka, koja mi je dala jaknu.

“Sedi i polako mi sve ispričaj”, rekla je.

Nesigurno sam se osvrnula oko sebe. Soba je bila prepuna policijskih spisa, a vazduh pomalo ustajao. Sve je odisalo poslovnošću i efikasnošću. Bila je to prva prostorija u kojoj sam boravila nakon osam i po godina zatočeništva. Tako dugo sam se pripremala za taj trenutak, ali situacija mi se i dalje činila nadrealnom.

Prvo pitanje koje mi je policajka postavila bilo je srne li da mi se obraća sa ti. Rekla je da će tako i meni možda biti lakše. Ipak, nisam pristala. Nisam želela da budem Nataša, prema kojoj mogu da se ponašaju kao prema detetu i zapovedaju joj. Pobegla sam, odrasla sam osoba i boriću se da se prema meni tako odnose.

Policajka je klimnula, postavila mi nekoliko usputnih, nevažnih pitanja i donela sendviče. “Pojedite nešto. Sama ste kost i koža”, rekla je.

Uzela sam sendvič i nisam znala šta da radim s njim. Bila sam zbunjena utiskom da je njen dobronamerni predlog naredba, koju nisam u stanju da ispunim. Bila sam previše napeta da bih jela, a osim toga, dugo sam imala minijaturne obroke i znala da bih od celog sendviča dobila strahovite grčeve u želucu. “Ne mogu da jedem”, šapnula sam. Ipak, nadvladala je moja navika da slušam naređenja. Grickala sam koricu hleba poput mišića. Potrajalo je pre

nego što se napetost smanjila, a ja uspela da se koncentrišem na razgovor.

Policajka je na mene odmah ostavila utisak osobe kojoj mogu verovati. I dok sam se policajaca bojala i vrlo oprezno komunicirala s njima, osetila sam da se s tom ženom mogu malo opustiti. Tako dugo nisam bila bliska s nekom ženom, pa sam je gledala zadivljeno. Tamna kosa bila joj je očešljana na razdeljak sa strane, a jedan svetli pramen pridavao je blaži izgled. Na ogrlici joj je visio zlatni privezak u obliku srca; na ušima su joj blistale minđuše. Uz nju sam se osećala sigurno.

Počela sam da pričam svoju priču. Od početka. Reči su same tekle iz mene. Osećala sam kako se sa svakom rečenicom o zatvoreništvu oslobađam delića tereta koji sam nosila na leđima. Kao da je verbalizovanje tih događaja, tu - u policijskoj kancelariji - nekako moglo da izbriše sve užase. Rekla sam joj koliko se radujem životu odrasle osobe; životu u kome ću sama donositi odluke. Ispričala sam joj da želim svoj stan, posao, a kasnije i porodicu. Na kraju sam gotovo imala osećaj da sam stekla novu prijateljicu. Posle ispitivanja, policajka mi je poklonila svoj sat. Osetila sam kako ponovo gospodarim svojim vremenom. Više mi neće naređivati drugi, više neću zavisiti od kontrolnog prekidača koji mi je određivao kada će biti svetlo, a kad tama.

“Molim vas, nemojte davati intervju”, zamolila sam je kada smo se pozdravile. “A ako budete razgovarali s medijima, recite im nešto lepo o meni, molim vas.”

Nasmejala se. “Obećavam da neću davati intervju - pa ko bi mene išta pitao!”

Mlada policajka kojoj sam poverila svoj život održala je obećanje tek nekoliko sati. Već sutradan je popustila pod pritiskom medija i dala televizijsku izjavu, u kojoj je otkrila detalje s mog ispitivanja. Kasnije mi se izvinila. Bilo joj je strašno žao, ali kao i sve druge, i nju je ta situacija preopteretila.

I njene kolege iz Dojč-Vagrama ponele su se neverovatno naivno. Niko nije bio spreman na medijski cirkus, koji je nastao kada je procurila vest o mom begu. Ja sam se pridržavala plana koji sam mesecima pripremala, ali policija nije imala spremnu strategiju kako bi se nosila s situacijom.

“Molim vas, nemojte javiti medijima”, stalno sam ponavljala.

Oni bi se samo nasmejali i odgovorili: “Neće novinari doći ovamo.”

Međutim, i te kako su grešili. Kada je trebalo da me odvedu u bečko sedište policije, zgrada je već bila opkoljena. Srećom, pre nego što sam izašla iz policijske stanice bila sam dovoljno pribrana da ih zamolim za pokrivač preko glave. Ali i pod pokrivačem sam mogla da čujem i osetim bleskanje fotoaparata. “Nataša! Nataša!”, čulo se sa svih strana. Uz pomoć dvojice policajaca, teturala sam se prema automobilu najbolje što sam mogla. Fotografija mojih belih nogu koje su se, uz delić narandžaste haljine i pune modrica, nazirale ispod plavog pokrivača, obišla je svet.

Na putu do Beča, saznala sam da je potraga za Volfgangom Priklopilom u punom jeku. Policija je otišla do kuće, ali tamo nije bilo nikog. Jedan policajac rekao mi je da je pokrenuta potera. “Još ga nismo uhvatili, ali svaki raspoloživi policajac radi na tome. Otmičar nema kuda da pobegne, pogotovo ne u inostranstvo. Uhvatićemo ga.” Od tog trenutka, čekala sam vest da se Volfgang Priklopil ubio.

Detonirala sam bombu. Osigurač je izgoreo i više nije bilo povratka. Odabrala sam život. Otmičaru je preostala samo smrt.

* * *

Majku sam prepoznala čim je ušla u zgradu bečke policije. Prošlo je 3.096 dana od onoga jutra kada sam, bez pozdrava, izašla iz stana u Renbanvegu. Osam i po godina izjedalo me je to što nisam mogla da joj se izvinim. Čitava mladost bez porodice. Osam Božića, osam rođendana - od jedanaestog do osamnaestog - bezbrojne večeri u kojima sam žudela da je čujem, dotaknem. Sada je stajala preda mnom, skoro nepromenjena, poput sna koji je iznenada postao stvarnost. Glasno je zajecala, nasmejala se i zaplakala - sve u isti čas. Potrčala je prema meni i zagrlila me. “Dete moje! Dete moje! Opet si tu! Znala sam da ćeš se vratiti!” Duboko sam udisala njen miris. “Opet si tu”, ponavljala je majka. “Nataša - opet si tu.”

Čvrsto smo se zagrlile i dugo ostale tako. Bila sam toliko nenaviknuta na telesni dodir, da mi se od bliskosti vrtelo u glavi.

Nakon nje, u stanicu su došle i obe moje sestre. I one su zaplakale kada smo se zagrlile. Otac je stigao nešto kasnije. Dotrčao je do mene, gledajući me u neverici, i odmah potražio ožiljak koji sam dobila još kao dete. Onda me je zagrlio, podigao u vazduh i zajecao:

“Nataša! To si stvarno ti!” Veliki i snažni Ludvig Koh plakao je kao beba. I ja sam plakala.

“Volim te”, šapnula sam kada je ubrzo morao da krene - kao mnogo puta kada bi me, posle zajedničkog vikenda, ostavio kod kuće.

Čudno je kako su beznačajna pitanja koja čovek postavlja nakon toliko vremena: “Jesu li moje mačke još žive?” “Da li i dalje imaš istog dečka?” “Kako mlado izgledaš!” “Kako si porasla!” Kao da razgovara sa strancem s kojim ne želi da se previše zbliži, bilo iz pristojnosti, bilo zato što nemaju drugih tema o kojima bi mogli pričati. Kao da se polako moramo ponovo upoznavati. Meni je ta situacija bila posebno teška. Poslednjih nekoliko godina preživela sam isključivo povlačeći se u sebe. Nisam mogla tek tako da pritisnem prekidač i, bez obzira na fizičku bliskost, i dalje sam osećala da između mene i porodice postoji zid. Kao pod staklenim zvonom, gledala sam ih kako se smeju i plaču, dok su se moje suze već osušile. Predugo sam živela u noćnoj mori; moj duševni zatvor nije mogao da nestane tek tako. Isprečio se između mene i njih; činilo mi se da svi izgledaju isto kao pre osam godina, dok sam se ja od devojčice pretvorila u odraslu ženu. Osećala sam da smo zarobljeni u različitim vremenskim balonima koji su se na kratko okrnuli, ali se sada punom brzinom udaljavaju. Nisam znala kako su proveli poslednjih osam i po godina, niti šta se događalo u njihovom svetu. Isto tako, znala sam da se ono što sam ja doživela ne može opisati recima i da ne smem dozvoliti da se emocije koje me iznutra potresaju vide.

Toliko sam dugo držala osećanja zaključana, da nisam mogla tek tako da otvorim vrata sopstvene emocionalne tamnice.

Svet u koji sam se vratila nije bio onaj iz koga sam ugrabljena. A ni ja više nisam bila ista osoba. Stvari nikad neće biti kao pre. To mi je postalo jasno kada sam majku upitala kako je baka.

U neprilici je pogledala u pod. “Umrla je pre dve godine. Jako mi je žao.”

Progutala sam knedlu i odmah potisnula tužnu vest pod debeli betonski oklop, stvoren tokom godina zatočeništva. Baka. Delići uspomena rojili su mi se u glavi. Miris *francbrantvajna* i sveća na božičnoj jeki. Njena kecelja, osećaj bliskosti i svest o tome da mi je pomisao na nju pomogla da preživim toliko noći.

* * *

Pošto su roditelji obavili svoju dužnost i prepoznali me, izveli su ih iz policijske stanice. Moja dužnost bila je da ostanem na raspolaganju policiji. I dalje nisam imala ni trenutak mira.

Policija je organizovala da mi se sledećih nekoliko dana omogući pomoć psihologa. Neprestano su me ispitivali šta mogu da učinim da se otmičar preda. Nisam umela da odgovorim. Bila sam ubeđena da će se ubiti, ali nisam znala ni kako ni gde. Načula sam da u Štrashofu pregledaju kuću, kako bi videli ima li eksploziva. Kasno tog poslepodneva, policajci su otkrili moju tamnicu. Dok sam sedela u stanici, specijalci u belim odelima pregledali su sobu koja mi je osam godina bila i zatvor i utočište. Tu sam se probudila pre samo nekoliko sati.

Te večeri su me u neobeleženom policijskom automobilu odvezli u hotel u Gradišću. Pošto bečka policija nije uspela da me pronađe, moj slučaj je preuzela posebna policijska jedinica u Gradišću. Sada sam predata u njihove ruke. Kada smo stigli do hotela, odavno se spustila noć. U pratnji policijskog psihologa, odveli su me u sobu sa bračnim krevetom i kupatilom. Na celom spratu nije bilo nikoga i čuvali su me naoružani policajci. Plašili su se da bi otmičar, koji je još bio na slobodi, mogao pokušati da se osveti.

Prvu noć na slobodi provela sam s policijskim psihologom, koja je neprekidno pričala; reči su se bez prestanka slivale oko mene. Opet sam bila odsečena od spoljnog sveta - za sopstveno dobro, uveravala me je policija.

Verovatno su bili u pravu, ali u toj sam sobi sam skoro poludela. Osećala sam se zatvoreno i želela samo jednu stvar: da slušam radio, kako bih čula šta se dogodilo Volfangu Priklopilu. "Verujte mi, to nije dobro za vas", svaki put bi odgovorila psiholog. Iako sam iznutra bila kao na iglama, poslušala sam je. Kasno te noći, napravila sam kupku u kadi. Uronila sam u vodu i pokušala da se opustim. Na prste sam mogla izbrojati koliko sam puta smela da se okupam tokom godina provedenih u zatvoreništvu. Sada sam smela da sama napravim kupku i stavim pene koliko god želim. Ipak, nisam uživala u tome. Negde napolju nalazio se čovek koji je osam i po godina bio jedina osoba u mom životu, i tražio je način da se ubije.

Novosti sam saznala kada sam sutradan sela u policijski automobil, kojim su me odvezli u Beč.

“Ima li vesti o otmičaru?”, bilo je prvo što sam ih pitala kada sam ušla unutra.

“Ima”, oprezno je odgovorio policajac. “Više nije živ. Ubio se. Bacio se pod voz u 20.59, blizu bečke Zapadne železničke stanice.”

Podigla sam glavu i pogledala kroz prozor. Pored mene su promicali letnji pejzaži gradišćanske nizije. Iz polja je prhnulo jato ptica. Sunce je bilo nisko i toplim poznoletnjim sjajem grejalo livade. Duboko sam udahnula i ispružila ruke. Telom mi je prostrujao osećaj topline i sigurnosti, od stomaka do vrhova prstiju. Glava mi je bila lagana. Volkanga Priklopila više nema. Gotovo je.

Slobodna sam.

Pogovor

You don't own me

I'm not just one of your many toys

You don't own me

(iz PESME You DON'T OWN ME, KOJU SU NAPISALI DŽON MAĐARA I DEJVID VAJT, A PEVA JE LESLI GOR)

Prvih nekoliko dana na slobodi provela sam na psihijatrijskom odeljenju za decu i adolescente u Bečkoj opštoj bolnici. Bio je to dug i težak povratak u normalan život - ali i kratak prikaz onoga što me čeka. Dobila sam najbolju negu, ali budući da sam smeštena u zatvorenom odeljenju, nisam smela da odem. Odsečena od spoljnog sveta u koji sam upravo pobegla, u zajedničkoj prostoriji sam razgovarala s mladim anoreksičarkama i decom koja su se samopovređivala. Napolju, iza tih zaštitnih zidova, medijsko ludilo bilo je u punom jeku. Fotografi su se peli po stablima kako bi me slikali. Novinarke su pokušavale da se uvuku u bolnicu, prerušene u sestre. Moje roditelje obasipali su zahtevima za intervju. Stručnjaci kažu da je moj slučaj bio prvi u kom su inače suzdržani austrijski i nemački mediji prešli sve granice. U novinama su osvanule fotografije moje tamnice. Betonska vrata bila su širom otvorena. Muškarci u belim zaštitnim odelima nehajno su prebacivali onih nekoliko stvari koje sam imala i smatrala vrednim s jedne na drugu stranu - moje dnevnik i nešto odeće. Na mom krevetu i stolu jasno su se videli žuti znaci sa brojevima. Bila sam prisiljena da gledam kako moj maleni, privatni svet, koji je tako dugo bio skriven od pogleda javnosti, završava na naslovnim stranama. Sve što sam uspela da sakrijem, čak i od otmičara, sada je bačeno pred javnost, koja je stvarala sopstvenu verziju istine.

Dve nedelje nakon bega, odlučila sam da stanem na kraj nagađanjima i sama ispričam priču. Dala sam tri intervju: Austrijskoj državnoj televiziji (ORF), *Kronencajtungu* - najčitanijim austrijskim dnevnom novinama - i časopisu Njuz.

Pre nego što sam zakoračila u javnu sferu, mnogi su mi savetovali da promenim ime i pritajim se. Rekli su mi da, u suprotnom, nikad neću imati priliku za normalan život. Međutim, kakav je to život kad ne možeš da pokažeš lice, ne možeš da vidiš svoju porodicu i moraš

da se odrekneš sopstvenog imena? Kakav bi to život bio, posebno za osobu poput mene, koja se svih tih godina u zatočeništvu borila da ne izgubi svoju ličnost, svoje ja?

Uprkos nasilju, izolaciji, tome što sam bila zaključana u tami i svim ostalim mučenjima, ostala sam Nataša Kampuš. Posle bega, nikako se ne bih odrekla najvažnijeg dobra - svog identiteta. Stala sam pred kameru, predstavivši se punim imenom i prezimenom, nemaskirana, i pružila kratak uvid u vreme provedeno u zarobljeništvu. Ipak, uprkos otvorenosti, mediji nisu popuštali. Jedan naslov pratio je drugi, sve apsurdnija i apsurdnija nagađanja punila su novinske stupce. Činilo se da strašna istina sama po sebi nije dovoljno strašna, kao da mora da se preuveliča preko svake granice, čime mi je oduzet autoritet da sama ispričam ono što sam doživela. Znatiželjnici su okružili kuću u kojoj sam prisiljena da provedem toliko godina mladosti. Svi su žudeli da osete hladni stisak straha. Bila mi je apsolutno strašna pomisao da bi neki perverzni otmičarev obožavatelj mogao kupiti kuću i da bi ona mogla postati mesto hodočašća za ljude čije su se najmračnije maštarije tu pretvarale u stvarnost. Zato sam se pobrinula da se ne proda, nego da je u sklopu "odštete" dodele meni. Tako sam povratila deo svoje prošlosti.

Isprva je talas saosećanja bio neverovatan. Primala sam hiljade pisama od potpunih stranaca, koji su se radovali što sam pobjegla. Nakon nekoliko nedelja, preselila sam se u stan za medicinske sestre pored bolnice, a posle nekoliko meseci u sopstveni stan. Ljudi su me ispitivali zašto ne živim s majkom, ali mi se to pitanje činilo tako čudnim, da uopšte nisam mogla da smislim odgovor. Uostalom, plan da postanem samostalna kada napunim osamnaest održavao me je u životu tokom svih tih godina. Sada sam želela da ga ostvarim, stojeći na vlastitim nogama i konačno preuzimajući odgovornost za sopstveni život. Imala sam osećaj da mogu sve što hoću: slobodna sam i mogu sve. Sve. Mogu da odem na sladoled jednog sunčanog poslepodneva, mogu da plešem, ponovo krenem u školu. Šetala sam velikim, šarenim, glasnim svetom, koji me je istovremeno plašio i ispunjavao euforijom, tako da sam pohlepno upijala čak i najsitnije detalje. Posle dugotrajne izolacije, mnogo stvari još nisam razumela. Morala sam da naučim kako svet

funkcionije, kako mladi ljudi komuniciraju, kojim se tajnim znacima koriste, kako gestikuliraju i šta žele da izraze odećom koju nose. Uživala sam u slobodi i učila, učila, učila. Izgubila sam čitavu mladost i toliko toga sam morala da nadoknadim.

Tek sam postepeno počela da shvatam da sam kliznula u novi zatvor. Deliće po delić, zidovi koji su zamenili moju tamnicu postajali su vidljivi. Manje uočljivi zidovi, izgrađeni od preteranog zanimanja javnosti, koja je procenjivala svaki moj korak, sprečavajući me da se vozim podzemnom železnicom kao ostali ljudi, ili da na miru odlazim u kupovinu. Prvih nekoliko meseci nakon bega život mi je organizovala grupa savetnika, ostavljajući vrlo malo prostora da razmislim šta zapravo želim da radim. Verovala sam da ću, ako medijima pružim ono što žele, sama moći da ispričam svoju priču. Tek kasnije sam shvatila da mi to nikad neće poći za rukom. U svetu koji je nastao oko mene nije bila reč o meni. Postala sam javna ličnost zato što sam bila žrtva groznog zločina. Otmičar je bio mrtav, pa nije bilo slučaja Priklopil. Ja sam bila slučaj. Slučaj Nataše Kampuš.

Saosećanje koje se iskazuje prema žrtvi je varljivo. Ljudi vole žrtvu samo kada se osećaju superiorno. Već sam u prvom naletu pisama primila desetine neprijatnih. Bilo je mnogo bolesnika, ljubavnih pisama, bračnih ponuda i perverzних anonimnih poruka. Čak su i pisma u kojima su mi nudili pomoć jasno davala do znanja šta se mnogima motalo po glavi. Ljudi se bolje osećaju kada pomažu slabijem od sebe - žrtvi. To funkcioniše sve dok su uloge jasno podeljene. Zahvalnost prema onome koji daje divna je stvar, ali kada se zloupotrebljava kako bi njome sprečili drugog da razvije svoj puni potencijal, cela priča postaje šuplja. "Možete da živite kod mene i pomažete mi oko kućnih poslova. Nudim smeštaj i platu. Iako sam oženjen, siguran sam da ćemo uspeti nekako da se dogovorimo" , napisao je jedan čovek. "Možete da živite u mojoj kući, da naučite da čistite i kuvate", napisala je žena kojoj se činilo da je njena "protivusluga" dovoljna. Proteklih godina stvarno sam se dovoljno načistila. Nemojte me pogrešno shvatiti. Bila sam duboko dirnuta iskrenim izrazima saosećanja i zanimanjem za mene, ali teško je kada vas doživljavaju kao istraumiranu devojkicu kojoj je potrebna

pomoć. Nisam pristala na tu ulogu i ne želim da je preuzmem ni u budućnosti.

Preživela sam psihološko smeće i mračne maštarije Wolfganga Priklopila i nisam dozvolila da me to slomi. Sada sam se našla u spoljnom svetu, a ljudi su želeli da vide upravo to: slomljenu osobu, koja nikad više neće moći da stane na noge i uvek će zavisiti od tuđe pomoći. Čim sam odbila da do kraja života nosim Kainov znak, raspoloženje se promenilo.

Ljudi koji su mi slali svoju staru odeću i nudili mi posao čistačice s neodobravanjem su reagovali na činjenicu da želim život prema sopstvenim pravilima. Ubrzo se pročulo da sam nezahvalna i da ću sigurno pokušati da unovčim svoju situaciju. Ljudima je bilo čudno što mogu da priuštim sopstveni stan. Širile su se bajke o neverovatnim iznosima, koje sam navodno dobila za intervju. Saosećanje se postupno pretvorilo u zameranje i zavist - ponekad čak i u otvorenu mržnju.

Najviše su mi zamerali što sam odbila da osuđujem otmičara onako kako je javnost očekivala. Ljudi nisu želeli da čuju da ne postoji apsolutno zlo, da granica između crnog i belog nije jasno definisana. Naravno, otmičar mi je oduzeo mladost, zatvorio me i mučio - ali tokom ključnih godina, između jedanaeste i osamnaeste, bio je moj primarni staratelj. Kada sam pobegla, nisam se samo oslobodila mučitelja - izgubila sam nekog: osobu koja mi je, silom prilika, postala bliska. Međutim, nisam imala pravo na tugu. Čim bih počela da prikazujem malo kompleksniju sliku otmičara, ljudi bi kolotali očima i gledali u stranu. Neprijatno im je kada kategorije dobra i zla počnu da se ruše, a oni se suoče s činjenicom da personifikovano zlo ima i ljudsko lice. Njegova mračna strana nije pala s neba; niko se ne rađa kao čudovište. Sve nas oblikuje dodir sa svetom i drugim ljudima. To je ono što nas čini onakvima kakvi jesmo. Zbog toga je konačna odgovornost za ono što se događa u našim porodicama, našoj okolini na nama, a to nije lako priznati. Još je teže kada neko drži ogledalo koje pokazuje ono što ne bi trebalo. Svojim primedbama sam pogodila u živac, a pokušaj da iza spoljašnjosti mučitelja i gospodina čistunca pronađem čoveka nije urodio plodom. Dobila sam samo nerazumevanje. Posle bega, čak sam se upoznala s Priklopilovim prijateljem Holcapfelom. Htela sam da razgovaram o

otmičaru, kako bih shvatila zašto je postao osoba koja mi je učinila ono što je učinila. Ipak, ubrzo sam odustala od pokušaja. Nije mi bilo dozvoljeno da se sa svojim iskustvom suočim na taj način; to je odmah proglašeno stokholmskim sindromom.

I vlasti su s vremenom promenile odnos prema meni. Stekla sam utisak da mi donekle zameraju što sam se oslobodila. U mom slučaju nisu bili spasioци, nego oni koji svih tih godina nisu uspeli da me oslobode. Tinjajuća frustracija, koju su verovatno osećali svi odgovorni za to, izbila je na površinu 2008. godine. Bivši načelnik državne policijske uprave Hervig Hajdinger otkrio je da su političke vođe i policija nakon mog bega aktivno zataškavali svoje propuste u mom slučaju. Objavio je dojavu jednog policajca iz jedinice sa psima, koji je šest nedelja nakon otmice izdvojio Priklopila kao mogućeg otmičara. Tu dojavu policija nije istražila, uprkos tome što se u potrazi za mnom navodno hvatala za svaku slamku.

Posebna jedinica, koja je kasnije preuzela moj slučaj, ništa nije znala o tom dokazu. Dokument je "nestao". Hervig Hajdinger pronašao ga je kada je, posle mog bega, pregledao svu dokumentaciju vezanu za slučaj. Upozorio je ministarku unutrašnjih poslova na tu grešku, ali ona nije želela da se suoči sa skandalom u policiji, tako brzo nakon izbora u jesen 2006, pa je naredila da se sve istrage obustave. Tek 2008. godine, pošto je smenjen s dužnosti, Hajdinger je saznao za tu intervenciju. Posle toga, preko austrijskog poslanika Petera Pilca, objavio je sledeće elektronsko pismo, koje je napisao 26. septembra 2006, mesec dana nakon mog bega:

Poštovani gospodine brigadiru,

Uputstvo koje sam na početku dobio bilo je da ne smeju da se sprovode istrage u vezi sa drugom dojavom (onom policajca iz bečke jedinice sa psima). Prema volji vrha Ministarstva, iako nevoljno, pridržavao sam se tih uputstava. Te instrukcije su uključivale još jedan deo: da pričekamo dok se ne završe opšti izbori. To je trebalo da se dogodi sledeće nedelje.

Međutim, ni posle izbora, niko se nije usudio da kopa po tome i sve su informacije ostale skrivene.

Kada je Hajdinger 2008. godine objavio to pismo, njegova izjava je gotovo izazvala krizu u vladi. Formirana je nova komisija, koja je trebalo da se bavi istraživanjem činjenica. Gle čuda, zadatak

komisije nije bio da istraži policijske greške, nego da preispita moje izjave. Ponovo je počela potraga za saučesnicima u zločinu, a komisija je mene optužila za prikrivanje - mene, koja sam uvek bila izložena na milost i nemilost jednoj jedinoj osobi i ništa nisam mogla da znam o stvarima koje su se negde drugde događale. Satima su me ispitivali, čak i dok sam radila na ovoj knjizi. Više se prema meni nisu odnosili kao prema žrtvi, nego su me optužili za zataškavanje ili skrivanje ključnih dokaza, javno nagađajući da li me saučesnici u zločinu možda ucenjuju. Kao da je vlastima bilo jednostavnije da veruju u veliku zaveru koja leži iza takvog zločina, nego da priznaju previd jednog jedinog počinitelja, koji je delovao samostalno i činio se bezopasnim. Nova istraga završila se bez uspeha. Slučaj je zatvoren 2010. godine. Zaključak: nije bilo pomagača. Wolfgang Priklopil radio je sam. Laknulo mi je kada sam čula da su to zaključili.

Sada, četiri godine posle bega, mogu slobodno da dišem i okrenem se suočavanju s najtežim poglavljem u prihvatanju onoga što se dogodilo: moram se pomiriti s prošlošću i okrenuti budućnosti. I dalje primećujem da su neki ljudi, uglavnom anonimni, agresivni prema meni. Većina me je podržala na mom putu. Polako i oprezno, korak po korak, ponovo učim da verujem.

U ove četiri godine, ponovo sam se upoznala sa svojom porodicom i s majkom izgradila odnos pun ljubavi. Stekla sam diplomu o završetku srednjoškolskog obrazovanja i sad učim jezike. Sa zatvoreništvom ću morati da se nosim celog života, ali postepeno počinjem da verujem da ono više ne upravlja mnome. Jeste deo mene, ali ne i moja ličnost. Postoji još toliko toga što bih želela da doživim. Pišući ovu knjigu, pokušala sam da zatvorim dosad najduže i najtamnije poglavlje sopstvenog života. Neizmerno mi je laknulo što sam pronašla reči za sve neizrecivo i protivrečno. Kad ih vidim pred sobom, crno na belo, to mi pomaže da sa samopouzdanjem gledam u budućnost. Zato mi ono što sam preživela daje snagu: preživela sam zatočeništvo, oslobodila se i ostala čitava. Znam da sam u stanju da savladam i život na slobodi. A ta sloboda počinje sada, četiri godine nakon 23. avgusta 2006. Tek sada, uz pomoć ovih stranica, mogu da ostavim prošlost iza sebe i sa sigurnošću kažem: slobodna sam.

KRAJ

Naziv originala:
Natascha Kampusch
3096 TAGE

Table of Contents

3096 dana

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Pogovor